

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Gregorii Turonensis liber in gloria martyrum - Cod. Aug.
perg. 67**

Gregor <Tours, Bischof, Heiliger>

[S.l.], [10. Jh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-7255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-7255)

Aug LXVII

INNOMI
NEDNI INCI
PROLOGUS S
GREGORII TYRS
—
MICEPI COGNO

HIERO
NIMVS
PRESBYTER

bon' doctor ecclē refert se eē du
ctum ante tribunal aeterni iu
dicis. & extensum in supplicio.
grauius caesum. eo quō d' cicero
nī arguitur. uel uirgil a fallacis
sepius lectuar & Ciceronē suscipit
coram angelis seipm̄ dominato
ri omnium. numquam se de in
cepit hęc lecturam. neq; ultra
in extitum. nisi ea quae dō di
gna. & ad ecclēsiā edificatiōnē
oportuna dicarentur. Sed &
paulus apostolus. quē pacis
quit sunt sectemur. & quē edifi
cations. inuicem. custodiamus.
Et alibi. omni sermo malus. ex
ert uro non procedat. sed si quis
bonus. ad edificatiōnem. ut d' &
gratiam audientibus. Ergo hęc

nos oportet sequi. & scribere
atque loqui que ecclesiam dei edifi-
cent. & que mentes inopes. a dno
vitiam perfectę fidei. instructione
sca fecundent. Non enim oportet
& fallaces commemorare fabu-
las. neque philosophorum inimicari
deos sapientiam sequi. ne in iudicium
aeternae mortis. dno decernente
cadamus. Quod ego in aevi. &
aliqua de scorum miraculis. que
hactenus latuerunt pandere desi-
derans. non meis rebus uel uincis
cupio uel inuolui. Non ego saturni
fugam. iunonis iram. iouis supra.
conuugia iulcani. non neptuni inui-
riam. non eoli sceptrum. non eneas
bella. uel naufragia. uel regna com-
memoro. Taceo cupidinis emissiones.
ascani dilectionem. ymeneosque la-
crimas. uel exitia seua didonis.

Non plutonis triste uestibulum. non
proserpinae stuprosum raptum.
non cerberi triforme caput. Non
reuoluam anebuse colloquia. non

iacis ingenia. Non achillis arguti-
as. non sinonis fallacias. non laome-
donis consilia. Non amphitrioniade
robora. Non turmi conflictus. fugas.
uel obtutum exitialem proferam.
Non eumenidum. uariorumque mo-
nstrorum formas exponam. Non
reliquarum fabularum comenta.
que hic auctor aut finxit mendacio.
aut uerū de pinxit.

Sed
m

- De tomica domini corporis **XXV** De sepulchro beati iacobi apostoli .
X De mirabilibus beatae mariae **XXVI** De sepulchro atq. basilica beati petri
XI De puerulo in ignem iactato apostoli .
XII De incendio puritate reliquiarum **XXX** De beato paulo apostolo
 scae mariae extincto **XXXI** De iohanne euangelista
XIII De scō iohanne baptista . & reliquis **XXXII** De sepulchro andree apostoli .
 is eius apud vasatensem urbem **XXXIII** De sepulchro thome apostoli . & de
XIV De scā gemma . uasatensibus in lata uirtutibus . basilica in qua postea
 diuinitus translatus est .
XV De reliquiis scī iohannis baptiste **XXXIII** De bartholomeo apostolo . & cleuice
 apud urbem auriennam delatis **XXXV** De reliquiis beati stephani martyris
XVI De reliquiis eius in turomico mona **XXXVI** De scō clemente epo & martyre
 stero . / formai **XXXVII** De aqua fontis . eius uirtute reducta .
XVII De muliere que die dominica pane **XXXVIII** De crysanto martyre .
XVIII De iordane fluuio **XL** De iohanne epo & martyre . **XXXVIII** De panchratii
XIX De aliquis leude urbis **XL I** De xpiano qui corā pagano immo
 lante stetit
XX De requiis beatae mariae **XLII** De laurentio martyre . & cleuice
XXI De ecclesia in qua scae mariae . ac **XLIII** De cassiano martyre . / tat
 scī iohannis baptiste reliquiae sunt
XXII De miraculis apud urbem phaneada **XLIII** De uirtutibus martyrum agricolae ac vi
XXIII De iudeo qui iconiam xpi furauit **XLV** De uictore mediolanensi .
XXIV De alia pictura xpi dñi **XLVI** De effractō calice .
 De fontibus hispaniae / loco illi **XLVII** De scō geruasii protasiiq. corporibus
 De his qui non dederunt honorem & scō nazario ac celso martyribus
 De eo qui cultrum ad ipsū locū furauit ebriduno passis .

lib' mon' aug'is maioris .

- LXV.** De reliquiis saturnini .
LXVI. De xlviij. martyribus lugduno passis .
LXVII. De sepulchris scorum hyreni & epi
 podu. & alexandri martyris .
LXVIII. De scō benigno martyre .
LXIX. De reliquiis scī symphoriani martyris .
LXX. De scō marcello martyre .
LXXI. De scō ualeriano martyre socio eius .
LXXII. De thymotheo & apollinare .
LXXIII. De eutropio martyre .
LXXIV. De amarando martyre .
LXXV. De eugenio martyre .
LXXVI. De ecclesia ieiudorensi in turomico .
LXXVII. De uirtutibus scōrum martyrum rogata
 ni donati . ac similium confessoris .
LXXVIII. De scō nazario martyre .
LXXIX. De scīs aureis . apud agrippinā urbem
LXXX. De nallosō martyre .
LXXXI. De patroclo martyre .
LXXXII. De basilica scī antoliani martyris .
LXXXIII. De oratorio ieiacensi in aruerno .
 quod scī saturnini reliquias habet .
LXXXIV. De scō genesio aruerno .
LXXXV. De scō genesio arelatensi martyre .
LXXXVI. De ponte rhodani .
- LXXX.** De muliere cui crimen impactū est .
LXXXI. De ferreolo & ferrutione martyribus .
LXXXII. De dionisio martyre .
LXXXIII. De scō quintano martyre .
LXXXIV. De genesio . beornitano martyre .
LXXXV. De sigismundo rege .
LXXXVI. De scīs xcaunensib. .
LXXXVII. De scō uictore massiliense martyre .
LXXXVIII. De scō baudilio martyre .
LXXXIX. De ecclesia agathensi .
LXXXX. De nequitia heretici .
LXXXXI. De altercatione catholici diaconi .
 cu presbytero hereticorum .
LXXXXII. De clerico p confessione dominici nomi
 nis cōfeso .
LXXXXIII. De uirtute reliquiarū . que nobis aro
 ma delate sunt .
LXXXXIV. De reliquiis quas pater meus habuit .
LXXXXV. De eo qui pedes in paxena ecclē lauit .
LXXXXVI. De diacono . cui turris inter manus
 au fugit .
LXXXXVII. De presbitero qui p uigilias natalis
 dominici potationib. indul sit .
LXXXXVIII. De muliere adultera a diordanem .
LXXXXIX. De sepulchro indigni hominis .

- xc.** De vincenio leuita & martyre .
- xcii.** De eulalia uirgine & martyre
- xciii.** De felice eius de regionis martyre .
- xciiii.** De emeterio & cheledonio martyrib.
- xcv.** De ecy priano chartaginense mart .
- xcvi.** De septem dormientib. apud effesum .
- xcvii.** De xlvi martyribus apud armenia passis .
- xcviii.** De cosma & damiano .
- xcix.** De georgio martyre .
- c.** De fuga mast .
- ci.** De sidori martyris basilicac .
- cii.** De donatio .
- ciii.** De polio octo martyre
- ciiii.** De felice martyre nolano
- cv.** De uincenio a ganensi .
- cvi.** De muliere que pecunia abscondit .
- cvii.** De importunitate muscae . p signum crucis auersae .

**DE NATIVITA
TE DNI IN OPPIDO BETHLEEM**

NATO
T O
O N O
N R O
I H U
X P O

secundu carnem in bethleem oppido.
in diebus herodis regis. iuxta fidem
euangelicam. magi a oriente uene
runt hierosolimam. dicentes. Vbi
est qui natus est rex iudeorum.
Uidimus enim stellam eius in orien
te. & uenimus adorare eum. & rt q.
Est ergo in bethleem puteus magnus.
de quo maria gloriosa. a quam fer
tur hausisse. In quo sepius aspicien
tibus miraculum illustre monstra
tur. id est stella ibi mundi. quae ap
paruit magis ostenditur. Uemen
tibus enim deuotus. a recumbentibus
sup os putti. operiuntur linteo capi
ta eorum. Tunc ille cuius meritum
obtinuerit. uidet stellam ab uno
pariete putei. supra quas transmigra
ri ad alium. in illo modo. quo solent
p caeli circuitu stellae transferri.
Et cu multi aspiciant. illis tantu
uidetur. quib est mens sanior.
Nam nonnulli os uidi. que tam asse
rebant se uidisse. Nuper autem
diaconus nr r & uita. quod cu quinq

uiris aspexit. sed duobus tantum
apparuit: II.

DE MIRACULIS DNI ET SAL VATORIS NRI.

Dns igitur nr ihc xpc. in assump
ta carne de uirgine. multa
populis miracula e dignatus os
tendere. Haustus enim latices. in
uini saporem conuertit. cecorum
oculis. depulsa nocte lumen infu
dit. Paralicorum gressus. ablata
debilitate direxit. Febres egrotan
tium. fugato ardore restinxit.

Ydropicu compresso tumore sanauit.
lepram discere. sacri oru uirtute
mandauit. Mulierem demonio
inclinatam. in uidentibus iudeis e
rexit. Sup aquas uero. non de is
centibus incessit. Profluuuum mu
lieris. tactu simbriae salutaris a
uertit. Multa quide & alia fecit.
quaesacra euangeliorum narrat
historia. Tamen cum multos. salu
bri celestiq. mandatore restaurass&
ad uita. tres ab infernali morte

reductos. uitae restituit. Idest archi
synagogi filiam resuscitauit in do
mo. filium unicu uiduae. surgere uis
sit ad porte egressu. & lazarū uoca
uit ex monumento. III.

DE PASSIONE ET RESURRECTI ONE AC ASCENSIONE DNI.

Igitur iudei furore succensi. falsis ac
cusationib. circūdantes iustum. tra
diderunt morti. & crucis affixione
damnauerunt. Quem ds pater
suscitauit a mortuis tertia die. so
lutis. doloribus mortis. Quo in pos
sibile erat. eu apud inferos reuene
ri. Sicut ait apostulus petrus. Post
haec pmittens paraclytum. & in
buens cael estibus doctrinis aposto
los. uictor ascendit ad caelos. uentu
rumq. a diudicandu. angelis testa
ntibus repromittens. dicente apo
stolici actus historia. Hic ihc qui
receptus e a uobis. sic uenit &. que
admodum uidistis eum euntem
in caelum. IIII.

DE APSTIS ET BEATA

GINE MARIA

Post admirabilem igitur domi-
 nicae ascensionis gloriam. que
 contrito diabolicæ malignitatis
 capite. mentes fidelium ad con-
 templanda. celestia animavit.
 Sca apostoli dñi & saluatoris nri.
 cū beata maria matre eius. in unā
 congregati domum. omnia pone-
 bant in medium. Nec quicquam
 suū aliquis esse dicebat. sed unus
 quisq. cuncta possidebat in caritate.
 sicut sacer apostolicæ actionis enar-
 rat stulus. Post hæc dispersi sunt
 per regiones diuersas. ad pdican-
 dum uerbum dñi. Deniq. impl& o
 beata maria huius uitæ cursu. cū
 iam uocaretur eseculo. congrega-
 ti sunt om̄s apostoli. de singulis
 regionibus ad domū eius. Cumq.
 audissent quia ess& assumenda
 de mundo. uigilabant cū ea simul.
 Et ecce dñs ih̄ca ducit cū angelis
 suis. & accipiens animā eius. tradi-
 dit michahelo archangelo. & reces-

sit. Diluculo autem leuauerunt
 apti cū lectulo corpus eius. po-
 sueruntq. illud in monumento.
 & custodiebant. aduentū dñi
 prestolantes. Et ecce iterum as-
 uit eis dñs. susceptumq. corpus
 sem̄ in nube. deferri iussit in para-
 dysum. Vbi nunc resumpta ani-
 ma. cū electis eius exultans. & ex-
 nitatis bona. nullo occasura sine
 pfruitur. **¶ DESCĀ CRUCE
 ET MIRABILIBYS EIYS.**

APUD PICTAUYM.
Cruce dominica. que ab helena au-
 gusta. re pestā ē in hierosolimis.
 ita quarta & sexta feria adoratur.
 Huius reliquias. & merito & si de
 helenæ comparanda regina ra-
 degundis expōit. ac deuote in
 monasteriū pictauiense. quod suo
 studio confatuit collocauit. Mi-
 sitq. pueros iterum hierosolimis.
 ac p totam orientis plagam. Qui cir-
 cueuntes sepulera scorum marty-
 rum confessorumq. cunctorum

reliquias detulerunt. Quas in arca
argentea. cum ipsa cruce scilicet locatas.
multa exinde miracula conspicerent
meruit. De quibus illud primum ex
ponam. quod ibidem dominus in diebus
passionis suae dignatus est reuelare.
Sexta feria ante semper pascha. cum in
uigiliis sine lumine praenocarentur. cir
ca horam tertiam noctis. apparuit
ante altarium lumen paruulum. in
modum scintille. Deinde ampliatum.
huc illucque comas fulgoris spargens.
coepit gradatim in altum conscendere.
Effecta quoque pharus magna. obscurae
nocti. uigilanti quoque plebeculae lum
prebuit supplicanti. In luce scente
quoque caelo paulatim deficient. duxit
terris luce. ab oculis mirantium eua
nuit. Ego autem audiebam sepius.
quod etiam lichni qui accendeban
tur. ante haec pignera. ebullientes.
uirtute diuina. in tantum exundarent
oleo. ut uas suppositum. plerumque reple
rent. Tamen iuxta stultitiam men
tis durae. nunquam ad haec creden

da mouebam. donec brutam signifi
em. ipsa ad presens quae ostensa est
uirtus argueret. Ideo quae oculis
proprie uiderim. explicabo. Causa
deuotionis extitit. ut sepulchrum
scibularum uisitans huius reginae
adirem colloquia. Ingressusque mo
nasterium. consalutata ex. coram
adoranda cruce. ac sacris beatorum
prosternor pignere. Denique orati
one facta. surrexi. Erat enim ad
dexteram lichnis accensus. Que
cum stillis frequentibus defluere
conspexissem. testor dominum. quia pita
ui. quasi uas esse effractum. quia
erat ei conca supposita. in qua oleum
defluens decidebat. Tunc conuer
sus ad abbatis suam. aio. Tamane te
re. in mentis igna uia. ut integrum
accendendum laborare non possis. in
quo oleum accendatur. Nisi effractum
quo defluxit ponas. Et illa. Non est
ita domine. in se. uirtus est crucis
scae. quod cernis. Tunc ego ad me re
uersus. & ad memoriam reuocans que

prius audieram .conuersus .iudilichnu.
 in modu olle feruentis .magnis flucti
 bus exundare .ac pora ipsa .undis in
 tumescentibsupfluere .Et tunc cre
 do .ad incredulitate meam arguenda
 magis ac magis augeri .ita ut in unius
 horae spatio .plusquam unius seftarium
 redderet uasculu .quod quartariu
 non tenebat .Admiratusq .silu .ac
 uirtute a dorandę crucis .deinde pre
 dicaui .Puella quedam chrothigildis
 nomine .du post mortem patris .in ur
 bis cenomanae territorio resideret .
 oculoru amissione mutatur .Post
 quam aute exuisione chilperici re
 gis .adhuc beata regina supstite .ad
 ante dictu monasteriu transisset .regu
 lam .ipsa beatissima ostendente .ante
 scam proster nitur area .Ibiq .cu reli
 quis seimonia lib .uigiliis explicans .
 dato mane .isdem discedentibus .pro
 strata solo .in eod loco quieuit .Ap
 paruitq .ei per uisu .quasi aperię a
 liquis oculos eius .et unis sanitate red
 dita .du cu alio laboraret .subito ad

ostu reserati sonu expergefata .uni
 us otuli lumen recepit .Quod non am
 bigitur huic perucis uirtutem fuisse
 prestitum .Energuni .elodi .et alii
 quoq .infirmi .psse in hoc loco sanan
 tur .hactenus hinc .

**VI. DE CLAVIS
 CRUCIS DOMINICAE.**

Spectiosi autem .omniq metallo nobi
 liores .dominicae crucis clauis .qui
 beata membra tenuerunt .ab helena
 regina .post ipsius sacre crucis in
 uentionem repta sunt .Et de duob .
 quide .frenu imperatoris munuit .
 quo facilius si aduersae gentes resti
 tissent principi .hac uirtute fuga
 rentur .De quibus none ignotum .za
 chariam uxticinasse .pphecam .Erit
 inquit in os .equi quod ponetur .sem dni
 Eo enim tempore .adriaticu mare ma
 gnis fluctibus mouebatur .In quo tam
 frequentia erant naufragia .ac dimer
 sio hominum .ut uorago nauigantium
 diceretur .Tunc prouida regina .
 condolens excidia miserorum .uni
 ex quatuor clauis .deponi iubeat in

pelagus. confisa de di misericordia. quod seuas fluctuum commotiones. facile possit opprimere. Quo facto. redditur mare qui & u. tranquilla q. deinceps nauigantibus flabra pstantur. Unde usq. hodie. nauitae seificatum mare uenerantes. cum ingressi fuerint. ieiunij orationibus. que uacant & psallentio. Clauorum ergo dominicorum gratia. qd quatuor fuerint. haec e ratio. Duo sunt affixi in palmis. & duo in plantis. Et queritur cur plantae affixae sint. que in cruce sea dependere uise sint. potius qua stare. Sed in stipite erecto. foramen factum manifestum est. pes quoq. paruule tabulae. in hoc foramen insertus e. Super hanc uero tabulam. tanquam stantis hominis. saepe affixae sunt plantae. Queritur etiam. quid de his clauis fuerit factum. Duo enim sunt sicut supra diximus. apertum in freno. tertius p iectus in fretum. quartum asserunt ee defixum in capite statuae constantini. que ciuitate

ut aiunt tota. excelsior ee suspicatur. Scilicet ut totam cui emine. muntione salutis quodammodo galga coronaret. Magna asserunt ee uirtute huius freni. quod ambigi nequaquam potest. Quod iustinus imperator publice expertus. suis omnibus patefecit. Illufusen. a quodam mago propter pecuniam. emissaq. sibi demonis umbram. intolerabiles perduarum curricula noctium sustinuit insidias. Sed cum tertia nocte frenum capiti collocauit. locum insidiandi. uim eius ultra n. habuit. Reptum auctorem insidiarum. gladio percussit.

VII. DE PALLA EIUS DE CRUCE.

Nobis uero que sit uirtus ligni huius. hoc modo manifestatum e. Aduentit quidam qui nobis pallulam olofericam. ualde uetustam exhibuit dicens. ab hac in hierosolymis cruce dmi. inuolutam fuisse. Quod cu. apud rusticitate nram incredibile haberetur. ac rimaremur sollicite. unde ei tanta

ibidem fuisse & gratia ut istam meru-
 issent. cum sciamus in tempore quo sacrum
 hoc lignum adoratur. non solum ex in-
 de nihil quequam mereri. sed & iam
 importunius accedente. uerberibus
 Arteri respondit. Quando inquit
 hierosolymis ab u. fitem abbatem rep-
 peri. qui magna cum sophia augusta
 gratiam habuit. Huic enim omnem
 orientem. quasi profecto commiserat.
 Huic me subdidi. & cum ab oriente re-
 grederer. ab hoc & sanctorum pignera.
 & hanc pallam de qua eo tempore
 sancta crux inuoluebatur. accepi. Post
 quam uero mihi haec uir ille reuulit.
 & hanc pallam mihi tradidit. presumpsi
 fateor eam abluere. & frigore tunc
 potui dare. Et mox opitulante uir-
 tute diuina sanabantur. Scinde bala-
 xiam exinde plerumque particulam.
 & dabam religiosi per benedictione.
 Uniuero ab bati. parte diuisi. Qui
 post duos ad me annos rediens. cum sa-
 cramento asseruit. duodecim ab ea ener-
 guminos. tres cecos. duos paralyticos

fuisse sanatos. Quae euidem ipsa pal-
 lam in os posuit. & cum dentes lingua
 que eius attingit. statim uocem eloquii
 restituit. Quod nos fideliter crede-
 re. ipsa domini promissio indicat dicens.

Omnia quecumque proxiieritis in nomine
 meo. credite quia accipietis. & ueni-
 ent uobis. **VIII. DE LANCEA
 ET RELIQUO APPARATU PAS-
 SIONIS DOMINICAE. VEL
 DE SEPYLCHRO.**

Lancea uero. harundo. spongia. coro-
 na spinea. columna ad quam uerbera-
 tus est dominus & redemptor. hierosoli-
 mis in ecclesia reuidentur. Ad hanc
 uero columnam. multi pleni fide acce-
 dentes. corrigias textiles faciunt.
 eamque circumdant. Quas rursus probe-
 nedictionibus recipiunt. diuersis
 infirmitatibus profuturas. Erunt
 & iam ipsas coronae sentes. quasi
 uirides apparere. Quae tam & si in-
 datur aruisse folius. cotidie tam
 reuirescit honore uirtutis. Prodit
 & ex monumento quo dominicum

iacuit corpus. mira uirtus. quod sepius
terra. naturali candore radiante
replatur. Et exinde iterum abla-
ta. aqua conspergitur. De qua tor-
tulae paruulae formantur. ac per
diuersas mundi partes transmi-
tuntur. De quibus cuplerumq;
infirmi sanitates hauriant. illud
ē tripudabile. quod sepius e ac-
cessus serpentium uitant. Sed
quid ego temerarius debis loqui
audeo. cū fides rē inerat. omne
quod sacro sē corpore attingit. et
sacratum. **¶ VIII.**

T **DE TONICA DOMINI CORPORIS.**
tonica uero beati corporis. non consu-
ta. sed desup contexta p totū. quod
iuxta dauidicū iuxticinium sub sorte
iacuerit. fides euangelica pandit.
Aut enim. Partiti sunt uestimenta
mea sibi. & in uestem meā miserunt
sortem. De hac uero immaculata agni-
tonica. que a quibusdā audiu. filere
nequeo. Ferunt eam inciuitate gala-
tiae. in basilica que scōs archangelos

uocitatur rē ineri. Abest enim hęc
ciuitas a burbe constantinopolitana
quasi milib. xl. In qua basilica. ē cri-
pta abditissima. ibiq; in arca lignea.
hoc uestimentū habetur inclusum.
Quae arca a deuotis atq; fidelibus
cū summa diligentia adoratur. Non
immerito digna que hoc uestimē-
tū rē inē. quod dominicū corpus uel
contingere meruit uel uelare. **¶ X.**

**DE MIRABILIBUS BEATAE
MARIAE MATRIS D.**

Maria uero gloriosa genitrix xpi.
ut ante partū. ita uirgo credit
& post partū. Quae ut supra dixi-
mus. angelicis choris canentibus in
paradyso dno precedente transla-
ta ē. cuius basilica. ab unperatore
constantino. mirabili opere fabri-
cata renit. Ad quā adducte colū-
nae. cū p remagnitudine eleuari
possent. eo quod esset circuitus ea-
rū se decemipedū. ac diebus singu-
lis cassō labore fatigaretur. appa-
ruit artificis ea uirgo p uisum. dicens

noli me scire te. ego enim tibi ostenda.
 qualiter queant eleuari columnae.
 Et ostendit ei quae aptarentur ma-
 chinae. qualiter suspenderentur
 trocleae. uel quo funes extenderentur
 officio. illud addens. Coniunge te
 cum tres pueros de scolis. quorum hoc
 a diuitorio possis explere. Quod
 cum ille euigilans. quae precepta fue-
 rant quo apta sint. uocatis tribus
 pueris abscolis. erexit summa uelo-
 citate columnas. Prestitumque e popu-
 lis. spectare miraculum admirandum.
 Ut quod multitudo iurorum fortium
 eleuare nequuerat. tres pueroli
 absque uirtute perfecta corporis suble-
 uarent. Huius festiuitas sacra. me-
 diante mense undecimo. celebratur.
 Nam in oratorio marciacensis domus.
 aruerni territorio. eius reliquiae
 continentur. Adueniente uero hac
 festiuitate. ego ad celebrandas iu-
 gurias. ad ipsum accessi. Cumque pro ob-
 scura nocte. properarem. oratorium
 suspitio a longe. per fenestras ita uim

sa claritate effulgere. Ut putar & ur-
 ibi multitudolichnoru accertorum
 accensa ee. Credens igitur quod ali-
 qui deuotoru iam nos ad celebra-
 das iugurias precessissent. accedo ad
 ostium. pulso. nec quequam inuenio. Re-
 pectumque ostium clauumunitum
 cuncta silentio data deprehendo.
 Quid plura. transmittimus ad cus-
 todem. cui tunc erat obseruandi
 cura. Ut scilicet. ostium clauue exhi-
 bita referar &. Ouaute ille uenit.
 nos accendimus a foris cereum. Inte-
 rea aperitur sponte & ostium. Ingres-
 susque nobis. credo a caligine peccatoru
 meoru. claritas qua admirabamur
 a foris. apparente cereo nro discessit.
 Nihil tam propter uirtute gloriosis-
 sine uirginis. aliud penitus uidere
 potuimus. unde claritas illa fuis-
 set exorta. **XI. DE PYRULO**

IN IGNE TACTATO.
Quid igitur in oriente actum fue-
 rit. ad corroboranda fide ca-
 tholicam. non silebo. Iudei cuiusda

uitrarum filius. cum apud christianos pueros ad studia litterarum exercetur. quada die dum missarum festa in basilica beatae mariae celebrarentur. ad participationem gloriosi corporis & sanguinis dominici. cum alius infantibus. infans iudeus accessit. Quod semper assumptum. gaudens ad domum patris reuertitur. Illique operanti. inter amplexus & oscula. quod acceperat. cum gaudio refest. At ille xpo dno. ac sius legibus inimicus. ait. Sic cum his infantibus communicasti. oblitus patrie pietatis. ad dulciscendam me. saepe legis iniuriam. parricida ante durus existam. Et apprehensum puerum in fornacis ardentis proiecit. Adiectaque ligna. quo uehementius exureretur insistit. Sed non defuit illa misericordia. quae tres quondam hebreos pueros. chaldaicum incaminum proiectos. nube rorulenta respererat. Ipsa enim & hunc. in medios ignes prunarumque moles iacentem. prorsus consumi non patitur. Et cum

audisset & mater. quod scilicet & filium communem. pater deliberasset & exurere. cucurrit ad liberandum eum. Sed cum uidisset & incendia ab ore fornacis. patulo huc illucque flamma dominante respergi. ornatum caput ad terram proiecit. Diffusaque caesarie. se miseram clamitans. ciuitate uocibus impleuit. Quod cum christiani quod actum fuerat didicissent. concurrerunt omnes. ad tam iniquum spectaculum. Retractisque lignis ab ore fornacis. inueniunt puerum. quasi super plumas mollissimas decumbentem. Et abstractum. mirantur omnes inlesum. Clamoribus locus ille replatur. & dominum benedicit omnis populus. Conclamat etiam. ut auctorem huius sceleris. in ipsas picerent flammis. Proiectum autem. ita totum eum absorbit ignis. ut uix uel deos sibus eius. paruum quodammodo relinqueretur indicium. Interrogantes autem infantulum christianum. quale ei inter ignes fuisse & umbra

culū. ait. Mulier que in basilica illa. ubi panem de mensa accepi. in cathedra residens. parvulū in sinu gestans infante. haec me pallio suo. ne ignis uoraret & operuit. Unde indubitātū est. beatā ei mariā apparuisse. Agnita ergo infans fide catholica. credidit in nomine patris & filii & sp̄s sc̄i. Ac salutarib. aquis ablutus. unā cum genitrice sua dño deuios sunt renati. Multi autē iudeorū. exemplo hoc in urbe illa saluati sūt.

**XII DE INCENDIO PVIRTV
TĒ RELIQUIARV. S. M. EXTINGCTO.**

Monasteriū est. ualde magnum in hierosolimis. n̄ modicam habens congregationē. In quo non solum modo deuotio populi sepe plurima confert. uerū & iam ab imperatoris iussu. ibi n̄ minima largiuntur. Accidit autē quodam tempore. ut pro penuria egestatis. ualde eis uictus necessaria defecerint. Congregatio enim garrula monachorū. cū una atq; alia die refectionis alim̄

ta non caperet. uociferauit ad abbatē dicens. Aut largire nobis cibos. aut p̄mitte discedere unūqueq; in locū. quo uitā propagare possit. Alioquin nec te consulto. abscedim̄ ne pereamus fame. Haec his dicitibus ait abba. Oremus fr̄s dilectissimi. & dñs ministrabit nobis cibos. Nec enim potest fieri. ut deficiat triticū in eius monasterio. que frugum uitae exiit. pereunt in tu lit mundo. Quib. uigilantib. nocte tota ac psallentib. mane orto. ita reppererunt cuncta horreorū habitacula replēta tritico. ut uix uel referari possit ostiū. Accepto autē cibo. gr̄as egerunt dō. Post multos uero annos. iterū deficiente cibo. clamauerunt monachi ad abbatem. Qui ait. Vigilemus ac deprecemur dñm. & forsitan transmittere dignabitur alim̄ta. Deniq; prosternuntur ad prauium templi. uigilantes. totāq; noctem psalmis ymnisq; consumant spiritalib.

Cumq. se post matutinos sopori de
dissent. uenit angelus dñi. & po
suit sup altarium multitudinem
innumera aureorū. erant enim
uetredis obserate. Ex surgentibus
aut. accedit abbas cū monachis.
quasi a dcelebrandū cursum. ui
ditq. multitudinem aureorum
sup altarium. & ait edituo. Quis
p̄fectorum hic ingressus est qui
haec detulit. Respondit. Post
egressum ur̄m. nullus hic homi
num habuit accessū. sed ostia cla
ue munita & uniu. Clauemq. me
cū habui. donec surgerem ad cō
mouendū signū. Tunc stupens ab
bas cū monachis. munus caeleste in
telligit. gr̄asq. agens collegit.
Comparatisq. uictus necessarius.
plebemq. creditam affatim refe
cit. Nec mirum si bexa uirgo
sine labore suis protulit uictū.
que sine cotu uiri concipiens. uir
go p̄man & post partum. Hui
us bexae uirginis reliquias.

cū scōrū apostolorū. uel beati
martini. quada uice sup me in cru
ce aurea positas exhibebam. Cūq.
gradremur p̄ uiam. conspicio
haud procul a uia hospitolum
cuiusdā pauperis. incendio con
cremari. Erat autem apaleis. que
ignibus maxima p̄stant fumen
ta. contectū. Currebat miser.
cū liberis & uxore. a qua depor
tans. Sed flamme n̄ mitigaban
tur. Tunc extractam a pectore
cruce. eleuo contra ignem. Mox
in aspectum sc̄arum reliquiarū.
ita cunctus ignis obstupuit. ac
si non fuisset & accensus. XIII.
HESCO IOH BAPTIS. ET RELIQU
S EI APUD UASATENSE URBE.
Iohannes uero baptista a stube
rodus. p̄herodiam uxorem
eius in carcere colligatur. Tunc
temporis a gallus matrona que
dam hierosolimos abierat. pro
deuotione tantū. ut dñi & salua
toris nr̄i p̄sentiam mereretur.

9
Auditio autem. quod beatus io-
hannes decollatus. cursu illuc
rapido tendit. Datisque muneribus.
supplicat percussori. ut guttam
sanguineam defluente colligere
non arceret. Illo autem promitten-
te. matrona conca in argentea
parat. Tunc atque capite. mar-
tyris cruorem deuota suscepit.
Que diligenter in ampullam
positum. secum patrie detulit.
& apud uasatensem urbem. a ecti-
ficata in eius honore basilica. in
sco tam altario collocavit.

XIII DE SCA GEMMA. VASATEN-

STIBUS VLLATA. DIMINUTIV.

Quoniam uasatensis urbis memini-
mus. opere precipuo. mi-
raculum quod in ea dominus
largitus est. memorare. Tempore
quo diurna obsidione uallaba-
tur a uandalis. omni nocte sa-
cerdos qui perat. exercebat psal-
lenti. & orabat. Nec ab ullo
auxilio. nisi a domini misericordia

requirebat. Hostabatur omnes
orare & non deficere. Asserens
humiles preces. alta caelorum assi-
due penetrare. Hostis uero in circu-
itu depopulabatur uillas. do-
mos tradebat incendio. a greges
uinasque pecore in tromisso uasta-
bat. Sed sacerdoti in bono ope-
re persistenti. celeriter uirtus
diuina affuit. Nam nocte uisu
est ipsi barbarorum regi. quasi psal-
lentes homines in uestimentis
albis. accensis cereis circuire mu-
ros urbis. & indignans ait. Que
est haec puerilitas & securitas ua-
na. ut obsessi. quasi despectis no-
bis. canticis nescio. quibus ac lau-
dibus prestrepunt. Vere. quia
digni sunt perditione. Statim mis-
sit ad urbem nuntios. interro-
gantes quid sibi ista uellent.
At illi negant scire se quae di-
cuntur. neque de his aliqua per-
sensisse. Alia uero nocte. audit
quasi globum magni ignis. super

urbem descendere. & ait. Si con-
tra nos hi obsessi contumaciter a-
gunt. nec nos m&uunt. uel cae-
lestis ira eos consumit. Cumq; n̄
uider& ullū ab urbe incendium
consurgere. misit iterū interro-
gare. quae essent. quae uiderat.
Similiter negauerunt. nihil se om-
nino uidisse. Tunc rex gaisericus
ait. Si haec isti nesciunt. manifest-
tum ē. quod d̄s eorum adiuuat eos.
Et statim discessit a loco illo. Sa-
cerdos autē conuocatis ciuibus.
uigilias celebrabat. & missarum
agebat festa. pro liberatione po-
puli sui. Quā autē haec ager&. sus-
piciens sursum. uidit sup altarium
quasi decamera templi. cadere
tres guttas. squales magnitudi-
ne. claritate & candorem cristal-
luuinentes. Cumq; ab omnibus
admiratione & stupore uehe-
menti. intenderentur. easq; nul-
lus auder& attingere. p&rus
quidā presbyter. qui ut res ipsa

asserit magni meriti erat. exhi-
bita argentea patena. guttas col-
ligere nititur. Quae dū palatari-
um uago cursu rotabantur. de-
fluentes in ipsam patenam. fixim
se conuincte. una gemmā pulcher-
rimā effecerunt. Potuitq; eui-
denti ratione ppendi. contra
iniquā & d̄o odibilem arianā here-
sim. quae eo tempore pullulabat.
haec acta. Agnitumq; ē. scām tri-
nitatē in una omnipotentiae ae-
qualitate conexā. nullis guttula-
tionib; posse disiungi. Tunc gau-
sus populus. & intelligens munus
sibi indultū fuisse diuinitus. confe-
rens aurū gemmasq; p̄tiosas. cru-
cē fecerunt. in qua hanc gemmā sta-
tuerunt. Sed protinus om̄s reli-
quae gemmae. haec accedente ceci-
derunt. Tunc pontifex intelligens.
non esse consortiū caelestib; cū
terrenis. fabricata cruce ex auro
purissimo. scām gemmā in mediam
inter crepidine locauit. & populo

adoranda p̄buit. Nec mora fuga
 to ut diximus. hoste. ciuitas libera
 tae. Jam ex hoc multi infirmi huius
 to uino uel aqua. in quo gemma ab
 luitur. protin̄ sanitati redduntur.
 Deniq̄ cūa dorata fuerit. si a pec
 cato ē homo immunus. & ipsa appa
 reat clara. Ceterū si ut plerūq̄ as
 sol & humanae fragilitati. aliqd
 detulerit criminis. tota ei uidebi
 tur obscura. Miramq̄ p̄bens dis
 creationē int̄ innocentē & noxiū.
 cū uin̄ atra. alteri monstratur
 splendida. **XV. DE RELIQUIIS
 SCI IOHANNIS. APUD VRBEM
 MAURIENNĀ DE LATIS.**
Quedā mulier amaurienna
 urbe p̄grediens. ipsius p̄cur
 soris dñi reliquias exp̄auit.
 Et ita confirmxit se uinculo iura
 menti. ut n̄ ante loco discederet.
 nisi de m̄bris eius mereret̄ur. quic
 quā accipere; Sed cū impossibile
 hoc incolae loci narrarent. pro
 sternebatur cotidie ante sepul

chrum. orans sibi ut diximus. de
 scis artub. aliquid condonari. In qua
 intentione. Integrū duxit annum.
 Similiter & aliū. iugi semporatio
 ne deposcens; Tertio uero ingre
 diente anno. cū orationem suam
 puenire n̄ cerneret & ad effectum.
 piecit se ad sepulchrū. & obtesta
 tur non se exinde surrecturā. pri
 us quā haec p̄ctio obtineret̄ur
 a sc̄o; Septima uero die. cū iam in
 edia deficeret̄. apparuit ei sup̄ al
 tarū. pollex miricandoris a clu
 cis. effulgens; Cognito aut̄ mulier
 di dono. surrexit a pauimento; La
 ctāq̄ capsula aurea. in eā recondi
 dit. quae dñō largiente merue
 rat; Et sic gaudens. remeauit ad
 ppria; Impl̄ & uq̄ ē in illa. quod dñs
 ait in euangelio. Amen dico uobis.
 quod si p̄seuerauit pulsans. & si non
 surgit. pro eo qđ amicus sit. p̄pter im
 p̄bitatē tamē eius surgat̄. & tribuat̄
 ei quotquot habet̄ necessarios; Post
 haec tres ep̄i. ad uenientes de ciuita

tibus suis ad adorandū in hoc loco.
uoluerunt partē de hoc pignere
eligere. posito q̄ in medio. nihil om-
nino auferre potuerunt; Tunc una
uigilantes nocte. deprecatisunt.
ut aliquid accipere mererentur
de pollice; Posito q̄ sub eo linteo.
dū partē auferre conantur. una
ex ea gutta sanguinis decidit sup̄
linteū; Quod cernentes. duas de
inceps noctes uigilabant; Deinde
prostrati corā sc̄o altario. dū suppli-
cant ut adhuc magis aliquid me-
reantur de pollice. duae iterū
ex eo fluxerunt guttae; At illi ga-
uisi. colligentes deuote quae dñs
dederat. iuxta numerū seruatorū
suorū. diuiserunt linteū cū guttis.
suisq̄ n̄ sine grandi admiratione ur-
bibus intulerunt; Et quia locus
ille maurianensis. ad taurinensē
urbē pertinebat. tempore illo quo
rufus erat ep̄s. ait archidiaconus eius
ad eū; Non ē equū. ut hoc pignus
in loco uiliori teneatur; Sed surge

accipe ipsū. & defer ad taurinensē
ecclesiam. quae plus popularis ha-
betur; Cui ille respondit. quia
haec agere n̄ audeo; Archidiacono
dixit. Ego hoc deferam. si p-
mittis; Ep̄s ait. Fac quod libet;
Tunc archidiaconus accedens ad
locū. dū uigilias celebraret. mittit
manū ad capsulam; Mox amens
effectus. accensus febre. die tertia
expirauit; Factusq̄ ē timor magni
omnib; . nec quisquā ultra bexa pi-
gnera ausus ē mutare. **XVI.**

**DE RELIQUIIS S̄C̄I IOHANNIS
IN TYRONICO POSITIS.**

A pud tyronicā uero urbem. in ora-
torio beati martini. dū ipsius
p̄cursoris reliquiae colloca-
rentur. cecus quidā a diminulo
deducente ueniens. lumen recepit;
Energinus uero. multū obtes-
tans. uirtutē beati iohannis. mar-
tiniq̄. antistitis. expulso purgatus
ē demone; In hoc monasterio. una
puellarū. cui officium erat lichni

fomenta componere. adueniens cum
 certo. ut haec ageret. est ingressa.
 Compositūq. lichnū atq. accensū.
 attracto ad se fune. sublimauit
 in altum; Plerisq. in nexu laqueis.
 ad parietis clauū abscessit; Quae
 dū redit. certus quē in manu gere
 bat extinguitur; Regressa q. ut
 lociter ad cecidendum. cereū non
 attingebat illuminare. neq. laque
 um funis absoluerē; Dū ambigua
 de hac causa penderet. subito de
 lapsa ac cecidit flāma. cereū in
 manu eius illuminauit. & sic offi
 cio luminis peunte. quo uoluit uiti
 Ferunt aut in hoc monasterio. a
 lichno oleū ebullire. Habentur
 enim & ibi reliquiae scāe crucis
 XVII. DE MULIERE QUAE DIE
 DOMINI PANEM FORMAUIT.
 Subbiuus urbis termino. apud uicū
 Mangauensem. mulier. quaedam
 ex incolis. conspersa dominica die
 farina. panem formauit. Quem
 segregatis prunis. cinere feruenti

contigit decoquendum. Quod eū
 fecisset. protinēti manus dextra.
 diuino igne succensa coepit exu
 ri. At illa uociferans ac plangens.
 basilica huius uici. in qua reliquie
 beati iohannis expōit. Et ora
 tione fusa. uouit ut in hac die di
 uino nomini consecrata. nullam
 operā exerceat. nisi tantū orati
 oni uacare. Nocte uero sequenti.
 fecit cereū in altitudine status
 sui. Tunc in oratione pnoctans.
 tēto tota nocte manu propria
 certo. restinctis ardorib. in colo
 mis ē regressa. XVIII.

DE IORDANE FLUYIO.

Et quia iohannis baptistae me
 minim. dignū ē ut de iordane
 aliqua memoremus. Igitur a mon
 te phanio. duo consurgunt fontes.
 quorū unus ior. alter dan uocatur.
 Qui ab utraq. parte phania de urbis
 que prius cesarea phylippi uoca
 batur descendentes. sub ipsa urbe
 tam fluentis conuincti quā nomine

unū iordanē efficiunt. Quisque
hiericho ciuitatem. & ultra deflu
it. In eo habetur locus. in quo dñs
baptizatus ē. Immo enī reflexu.
aqua ipsa reuoluitur. in qua nunc
leprosi mundantur. Cū autē adue
nerint. sepius lauantur in flumi
ne. donec ab infirmitate purgen
tur. De publico tamen diuicio
morati fuerint. uictum accipiunt.
Sanati autē. ad propria redeunt.
Ipse quoque iordanis. ab eo loco in
quinto miliario mari commixtus
mortuo. nomen amittit. Mare
enim mortuū ob hoc dicitur. quod
ab incendio sodomae uel reliqua
rū urbū ē uersatū. Et aqua ipsa
asphaltro p̄mixta ē. Unde a non
nullis. mare asphalti appellatur.
In quo qui natate nescit. sup aquā
fertur. & circa eū sulphur ade
rit. **XVIII.**

DE AQUIS LEYSIDÆ VRBIS.

Sunt autē & ad leuicā ciuitatē
aque calidae. in quibus si

naue lauare solitus erat. ubi simi
liter leprosi mundantur. Est
autē ab hiericho. duodecim milia.
Prope hiericho autē habentur ar
bores. quae lanas gignunt. Exhi
bent enī poma in modū cucurbita
rū. testā in circuitu habentes du
rā. intrinsecus enī plena sunt lanę.
De his enī referunt. ipsi in uinaue
solere fieri indumta. Sed & hodie
que tales exhibent lanas. Ex qui
bus nos a quibusdā delata uicim.
& admirati sumus uel candorem. uel
subtilitatem earum. **XX.**

DE RELIQUIIS BEATÆ MARIÆ

Nam uidi ante hoc tempus homi
nem iohannē nomine. qui a galli
is leprosus abierat. & in ipso loco
quo dñm dixim baptizatū. ac
bat se pannū integrū commoratu
fuisse. Qui assidue abluebatur
in amne. Sed redditus pristinae
incolomitati. reformata in meli
citate. sanatus ē. Hic reliquias bea
tae mariae. ab hierosolimis acci

piens. reuertebatur in patria. Sed prius roma abire disposuit. Uerū ubi altas italie solitudines ē ingressus. incidit in latrones. Nec mora. spoliatur ab indumentis. Et ipsa quoq. capsā in qua beata gestabat pignera capitur. Existimantes enim inimici illi. auribus de se tertios aggregatos. effractā clauē. omnia rulantur intente. Sed cū nihil in pecunia repperissent. extracta pignera in ignem picunt. ceteroq. homine discesserunt. At ille semiuivus exurgens. ut uel cineres exustorū colligeret & pignera inueniret super carbones accensos. in lesa iacere reliquias. ipsūq. linteum quo inuolutus erat. ita admiratur integrum. ut nō putaretur prunis iniectū. sed in aquis absconditū. Collegitq. cuncta cū gaudio. Quāquā p̄gebat ingressus. usq. ad gallias puenit in colomis. Multos enim uidit qui uel in iordane. uel in aquis leuide urbis tincti.

ab hoc fuerant morbo mundati.
**XXI. DE ECCLESIA IN QUA
 SCĒ MARIE ET SCI IOH BAPTISTE
 RELIQUIE SUNT.**

In urbe autē tironica. ē ecclesia scē mariae uirginis. & scī iohannis baptistae nomine consecrata. In qua sepe. in periuros ultio diuina comparuit. Quidā autē. cū ad purandū hanc ecclesiam fuisset ingressus. ut ubi manus ante altare stans sursum extulit. ut sacramentum mendax pferret. statim resupinus ruens. ita caput in pauiētū collisit. ut uix uel uiuens erigi potuisset. Ad se autē reuersus. doliū puruū quod occultabat. publice patefecit. Vidimus enim & nos quosdā de tironicis. in loco eodē purasse. Quia diuino iudicio condemnati sunt. ut in ipsius anni curriculo finirentur. **XXII.**

DE MIRACULIS APUD VRBEM PHANENDIEM.

Igitur in ipso ut diximus

primo iordanis egressu. phanecada
ciuitas sita ē. In qua habetur sta
tua ex electo purissimo fabrica
ta. in qua redemptoris nri forma
dicitur esse expressa. Nam ut
plerosq̄ audiui. qui eam contem
plati fuerant. mira claritas in eius
facie continetur. Sed nec ui uide
atur absurdū. narrare que de ea
cesariensis refert eusebius. n̄ pige
bit. Ait enim. Mulierē quā san
guinis profluuiolo laborante. & a
saluatore curatā euangelia tra
diderunt. huius urbis ciuem con
stat fuisse. domusq̄ eius. in ea & iā
nunc ostenditur. Pro foribus uero
domus ipsius. basis quedā in loco
editiore collocata monstratur.
In qua mulieris ipsius uelut geni
bus pro uolūtē. palmas suppliciter
tendentis. Imago ex aere uidetur
expressa. Astat uero alia etiam
hilominus fusa statua. habitu ui
ri. stola composita circumdata. &
dextrā mulieri por

rigentis

Huius ad pedē statuē. in basi her
ba quedam noua specie nascitur.
Quae cū orta fuerit. ex crescere
usq̄ ad stolis illius ereē indum
ti fimbria solē. Quam cū summo
uestice crescens herba contigerit.
uirtus inde ad depellendos om̄s
morbos. languoresq̄ conquirat.
Ita ut quecūq̄ illa fuerit infirmi
tas corporis. haustu exiguo made
facti salutaris graminis depella
tur. Nihil omnino uiriūgerens.
si ante quā ereē fimbria summi
tate crescendo contigerit decer
patur. Hanc statuā. ad similitu
dine uultus ihū formatam tra
bant. Quae permansit & iā ad nra
usq̄ tempora. sicut ipsi oculis nris
inspexim̄. Et nihil mirū. si hi qui
ex gentibus crediderant. p̄ bene
ficiis quae a saluatore fuerant
consecuti. huius uel munus uide
bantur offerre. Cū uideamus
& iam nunc & apostolorū p̄ & nri
& pauli. & ipsius saluatoris ima

gines designari. tabulasq. depin-
gi. Haec eusebius r. xliii.

DE HYDRO QUILICONIAM XPI
FURATVS EST.

Nam & isto nunc tempore. per
dulitate integra. tanto xpc a-
more diligitur. ut cuius legē in
tabulis cordis credentes populi
r. xliii. eius & iam imaginē. ad
comemorationē uirtutis. in tabu-
lis uisibilibus pictā. pecclesias ac
domos infigant. Sed & in hoc ini-
micus semper humani generis. emu-
lus extat. Nam iudeus quidā. cū
huiusmodi imaginē in tabula
pictā. ac parietē affixā. in ecclesia
sepe uidisset. ait. Ecce seducto-
rem illū. qui nos genusq. nr̄m hu-
miliauit. Et sic nocte ueniens.
telo ipsā imaginē uerberat. et isq.
de parietē. & aperta ueste. ad do-
mū portans. flammis parat exure-
re. Sed res mira apparuit. quae di-
uinitate facta. n̄ potest ambigi.
Nam de uulnere ubi imago trans-

fossa fuerat. sanguis effluxit.
Quod ipse iniquus spiculator. op-
plausu furore n̄ sensit. Cū autē
pobscure noctis tenebras. domū
suā fuisset ingressus. lumine ad-
hibito. cernit se totū sanguine
cruentatū. Timensq. ne seclus
suū patieret. abiectā a se tabu-
lā. abdidit in obscuris. nec ausus
ē ultra contingere. quod inique
p̄sumpsit auferre. Ueniens
autē xpiani diluculo ad domū dī.
iconiam non inueniunt. Stupentesq.
& requirentes qd fuerit factū.
crucis uestigium deprehendunt.
Quod sequentes ad domū iudei
accedunt. Demq. seiscipiti de ta-
bula. nihil certi cognoscunt. Re-
quirentes autē eā sollicitē. in angu-
lo cellulae iudei reperunt. Quae
ecclesiae reddita. furem lapidib.
obruerunt. xxiiii. DE ALIA

PICTURA XPI DNI.

Est & apud narbonensem ur-
bem in ecclesia se more. quae

beati genesii martyris reliquias
plaudit. pictura. que dñm nr̄m
quasi p̄cinctū linteo. indicat cru
cifixū. Que pictura. dū assidue
cerneretur a populis. apparuit
cuidā basilio presbytero p̄uisu.
p̄sona terribilis dicens. Om̄s uos
obtecti estis uariis induim̄tis. & me
iugiter nudū aspiciatis. Uade quan
totius. & operi me uestim̄to. At
presbyter n̄ intellegens uisionē.
ata die. nequa quā ex ea rememo
ratus ē. Rursūq̄ apparuit ei.
sed & illud paruipendit. Post
tertū aut̄ diem uisionis. grauib.
ex cruciatio uerberib. ait. Non
ne dixeram tibi. ut operires me
uestim̄to. necernerer nudus. &
nihil ex hoc ate actum ē. Uade
inquit & tege linteo picturā illā.
inqua crucifixus appareo. ne tibi
uelox supueniat interitus. At ille
cōmotus & ualde m̄uens. narra
uit ea ep̄o. Qui protin̄ iussit desup
uelum expandi. & sic obtecta nunc

pictura suspicitur. Nā & si parū
per detegatur ad contēplandum.
mox demisso uelo contegitur. ne
diu detecta cernatur. **XXXV.**

DE FONTIB. HISPANIÆ.
Est & illud illustre miraculum
de fontibus hispaniæ. quos lusi
tania prouincia profert. Piscina
namq̄ ē apud osencārium. anti
quitas exculta. & ex marmore
uario in modū crucis. miro compo
sita opere. Sed & edes magnæ
claritatis accel situdinis. desuper
axerianis constructa ē. Igitur cū
dies sacer post curriculum anni de
cedentis aduenerit. quo dñs confu
so pditore. mysticā discipulis p̄
buit cenā. conueniunt in locū il
lū cum pontifice ciues. iam odore
sacri p̄sentientes aromatis. Tunc da
ta oratione sacerdos. ostia templi iu
b& simul muniri signaculis. ad
uentū uirtutis dominicae p̄sto
lantes. Die aut̄ tercia que ē sab
bati. conuenientibus a d̄bapti lan

dū populis. & dueniens ep̄s cum
 ciuib. suis. in speculis signaculis. ostia
 referat clausa. Ac mirū dictū. pis
 cinā quā reliquerant uacua. m.
 reperunt plena. Sed ita cumulo
 altiore referatā. ut solent ora mo
 diorū tritici aggregari. Uideasq̄
 huc illucq̄. latices fluctuare. nec
 partē induersam defluere. Tunc
 cū exorcismo sanctificatū. consper
 sū de sup̄ chrisma. omnis populus
 p̄ deuotione haurit. & uas pleniū
 domi p̄ saluatione reportat. Agros
 uincasq̄. aspersione saluberrima
 titaturus. Et cū exinde multitu
 do amphorarū. sine collecto nume
 ro hauriatur. nūquā tamen uel cu
 mutū minuit. Hic & ubi infans pri
 mus intinctus fuerit. mox aqua
 reducitur. & baptizatis omnibus.
 lymphis in se reuersis. ut quo initio
 p̄deunt nescio. ita & quo fine clau
 dantur ignoro. **XXVI**

**DE HIS QUI NON DEDERUNT
 HONORĒ LOCUM III.**

Quidā uero ex hereticis dñm n̄
 m̄ uens. neq̄ uenerationem
 prestans huic loco sc̄o. neq̄
 credens eor̄de miraculum. quod
 in eo dñs ad corroborandam
 fidē suorum prestare dignatur.
 uenit cū turba equitum. Solitūq̄
 impedimenta. iussit in basilica
 poni. equitib. que in ea p̄ se pia p̄
 parari. irridens miser que de hoc
 loco narrabantur ab incolis. Igi
 tur media nocte p̄tereunte. a fe
 bre corripitur. & epene ex animis.
 & tardius quā debuerat poeni
 tens. exclamat equites a bede re
 pelli. Erat enim ei sub rege licen
 tia. magna tamen in illa regione
 potestas. quoq̄. abasili
 ca sc̄a equitibus. ad se conuersus
 coepit dentib. propriū lacerare
 corpuscutū. Nec prorsus r̄e in e
 ri a suis. ob nimia poterat deba
 chationem. Tandemq̄. ob pres
 sus. inter suorū manus sp̄m ex
 haurit. Deniq̄. theodegisilus.

expulsis

huius rex regionis. cū uidiſſet
hoc miraculū. qđ in hiſ ſaceratſ
dō fontib, gerebatur. cogitauit
intra ſe dicens. quia hoc ingenū
ē. romanorū. romanos enim uoci
tant. homines nr̄e religionis.
ut ita accidat. & n̄eſt diuſtus.
Ueniens uero ad annū ſequentē.
oſtiū ſigillis ſuis. cū ep̄i ſigillo
munuit. Poſuitq; cuſtodes in cir
cuitu templi. ſi forte aliquem de
p̄bendere poſſit. fraudis alicu
ius conſciū. p̄ cuius ingenū. in fon
tibus aqua ſuccederet. Similiter
& in aliu fecit annū. Tertio uero.
conuocata uirorū multitudi
ne foſſas in circuitu basilicæ fieri
uiſſit. n̄e forte locis occultis. lym
phę deducerentur in fontem.
Fueruntq; foſſę in profundū. ui
centū quinq; pedū. in latitudine
uero quindecim. ſed nihil ab di
tū potuit reperire. Tamen ui
tę finē faciens. & credo phuius
inquiſitionis temeritate. Anni

ſequentis diē. quo hoc myſteri
um celebratur. uidere n̄ meruit.
eo quod arcanū uirtutis diuinę
inueſtigare p̄ſumpſit. Habentur
aut̄ in ea. reliquiae ſc̄i ſtephan
leuitae. **XXVII.**

DE EO QUI CULTRUM AB IPSO

LECO SYRATYS EST.
Ergo quia fons ille diuino nu
tu ut ſupra dixim. ad officiū
baptizandi repleret. & quia cū
completus fuerit. uide ex hoc
populus haurire feſtinat. qui
dā accepto uaſculo. p̄bro qui
hanc aquā miniſtrabat. porrigit
ad complendū. Quod dū comple
ret ſenior. hic inter comprimen
tes turbas. manus alterius ex
tendit ad batteū. cultrumq;
ſurtus ē. Quo uagina recondi
to. manus extendit ad accipien
dā hydriā. quā tradiderat
p̄bro. Qua accepta. a motus
in partē aliam. ne quānam gut
tam aque. in uaſe potuit repe

rire. Tunc confusus ualde. & sibi
 pfurti causa haec obuenisse cog
 noscens. homo cultrum quē fu
 ratus erat reddidit. & sic ipsā
 porrectam in laguenā. plenā aqua
 recepit. Est enī populus ille he
 rexicus. Qui uident haec magna
 lia. n̄ compunctus a d̄ credendū.
 sed semp̄ callide diuinarū p̄cepti
 onū sacramenta. nequissimis uit
 pr̄ationū garrulationib, non de
 sint impugnare. Sed uirtus d̄ni.
 diuersa partem destruit & con
 fundit. **XXVIII.**

**DE SEPTUAGINTA BEATI IACO
 BI APOSTOLI.**

Iacobus apostolus. qui & frater
 d̄ni uocatus ē. ab ipso d̄no n̄ro ih̄u
 x̄o. ep̄s ordinatus dicitur. Post
 cuius gloriosa ascensionem. d̄ni
 uianū iustitiae iudeis errantib, aperi
 re conatur. de pinna templi precipi
 tatus alliditur. effusoq, fullonis
 fuste cerebro. sp̄m reddidit. Se
 pulchusq, ē in monte oliu & i. in me

moria quā sibi ipse prius fabrica
 uerat. & in qua zacharia & sime
 onē sepelierat. Haec de aposto
 lo iacobo. acta sufficiant. **XXVIII.**
**DE SEPTUAGINTA
 ATQ, BASILICA S̄I PETRI.**

Petrus apostolus ad humi
 litate docenda. caput de
 sup̄ tonderi instituit. Qui ab a
 postolis ceteris ep̄s ordinatus.
 romē cathedram locauit. Cuius
 oratione uel pauli. symonis ma
 gi calliditas. uel de tectae uel
 obruta. Extant hodieq, apud
 urbē romanā duę in lapide fos su
 le. sup̄ quē beati apostoli defle
 xo poplite. orationē contra ipsū
 simonē magū. ad d̄nm effuder̄.
 In quib, cū defluerent lymphae
 collectae fuerunt. a morbidis ex
 p̄untur. hausteq, mox sanitate
 tribuunt. S̄c̄s uero p̄etrus apo
 stolus ut p̄fati sumus. post neroni
 anā & simoniacā bellā ad cruce

uenit. impl& oiam felicis trophei
certamine. & resupinis a dea elū
uestigis. se exp& ut crucifigi.
indignū se uociferans ut dñm
exaltari. Sicq; dirigens sp̄m ui
uacē in astra. sepultus ē in tem
plo. quod uocitabatur antiqui
tus uaticanū. quatuor ordines
columnarū ualde admirabiliū.
numero nonaginta sex habens.
Hab& etiam quatuor in altari.
qd̄ sunt simul centū. preter illas
que cyborium sepulchri susten
tant. Hoc enī sepulchrū. sub alta
rio scō locatū. ualde paratū ha
b&ur. Sed qui orare desiderat.
referatis cancellis. quib; locus ille
ambitur. accedit sup sepulchrū.
& sic fenestella paruula p̄tefa
cta immisso in trorsū capite. que
necessitas promit efflagitat.
Nemorat̄ effectus p̄tionis.
tantū iusta proferatur oratio.
Quod si bexta auferre desiderat
pignera. palliolū aliquod mo

mentana pensatū. iacet in tr̄inse
cus. Deinde uigilans ac ieiunans.
deuotissime dep̄catur. ut deuo
tioni sue uirtus apostolica suffra
g&ur. Mirū dic̄tu. si fides homi
nis p̄ualuerit. eleuatū a tumulo
pallioli. ita imbuitur uirtute
diuina. ut multo amplius quam
prius pensauerat ponder&ur.
Et tunc scit qui leuauerit. cū ei
gr̄a sumpsisse qd̄ p̄it. Multi
enī & clauēs aureas ad referan
dos cancellos bexti sepulchri fa
ciunt. auferentes p̄ benedicti
one priores. quib; infirmitates
tribulantū medice. Om̄a
enī fides integra p̄stat. Sunt ibi
& colūne mirę elegantie candore
niueo. quatuor numero. que
cyborium sepulchri sustinere di
cuntur. **XXX.**

DE SCŌ PAULO APŌ.

Paulus uero apostolus. post
re uolutū anni circuitū. ip
sa die qua p̄rus apostolus. pas

sus apud urbem romā. gladio
 percussus occubuit. Ex cuius sa-
 cro corpore. lac defluxit & aqua
 Nec mirū si lac ei manavit ex cor-
 pore. qui gentes incredulas & par-
 turavit & peperit. a lacte spi-
 rituali nutritas. ad cibū solidum.
 scripturarū s̄carum opaca referan-
 do p̄duxit. De cuius uirtutibus
 multa quidē audiuius. Sed de
 plurimis. unū tantū miraculum
 studiuimus declarare. Factū est
 aut̄ in quodā loco. ut homo laqueū
 in sibi ad extorquendā uitam.
 instigante diabolo p̄parar̄ &
 Cumq; se r̄xū cellule. in qua hęc
 ager & repperiss̄. fune trabi
 transmis̄. laqueū coepit inne-
 cere. Nomen tam̄ semp̄ pauli
 apostoli. inuocabat dicens. Ad-
 iuuā me sc̄x̄ paulē. Et ecce um-
 bra squalida atq; funesta. que
 nihil minus uultu quā diaboli
 simulabat. apparuit ei. hortans
 ac dicens. eia age. ne moreris ex-

pedire celerius que coepisti. At
 ille cū opus hoc. id est uitae ex-
 torquende parar̄ & semp̄ aiebat.
 Beatissime paulē. esto adiutor
 meus. Deniq; expedito iam la-
 queo. cū iam uehementius urge-
 r̄ & ur̄ ab umbra. ut collū im-
 mitter̄ & subito affuit. alia um-
 bra huic similis. dicens ei qui cum
 homine erat. fuge miserime.
 en paulū apostolū huc uementē.
 Inuocatus enī ab hoc homine. ec-
 ce adē. Tunc euanescentib; um-
 bris. hic ad sensū suū reuersus.
 & crucē uirtutis dominicæ nu-
 tanta depingens. poenitentia
 genus lacrimarū ymbre p̄fusis
 agebat. cur ista temptass̄. Un-
 de manifestū ē. hunc eundēq;
 hominē. p̄ uirtutē beati apti. ab
 hoc seue mortis p̄cipitio fuisse
 saluatum. **XXXI.**

pector.

IDESCO IOH̄ EUANGEL.
 Iohannes uero apostolus & euan-
 gelista di. post pactum tamago

nis legitimi. quā predicationis
saluberrimę cursū. uiuus descen
dens in tumulū operire se humo
pcepit. De cuius nunc sepulchro.
manna in modū farine hodieq;
eructuat. ex qua bestie reliquę
p̄ uniuersū delatę mundū. salu
tē morbidis p̄stant. Hic ē iohan
nes. quē dñs plus quā ceteros
dilexit apostolos. Qui tantę
caritatis amore p̄latu s̄. ut sup
ipsū sacri corporis pectus accu
bens. mysteriorū caelestium
haurir̄ & arcana. Ipsi enī dñs nr̄.
gloriosā genitricē. quasi pecu
liari quo dā modo discipulo. in
ipsa passionis hora. in cruce p̄
mundi salute positus cōmenda
uit. De hoc enī. & post resurre
ctionē dixit. Sic eū uolo mane
re. donec ueniā. In epheso autē
habetur locus. in quo hic ap̄tus
euangeliū qđ ex eius nomine.
in ecclesia legitur scriptū.
Sunt autē in summitate montis

urbis illius. proximi quatuor si
ne tecto parietes. In his enim ora
tionem insistent. dñm assidue pro
delictis populi deprecans mora
batur. Obtinuitq; ne in locū
ullus ymber descenderet.
donec ille euangelium adimple
ret. Sed & usq; hodie ita p̄stat
ad dño. ut nulla ibi descendat plu
uia. neq; ymber uolentis ad
ueniat. In hac urbe. maria magda
lene quiescit. nullū sup se regi
m̄tu habens. In ea & septē dor
mientes habentur. de quib; ali
qua dño uiuante. in posterum
narraturi sumus. In hac & idolū
dianę. fuit ab ap̄to paulo destruc
tū. Sed ad coepta redamus.
XXXII. DE SEPULCHRO BEATI

ANDREAE APTI.

Andreas apostolus. magnū mi
raculū. in die solemnitatis
sue profert. Hoc ē manna
in modū farine uel oleū. cum
odore nectareo. quod de tumulo

eius exundat. Per id enim. que
 fit fertilitas anni sequentis. osten-
 ditur. Si exiguum profluxerit.
 exiguum profert fructum. Si uero
 fuerit copiosum. magnam arua pro-
 uentum fructum. habere significat.
 Nam ferunt in aliquibus annis.
 intantum oleum exundare. ut
 usque medium basilicæ profluat
 riuus ille. Haec autem aguntur
 apud prouincia achaia. In ciui-
 tate patras. in qua beatus ap-
 t-
 siue martyr. pro redemptoris
 nomine crucifixus. presentem ui-
 tam gloriosa morte finiuit. Ta-
 men cum oleum defluerit. tantum
 odorem naribus praestat. ut putes ibi
 multorum aromatum sparsam
 esse congeriem. Quod non sine
 miraculo ac beneficio. habetur
 in populis. Nam ex hoc seu in-
 unctiones factae. siue potiones
 datae. plerumque languentibus. com-
 modum praestant. Post cuius glo-
 riosa assumptione. multae uir-

tutes. uel ad hoc sepulchrum.
 uel in loca diuersa. in quibus eius
 reliquiae collocatae sunt. ferun-
 tur ostense. De quibus. pauca me-
 morare. non putavi absurdum. quia
 edificatio est ecclesiae. gloria
 martyrum. uirtutesque sanctorum.
 Et tempore quo interfecto chlo-
 domeri rege franchorum. se ex-
 ercitus reparans. burgundiam
 deuastabat. in qua basilica re-
 liqua iam dicti apostoli. cum
 saturnini martyris teneban-
 tur. accensaque basilica. cuiam
 agnorum moles deruerat. pau-
 peres ac senes quos barbaries
 reliquerat. flebant dicentes.
 Ue nobis. qui tantorum pigne-
 rum hodie caremus auxilio.
 Nec nobis ultra spes presentis
 uitae manebit. si deperierint
 haec. His ita flentibus. nutu di-
 adueniens tironicus homo.
 condolens his lamentis. & discens
 uirtutem martyrum. non minus fide-

quam arma protectus. p me
dias ingreditur flammam. Ap
prehensasq. ab altario scas reli
quias. nihil ab igne nocitum.
extulit foras. Sed continuo
ita constrictus e. ut gressum
in antea agere n ualeret. Tunc
indignu se iudicans que eas fer
ret. una puella paruula impol
litam q. elegit apda. capsulamq.
illi ad collu posuit. & sic in patri
am pspere accessit. Tunc collo
catis in altario nouuicensis
ecclae. ubi nulla adhuc scoru
pignera habebantur. annis
singulis deuotissime eorum
solemnia celebrabat. Cuius
filius. cu haec post patris obitu
nimpleret. a febre quartana
p annu integru laborans. uouit
ut noua basilica. in eoru honore
construeret. Quo facto. a mota
febre. sanatus e. Sed nec hoc
sine diuinitatis prouidentia
actum reor. qd ea die. qua beate

reliquiae in aliam s translate
basilica. errantes homines a uia
qui beati uincenti reliquias de
ferebant. ad uicu ipsu delatis.
Tunc rogante pbro. diuiserunt
ei particula pigneru. Qua in sco
altario unde alias abstulerant
collocauit. Quomolus aut cu
theodepti regis tempore. ad iu
stianu imperatore pgens. con
stantinopolitani itineris uiam.
nauali euecti sulcar. & ad ur
bem patras. in qua idem habet
aptus appulsus. ac duibi cu sa
tellitib. moraretur. infirmata
uessica. calculosus efficitur.
Dehinc diuersis dolorib. arta
tus. febre consumitur. Ablataq.
delectatione comedendi atq.
bibendi. ad uentu mortis psto
labatur. Igitur du se ita fessu
& sine spe uite. cernit. testam
tum suu p & ite scribi. munituq.
subscriptioib. ac sigillis. in qui
rere coepit. si forsitan aliquis

reperitur &ur incivitate. qui peri-
tus in arte medicine. possit peri-
turo succurrere. Sed cum hoc epō.
qui tunc p̄erat suggereret &ur
ait. Quo usq; uos dilectissimi.
cassō fatigatis labore. & inter
homines requiritis medicinam.
cū habentur hic caelestis medicus.
qui sepe infirmorū ualitudines.
sine herbarū admiculo. uir-
tutis proprię depellit effectū.
Et quis inquit ē ille. Andre-
as ait. apostolus xp̄i. Haec nunti-
antes infirmo. rogat se portari.
ad beati sepulchrū. Cumq; pa-
uimto prostratus. quę necessi-
tas exigebat fidelit̄ precar̄ur.
medio fere noctis. om̄s qui ad-
erant. sopor obtinuit. Statimq;
infirmo conatu eiciende urine
emingit. Tangensq; unū puero-
rū. uoce tenui. vasculū postulat
exhiberi. In latoq; dū urinā nti-
tur eicere. lapidē magnū emi-
sit. Qui tā ualidus fuit. ut cadens.

sonū in ipsa quę parata fuerat
conca proferr̄. Tunc ablata
febre cū omni dolore. nauire
stauratur incolomis. **XXXIII.**
DE SEPULCHRO S̄C̄I THOMAE
APT̄I. ET VIRTUTE BASILICÆ
IN QUAM POSTEA TRANS-
LATUS EST.

Thomas aptus. secundū
historiā passionis eī. in india
passus declaratur. Cuius
beatū corpus. post multū tem-
pus assumptū incivitate. quā
syri edissā uocant. translātū
ē. ibiq; sepultū. Ergo in loco
regionis indie quo prius quie-
uit. monasteriū habetur. & tē-
plū mirę magnitudinis. dili-
genterq; exornatū. atq; com-
positū. In hac igitur aede. ma-
gnū miraculū d̄s ostendit.
Vichnus enī ibi positus. atq; il-
luminatus. ante locū sepultu-
re ipsius. p̄p̄ualit̄ die noctiq;
diuino nutu resplend̄. Anul-

lo fomentū olei scirpiq. accipi
ens. neq. uento ex tinguatur. neq.
casu dilabitur. neq. ardendo mi
nuitur. Habet incrementū pa
postoli uirtutē. quę nescit ab ho
mine. cognitū tantū diuinę po
tentiae. Hoc theodorus. qui ad
ipsū locū accessit. nobis exposuit.
In supra dicta igitur urbe. in qua
beatos artus dixim. tumultos.
ad ueniente festiuitate. magnus
aggregatur populorū cœus.
Ac de diuersis regionib. cū uotis.
negotiusq. uenientes. uendendi
comparandiq. p. triginta dies.
sine ullo theloneo licentia datur.
In his uero dieb. qui in mense ha
bentur quinto. magna & inusi
tata populis p. bentur beneficia.
Non scandalū surgit in plebe.
non musca insid. & mortificatē
carni. n. latex deē sitienti. Nam
cū ibi reliquis dieb. plus quā cen
tenu. pedū altitudine. aqua hau
riatur a puteis. nunc paululū

fodias. affatim lymphas exube
rantes inuenies. Quod n. ambi
tur. uirtute apostolica imp. tari.
Decursis igitur festiuitatis die
bus. teloneū publico redditur.
musca quę defuit. ad e. p. pinqui
tas aquę dehiscit. Dehinc emissa
diuinitus pluuia. omne atrium
templi. a sordib. & diuersis squa
lorib. qui p. ipsa solemnia factis.
mundat. ut putes ipsū nec fuis
se calcatum. **XXXIII.**

DISCO BARTHOLOMEO

APOSTOLO

Bartholomeū apostolū. apud
India passū. agoni ipsius
narrat historia. Post mul
torū uero annorū spatia de pas
sione ei. cū iterū xpianis p. secutio
aduenset. & uiderent genti
les. omnē populū ad eius sepul
chrū concurrere. ei q. de p. catio
nis assidue incensa deferre. in
uidia illecti. abstulerunt corp.
ei. & ponentes illud in sarcofago

plumbeo. proiecerunt illud in ma-
 re dicentes. quia non seduces am-
 plius populum nostrum. Sed piuden-
 tia dei cooperante. persecutus est ope-
 ris eius. sarcophagus plumbeus. a loco
 illo a quibus subuehentibus, subleua-
 tus. delatus est ad insulam uocabu-
 lo lyparin. Reuelatusque est christi-
 nis. ut eum colligerent. Collectum
 ac sepultum. aedificauerunt super
 eum templum magnum. In quo nunc
 inuocatus. prodesse se populis.
 multis uirtutibus. ac beneficis ma-
 nifestat. **XXXV.**

**DE RELIQUIIS S. STEPHANI
 MARTYRIS AC LEUITAE.**

Stephanus autem. primus uel
 diaconus ecclesiae sanctae
 uel martyr. apud hieroso-
 lymam sicut sacra apostolorum
 actuum narrat historia. pro nomi-
 ne sancto christi. quem a dextris uirtu-
 tis. spiritali contemplatione
 cernebat. lapidibus obrutus.
 pro persecutoribus. ipsi supplicans

maiestati. Denique erat oratorium
 apud urbem tironicam. ab antiquis
 eius nomine dedicatum. Quod nos
 parumpiusimus pro longari.
 Quod cum factum fuisset. altarium
 ut erat integrum. in ante. promou-
 imus. Requiritur uero in locu-
 lo. nihil de pignoribus. scilicet quod
 fama ferebat reperiri. Tunc
 misi unum ex abbatibus. ut ab ora-
 torio domus ecclesiae. nobis
 eius reliquias exhiberet. Oblitus
 tamen clauem capse porrigere. que
 cingulo dependebat. Ueniens
 uero abbas. ablatum ab armario
 sigillum. capsam reperit obseratam.
 Quid faceret. quid ageret. in
 ambiguo dependebat. Si ad
 me rediret. longum erat uenire
 & reuerti. Super capsam exhi-
 beret. molestum mihi esse nouerat.
 quia multorum ibi sanctorum pignora
 tenebantur. Si non faceret. ius-
 sione quam acceperat. non imple-
 bat. Quid multa. dum capsam

apud

in manu dubitans rēnerē. re
silientib, cū sonitu repagulis.
capsā aspicit reſerata. Tunc
cū gratiarū actione aſſumptas
reliquas. n̄ sine grandia admira
tione. nobis exhibuit. Quas nos
dictis miſſis. dñō iuuante plan
tauimus. Regreſſus aū poſt
multos dies a durbem. capsam
reperire ducto peſſulo. ſicut
reliqueram obſerata. Pars
aū beati ſanguinis ſacro ſcī le
uite huius. ſicut celebre fertur.
In altario biturige eccleſiæ con
tinētur. Quōdā aū tempore
feliciſ epi. uicinos ſuos quosdā.
perimine impēbat. Quos cū
plerūq; uerbis p̄cacib, laceſſirē.
a iudicio publico. puocarē.
decrētū ē ſententia primorum
urbis. ut ſe ab hac noxa qui inpe
tebantur. ſacramēto purgarent.
Ingreſſi q; in huius memoratę edis
altariū. cū eleuatis manib, ſācra
mēta p̄ferrent. p̄ſecutor cauſæ

puoſſe eos clara uoce teſtatur.
Statimq; elatis in ſublumi pedib,
in aera exciſſitur. ac in liſo capi
te in pauimento pene ex animis. a
circūſtante turba conſpicitur.
Poſt duarū fere horarū ſpaciū.
cū ad liquidū putarētur ſp̄m ex
halare. a p̄tis oculis. crimen fate
tur. & ſe iniuſte fatigaſſe homines.
uel proclamaſſe noxios declara
bat. Sicq; laxatis in ſontib, mani
feſtato nocente. uirtus beati p̄
patuit. Apud burgalenſē aū
urbē. anus quedā grauiſa ſenio.
ſed fide m̄tis integre ſubleuata.
cui moſ erat in ſcōrū baſilicis. miſ
ſo oleo lichnū accēdere. Et ut
hoc negotiū a gerē. nocte domi
nica. beati p̄ri apti baſilicā in
greſſa ē. Huius enim altariū. po
ſita in altū p̄lptā. locatū habe
tur. Cuius pars inferior. in mo
dū criptę. oſtio clauditur. Ha
bens nihil ominus & ipſa cum
ſcōrū pignērib, altariū ſuum.

In hanc uenerabilis mulier. ad ac
 cendendum ut dixim lumen. de
 uota descendit. unā tantū modo
 habens puellulā. in comitatu suo.
 Quod opus dū ager &. & nox
 adueniens. mundū tenebris ope
 riss &. accedentes clerici. dictis
 psalmorū capitellis. obserato
 criptę ostio discesserunt. igno
 rantes introrsū eē mulierem.
 At illa accenso lumine. ad ostiū
 pperat. ut egredere &ur. Quod cū
 clausū eē se nesciss &. uocē emitit.
 & qui ei aperire debent. ex nomi
 ne uocat. Sed cū non ess & uox p
 semio ita ualida. que possit pene
 trare haec claustra. ubi se sensit
 a nullo audiri. pstrata in pauim
 to. quieuit dicens. Deprecer pro
 peccatis meis & populi. dñm om
 niū creatorē. quo ad usq; ueniat.
 qui reserare debent huius edis
 ingressū. In qua oratione exeu
 bans. uidit circa mediū fere no
 ctis. patefactis ostiis. omnē basilicā

in menso lumine effulgere. Et
 ecce chorus psallentium ueniebat.
 Qui ingressi basilicā. postquam
 dicta gloriosa trinitati. psal
 lentium modulatio conquieuit.
 audiuit uiros conquientes. in
 ter se atq; dicentes. Morā nobis
 sc̄s leuita facit stephanus. Jam
 enī aliam debebamus adire basi
 licas. & n̄ possim. nisi ille prius
 qui p̄stolatur adueniat. Haec
 enī crebro rep & entib; aduenit
 uir subito in ueste alba. Cuius
 psonam omnis illa uenerans mul
 tudo. salutauit humilitē dicens.
 Benedic nobis. sacro sc̄e leuita
 stephane. At ille iterū salutans.
 data oratione. interrogatus ab
 eis. cur a uisitatione locorū sc̄orū
 paululū r & ardass &. respondit.
 Nauis enim in mari periculū
 demersionis incurrerat. ibiq;
 inuocatus astiti. erutaq; ecce as
 sū. Et ut ipsi pb & is eē uera.
 que loquor. uestimtum qđ in

ditus suā adhuc guttas stillanti
bus. marinis fluctibus, cernitur
humectatū. Haec mulier. cum
tremore magno opprimens pa
uimentum. intente suscipiebat.
Quibus discedentibus. rursū of
tus diuinitus obseratis. haec ad
locū in quo se steterat accedens.
sudario guttas. quae in pauimento
dilapsae fuerant. diligentē colle
git. & berthramno. qui tunc
episcopatū tenebat. obtulit.
Et ille suscipiens. secū retinuit.
De hoc enī sudario. multi infir
mi sanitatē expti sunt. Ne ple
rumq; & ipse pontifex de eo de
cerpens. pignera ubi ecclesias
consecrauerat fidelitē collocauit.
Haec autē ab ipsius epī relatu co
gnouimus. **XXXVI.**

DE SĒO CLEMENTE EPO ET

MARTYRE.
Clementis martyr. ut in pas
sione ei legitur. anchora
collo suspensa. in mare pēci

tatus ē. Nunc autē in die solem
nitatis ei. recedit mare p̄ tria mi
lia. siccū ingredientibus. iter p̄ bes.
usq; ad sepulchrū martiris p̄
uenitur. ibiq; uota reddentes.
orantesq; populi. regrediuntur
ad litus. Factū est autē. ut in
na solemnitatū. mulier cū filio
paruulo in loco accederet. Epu
lante autē ea. post acta solemnia
obdormiuit infans. Dū autē haec
agerentur. ecce sonus subito
factus ē. accedentis pelagi.
Dehinc oblita mulier sobolis
suae. coepit uelocitē cū reliquo
populo p̄ rē ripā. Igitur in
sequenti maris accessu. postquā
ad litus uenerat. meminit se
fitū reliquisse. Tunc cū fl&u
magno deiecta terrae. miseram
se clamitans. litora uocibus reple
bat. atq; discurrebat p̄ circuitū
riparū. si forte enec tam prole.
eiectamq; litore. aliquis conspi
car&ur. Sed cū nihil inuenit

rit in die. tandem consolata a pro-
 pinquis. ad propria reducitur.
 totū annū. in luctu ac lamentatio-
 ne deducens. Recurrente autē
 anni circulo. uenit iterū ad expe-
 ctandā martyris beati solemmi-
 tatē. si fortas se de infantulo. ali-
 qua inuenire possēt indicia. Quid
 plurā. recedente mari. anticipat
 om̄s ad ingrediendū. & ipsa pri-
 ma p̄cedit ad tumulū. Cumq; p̄-
 strata solo orationē explessēt. e-
 recta sursū. genis ubertim flūuū
 ymbrib; madefactis. dū diuertit
 in partē alterā uultū. aspicit filiū
 in eoloco. ubi eū dormientē reli-
 querat. in ipso adhuc sopore reti-
 neri. Estimans autē eum eē defun-
 ctū. accedit cōminus. quasi colle-
 ctura cadauer exanime. Sed
 eū eum dormire cognouissēt.
 excitatū uelociter. expectantib;
 populis. incolomē leuauit in ul-
 nis. Interrogansq; int̄ oscula.
 ubi panni fuissēt spatia. nescire

se ait si annus integer p̄terissēt.
 Tantū dormisse se suaui sopore.
 in unius noctis spatio estimabat.

XXXVII DE AQUA FONTIS EIUS VIRTUTE REDUCTA

Fons erat irriguus ruricui-
 dā. infra terminū urbis
 lemodicinē. cuius unda tā orto-
 rū sicca. quā agrorū culta. uel
 fouebat accessu. uel imp̄eū foe-
 cundabat. Deducebatur enim
 factis decursib; p̄ loca necessaria.
 ut uirorē quē natura n̄ dabat.
 studiū puocarēt. Eterat tam
 dulcib; uena exuberante fluen-
 tis. ut gaudere cerneret holus
 suae uirgultū. si fuisset ab eodē
 irrigatū. Opitulabatur & iam
 in eo. grā maiestatis diuinę. ut
 inque fuisset fluentū ipsū immis-
 sū. uelocit̄ germen acciperet
 incrementum. Cumq; eum incolę
 loci. quasi ludū agentēs. p̄ singu-
 laqueq; loca deducerent. insidi-
 atorū ut credo inuidia. sub terrā

dehiscit. Ac uelut in stadiis duo
decim. in mediū paludis. ubi nul
lū prorsus possit opus efficere.
fluctibus sparsis exoritur ex tem
plo. Omnium mentes meror obse
dit. & nouū quendam aduenire
regioni. locu incolae p̄stolantur
interitū. Simulq; & beneficium
quod ambire consueuerant. iugi
flū deplorant. Curriculus
igitur unius atq; alterius anni.
in hac ariditate p̄transit. Ares
cunt siti. locu illius omnia que irri
gare consueuerat. Tertio quoq;
anno. accidit ut quidam iter a gens.
beati clementis martyris. cuius iam
supra meminim. reliquias exhi
beret. Quas ariditio ipsius urbis
pr̄bo. uero in omni sc̄itate religio
so d̄tulit. Ad quē cum die noc
tuq; uicina mesta penderent.
confisi de cōratione. quod si p̄ce
ret d̄n̄m. fontē possit restituere
loco ait. eam inquit dilectissimi.
Et si uera sunt que portitor n̄r

asseruit. hec eē clementis marty
ris pignera. nunc apparebit. cū
eius fuerit uirtus manifestata.
Tunc cū p̄fallentio ad locū fon
tis accedit. & dictis psal mis. in
oratione proster nitur. Postiq;
sc̄is reliquias. in ipso fontis aditu
p̄xit. ut qui quondam in deser
to. damnatis ad secanda marmo
ra. flumen irriguū patefecit. in
hunc locū. aquas quas prius pia
indulserat clementia. clementis ite
rū intercessio reuocaret. Illico
uena recurrit ad aditū. magnas
euomens aquas. illūq; quē prius
tenuerat alueū decurrendo re
plens. admirantibus populis. imm̄
sae gr̄ae d̄no referuntur. qui &
martyris uirtutē p̄didit. & fide
lis sui orationē. implere dignatus ē.

DE CHRISANTO MARTY RI. XXXVIII.

Chrisantus martyr. ut hi
storia passionis ei declarat.
post acceptā martyri coronā

cū daria uirgine. multa populis
 sanctorū beneficia tribuebat.
 Et ob hoc & iam cripta super eos.
 miro opere fabricata ē. quę in ar-
 cuiū modū transuoluta. firmis-
 sima stabilitate subsistit. Deniq̄
 cū a dei festa. multa populorū
 frequentatio confluxisset. ini-
 quisimus imperator. erecto
 in illius criptę introitu parietē.
 conclusā multitudinē. iussit ac
 de barena ac lapidib; operiri.
 factusq; ē de sup̄ mons magnus.
 Idq; gestum certissime. ipsius
 manifestant scripta certaminis.
 Quę cripta. diu sub hoc uelamēto
 permansit operta. donec urbs
 romana relictis idolis. x̄po dño
 subderetur. Nam procedente
 tempore. iā nulli erat cognitus
 locus ipsius sepulture. donec
 dño ih̄u reuelante patefactum
 ē. Cuius parte in una loci. int̄
 posito parietē. sepulchra mar-
 tyrū chrisanti & darię segregata.

ta. parte in alia. scōrum reliquo-
 rū cadauera in unū sunt congre-
 gata. Verum tamen in parietē
 illo qui ē in medio positus. fene-
 stram structor patefactam re-
 liquit. ut ad contēplanda scō-
 rū corpora. a ditius aspiciendi
 pateceret. Ferunt & iam. quod
 eo tempore. quo ad sc̄a solemnia
 accedentes inclusi sunt. ut eos
 argentū ex metallo formatos.
 cū uino quod ad oblationē sacrificii
 diuini offerretur. homines detu-
 lissent. Argentūq; ibi remansis-
 se manifestū est. quod hodieq; a con-
 spicientib; cernitur. Sed quia iu-
 giter mens humana. turpib;
 erubescendisq; cupiditatibus
 inhiat. sub diaconus quidā uiso
 p̄ fenestrā argento. cogitans in-
 tra se. quod postea auaritia im-
 pellente cōpleuit. Nocte enī
 consurgens. ingressus ē basilicā
 scōrum. Deinde p̄ fenestram
 ingrediens cellulā. ac p̄ obscurita-

te noctis palpans manibus, aliquos
deurceus capit. Deinde egredi
cū preda cupiens. p̄ totā noctē
circuens. nusquā potuit aditū
unde ingressus fuerat reperire.
Dato uero die. dū opera sua
ob tegi conscius sceleris sui uo
luit. iuxta illud dominici ora
culi dictū. qđ omnis qui male
agit. odit lucē. ut non manife
stentur opera ei. occultauit se
in angulo cellule. tota die ne
uideretur. Sequenti uero no
cte. quesitit iterū aditū. sed
reperire n̄ potuit. Sic p̄ trium
noctiū curricula fecit. Tertia
uero die. cū iam fame crucia
retur. accessit corā populo
ad fenestrā. & relicto argento
confessus ē opus suū. egressusq̄
ē foras. cū magna uerecundia.
Nec latuit scelus quod gesserat.
populos qui aderant.

XXXVIII.

DISCO PANCRATIO MART.

Est etiam procul ab huius
urbis muro. & panchrati
us martyr. ualde impiuos ul
tor. Ad cuius sepulchrū. si quis
quā mente insana. iuramentum
inane p̄ferre uoluerit. prius
quā sepulchrū eius adeat. hoc
ē ante quā usq̄ ad cancellos qui
sub arca habentur. ubi clerico
rū p̄fallentiū stare mos ē acce
dat. statim aut arripitur a
demone. aut cadens in pauiū
to. amittit sp̄m. Ex hoc enim
quisq̄ si de cuiuscūq̄ rei ab alio
uoluerit eligere. ut uerā cog
noscat. n̄ aliter nisi ad huius
basilicā destinat. Nam ferunt.
plerosq̄ iuxta basilicas aposto
lorū. siue aliorū martyrum
commanentes. n̄ alibi probac
necessitate. nisi templū p̄ce
re beati panchrati. ut eius se
ueritatis censura. publice dis
cernente. aut ueritate audi
entes credant. aut p̄fallacia.

iudiciū martyris beate xperian
tur. XL. **DE SCÖ IOHANNNE EPÖ.**

ET MARTYRI.

Multi quidē sunt martyres.
apud urbē romā. quorum
historie passionū. nobis in
tegre n̄ sunt delatę. De iohanne
tam epō. quō a gonis ei ad nos usq̄
n̄ accessit scriptura. que a fidelib̄
comperi. tacere nequiu. Hic cū
ad episcopatū uenisset. summo stu
dio hereticos exsecrans. ecclesi
as corū. incatholicas dedicauit.
Quod cū theodericus rex com
perisset. furore succensus. quia
esset sectę arrianę deditus. ius
sit gladiatores p̄talia dirigi.
qui uniuersū quoq̄ inuenissent
catholicū populū iugularent.
Hanc audiens beatus iohannes
ad regē ne haec fierent. de p̄ca
turus accessit. A quo cū dolo
susceptus. alligauit eū. & posu
it in carcere dicens. Ego te faciā
ne audeas contra sectā nrām am

plius misitare. Positus uero sc̄s
di in carcere. tantis attritus ē in
iurus. ut n̄ post multū tempus
sp̄m exhalaret. Obiitq̄ in carce
re cū gloria. apud urbē raucennā.
Om̄i aū misericordia. statim
ultione sup̄ regē impbum irro
gauit. Nam subito a dō percussus.
plagis magnis exinanitus interi
it. Suscepitq̄. p̄tinis. p̄p̄ & uim
gehennę flāmantis incendiū. XL.

**DE XP̄IANO QUI CORA PAGANIS
IMMOLANTIBUS STETIT.**

Magna ē dignitas nominis
xp̄iani. si illa que confiteris
fide. opere p̄sequaris.
Nam sicut ait aptus. fides sine
operib̄. mortua ē in sem̄ & ipsā.
Sicut enī filios abrahe. n̄ carna
lis natiuitas. sed fides facit. ita
& xp̄ianos utros. n̄ solū nominis
grā. sed opera p̄stant. Per hoc
enī nomen illuminantur tene
brę. serpentes fugiunt. idolatria
p̄ternitur. cessat ariolus. tabes

cit sortilegijs. cultores demonum propelluntur. sicut prudentius noster in libro contra iudeos meminit. Quod procedens imperator ad immolationem facta demoniorum. adoratus. atque coram sigillis prostratus. spectabat sacerdotes simulacerorum. mactantes turbas pecudum. quarum frons reuincta loro. securibus cedebatur. Cumque senex. cruentis manibus. interno ruit tractat & uiscerum fibras. atque inter intestina animalium. inuestigare aliquid temptat & diuinum. turbata omnia cernit. nec ea que cupiebat scire. poterat certus agnoscere. Exclamat turbatus. & ait. Heu heu. nescio quid hic agitur. quod diis nostris contrarium esse putatur. Video enim deos nostros longe discedere. nec de paratis sacrificiis prelibare. Est hic ut res ipsa docet. de officis quorum iam

deorum qui nobis aduersari sunt soliti. Et mirum. si ad hanc fugam aliquis decultoribus dei christi. quem crucifixum a iudeis asserunt. deos nostros impellat. turbulata tymania amatis refrigerant. & arae tepescit ignis. & ipsum quoque ferrum iniectum uictimis. haec & are conspiciunt. Require nunc sacratissime auguste. quis atque aquis ablutus. balsamo unctus. & abscedat peritus. ut accedant dii quos inuocamus. Et haec dicens. ac si ipsum cerneat & his christum ultorem. prociens ad terram exanimis. offensa perclamat numina. Tunc & ipse imperator. deposito diadema te ait. Quis est hic numinibus nostris contrarius. ac religionis christi aene socius. Qui fronte christi inscriptione signata ferat. lignumque crucis adorat. ne mortur edicere. Tunc unus de armigeris augusti in medio positus.

proiecit arma solo. & ait. Ego
 su. cuius dñs xpc ē. & qui eī bap
 tismo ablutus. & cruce redemp
 tus su. qui sempe in nomen inuo
 cabam. dñs sacer dotes ur̄i. de
 monis haec que sunt apposita
 consecrarent. Cuius nomen fugi
 unt diuiri. nec possunt in loco
 illo a stare. ubi tantę maiestatis
 nom̄ fuerit inuocatu. Haec di
 cente puero. obstupefactus im
 perator & tremens. reliquit
 templū demoniorū. tantusq̄
 om̄s astantes dñi timor accendit.
 ut nullus augustū ad palatū
 sequeretur. Sed cuncti erectis
 ad caelū manib. & oculis. dñm
 ihm̄ uno ore. unoq̄ consensu lau
 dabant. atq̄ ut eisdem adiutor
 existeret. uoce supplicii inuoca
 bant. Quae relatione cui for
 tasse uideatur incredula. pau
 cos ex his subiciam uersus. Prin
 cipibus tamen ecunctis. n̄ defuit
 unus. Me puero ut memini.

ductor fortissimus armis. Con
 ditor & legū celeberrim̄ ore
 manuq̄ Consultor patrię. sed
 n̄ consultor habendę religionis.
 amans ter centū milia diuum.
 Augustū caput. ante pedes cur
 uare mineruę fictilis. & soleas
 iunonis lambere. plantis hercu
 lis aduolui. genua incuruare
 dianę. Forte litans. hechaten
 placabat sanguine multo. ut
 tatus de more senex. manibusq̄
 cruentis. tractabat trepidas.
 lęali frigore fibras. Postremosq̄
 anime pulsus. in corde tepenti
 callidus int̄pres. numeris & fine
 notabat. Cū subito exclamat.
 media int̄ sacra sacerdos palli
 dus. En quid ago. maius rex
 optime maius numen. nescio
 quod nr̄is int̄uenit aris. Acci
 tas uideo. longe disp̄gier um
 bras. Nescio quis certe surrepsit
 christicolarū. hic iuuenū. Genus
 hoc hominū. tremat infula. & om

ne puluinar diuū. Lotus procul
absit & unctus. Pulchra refor
matis. redeat pserpina sacris.
Dixit. & ex sanguis collabitur.
ac uelut ipsū cerner & exerto
minitante fulmine xē. Ipse
quoq; ex animis. posito diade
mate princeps pallē. Et as
tantes circūspicit. & quis aliū
nus chrisimatis inscripto signa
rit tempora signo. Qui loro
astreos. turbas & fronte susur
ros. Armiger ex uno puerorū
flauicomantū. purpurei custos
lateris deprenditur unus.
Nec negat. & gemino gemma
ta hastilia ferro prouicit. ac si
gnū xpi se ferre fatetur. Pro
siluit pauidus. deiecto antisti
te princeps. Marmortū fugi
ens. nullo comitante sacellum.
Tum tremefacta cohors. dñiq;
oblita. supinas erigit ad caelū
facies. atq; inuocat ih̄m. Hos tan
tū uersiculos. adhuc quē nar

raui cfirmanda. inseru lectio
ni. Ostendens quid nom̄ x̄ia
nū. quid crucis uexillū profite
bis. qui fide credentes. opere
pficiunt quē credider. sicut
superius dictū est. **XLI.**

**DISCO LAURENTIO MAR
TYRE ET LEUITA**

Templū erat in quodā loco.
laurenti reliquis & nomini
consecratū. Quod p̄ incuriam.
longo tempore ualde desertū
erat. Quod cū renouare loci
incolę uellent. siluas ad eunt.
incisis leuigatisq; lignis. trabes
efficiunt. Inpositasq; plaustris.
ad locū exhibent. Quib; plu
mū a dordicndū extensis. una
breuior ē repta. Statimq; sa
cerdotis animū qui adhuc infi
stebat. dolor maximū attingit.
Et flens ualde. quid ageret.
quo se uertit & ignorabat.
Tunc intuens arbore breuiorē.
ait. O laurenti beatus sume. appo

situs igni gloriificate. semper
 pauperes fouens ac reficiens.
 cogita paupertate meam. quia
 non est exiguitati nrae facul-
 tas. qualiter hic alia exhibe-
 atur. Illico cunctis attonitis
 trabes creuit in tanto spatio
 longitudinis. ut necesse esset
 parte magna incidere. De qua
 industria. plebis beneficia p-
 dere nfas putant. credens ea
 manu martyris tactam ac
 prolongata. partem que sup-
 fuerat. frustatum decerpens
 diuersas infirmitates sepe
 submouit. Quod fortunat-
 presbyter. his uersibus pro-
 secutus est. Laurenti merito
 flammis uitalibus. Qui fer-
 uente fide. uictor ab igne re-
 dis. Dum templa renouant.
 breuore robore plebes cre-
 ueruntque trabes. creuit & al-
 ma fides. Stipite contracto.
 uasta mercede tetendit.

Quantum parua prius. postea
 caesa fuit. Crescere plus me-
 ruit. succisa securibus arbor.
 Et didicit sicca. longior esse
 coma. Unde recisa fuit. populis
 fert inde salutem. Si uenit in-
 trepidus. lumina cecus habet.
 Multo plures ex inde scripsit
 uersiculos. quos ego pretermisi.
 hos tantum pro testimonio uir-
 tutis scribens. Acta sunt aut-
 haec apud brionas italie cas-
 trum. Na uidi ego hominem.
 qui grauius dentium dolore
 laborans. accepta deligno a
 sacerdote particula. dente
 attingit. doloreque protinca-
 rit. Sed nec illud silendum
 putauit. quod reliquiae ei ab in-
 cendio hostilitatis ereptae. a
 quodam homine. in lemouicino
 delatae sunt. Qui cum se prius
 admoneretur pusu. ut eas-
 dem abbati de ferret. nec ius-
 sionem impleret. ipse cum

coniuge sua & omni familia
egrotare coepit. Tunc necessi-
tate compulsus. ut eas uero scō
dēulit. mox sanitati restitutus
abscessit. **XLIII. DE CASSIA.**

NO MARTYRI.

Cassianus martyr italiae.
puerorū magnificus do-
ctor. adueniente psecutione.
ipse puerili ac tenero gregi.
psecutorū iudicio traditur.
At illi magistri sanguinē siti-
entes. caeratas capiti illidunt
tabellas. secantes latitudinib.
stilorū. punctisq. minutis trans-
uerberantes membra magistri.
dignū dō martyrem effecer.
In cuius honore. hodieq. tantus
timor habetur. ut nullus pe-
nitus. de ei rebus aliqua sit au-
sus attingere. Quod si fecerit.
aut arripitur demonio. aut
morte repentina consumitur.
Non tamen immunis ab ultio-
ne recedit. **XLIII.**

**DE VIRTUTIBUS MARTYRUM
AGRICOLAE AC VITALIS.**

Agricola & vitalis. apud bo-
noniam italię urbem. pro
xpi nomine crucifixi sunt.

Quorū sepulchra. ut prelati-
onem fidelium cognouim. quia
nondū a dno historia passio-
nis aduenit. sup terrā sunt col-
locata. Quę cū a multis ut fit.
uel tangerentur manu uel
ore oscularentur. ad monitū sē-
aedituus templi. ut inmundi
ab his arcerentur. Quidā uero
audax facinorosus. opertorū
unius tumultu remouē. ut scili-
cē aliquid de sacris auferrē
cineribus. Missoq. in torsū
capite. oppressus ab eo. uix ab
aliis liberatus. confusus abs-
cessit. nec accipere meruit
quod temerario ausu psump-
sit. Sed cū maiori deinceps
reuerentia. scōrum adit se-
pulchra. Alius quoq. tributa

publica deferens. sacculu pecu-
 niae du iter a ger & negligen-
 ter amisit. Appropinquans
 aut civitati. recognoscit se a-
 misisse publicu quod ferr &
 Tunc pstratus cora sepulchris
 beatoru. cu lacrimis deprecatur.
 ut pditu coru uirtute recipe-
 re & ne ipse conuinxq a cliberi-
 obid captiuitati subigerentur.
 Egredius aut foris in atrium.
 uiru qui hanc pecunia in uia
 iacentem repperit. nactus e.
 Scrutatusq diligenter. illius
 horu tempore hic sacculu in-
 uenisse se dix. quo iste marty-
 ru auxiliu flagitauit. Horum
 reliquias. namatus aruernoru
 eps. deuote exprociuit. ut sci-
 licet eas in ecclesia qua ipse con-
 struxerat. collocar & Direxitq
 suu illuc pbrm. Qui abiens. cu
 di gra que pccierat d & uult.
 Regressusq cu sotus. in quinto
 ab aruernu urbe miliario. re-

uertentes m & atu accipiunt.
 Et ad epm missos dirigunt.
 ut eis quid agant. iubeat ordi-
 nari. Mane au facto. sacerdos
 ad montis ciuib. cu crucibus
 & certis. ad occursum scarum
 reliquiaru deuotissim prope-
 rat. Cuq ei pbrt offerre & ut
 beatas reliquias aspicer & si u-
 ber & xille mibi inquit magis
 e haec credere. qua uidere.
 Sic em in scripturis legimus
 scis. & ipse dñs beatos illos iudi-
 cat. qui cu canon uiderent. cre-
 didissent. Hac itaq sacerdotis
 fide polleente. dñs scos suos glo-
 rificat in uirtute. Nam ueni-
 entib. illis. subito e tenebratu
 e caelu. Et ecce ymber umbro-
 sus atq teterrimus sup eos des-
 cendit. & tanta pluuia ibide
 e diffusa. ut flumina p uias
 illas currere cernerentur.
 Veru tamen circa sca pignera.
 punu ualde iugeru. neq una

gutta uisa ē cecidisse. Et abe-
untib; illis. pluuia a longe quasi
p̄bens obsequiū. sequebatur
populū. fouens gestatores pi-
gnerū. n̄ attingens. Hec uidens
pontifex. magnificauit dñm.
quasi fidei suę sic fauens. talia
ad sc̄orum gloriā operari di-
gnatus ē. Congregatis uero
ciuib; cū magno gaudio. atq;
deuotione. sc̄am eccl̄am his illu-
stratam pignerib; dedicauit.

XLV. DE SCO VICTORE ME-

DIOLANENSIS

Magnificatur & iam a-
pud mediolanensium
urbē. uictor inclytus
martyr. qđ sepius iunctos ab
ergastulis dissoluit. captiuosq;
liberos abire p̄mittat. Igitur
quodā tempore. apollinaris
cū uictorio ducē italiā p̄xit.
Quo ut aiunt apud urbē romā
infecto. apollinarē incolę loci
quasi captiuū r̄inebant. di-

centes. n̄ uidebis patriā tuā.
sed dignas ut satelles tuus poe-
nas exsolues. Haec autē commi-
nantes. miserunt eū in exiliū
apud urbē mediolanensem.
Factū ē autē ut adueniente be-
ati uictoris. ^{festiuitate.} conuenientib; po-
pulis. & hic uigiliis int̄ esset.
Sublibera enim custodia. ab-
solutus attendebatur. Prostra-
tusq; corā sepulchro sc̄i. cū semp-
tium impensius orare coepit.
ut eū uirtus martyris. ab hoc
exilio liberaret. Circa uero me-
diū noctis egressus ab ede. au-
diuit unū de egenis loquentē
ad aliu. atq; dicentē. Quid pu-
tas o compaup. que uirtus sit
huius martyris. Verū dico neq;
fallor. quia in hac nocte quisq;
captiuus dño p̄ fugā dilabitur.
absolutus in patriā accedat. nec
prorsus ultra reperitur. Haec
apollinaris uerba. quasi auspi-
ciū ex di nitu missū accipiens.

iterū atq; iterū prouolutus ad
 tumulū martiris. orat ut uirtute
 eius adutis. absq; impedimento
 possit abscedere. Noxq; uocato
 puero. equū sterni pręcepit di
 cens. Hodie absoluendū sumus.
 auinculo isto custodit. Et as
 cendentes alpū iuga. uallū un
 congeriem. oppl&a multitu
 dine ptransierunt. Atq; aruer
 nū plati sunt. uirtute beati mar
 tyris p̄uente. ut a nullo inter
 rogarentur quo tenderent.
 uel unde uenirent. Manifestū
 ē eos p̄sidiob beati martiris.
 ab hac erūna fuisse saluatos.

XLVI. DE FRACTO CALICE.

Et etiam apud eandē ur
 bem. basilica scī laurentii
 leuitę. cuius supra memi
 nimus. ibiq; admirabili pulchri
 tudine calix cristallinus habe
 batur. In uero solemnitate.
 cū p̄ diaconos ad sc̄m altarium
 offertur. elapsus manib; int̄ram

ruit. & infrusta cōminutus est.
 At diacon. pallidus & ex san
 guis. collecta diligent̄ fragm̄
 ta uasculi. sup altariū posuit.
 n̄ diffusus. qđ cum possit uirtus
 sc̄i martiris solidare. Deniq;
 in uigiliis. lacrimis atq; oratione
 deducta nocte. requisitū cali
 cē. repperit sup altariū solida
 tū. Que uirtus. cū populis nun
 tiata fuisse. & tanta animos de
 uotione succendit. ut a cer
 dote p̄cerent. noua in honore
 ei dō solemnia celebrari. Tunc
 pontifex loci. suspenso sup alta
 rio calice. tunc agens. & in po
 sterū p̄ singulos annos. deuote
 hec festa instituit celebrari.

XLVII. DE CORPORIBUS SCORUM.

GERVASIUS ET PROTASII. II
DE SCORUM NARRATIO
In hac quoq; urbe. beatorum
 martirū gerasii protasiiq;
 uictorix corpora reuidentur.
 Que diu sicut ipsa passionis.

narrat historia. suffosa latuerunt.
Que beato ambrosio reuelata.
atq. ab eode repta. In basilica
qua ipse pprio edificauit studio.
ostensis miraculis sunt sepulta.
De quoru reliquiis. quia maxime
turonica urbs seniores ecclesias
ctin & illustratas. Sed & p totu
galliaru ambitu. do pprio di
latate sunt. sermo quada uice
de his cu quibus da religiosi e
habitus. Vel qua de causa. an
te dicte reliquiae. tam conden
se fuerint p loca singula distri
bute. que sup his quoda refe
rente audiui. absur du non
putaui. inserere lectioni. quia
n continetur in historia passi
onis. Niebat enim. quod quan
do hec gloriosa corpora trans
lata in eccliam illa fuerunt.
du in honore ipsoru marty
ru. missaru solemnua celebra
rentur. cecidisse ex camera
tabula una. Que conlisa capi

tabus martyru. riuu sangu
nis elicuerit. De quo infecta
lintamina. uel pallule siue
ecclesiae pauuuta. beatus cru
or collectus e. Qui usq. a deo
fluxis se fertur. quo ad usq.
lintamina. que susceperint.
sunt referta. Ex hoc enim re
liquiae affatim collecte. p un
uersam italia. uel gallias. sunt
delate. Ex quib. & scs martin
multas suscepit. sicut paulini
beatissimi narrat epistola.
Desi uero na Iaru. accessi pu
eri artub. quos apud ebedu
nensem galliaru urbe passos.
lectio certaminis narrat. Et
ipsa ita clam propt paganoru
insecutione sepulta sunt. ut
in tempora secutura obliuio
ni darentur. Referre solitus
erat uir ille. qui de supra dictis
scis que pfati sumus enarrauit.
nata fuisse. sup hec sepulchra
pyru arbore. & fecisse quoda

tempore ortellū in hoc loco. qui
hanc arborē concludēbat. Ve
rū cū poma iuxta morē tēpore
debitū ferr&. quicūq; ex inde
infirmus. qualib& egritudine
detentus. pomū mordicus de
cerpsiss&. mox ablata infirmi
tate conualēscēbat. Unde ma
gnū questū. paupille habebat.
Sed cū se reuelantes martyres.
arborē incidiuississent. paup
ille in magnis fl&ibus prorūm
pens. incidī arborē non sinebat.
Quo remoto. succisa pyro. basi
lica miro opere edificata ē. In
cuius & iā altare. beati genesii
arelatisis martiris. reliquiae
uenerantur. Tantaq; paupille
fide pbatus ē. ut sacerdotiū
in hac ecclesia deinceps. p me
rer&ur. **XLVIII. DE RELIQUI**

IS SCSATIURNINI.

Saturtinus uero martyr.
ut fertur. apostolorum
discipulus. ordinatus in

urbe. tholosē ē directus. Qui
impulsu paganorū. bouis pe
tulci religatus ue fugis. p gra
dus capitolu p̄cipitatus. p̄sen
tē finiuit uitā. capitis compage
dispsa. Cuius reliquie. cū a qui
busdā religiosis. in regione al
tera transferrentur. itineris
ordo contulit. ut briuatensis
pagi. sitū in aruetno territo
rio terminū p̄terirent. Sole
quoq; ruente. ad hospitium cu
iusdā pauperis diuertunt.
mansionis postulando neces
sitate. Recepti quoq; ab homi
ne. qd exhibeant narrant.
At ille humanitatis intuitu
& di timore commotus.
capsam cū reliquiis. in cellā
panaria ponit. ac sup annonā
que erat in uase condita. locat.
Mane quoq; dato. iuri accep
tis pignorib;. gratias agentes
homini. iter quod coeperant
abierunt. Sequenti uero

nocte. admonitus uir ille pui
sū. dicente sibi quodā sine. ne
maneat in hoc loco. scificatus
ē enim. a pignerib. martyris
saturnini; Ille uero paruipen
dens uisionem. nihil debuit ut
hab& rusticitas. que admoni
tus fuerat. p tractauit. Nec
mora. irruit in tediū. ac par
uitas facultatis ei. coepit pau
latim minui; Uxor uero illius.
ab alio languore tabescere.
Quid plurā. Intra unū annū.
in tantā redactus ē exiguita
tē. ut nihil ei unde aliquid
poss&. sicut humana depo
scit necessitas. remaneret; Tan
de conuersus ad se. dicit ad con
iugem. Peccaui corā dō. & scis
eius. ut ab hoc hospitiolo. sicut
sū admonitus n̄ recederem.
Et scio. qđ ob hoc mala nobis
que patimur. accesserunt.
Nunc autē partam uisioni quā
uidim. & remoueam hoc hospi

tiolu a loco isto ut saluemur.
Tunc amoto tugurio. oratoriū
ex ligneis formatū tabulis col
locauit. In quo cotidie orati
onē fundens. opē beati mar
tyris flagitabat. Tandem ces
santib. plagis. aptat manus
ad opera. tanta fructiui con
sequencia fuit. ut in modico tem
poris spatio. amplius quā per
diderat reparare&. Hec inter
ritorio n̄o gesta sunt. Sed
ne hoc silebo. ad comprimen
dā malorū supbiam; Quod
plato quidā chlotaru regis tem
pore. ad pauliacense monas
teriū accedens. in cuius orato
rio. huius scāe reliquiae conti
nentur. pro eo qđ munus ali
quod ab abbate n̄ accepiss&.
dixisse fertur. Ego faciam
de hac ecclesia domū regis.
in cuius uno angulo equi eius
alantur. Et cū furore dis
cedens. diu ad principem

abire disponit. cōprehensus
 a febre die tertia sp̄m exhalauit.
 Descendens uelociter ad in-
 fernū domū dī reliquit ad
 cultū eius. cuius prius fuerat
 nomini consecrata. **XLVIII.**

DE XLVIII. MARTYRIBUS.

LUGDUNO PASSIS.

Quadraginta octo marty-
 rū nomina. qui lugduno
 passi dicuntur. hec sunt.
 V& tuis. Epigattus. Macha-
 rius. Macharius. Alcibiades.
 Siluius. Primus. Ulpius. Vitalis.
 Comminius. October. Philo-
 minus. Geminus. Iulia. Albina.
 Grata. Emilia. Posthumina.
 Pompeia. Rhodone. Biblis.
 Quarta. Materna. Cipisipsa.
 Estamas. hi autē ad bestias tra-
 di sunt. Sēs. & maturus. At-
 tallus. Alexander. Ponticus.
 Blandina. hi sunt qui in carce-
 re sp̄m reddiderunt. Arxi-
 us. Totum. Titus. Hoticus. Iulius.

Emilia. Gamnite. Pompeia. Aluona.
 Mamilia. Iusta. Trifime. Anto-
 ma. & beatus photinus ep̄s.
 Quorū sc̄a corpora. iudex ini-
 quus igni tradi p̄cepit. Exu-
 staq. in rhodanū puluerē ius-
 sit spargi. Sed postquā hec ge-
 sta sunt. cū xēiani merore ma-
 ximū haberent. quasi depe-
 rissent beate reliquiae. no-
 cte apparuerunt uiris fidelib.
 in eo loco quo igni traditi s̄.
 stantes integri ac inlesi. & con-
 uersi a diuros. dixerunt eis.
 Reliquiae nr̄ae ab hoc colli-
 gantur loco. quia nullus peri-
 it a nobis. Ex hoc enī trans la-
 tisumus ad requiem. quā nobis
 pmisit x̄c̄ rex caeloru. p̄ cuius
 nomine passi sumus. Haec re-
 nuntiantes uiri illi. reliquis
 xēianis. gr̄as egerunt dō. &
 confortati sunt in fide. Colli-
 gentesq. sacros cineres. aedifi-
 cauerunt basilicā mirē magni

itudinis. in eorū honore. Et se
pelierunt beata pignera. sub
sco altario. ubi se semp uirtuti
bus manifestis. cū dō se habita
re declarauerunt. Locus autē
ille in quo passi sunt. athana go
uocatur. Ideoq; & ipsi marty
res. a quibusdā uocantur atha
nagenses. **DE SEPYLCHRIS
SCORŪ HYRENEI. EPIPODII.
ET ALEXANDRI MARTYRŪ.**

Taligitur martyrio con
summatuſ gloriosus photin
epſ. qui lugdunensi p̄fuit
urbi sacerdos. p̄ certaminiſ
nobilis meritū. inuectus ē cae
los. Cui & merito & scitate con
dignus. hyreneus successit epſ.
p̄ martyriū & ipse finitus. Hic
incripta basilicae beati iohan
nis. sub altario ē sepultus. Et
ab uno quidē latere epipodis.
ab alio alexander martyr
ē tumulatus. De quorū mo
numentis. si puluis cum fide

colligatur. ex templo mede
tur infirmus. Magna em̄
claritas. incripta illa conti
nētur. Que ut credo meri
tū martyris signat. **li.**

DESCO BENIGNO MART.

Benignus autē pr̄br. ac do
minici nominis testis.
apud diuionense castrū.
martyrio consumatus ē. Et
quia in magnū sarcoſagum
post martyriū conditus fuit.
putabant nr̄i temporis homi
nes. & p̄sertim beatus grego
rius epſ. ibi aliquē impositū
fuisse gentile. Nam rustici
uota ibidē soluebant. & que
p̄cebant. uelociter imp̄ra
bant. Ad hoc ergo beati sepul
chrū. quidā dū ex inde multa
beneficia p̄cipere. cereū de
tulit. Quo accenso. domum
reduit. Puerulus autē parui
lus. hec obseruans. illo ab eun
te descendit ad tumulum.

ut ardente cereū extingue
 rē. & auferre. Quo descen
 dente. ecce serpens mire ma
 gnitudinis. de alia parte ueni
 ens. cereū circūcingit. Puer
 autē timens. sursum rediit. Et
 bis aut tertio cereū auferre
 temptans. obsistente angue
 nō potuit. Talia & his similia.
 beato pontifici nuntata. nul
 lo modo credebat. sed magis
 ne ibidem adorarent. fortiter
 testabatur. Tandē aliquando
 dī martyr. beato se confessori
 reuelat & dicit. Quid inquit
 agis. nō solū quod tu despi
 cis. uerū & iam honorantes
 me spernis. Ne facias quēso.
 sed tegmen sup me uelocius
 ppara. De qua ille uisione con
 cussus. beatū sepulchrū adit.
 ibiq. ductissime pignorantia
 cū flū ueniam deprecatur.
 Et quia cripta illa quę ab an
 tiquis imbi transuoluta fuerat

diruta erat. rursū eam beatus
 pontifex reedificauit. eligan
 ti transuoluens opere. Sed
 scīm sepulchrū. nescio qua cau
 sa faciente. foras uenit. Quod
 ille intus transferre cupiens.
 conuocauit ad hoc obsequiū
 abbates. atq. alios religiosos
 uiros. In quo conuentu. gran
 de miraculū beatus martyr.
 & populis & suo pstitit confes
 sori. Erat quippe ualidū ut su
 perius dixim' illud sarcofagu.
 Ita ut tale isto tempore. nec
 tria paria bouum trahere pos
 sunt. Cū diutissime moraren
 tur. nec inuenirent qualiter
 id intro inferrent. scs grego
 rius in luminatis cereis. cum
 grandi psallentio apphensū.
 accipiens martyrū sarcofa
 gu. & duo prbi ad pedes mo
 uentes eū. incriptā habilissi
 me detulerunt. & ubi ipsis
 fuit placitū. cōposuerunt.

Quod n̄ in unū populis expe
ctaculū fuit. Post paucos autē
annos. ab euntē in Italia pas
sionis ei historia allatā. beatus
confessor accepit. Sed & de
inceps sc̄s martyr. multas se
uirtutib, manifestauit in po
pulis. Nec mora super ipsam
illā. basilicā magnā iussit edi
ficari. In proximo autē ē & alia
basilica. in qua pascasia. quēdā
religiosa ueneratur. Nam
uisū ē eo tempore structorib,
quandā anū egressā fuisse
ab ipsa basilica. nigra ueste. ci
gneo capite. uultūq, decorā.
quē sic affata ē structores.
Eia dilectissimi. proficite opus
bonū. eleuentur machine.
quia erigetur uelociter hec
structura. & merito accelera
tur. quē talē habet exsecuto
rē. Nā si pmitteretur. ut ue
strorū oculorū acies contē
plarētur. nempe uidebatis

uobis operantib, sp̄m p̄re
benignū. Hec effata. basilicā
de qua egressā fuerat ingre
diens. nulli ultra comparuit.
Aut uabant autē eius tempo
ris homines. beatū ibi apparu
isse pascasia. Super lapidē ue
ro illū. in quo cū plumbo remis
so. pedes eius confixi fuerunt.
factis loculis. uinū aut sicera
multi infundunt. Unde
si aut oculi a lippitudine gra
uati. aut quelibet uulnera
fuerint puncta. protin fu
gata infirmitate sanantur.
Quod ego euidenter exp
tus sum. Nā cū mihi lippitu
dine nimia oculi grauari
tur. ex hoc sacro unguine
tactus. dolore protinus carui.
Quā uero ad aruernā regionē.
aues illa inguinaria aduen
rēt. quē sc̄i galli epi oratio
ne depulsa ē. & in subita con
templatione. parietes domo

rū. atq; ecclesiarū signarentur
 atq; caraxarentur. matris meę
 apparuit inuisu noctis. quasi
 unū quod in apothecis nr̄is
 habebatur. sanguis esset & ef-
 fectus. Cui lamentanti ac
 dicenti. ne mihi. quia signata
 ē plaga domi meę. ait ei uir
 quidā. Nosti inquit. qđ post
 pridie. quod erit in kalen-
 dis nouembribus. passio be-
 nigni martyris celebrabitur.
 Noui ait. Vade inquit. & ui-
 gla totā noctē in honore eius.
 ac renoua missas. & libera beris
 a plaga. Expropterea autē a som-
 no. impleuit quę sibi fuerunt
 imperata. Signatisq; uicinorū
 domib;. domus nr̄a inuolata
 permansit.

**DE RELIQUIIS S. SYMPHORI-
 ANI MARTYRIS.**

Symphorianus martyr.
 apud augustidunensē
 urbem martyriū consum-

mauit; De loco autē illo. ubi
 gladio percussus ē. & sanguis
 ei effluxit. quidā religiosus
 tres lapillos cū ipso sanguine
 leuauit. & in capsā argentea
 reconditos. in ecclesia lignis
 constructā tabulis. apud thi-
 gernūcastrū urbis aruernę.
 in altario scō locauit; Tempo-
 re autē. quo theodericus rex
 francorū. regione illā euer-
 tit. hoc castrū. ab hostib;. incen-
 dio concrematur; Cūq; ab a-
 liarū domorū exustione. do-
 mus dī. quę ut dixim;. lignis
 erat tabulis fabricata. igne
 apprehensa consumatur. po-
 puli plangentes dicebant;
 Utinā uel beatę reliquię n̄ pe-
 rissent; Interea cū prunarū
 magnus esset de incendio
 acruus effectus. subito a
 quilone flante atq; urente
 uehementer. fauillę ab incen-
 dio relictę. p̄ diuersa iacun-

tur; Et ecce capsula illa argen-
ta in medio copiosi ignis inle-
sa resurgens. tamquam sidus p-
clarum apparuit; Colligentes
autem qui tunc aderant
clerici. & requirentes nihil
debentis pignoris, diminutum
reperientes. mirantur omnes
inter tam ualida incendia. spe-
ciem tam tenuem sic fuisse sal-
uata; In quibus, ut ita dicam. non
solum hec. sed & iam mille librae ar-
genti aut ferri. potius sent
sine mora dissolui; Uere ma-
gna ibidem uirtus apparuit.
que populum ad dei cultum. & ho-
nore sui nominis roborauit;
Quia facta deinceps alia in eo-
dem loco basilica. sanctas reliquias
in altario posuerunt; **LIII.**

DESCO MARCELLO MART.

Debenti uero marcelli.
cauillonensi marty-
ris uirtutibus. pauca
ad nos mittenda memoris.

monimenta uenerunt; Que qualibet
parua censentur in dictis. ad
eum tamen referenda sunt. qui
hec operatur in singulis; Cau-
sa quedam extiterat. ut foedam
eunomii quondam arueri primum
filius. cauillonensem urbem adi-
ret. Ibi de quo apud basilicam sancti mar-
tyris marcelli. hospitale habe-
bat. ab abbate loci uictus sti-
pendia capiens; Ipse enim que
loquor exposuit; Inter duos
inquit uiros. orta fuit conten-
tio; Hisque litigantibus. in hoc lis
ipsa subit. ut eam sacramento diri-
merent; Ingressi quoque basilicam
sancti martyris. eleuatis hominibus.
ad piurandum. cum nomen sancti
uoluisset ore patulo nomina-
re. hesit uox in faucibus. nec lin-
gua ad officium poterat refle-
cti; Sed ne hoc quidem parum
uideretur ad beati athanasii
gloriam. ipse cum eleuatis mani-
bus. quasi aeneus totus dirigi

it; Tunc oratio facta pro eo. ab
solui diaboli arte uinctu ob
tinuit; Ipse quoq post absolu
tione. sermone proprio opus
suum confessus. que neglegenter
egerat emendauit;

**LIII. DE SCO VALERIA
NO MARTYRI.**

Huc martyri adiungitur.
& sanguine & agone ppinquus.
beatus athl & a ual erian. qui
apud castru trinoruense. xmo
acaullonensi urbe miliario.
consumato certamine tumula
tus e. Igitur gallus huius ur
bis comes. iliaci morbi dolore
grauatus. qui tota aliu non
modo tortura. ueru & iam
timore ita conflauerat. ut y
dropicus putar & ur. nihile
dere. nihilq potius accipere
potens. Fiebatq ut iuxta hoc
contagio. inediae morbo defi
ceret. Qui ppe ex animis. cu
se cerneret & desperatu. rogat

se deportare ad beati marty
ris tumulu. Ubi cu piectus fu
isset. accessit ad eu pirrichus
prbr. qui tunc ipsa regebat
eccliam. uir uirtutu. & pure
mtis homo. sicut ipsi oculis
nr̄is inspexim. Dixitq. ei. Si uis
sanus fieri. confide in uirtute
martyris gloriosi. & uoue ut
una trabe cu ligaturis suis.
adhuius te pli tecta recuperan
da transmittas. Er̄t enim tibi
psidui. si ea deuote impleue
ris. que pmittis. At ille atten
tius orans. uouit que prbr
indicauit. Statimq. san factus
trabe nullo comonente. ad
basilica sci exhibere pcepit.
Ecce qd pstat dñs ihc xpc in
terris martyrib. scis. quos glo
rificatos ascendit in caelestibus
regnis. Nec immerito. quia
sacru nom eius corde creden
tes. in operib. inuocantes. in
temptationib. confidentes.

in modo ut fideles seruam
sunt secuti. uerū & iam & ali
os ut sequerentur. suis exem
plis incitauerunt. **LX.**

DE TIMOTHEO ET APOLLINARI

NARR.

Timotheus & apollinaris.
apud remensiu urbē consu
mato martyrio. caelestia
regna meruerunt. Quoru
reliquias quidā edificata in
honore eoru basilica. deuotus
expauit. Pontifex uero qui
aderat. cū honore p̄ pr̄b̄m
dirigit. Cumq; iter a gen̄a.
mulier importuna. & ite re
do indigna merito. in uia pro
cedit. salutatoq; p̄b̄ro. deos
culato linteo. quos a cre tege
bantur fauillē. rogat sibi
dehis aliquid condonari. Tunc
p̄b̄r diu dubitans & tribu
ere differens. uetus tamen
ab improbitate ei. diuisit
ei particulas. Ascendensq; so

impede iter expedire cupit
in iunctū. Sed p̄cutiens utraq;
equilatera. nequā quā pote
rat. p̄moueri. Ipse uero ita
grauatus erat. ut iux caput
ualer̄ & erigere. Intelligens
autē martyriū se uirtute te
neri. poenitentia motus. ut
ulter̄ recepit. qd̄ negligentia
intercedente. largiri p̄sump
sit. Restituitoq; in capsā qd̄
abstulerat. abire p̄misit. **LXI.**

DE ALIANTONIO MARTYRI

Aliantropius quoq; martyr
in antonice urbis. ab ea
to clemente ep̄o. refer
tur. directus in gallias. Ab e
ode & ia. pontificalis ordinis
gr̄a consecratus ē. Implexoq;
huius officii ordine. p̄acta
in incredulis p̄dicatione. in
surgentibus paganis. quos
auctor in iudicē credere n̄
p̄misit. in ciso capite. auctor
occubuit. Sed quia eo tm̄

pore in stante p̄secutione. neq̄
 digno loco sepultus. neq̄ a x̄ri
 anis debito honore ueneratus
 ē. ualde datū tunc erat obli
 uioni. quia martyr fuisse.
 Quod hoc ordine. traditur
 reuelatū. Post multorū an
 norū spatia. in eius honore ba
 silica aedificata ē. Ex pl̄ & oq̄
 opere. palladius qui tunc sa
 cerdotalis ordinis cathedra
 regebat. conuocatis abbatib;
 sacros cineres in loco que p̄pa
 rauerat. transferre studuit.
 Quod cū factū fuisse. duo
 ex abbatib. reserato aperto
 rio. sc̄m corp̄ aspiciunt. Con
 templantur q̄ cicatrice capi
 tis. qua in pac̄te defixū fuerat
 securis acumen. Sed ne p̄sens
 uisio duceretur in irritū. & iā
 spiritalis haec doctrina com
 monuit. Scilicet cū sequenti
 nocte. strauissent sacerdotes
 membra quicū. apparuit p̄

uisū. his duob. dicens. Cica
 trice quā contemplantis estis.
 Incapite. sc̄tote me p̄eam mar
 tyriū consumasse. Et ex hoc
 qd̄ martyr esse innotuit po
 pulis. quia n̄ aderat hystoria
 passionis. **LXXII. DE S̄CO AMA
 RANDO MARTYRE.**

Amarandus aut̄ martyr.
 apud albigensem urbem.
 ex acto agonis fidelis cur
 su. sepultus uiuit in gloria.
 Cuius ut hystoria passionis
 declarat. sepulchru. diu ut
 pribus sentibusq̄. coniectum
 latuit. Sed dño iubente. x̄ri
 anis populis reuelatū est. &
 cripta in qua quiescebat. pate
 facta resplenduit. Sed cum
 hostilitate impellente. locus
 ille ab habitatorib. fuisse eua
 cuatus. a longinquo uenientes
 incolę. honore beato martyri.
 quasi custodi proprio nitaban
 tur impendere. Igitur cum

cereos frequenter deuotio x̄i
ana deferr̄. quada die conti
git. ut quida p̄longinquitate
luneris. incrementum ignis quo
accender̄ur cereus. n̄ exhibe
r̄. Arreptamq; silicem. fer
ro uerberat. quasi igne elici
turus. Quod duager̄. & cre
bris ictib; lapide quatens. ni
hil foci possit excutere. cae
lesti lampade. cereus qui iam
beato sepulchro affixus erat
illuminatur. Factūq; ē. ut
que humane n̄ expleuerant
industrię. p̄agerentur diui
ni nominis maiestate. Cessan
te humano studio. caelestia
efficia ministrantur. luminisq;
nouu fulgore. cereus clarifica
tur accensus. Quod cū popu
lis manifestum fuisset. incre
mentū foci ulterius ad accen
dendū lumen. nullus exhibe
re p̄sumpsit. Postquā uero
locus ille. inhabitari ab homi

nibus assidue coepit. atq; ibi
domus. in quib; ignis accende
r̄ur adessent. hoc miracu
lū n̄ est ultra p̄stitū plebi.
cū alius miraculis frequenti
us illustr̄ur. **LXVIII.**

DESCO EUGENIO MARTYRE.

Huc scripte sociatur & ille
honoriane p̄secutionis.
martyr eugenius. sacer
dotalis infule. maximū decus.
Que in hac urbe de trusum
exilio. uel ipsius. uel sociorū
ei passio narrat. Hic cū magnis
in seculo poller̄ uirtutib;
& iuuetor de tormentis mar
tyrialib; exilis s̄. temp̄ uo
cationis sue. quo a recessire
tur ad gloria. dñore uelante
cognouit. Illud p̄cipue quod
populis occultabatur. mani
festū noscens. se martyri ama
randosociū eē futurū. ad eis
sepulchrū dirigitur. Prostra
tusq; solo. diutissime oratione

fudit ad dñm. Dehinc expan
 sis p̄ pauim̄tum brachus. sp̄m
 celo direxit. Qui a xp̄ianis
 collectus. in ipsa qua diximus
 cripta. sepulture mandatus
 ē. Ad cuius festiuitatē. cū tem
 pore quodā innumeri populi
 conuenirent. negotia multa
 in atrio p̄tul erunt. Puella
 uero una ex habitatoribus lo
 ci. stationē adit. quasi aliquid
 coemptura. Speciemq; sibi ap
 tā aspiciens. a negotiatore sus
 cepit. Et statim dicto citius
 porrectā alteri. negat se acce
 pisse. Negotiator uero inten
 te aiebat. mea tibi eā manu
 ptuli. tuq; rimandā sollicitē
 suscepisti. Illaq; negante. ait
 negotiator. Si tibi tanta ē
 p̄tinacia. auaritia stimulan
 te negandi. iudicet illud bea
 tus martyr eugenius. Ad cui
 us sepulchrū si eius sacram̄ti
 interpositione. dixeris te non

accepisse. damnum mihi nihil
 estimo quod amisi. At illa pol
 licita se posse ex hoc exiuisa
 crām̄to. uadit oculus ad sepul
 chrū. eleuatisq; manibus ut
 iurare & ex templo membris
 dissolutis dirigit. Plameq;
 ei affixe sunt. pauim̄to. uox
 hesit in gutture. tantū os pa
 tutū a sermone nudū habat.
 Quod negotiator cū reliquo
 populo cernens. ut proste
 tibinquit uirgo hec species
 quā tulisti. mihi sufficit ultio
 data p̄ martyre. Et hec di
 cens. a loco recessit. Illa uero
 in hoc torm̄to diutissime de
 tenta. tandē martyre iu
 bente locuta. patā confessa
 ē. qđ clam latere uoluerat.
 Quid agis o infelix auaritia.
 p̄endarū rerū alienarū
 succumbis. mens feminea non
 uirilis. vt quid firmā lorica
 mentis. modica transuerberas

sagitta cupiditatis. Quid con-
gregas o homo auri rubiginosi
talentā. cuius arsurus inge-
henna. Quid tibi p̄sunt peri-
tura lucra. quę & erne uite
pariunt detrimentā. Juxta illud
dñi uerbu. Quid prodest ho-
mini si totū mundū lucręur
anime aut sue detrimentum
paciatur. aut quā dabit ho-
mo cōmutationē p̄ anima suā.

**LVIII. DE ECCLESIA VICIODOREN-
SI IN TYRONICO.**

Ecclēsia ē viciodorensi
sub termino turomicę
urbis. quę plerumq; sa-
cris miraculis illustratur. fe-
nestras ex more habens. quę
uitro lignis incluso clauduntur.
quo p̄ clarus edi sacratę. lumē
quod mundus meruerit sub-
ministrant. Quā ecclēsiā. fur
importunus aggreditur. In-
gressusq; nocte. cū omnia cer-
neret custodū cura tueri.

& nihil de sacris ministerus qđ
aufert & aduertit & ait. intra
se. Si aliud inquit leuare non
possū. uel ipsas quas cerno ui-
treas auferā. fusoq; mē allo
aliquid auri conquirā. Abla-
tis igitur dissipatisq; uitreis.
uitalia abstulit. & in pagum
biturigi territorii contulit.
Missoq; uitro in fornacem.
p̄ tridui decoquens. nullū
exinde opus potuit expedi-
re. Uictusq; crimine. & diui-
nū sup se iudiciū intuens. ne-
quaquā motus. p̄durat in ma-
lis. Ablatū autē cacabo uitro.
qđ in ampullulis ne scio quib;
conuersū fuerat. aduenien-
tib; negotiatorib; uenunde-
dit. ut scilicet accepta pecunia
nouis geŕi. leprā p̄p̄uam
compararet. Nam aduenien-
te die. post anni curriculū.
quo hoc furtū fecerat. caput
ei tumori datur. oculi quoq;

ita inflantur. ut in a suis sedi-
bus autumentur ex pelli. hec
aut ei singulis annis euener
indie illa. qua furtu admisit.
plangebatq. miser. quod ui-
tru eximere quo transmisit.
n̄ potuit reuocare. **LX.**

**DE VIRTUTIBUS CORUM MAR-
TYRUM. ROGATIANI. DONA-
TI. ET SIMILINI CONFES-
SORIS.**

Apud urbem ueronam
ancica. duo sunt marty-
res p̄ x̄i nomine uigu-
lati. Quorum unus rogatian̄
alter donatus e uocatus.
Habent etia & similinus. ma-
gnus confessor. Igitur cum
supra dicta ciuitas. tempore
chlodouei regis. barbarica
uallar̄ obsidione. & iam
lx. dies in hac erumna fluxis-
sent. media fere nocte. appa-
ruerunt populis uiri. cu al-
bis uestibus. radiantib. cereis

ad basilicā beatorū martyru
egredi. Et ecce alius chorus
huic similis. de basilica proce-
dere antistitis similini. Cūq.
conuingeret se. data saluta-
tione. orationi incubuissem.
recesserunt unus quisq. ad
locū. unde progressus fuerat.
Ac protinus omnis falanx ho-
stilis. immiso pauore exterrita.
ita subito imperata. a loco
discessit. ut facta luce. nul-
lus ex his reperiri potuit. &
Apparuit ante dicta uirtus.
chilloni ciuitā. qui tunc hu-
ic exercitui p̄erat. Qui nec
dū erat ex aqua & spū sc̄o
renatus. Qui statim compu-
nctus corde. conuersus ad
dn̄m. iterata natiuitate pro-
genitus. x̄m eē filiū dī uiu.
clara uoce testatus ē. **LXI.**

DE SC̄O NAZARIO MART.
Interritorio quoq. ipsius ur-
bis. in uico quodā. supra alueū

ligeris. beata Zaru reliquiae
continentur. Igitur quodam
tempore. homo deuotus bal
teum ex auro purissimo. cum
omni apparatu studiosissi
me fabricatum. super altarium ba
silicae illius posuit. orans ut
in aulis suis. martyris uirtus
dignaretur adesse. Quo re
cedente. britto quidam ex sa
tellitibus uuarochi brittano
rum comitis. & primus cum eo af
fuit. Ablatoque uigilanter ap
paratu baltei. ipsum quoque
balteum cepit. Renitente
prebrog. ac dicente. dires he
sunt. & adreficiendos pau
peres. scilicet martyri sunt col
late. nefamem pessimam pati
antur. quibus uic templo fide
li deuotione deseruiunt.
Unde tu potius huc aliqua
inferre. non auferre debeas.
Non molliuit hominis auari
animum. abbas illius predicatio.

Sed potius succensus. minari
ei coepit. ac dicere. nisi sine
mora refuderis balteum. ma
nu mea interumeris. Tunc ui
ctus abba. speciem super altarium
quos se teguntur pignera. col
locauit dicens. en ipsa qua pe
tis reculam. si mecum de uirtu
te martyris nullus est aufer.
Erit enim ut credimus de ue
stigio iudex. si ea auferre pre
sumpseris. At ille nihil metu
ens. abstulit. iubens sibi equum
ante ipsam basilicae porticum
preparari. Cui ait sacerdos.
Nullus unquam in hoc loco e
quum presumpsit ascendere.
Da queso gloriam deo. & hono
ra martyrem. ne mali aliquid
patiaris. Ille uero mandata
negligens sacerdotis. ascenso
in atrio secundo equo. At ubi egre
di uoluit. percussus porte ali
minari superiore. caput ad
humum testa disrupta corruit.

Manibusq; suorū deportatus.
 ut tu guriū cuiusdā paupculi.
 quod erat proximū ē ingres-
 sus. p̄tinus sp̄m exhalauit.
 Quod uiarochus audiens. &
 res quas hic abstulit restituit.
 & de suo pprio multa contulit.
 pauore p̄territus. **LXIII.**

**DESCIS AUREIS. APUD
 AGRIPPINĀ VRBEM.**

Est apud agripinensem
 urbē basilica. in qua di-
 cuntur uiri. ex illa legi-
 one sacra thebeorū. p̄ x̄i nomi-
 ne martyriū consumasse. Et
 quia mirabili opere. ex museo
 quodammodo deaurata resplen-
 dē. sc̄os aureos ipsā basilicā
 incolē uocitare uoluerunt.
 Quodā autē tempore. ebiri-
 gisili ep̄i. qui tunc huius urbis
 erat antistes. capitis medi & as.
 ualidis dolorib; quatiebatur.
 Erat tunc temporis. in uilla
 oppido. p̄xima. Quo dolore

ut dixim; ualde attenuatus
 misit diaconū suū ad sc̄orum
 basilicā. Et quia in ipsius tem-
 pli medio puteus dicitur eē.
 in quo sc̄i post martyriū pari-
 ter sunt coniecti. collectū ex
 inde puluere dēxulit sacer-
 doti. Uerū ubi ex inde capit
 attingit. ex templo dolor om-
 nis exemptus ē. **LXIII.**

DE SC̄O MALLOSO MART̄.

Ab hoc enim sacerdote. sc̄i
 martyris mallosi corp̄s.
 reptū ē hoc modo. Cū
 fama ferrē. hunc apud uiri-
 diuense oppidū. martyriū
 consumasse. occultū erat ho-
 minib; illis. quo in loco quiesce-
 rē. Erat tamen oratoriū in
 bi. in quo nomē eius inuocabatur.
 Supradictus uero pontifex.
 in honore ei basilicā edificauit.
 Ut sc̄ilicet cū aliquid reuela-
 tionis de martyre acciperē.
 in ea hexos artus dño annuen-

te transferrē. Deniq. in late
re basilicę. idē in parietē qui
a parte erat oratorii. arcum
uoluit. ipsūq. oratoriū in absi
da collegit. prestolans dñi mi
sericordiā. quid iuberē de
martyre reuelari. Post hęc
diaconus quidā m& tensis. pui
sū ductus. ubi martyr quies
cerē edoctus. Post paucū
autē tempus. ueniens ad ep̄m.
& quasi cęta signa quę pui sū
uiderat relegens. Cū prius
ibidē non fuisset. ait ep̄o. hic
effode. & inuenies corpus sc̄i
eiusdē in medio absidę. At ille.
cū fodisset quasi in vii. pedes.
attingit nases ei odor inmensi
aromatū. & ait. Credo in x̄p̄o.
qd̄ ostendit mihi martyre sūū.
quando me hęc sua uita circū
dedit. Et fodiens. repperit
sc̄m corp̄ in lesium. Et mittens
uocē magnā. Gloria in excel
sis dō. omne clerū pariter

fecit psallere. Dicto quoq. ym
no. corp̄ sc̄m in basilicā trans
tulit. & cū debita laude se
peliuit. Referunt ibidem.
& uictorē martyre eē sepul
tū. Sed n̄ eum. adhuc cogno
uimus reuelatum. **LXXIII**

DE PATROCLIO MART.
Patroclus quoq. martyr.
qui apud urbē tricasino
rum sepultus habetur. sepius
se amicū dī. uirtutib. multis
ostendit. Erat enim super eū
paruulū oratoriū. in quo unus
tantū clericus seruebat. Lo
cienī homines. paruū exhibe
bant martyri famulatum.
pro qd̄ hystoria passionis ei.
n̄ haberetur in promptu. Mos
namq. ē hominū rusticorum.
ut sc̄os dī quorū agones rele
gunt. attentius uenerentur.
Quidā igitur de longinquo
tunere ueniens. libellū huius
certaminis. d& ulit. lectoriq.

quem in ipso loco stantem dixim.
 p. didit ad legendu. Ille uero
 post decursam lectione ual
 de gausus. nocturno subtem
 pore famulante lumine uelo
 citr exempla ut hominib
 quoq. digressis. hic ep. suo
 exhibe que reppererat. pu
 tans se p. h. e. gram assequi sacer
 dotis. At ille n. credens. nisi
 confictu de stamans. cesu incre
 pituq. clericu. abscedere iu
 be dicens. te h. e. iuxta uoti
 tuu dictasse. manifestum e.
 Nam numqua ea. cu illo ho
 mine repperisti. Post mul
 tu uero temporis. ut uirtus
 martyris n. esset occulta. ab
 ut exercitus in italia. & de
 tulit passionis huius hysto
 ria. sicut a clerico tenebatur
 scripta. Tunc confusus ualde
 ep. cognouit uera ee. que a
 clerico dicebantur. Populus
 aut ex hoc magis. honorare

decepit martyre. Constructaq
 super eum basilica. festiuitate eius
 p. singulos annos. deuote con
 celebrant. **LX. V.**

**DE BASILICA S. ANTO
 LIIANI MARTIRIS**

Antolianus aut. martyr.
 apud urbem aruer na
 b. Q. martyrium consuma
 uit. In cuius honore. alicia
 soror. placida naq. coniunx
 a pollinaris. sepe templum
 edificare cupientes. multa sco
 ru corpora. di fundamta ia
 cerent. remouerunt. nescien
 tes cuius meriti essent. quo
 ru sepulchra reppererant.
 Que cu uiru ubi sepelirent.
 ppter alioru sepulchroru
 multitudinē. que locum illu
 ab antiquo repleuerunt. n.
 haberent. congregata os suu
 massa. in una proicientes fos
 sam. humo operuerunt. Idq.
 quia do uel sco martyri ac

ceptabile n̄ fuisſet. p̄ uisū ciuda
apparuit. Uiditq; homo ille
conquirentē beati antolia nū
cū reliquis ſc̄is. atq; dicentem.
Ue mihi. quia p̄pter me. mul
ti fratru meoru iniuriati ſunt.
Uerū tamen dico. quia qui
hec coeperunt. a defectum
p̄ducere n̄ poterunt. Quod
ita geſtū eſt. Erectis tamen
pari & ibus. ſup altariū aedis
illius. turrim a columnis pari
is. heraclisq; tranſuolutis ar
cubus erexerunt. Mira ma
mere ſucorū diuerſitatibus.
imaginatam adhibentes pic
tura. Nam ita fuit hoc opus
elegans & ſubtile. ut p̄ longa
tempora rimarū frequenta
tione diuſū. pene inruinā
pendere uideretur. Quod
periculū autus pontifex cer
nens. anticipans futurā colum
narū ſtrage. iuſſit tignos af
ſeresq; uel tegulas amoueri.

Que ſubmota. nec aduitoria
columnis appoſita. nutu di. de
ſcendentib; de machina ſtru
ctorib;. ut cibū caperent. rece
dentibusq; & reliquis a basilica.
dato colūnae immenſo ponde
re. cū magno ſonitu ſup altari
um. & circa altariū diruerunt.
Complētaq; ē aedis nebula.
deſſracta calcis puluere. At
ex ſanguis duoru damnoru
detrimta ſuſpirans. ne & mar
mora conſracta fuſſent. & a
liquis deperisſet & epopulo. ſci
re non poterat. quid dānae
cidisſet. Nullus enī propt̄ nebu
lam pulueris. illuc potens erat
accedere. Poſt diuarū uero
horarū ſpatiū. recedente ne
bula. ingreſſi uel deſunctorū
colligere corpora. uel colū
narum fragm̄ta rimari. nul
lū hominē perisſe cognoſcunt.
Altariū quoq; mirantur in
leſū. in quod de tanta altitu

dine impacte columnę. nihil
 lesionis intulerunt. Quid plu-
 rā. inuenerunt omnia integra
 cuncta contēplantur. eē salua-
 ta. Glorificant martyre.
 conspiciunt diuirtute. qui
 sic altariū colūnasq. seruauit
 intactas. In huius urbis territo-
 rio. & iulianū martyr agonis
 palma. legitime decertando
 promeruit. De cuius uirtutib.
 que ad nos usq. uenerunt. in
 libro que de eius miraculis pro-
 prie scribere p̄sumpsimus.
 declarauimus. **LXVI DE ORA-
 TORIO ICIADENSIS ET SĒI SA-
 TURNI RE LIQUIIS.**
In ipso quoq. territorio. tem-
 pore quo chramnus aruernū
 abut. cū diuersa scelera ab eis
 gererentur ministris. quinq.
 uiri. sacrosē oratoriū domus
 iciacensis. furtim app̄xunt.
 Habentur aut in eo. beati satur-
 ni reliquie. Irruptūq. abla-

tis palliolis uel reliquis mini-
 steruor namtis. nocte tegente
 discedunt. Sed p̄br̄ cognoscent
 furtū. ac int̄ uicinos scrutans.
 nullū potuit ex his que abla-
 ta fuerant. indicium reperire.
 Protinus uero lxxrones qui
 hec admiserant. in aurelianen-
 si territorio se transfulerunt.
 Diuisisq. reb. . accepit unquīsq.
 partē suā. Sed mox. in sequen-
 te uitione diuina. quatuor
 in seditionibus int̄fecti sunt.
 Quintus uero. totā sibi furti-
 huius hereditatem sup̄stes re-
 manens uendicauit. Sed ubi
 hec in domo sua contulit. Sta-
 tim ob tectis sanguine oculis.
 excecatus ē. Tunc compūn-
 ctus. tam dolorib. quā in spi-
 ratione diuina. uouē dicens.
 si respexerit d̄s miseriam meā.
 & mihi uisū reddiderit. refe-
 rā loco illi scō que abstuli.
 Et hec cū lacrimis orans.

uisu recepit. Accedens uero
ad oppidum aurelianense pui
dente do. diaconu aruernu
inuenit. Cui traditis rebus
suppliciter exorauit. ut eas de
oratorio restitueret. Quod
diacon. deuotus impleuit.

LXVII. DESCENTIO GENESIO
MARTI ARVERNO.

Nuprimo aut tempore
in huius urbis aruernę
territorio. quod ad
iacet tyger nensi castello.
genesius eius de locis. se hoc
modoreuelauit. Paup quida
boues quos ad exercenda
cultura habebat. casu ab ocu
lis dilapsos pdidit. eos de q
sollicita indage questitos. re
perire non potuit. Consequen
ti uero nocte. apparuit ei
uir quida p uisu dicens. Ua
de pua que a d siluam ducit.
& inuenies boues. quos solli
cite requiris. iuxta lapide

marmoris. herbaru copia
decerpentes. Iunctisq ad plau
strum. marmor exhibe. & sup
sepulturam que uic e p pin
qua copone. Ego enim sum qui
tibi loquor. genesius. cuius
est tumulus ille. qui in albis.
positus. p martyru ab hoc
mundo migrari. Consiurgens
aut homo ille diluculo. rep
perit boues iuxta lapidem.
fecitq. sicut ei pceptu fuerat
p uisu. Sed nec in hoc defuit
miraculu. cum mensu lapi
de. que multa bou paria mo
uere uix poterant. a duob
tantu delatus e bubus. Ex
hoc enim multi infirmi ibide
uenientes. uotoruq. promissa
soluentes. sanitate recipiunt.
Audiens hec autis eps urbis
illius. basilica magna sup tu
mulu sei edificauit. Dedic
taq. festiuitate in ea ex coli
pcepit. In qua nunc multa

frequentia populorū. cū uotis
ut dixim ueniens. cū sanitate
regreditur. hanc etiā basili
cā. scī genesii arelatensis reli
quus illustrauit. **lxviii.**

**ITEM DE GENESIO ARELA
TENSIS MART.**

Hic uero martyr genesius
decisione ceruicis. ago
nem pxi nomine. apud
eandē arelatensem scili
cē urbē. pollente feruore
fidei consumauit. Est autē
ibi arbor. ubi dicitur decolla
tus fuisse. genere morus. Ex
qua infirmis multa plerūq;
beneficia. impetente marty
re sunt concessa. Sed decur
sis temporibus. cū ramis cor
texq; eius. p̄ saluatione amul
tis detraherentur arefactae.
Uerū tamen adhuc fideliter
p̄centib; uiuit. similia p̄bens
medicamina. quod sup̄ est
decolumna. **lxviii.**

DE PONTE RHODANI.

Sed & pons quondā. super
rhodanū fluiuiū. ubi bea
tus martyr natalis se re
fertur. in die solemnitat̄
eius disruptis catenis. quę sup̄
naues locatę erant. nutare
coepit. ac p̄ nimio pondere
populorū. ipse naues. dehis
centes. in alueo fluminis. po
pulū submergebant. Tunc
om̄s simul indiscrimine posi
ti. una uoce clamauerunt
dicentes. Genesi beatissime.
eripe nos. p̄ prię sc̄tatis uirtu
te. ne pereat plebs. quę fide
liter aduenit tua deuote
solemnia celebrare. Mox
flante uento. uulgus omne
ad litus reductū. miratur
se uirtute martiris cē salua
tū. Nam & cancelli beati se
pulchri. sepius a langobardis.
uel reliquis hostib;. confracti
sunt. Sed arrepti a demone

homines. aut comprehensi arabie debachantes. aut propriis se dentibus lacerantes. nihil de his que uolenter ceperant abstulerunt. Referunt etiam in hac urbe fuisse mulierem cui uiro crimen impactum. nec omnino probatum. a iudice ut aquis immergeretur. diu dicata est. Cui cum a collula pis immisus funibus colligatus fuisset. in rhodanum de nauis precipitata est. Illa uero beati martyris auxiliu precabatur. & nomen eius inuocans. dicebat. Sancte genesi gloriose martyr. qui has aquas natandi pulsus sanctificasti. erue me iuxta innocentiam meam. Et statim super aquas ferri coepit. Quod uidentes populi. suscepere eam in nauem. & ad basilicam sancti deduxerunt in colomem. nec ulterius a uiro. uel a iudice est quesita. **LXX.**

**DE ALIA MULIERE. CUI CRIMEN
IMPACTUM A UIRO SUO.**

Quantum innocentia probat. quantum mens pura meretur. Nam simili sorte. alia mulier a uiro suo adulterii crimen accepit. Quod coram iudice diutissime denegans. cum propria confessione superari non posset. diu dicatur immergi. De hinc currente ad spectaculum populo. ad pontem ducitur amnis ararici. Conexoque cum fune lapide molari. collo eius. precipitauerunt eam in flumen. increpante de super uiro. atque dicente. Abiue nunc aquis abundantibus. fornicationes immunditiasque tuas. quibus sepe maculasti stratum meum. Sed domini pietas. que in fontes perire non patitur. prouidit a filio sub aquis. que uidere homo non poterat. Qui suscipiens

funē. sustinuit mulierem. ne
 ad fundū fluminis. pueniret.
 Et erant utraq. sub aquis. mu-
 lier scilicet & pœra. Astil illius
 lanceę liberata. Cumq. iam
 sol occubitu pœra. propin-
 qui femine illius deposcunt
 a iudice. ut eis liceret palueū
 torrentis. cadaver parentis
 Inquirere. Accepta itaq. indul-
 gentia. descendit ad locum.
 in quo precipitata fuerat mu-
 lier. Uideruntq. eam pen-
 dere cū lapide. Missoq. unco
 abstraxerunt illa. Intelli-
 gentesq. eē uivā. uelociter
 ad basilicā que erat flumini
 pxima. transtuler. Timebant
 enī ne iterū mergi iubere-
 tur a iudice. Interrogabant
 autē mulierē. qualiter sub pelago
 uiuere potuisset. Respondit.
 Non mihi aliter quā somniū
 uisū ē. nec amplius a quas sensi
 nisi cū in his. pietate descendi.

aut ab his iterū resumpta. Et
 mirabantur omēs. n̄ posse mo-
 ri ut tali discrimine. Saluauit
 enim illa. pure conscientie
 fides. & dñs que iugit imp-
 cata ē. Deinde parentib. in-
 dulta. ne a iudice. nec a iuro
 ē amplius inquisita. **LXXI.**
DE FERREOLO ET FERRUTI
ONE MARTYRIBVS.

Visonticorū quoq.
 ciuitas. p̄ prius illu-
 strata martyribus
 plerūq. miraculis p̄ sentibus
 gaudet. Huic in abdito crip-
 tae. duo ut passio declarat
 martyres. ferreolus atq.
 ferrutio sunt sepulti. Factū
 ē autē quodā tempore. ut
 uir sororis mee. in ualescen-
 te febre. grauit̄ egrotaret.
 Cumq. iam quarta mensis
 spatio. lectulo anhelus occu-
 beret. & nihil aliud conuix-
 mesta. nisi que sepulture

erant necessaria cogitar & scō
rū basilicā flens ac tristis ex
pēuit. Prouolutaq; coram se
pulchris palmis ac facie rigente
opprimit pauimentū; Accidit
aut fortuito. ut extensa dex
tere manus palma. folium
herbe saluic. quod p̄ honore
martyrū incripta conspersū
fuerat operire. Postquam
aut fusa oratione. cū lacri
mis surrexit atumulis. pu
tanis aliquid de iuncta minib;
quib; induti erant. manu
prendisse ut assol & uolam
continuit clausā. Egrediaq;
basilicā. patrefacta manu. fo
liū herbe miratur. Obstu
pefacta uero. quid hoc esset.
munus celeste indultū sibi
diuina uirtute cognoscit.
Ut scilicet p̄ illud uirtus mar
tyrū. infirmo succurreret.
Domū igitur iam l̄ior
rediens. foliū lotū aqua.

uero porrigit ad bibendum.
Quod ut hausit. plenius fi
de protinus. sanitatemq;
plenissimā meruit optinere.

LXXII. DE SCO DYONISIO
MARTYRI.

Dyonisius uero ep̄s.
parisiōrū urbis. da
tus ē martyr. Tem
pore uero. quosigibertus
rex cū exercitu ad urbem
illā uenit. & maximā uico
rū eius partē incendio con
cremauit. quidā de primo
rib; eius. ad basilicā ante di
cti martyris. properat.
nō orationis deuotione. sed
tantū ut aliquid fraudat &
ab eade; illa. Et ubi reserata
ostia. ac uacuum templū a
custodib; repperisset. pallā
olosericā. auroq;. exornatā
& gemmis. quę sc̄m tegebat
sepulchrū. temerario ausu
diripuit. secumq; sustulit.)

Ueniens aut a d castra. fuit
 ei necessitas nauigandi. Cūq;
 puer eius. que tunc creditū
 habebat. suspensisa d collū
 ducentis aureis. nauem cum
 eodem ascendiss&. subito
 a nullo tactus. de nauē diruit.
 oppressusq; a quis. nusqua
 potuit inuenire. Ille quoq;
 iudiciū dī in se cernens. per
 pueri amissione & auri. ue
 lociter litori. de quo digres
 sus fuerat. remeavit. pallaq;
 sepul chro. sumā uelocitate
 restituit. Et lic& hoc fieret.
 tam diem anquo hęc admi
 strat. recurrente anni circū
 lo. nātingit. Alius aut sup
 sepul chru. sem calcare n̄ me
 tuens. dū colūm̄bā auream
 lancea querit elidere. elap
 sisq; pedib; ab utraq; parte.
 qua turritum erat tumu
 lū. compressis testiculis. Lan
 cea in latera defixa. uitam

finiuit. Id n̄ fortuito conti
 gisse. sed iudiciū dī gestū
 n̄ ambigo. **LXXIII. DESCO**
QUINTINO MART.
A pud uiro mandense uero
 oppidū galliarū. quin
 tinus martyr quiescit.
 Cuius beatū corpus.
 aqua dā religiosa. que dudū
 fuerat cecata reperitur.
 Sed mox ut a fluminis fun
 do eleuatū ē. miraculum
 protulit. cū mulieris faciei
 ubi primū illuxit. lumina
 cecata restituit. In hac igitur
 urbe. unus ex latronib;
 qui in presbyterio furtum
 abstulit. inuentus a prbo.
 iudici manifestatur. Nec
 mora. apprehensus. & in uin
 cla constrictus. supplicio sub
 ditur. Opusq; suū ore pro
 prio indicans. patibulo di
 iudicatur. Sed prbr̄ m̄xi
 ens. nec ob sui damni causam.

anima hominis aufert & ur. iudicem deprecatur. ut concessa illi uita. reus absolueret & a poena. Dicens sibi satis iam esse factum. quod pro tot tormentorum genera. latro quem gesserat declarasset. Sed seueritas iudicis. cum nullis precibus potuisset inflecti. reum patibulo condemnauit. Tunc presbiter. cum lacrimis prostratus ad beati martyris tumulum. suppliciter deprecatur dicens; Quæso gloriosissime athenas christi. ut eruas hunc pauperem de manu mortis unquam. ne mihi fiat in opprobrium. si pro mea accusatione. hic homo moritur. Ostende procor uirtutem tuam. ut que asperitas humana nequirit absolueret. Lenis pietatis moderamine tuas soluas; Haec cum lacrimis sacerdote deprecante. disruptis

uinculis patibuli. reuersus ad terram ruit; Quod audiens iudex. timore perterritus. & diuinam admirans uirtutem nihil illi ultra nocere presumpsit.

LXXIII. DE SCO GENESIO.
BEORRITANO MARTYRI.

Beatius genesius martyr ecclesiae beorritanæ. presbiteri honore perditus. cuius apud loci incolas legitur; Hic dum esset in corpore. castaneum diu arida. suis orationibus obtinuit in uindictam redire. In cuius basilica cum plerumque super infirmos mirabilia ostendantur. illud precor est admirabile. quod lilium dudum collectum & siccum. in eius solemnitate deuore uirescit. Ita ut uideantur illa die populi nouos flores. quos pridem uiderant arefactos. Ad huius enim sepulchrum. plerumque sacra

mentū mendax. platiū apfidiſ.
uirtute martiris confuta
tur. Ut qui temeritate elata
duenerit. uirtute mar
tyris confuſus recedat.

LXXV.

Sepe enim dñs arrogantia
contumacis mentis. uirga
correctionis eneruat. ut
eandē ad cultus ſui uene
rationem reſtituat. Sicut
quondā de ſigimundorege.
manifeſta fides geſtum pfeſt.
Hic & enī poſt inter emptum
pūique conſilium conuugis
filii. compunctus corde. a cau
nū dirigit. ibiq. pſtratus corā
ſepulchris beatiſſimorū mar
tyrū legionis felicis. poeniten
tia egi. Depeans ut quecuq.
deliquerat. in hoc ei ſeculo ul
tio diuina rēribueret. Iſt ſci
licet habetur in iudicio abſolu
tus. ſi ei mala que geſſerat. pri
us quā de mundo recedat repen

ſentur. Ibiq. & pſallentiū cotti
dianū inſtituit. Locumq. tam
inter rporis. quā in reliquis
rebus affluentiſſime dita
uit. Poſtea uero captus a chlo
domero rege cū filiis. inter
fectuſq. eodē loco delatus.
ſepulture mandatus e. Iſt
conſortio ſcorum adſcitum.
ipſa reſ que geritur mani
feſtat. Nā ſiqui nūnc frigo
r & icci. in eius honore miſſas
deuote celebrant. eiusq. pre
que dō offerunt oblationē.
ſtatim compreſſis tremoribus.
reſtinctis febribus. ſanitati
priſtinę reſtaurantur.

LXXVI.

Magna e enim uirtus ad
ante dictorum mar
tyrū ſepulchra. de
quib. relictis plurib. pauca
pſtringere libuit. Mulier
queſda. filii ſui uicū a dmo
naſteriu adducens. abbati

tradidit erudiendū. Uidelicet
ut factus clericus. scilicet mancipa
retur officii. Verū cū iam spi
ritalib. eruditus esset in lite
ris. & cū reliquis clericis in cho
ropsalentium caneret. modica
pulsatus febre. sp̄m exhalauit.
Cucurrit mater orbata ad ob
sequiū funeris plangens. sepe li
uitq. filiū. Verū tamen non sus
fecerunt lacrimę dolori. que
in exequiis sunt effuse. Sed p̄
dies singulos. ueniebat. & sup̄
sepulchrū natū suū. emissis inal
tū uocib. heulabat. Cui tandem
apparens p̄ uisū noctis beatus
mauricius. ait. Quid tu omu
lier incessanter filii obitum
plangens. numquā desistis a
luctū. Cui illa. Dies inquit
uitę meę. hunc planctū non
explebunt. Sed dū aduixerō
sēp̄ defleam unicum meum. nec
unquā mitigabor a lacrimis.
donec oculos corporis huius.

debita mors concludat. Cui
ille ait. Noli quasi mortuū
fieri. sed equanimiter age.
Nam seas cū nobiscū habitare
& sede uitę p̄ennis consortio
nr̄o p̄frui. Et ut ueraciter
credas. certā eē que loquor.
surge crastina die ad matu
nū. & audies uocem eius in
choro psallentium monacho
rū. Et non solū die crastina
sed & iā omnib. dieb. uitę tuę
cū ueneris ad basilicam. audi
es in psallentio uocē eius. Ide
oq. n̄ fleueris. eo quod gaude
re te oporteat potius quā lu
gere. Surgit mulier. longaq.
ducat suspiria. nec obdormit
in strato suo. donec signū ad
conuergendū comouetur amo
nachis. Quo commoto. accedit
ad ecclesiam. aliqua de uisione
quā uiderat p̄baturā. Nihil
aut̄ preterit de pollicitatio
ne scā. sed que fuerant diu

nitus nuntiat. mox implēa
 noscuntur. Verū ubi cantato
 responso. antiphonā extera
 suscipit monachorū. audit geni
 trix parvuli voce. cognoscit. &
 grās agit dō. Sed & illud quod
 martyris ore pmissū habeba
 tur. p̄suis implēu est. ut om
 nib; dieb; uite sue. cū accessisset
 mulier ad psallentiū. voce au
 dit & huius. inter reliqua mo
 dulamina uocū. Cū autē gunt
 ramnus rex. ita se spiritalib; ac
 tionib; mancipasset. ut relictis
 pompis seculi. thesauros suos
 ecclesiis & pauperibus erogas
 set. accidit ut misso p̄bro. mu
 nera fr̄ib;. qui sc̄is ac aunensib;
 deseruunt. ex uoto transmi
 teret. Precipiens p̄bro. ut ad
 eū rediens. sc̄orū sibi reliquias
 exhiberet. Igitur dū implēa
 regis p̄ceptione. cū his regre
 ditur pignetib;. limamulaci
 p̄que rhodanus influit. nau

guū p̄xit. Extenditur autē la
 cus ille in longitudine stadis
 quadringentis. latitudine uero
 in stadis. c. l. Deniq; reuertens
 p̄br̄ ut dixim. cū nauiguū hoc
 fuisset aggressus. subito tempe
 stas exorta. fluctus tollit ad
 sidera. Surgunt undarum
 moles. & nunc puppis nauicu
 le proa debiscente. fertur
 in altū. nunc iterū demersa
 puppi. proa tollitur in sub
 lime. Turbantur nauigē. & ni
 hil aliud nisi sola mors. in hoc pe
 riculo p̄stolat. Tunc p̄br̄
 cū uideret se his fluctib; obrui.
 & spumis ipsarū undarū graui
 ter operiri. extractā a collo
 capsulam. que sc̄orum pignera
 continebat. undis tumentib;
 fidus obiecit. ac sc̄orū presidū.
 clara inuocat uoce dicens. Ne
 pertam in his fluctib; uirtutē
 urām de p̄cor martyres glo
 riosi. Sed potius qui iugiter

percutibus p̄b̄is auxiliū.
mibi queso dextera salūtis
porrigere dignamini. fluctus
opprimite. nosq. ad litus op
tatu. ur̄i ad uitoru opere du
cite. Et hec dicens. cessante
uento. decedentibus undis. ad
litus euecti sunt. Haec ab ipso
cognouit p̄bro. In hoc & iam
stagnō. ferunt troctarum pi
scium magnitudinem. usq. ad
centenarium librarum ponde
ra trutinari. **LXXVII.**

**DISCO VICTORE MASSILIEN
SI MARTYRE.**

Nam cum sepius ad eum
accedentes infirmi sa
nentur reliqui. energu
mini tamen multū se colliden
tes. & martyre declamantes.
iectis demonib. liberantur.
Aureliani aut patricii serui.
ad demonio correptus. dolen
do exitu cruciabat. ita ut
plerumq. p̄p̄rius se morsibus

laceraret. Sed adductus ad
basilicā sc̄i. cū se exuri eius uir
tute fateretur. de bachans p̄
totā eadē. die tertia munda
tus abscessit. Qui uita uiam
fidei merito roboratus ē. ut
deinceps. humiliatis capillis
abbatis sortitus ordinē. mo
nasterio uni p̄poneretur.

**LXXVIII. DISCO BAUDILIO
MARTYRE.**

Bcati baudilii martyris
gloriosū sepulchrum.
de quo sepius uirtutes
multe manifestantur. Ex quo
sepulchro laurus orta. & p̄pa
riem egressa. arbore foras
fecit. salubri coma uernante.
Quā sepe loci incolę. in multis
infirmis. habere celeste
remediū. sunt experti. Pro
quibus uirtute beneficis. cū
plerumq. nudaretur a foliis.
uel ipsa quodā modo cortice.
arida ē effecta. Unde quia

44
morbos ab ea multarū infirmi-
tatu dixerim depelli. longū fuit
singulos quosq. memorare.
Ideoq. hec sufficere putavi.
qd̄ tam medicamta largiendo
arida effecta dixi. Nam fer-
tur celebre. a negotiatore
quodā. in oriente de his foli-
is deportatu pignus fuisse.
Sed prius quā portū negotia-
tor attingeret. antea ener-
guminus in ecclesia. a dire bau-
diliū martyre orientale pla-
gā. stupentib. populis declama-
uit. Ostendit aut̄ beatus mar-
tyr. & in alius uirtute suam.
Ara uero theodoricū regis ita-
lici dux. diuina re late nsi urbe
residē. & extitit ei quidā ar-
chi pr̄br. parochie nemausen-
sis inuisus. Tunc feruens fel-
le. contra eū misit pueros
dicens. Ite quanto uis. & liga-
tis manib. & pedib. adducite
eū cū u. ut cognoscat qd̄ sim

dominus regionis huius. At illi
n̄ intelligentes archi pr̄brm.
putauerunt qd̄ archi diaconē.
iussis & adduci. Et ascensis
equitib. uenerunt a durbem.
Interrogantesq. de archi diano.
digito eis ostensus ē. Erat
enim hic iohannes nomine.
ualde religiosus. & in archi
diaconatu suo. studiū docen-
di paruulos habens. App̄-
hensūq. pueri ducis. ligatis
manib. & pedib. sub aluo equi.
adduxerunt eū. Sed n̄ desitit
uirtus martyris. alumno pro-
prio subuenire. Pueri uero
iuxta ipsā portā cū eo mansi-
onē habuerunt. quia iā obse-
ratis p̄ nocte portarū ualuis.
ingredi n̄ potuerunt. In ipsa
uero nocte. duce ob dormien-
te. astitit ei archi diaconus
p̄ uisū dicens. Quid tibi o ho-
mo culpabilis extitit. qd̄ me
in hac humilitate redactum.

cū tali uis sista arcessiri inu-
ria. Verū dicā tibi. quia non
effugies iudiciū dī. At ille ex
p̄gefactus. consternatusq;
m̄ & u. exclamat sius. Inquiri-
te. si pueri quos nēma uiso dire-
xim. iam uenerunt. Interro-
gantesq; de muro urbis. respon-
der se ad eē cū homine. Re-
nuntiant nuntii. que audie-
rant. Confestimq; duxit.
Exhibete ad me hominem.
que adduxistis. Quod cum
factū fuisset. aspiciens eū dux.
timore p̄territus ait. Archi-
pr̄br̄m. ego adduci p̄ceperā.
narchi diaconū. Et p̄stratus
ad pedes eius. ait. Indulge.
quæso rextū delicti huius.
quia n̄ ē in conscientia mea.
ut hec passus fuisset. Et sta-
tim dignis honoratū mune-
rib; remisit a durbē. Que
imāto amore. p̄ ipsa mar-
tyris reuerentia dilexit.

inpositū. ut decedente ur-
bis illius sacerdote. ipsū sacer-
dote mandar & institui. Sed
nec & archipr̄br̄m amplius
inquiri iussit. Omagna iur-
tus martyriū. que p̄ innocen-
tis inuiriā. noxiū absoluit
apoena. Impl̄ & umq; ē illud
apti. quia diligentib; dīm. omā
cooperantur in bonū. Cum
hec inuiriā gradu huc con-
struxit. p̄ que scāder & ad
regendā eccl̄am dī.

LXXVIII

Eccl̄esia quoq; agathensis
urbis. que scī andree &
postoli reliquus plau-
dit. plerūq; gloriosis illu-
stratur miraculis. ac puaso-
res rerū suarū. sepius arguit.
Deniq; gomacharius comes.
Agrū eccl̄ie ipsius puadit.
Tunc leo ep̄s huius eccl̄e. ual-
de mestus. concurrit ad eū
dicens. Relinque os illes

pauperū. quas ordinationi nr̄ae
 dñs comendauit. ne tibi sit no
 xiū. & a lacrimis egentiu qui
 defructibus ei alii consueue
 rant eneceris. Ille uero qui
 erat hereticus. paruipendens
 de his que ab ep̄o dicebantur
 rem in sua dominatione r̄xi
 niuit. Interim p̄cedente die.
 arripitur a febre. Cumq; non
 modo ardore corporeo. uerū
 & ia anime uexat & in co
 modo. misit ad ep̄m nuntios
 dicens. Dignetur p̄ me sacer
 dos orationē ad dñm fundere
 & ego dimittā agrū eius. Quo
 orante. hic a ualitudine. qua gra
 uabatur conualluit. Factusq;
 sanus. ait suis. Quid putatis.
 quid isti nunc romani dicant.
 Aiunt enī me ob hoc fuisse fe
 bre grauatū. quia tulerim
 agrū eorū. qđ mihi iuxta con
 suetudine humani corporis
 accidit. Uerum tamen non

habebunt eū me uiuente. Et
 dicto citius. misit qui eū iterū
 auferret. Quod eū ep̄s compe
 rissit. uenit ad eū dicens. Nū
 potuit & te. prius fecisse bene.
 Quid hoc iterū conaris euer
 tere. Ne facias queso. & ultio
 ni diuine subiaceas. Qui ait
 ad ep̄m. Sile sile. decrepate.
 Nā infrenatū te loris. circuire
 urbē supra sinuā faciam. ut sis in
 ridiculo omnib; qui te aspece
 rint. At ille silens. ad nota re
 currit p̄sidia. Prostermitur
 in oratione. celebrat iugilias.
 ac noctē totā in lacrimis & psal
 lentio ducit. Mane aut factō
 recessit ad lichnos qui de ra
 mera ecclē dependebant.
 Extendensq; uirgā. quā tene
 bat in manu. effregit cunctos
 dicens. Non hic accendatur
 lumen. donec uideatur se dñs
 de inimicis. & restituat res
 domusue. Hæc eo dicente.

protin hereticus ille in rediui
ua febre corrui. Cūq; in ex
tremis agerē. misit ad ep̄m
dicens. Orā pro me sacerdos
ad dñm ut uiuam. & restituo
agrū. ac simile ei conferam
dominationē. Quib; ponti
fex respondit. Jam orau
ad dñm. & exaudiuit me.
Misit & alios a tertios. ad
eū nuntios. Sed sacerdos in
uno responsō psistens. non mo
uebatur ad hęc. ut pro orati
onē darē ad dñm. Hęc ille
hereticus cernens. iussit se
in plaustro cōponi. atq; eodē
euehere. ac p̄ se deprecari ep̄m
dicens. Quia dupla satis fa
ctione restituo agrū. quē
iniquē puasi. tantū ut orā
pro me sc̄itas tua. Illo quoq; recu
sante. compulit eūm uī. ut
abiret ad ecclesia. Quo disce
dente. ut ecclesia ē ingressus.
& hic sp̄m exhalauit. Recepitq;

confestim ecclā. rem suam.

LXXX.

Semp catholicorū ini
mica ē heresis. & ubicū
que potuerit. tende
re insidias n̄ omittit.
Sicut illud ē quodā loco fa
ctū. celebre fama p̄fert. Mu
lier quēdā erat catholica.
habens uirū hereticū. Ad
quā cū uenisset p̄br̄ nr̄e
religionis. ualde catholicus.
ait mulier ad uirū suū. Pro
caritate tuā. ut p̄ aduentu
huius sacerdotis. qui me ui
sitare dignatus ē. lætia ha
beat in domo nr̄a. ac p̄pa
rato dignus impendus pran
dio. epulemur cū eo. Promi
tente autē uiro ei. sic se ut illa
flagitabat facturū. aduentu
& alius hereticorū p̄br̄. Di
xitq; uir mulieri. Duplicata ē
lætia hodie. eo quod sint sa
cerdotes utriusq; religionis

in domo nra. Discubentibus
 aut ad conuiuū. vir ille cū
 p̄bro dextre partis cornu
 occupat. catholicū ad sinistrū
 statuens. Posita quoq; ad
 leuā eius sellula. in qua con
 iunx sua resideret. Dixitq;
 uir ad p̄br̄m hereticū. Si
 consenseris dictionib; meis.
 exerceam hodie cachinnū de
 hoc romanorum p̄bro. ut
 scilicet appposito ferculo. tu
 celerius signare festines. Cūq;
 ille manū non posuerit. illo
 tristente. nos cū q̄tia come
 dem̄ cibū. Cui ille. Faciam
 quit qd̄ precipis. Deniq; ue
 niente disco cū olerib; signa
 uit hereticus. posuitq; prius
 manū suā. Quod cernens mu
 lier. ait. Ne feceris. quia ingra
 te fero iniuriā sacerdotis.
 Et exhibitō alio cibo. sumpsit
 catholicus. In secundo uero.
 & tertio ferculo. hereticus

fecit similiter. Quarto autē exhi
 bito. cuius in mediū sar-tago ser
 uens. aduenerat. in qua compo
 situs erat cibus ille qui ex col
 lisis ouis. parump mixta farina
 dactylorū partib; assol & exor
 nari. Festinans hereticus. prius
 quā ferculū illud uel mensā
 tangeret. eleuata in obuiam
 manu signat. Statimq; positū
 cocleariū sumit. n̄ intelligens
 an caleret. Feruentemq; cibū.
 uelociter inglutit. Protin̄
 accenso pectore. aestuare coe
 pit. Emissōq; cū suspirio im
 menso uentris strepitu. nequā
 sp̄m exhalauit. Ablatusq; de
 conuiuio. locatus in tumulo.
 terrenae molis congerie ē
 optus. Tunc exultans p̄br̄
 nr̄ae religionis. ait. Vere ul
 tus ē dñs seruos suos. Et con
 uersus a diuiriū cuius erat con
 uiuū dixit. Perit huius memo
 ria cū sonitu. & dñs in æternū

permanere. Tu uero appone quod
comedat. Tunc homo perterritus.
expleo conuiuio. prooluitus
ead pedes presbiteri. Conuersusque
ad fide catholica. credidit. cum
domosua. que in hac perfidia
tenebatur. Et multiplicata
est laetitia. sicut prius mulier
flagitauerat. **LXXXI**

Artianorum presbiter. cum diacono
nostrae religionis. alteritati
one habebat. Proferens
contra deum aeternum
semper. ut mos genti est. ueneno
sas assertiones. At ille cum diu
multumque nonnulla de fide nostra
ratione disseruisset. & hereticus
perfidie obceatus caligine.
que erant uera respuerat. iu
xta illud quia in malis uolam
animam non introibit sapientia
adiectit dicens. Quid longis
sermocinationum intentionibus
fatigamur. Factus. reuerentia
approbatur. Succendatur

igni aeneus. & in feruente aqua
anulus cuiusdam preciatum.
Quum uero cum ex feruente uin
da sustulente. ille iustitiam
sequi comprobabitur. Quo facto.
pars diuersa. ad cognitionem
huius iustitiae conuertatur.
Intellige itaque & tu hereticus.
Si bene pars nostra spiritu sancto diu
nitante compleuerit. nihil in sca
trinitate dissonum. nihil esse dis
simile fatuaris. Consensit he
reticus huic definitioni. In quo
usque mane placito. discessit.
Sed fidei feruor. proque hanc
primum diaconus protulerat.
coepit inimico insidiantem
persecere. Diluculo autem sur
gens. brachium infundit oleo.
unguento conspersit. Sed
tam loca se circumiuit. & dominum
deprecatur. Quid pluram. Cir
ca hora tertia. in foro conue
niunt. Concurrit populus
ad spectaculum. accenditur.

ignis. acneus supponitur. fer
 uet ualide. anulus in undam
 feruente picitur. Inuitat pri
 mu diaconus hereticu. ut ipse
 eu calore traheret. Sed sta
 tim recusauit dicens. Atte
 qui hanc sententia protulisti.
 debet auferri. Diaconus ue
 ro licet trepidus. tam denu
 dat brachiu. Cuiq; eu uidis
 set. unguentis hereticus prbr
 delibutu. exclamat dicens.
 Magicis artib; te utendum
 putasti. ut hec unguenta dif
 funderes. nec ualebunt ista
 que agis. His ita litigantib;.
 supuenit diaconus ab urbe
 raucenna. iacintibus nomine.
 sciscitansq; que esset hec alter
 catio. ueritate rei cognoscit.
 Nec moratus. extracto uesti
 mentis brachio. in aeneum
 dextera mergit. Anulus ue
 ro qui eiectus fuerat. erat
 ualde leuis ac paruulus. nec

minus ferebatur abunda. qua
 uento possit ferri uel palex.
 Que diu multuq; questum.
 infra unius hore spatium repp
 rit. Accendebatur interea
 uehementer focus ille subdole
 quo ualidius feruens. n facile
 assequi possit anulus a manu
 querentis. Extractuq; tandem.
 nihil mali diaconus sensit in car
 ne. Sed potius pte stabatur
 inimo quide frigidu ee aeneu.
 In summate uero calore tepo
 ris modice continente. Quod
 cernens hereticus. ualde con
 fusus. iniecit audax manum
 in eneo dicens. Prestabit &
 tibi hec fides mea. Et iniecit
 in manu. p manus usq; ad ipsa os
 su interiora. omnis carolique
 facta defluxit. Et sic alter
 catio finem fecit. **LXXXII.**

Sed de nro tempore. cum
 incredulitas. ac inquinata
 arianorum secta in locis

hispanie. p̄maloru pessimas
asseruones disseminata fuis
s̄. Quidā clericus apprehens̄
x̄ianū se ee confessus e. as̄ se
rens̄ equale patri filiū & sp̄m
sem̄ ee. Cui rex qui p̄erat. obla
ta munera. tamquā maiorem
se supplicii deprecatur. Ut sci
licet compressa confessione.
de sc̄ae trinitatis equalitate.
patre filiū. cū sc̄o sp̄u fateretur
minore. Quod si faceret. & fa
cultatib. ditaretur. & magn̄
haberetur in populis. Quod
illo consiliū tamquā morsum.
iupere fugiente. ac iniqui ui
rus mortiferū respiciente an
guis. adiecit rex. Video inquit
dura intentione. mentis insanē.
Sed noui temperamentum tuū.
ut quē munera n̄ defleant.
facile tormenta subiciant.
At ille. Utinā dignus habear
ait. in hac iugulari confessione.
Nā munera tua. tamquā steruus

exhorreo. Tunc iratus rex. uis
sit eū ad trocleas extendi. &
fortiter cedi. interrogans.
quid credis. Respondit. Jam
dixi tibi. quia credo d̄m patre
omnipotentē. & filiū eius in
x̄m. Post hęc cessus ualde sem
per durabat in confessione.
nec unquā eū a fide linea. po
tuit hęc tortura deflectere.
Nam in primo die cū cederetur.
tres tantū uerberū uictus sen
sit. Qui ut ipse postea refere
bat. ipsa anima penetrarunt.
Reliqua uero flagella. tam
quam si aliquod uelamentū
dorso suppositum fuisset. ita
non sentiens. magis fide quā
coeperat. inter tormenta p̄
dicabat. Itaque cū regi satis factū
derius cede fuisset. dimissus e.
obtestante eo. ne inter minus
hispanie. unquam inueniretur.
At ille l̄xus discedens. in gal
lias e regressus. Sed ut fidel

dictis adhibentur. ego homi-
nē iudi. qui hęc ab ipsius cleri-
ci ore audita narrauit.

LXXXIII.

Per hanc enim confessi-
onem martyres glori-
osi. ineffabilia sempsaluta-
rium munerū beneficia me-
ruerunt. Ac p̄sentib, se hoc
p̄stiterunt uirtute. quod
eis dē a dño imperitū est cre-
atore. Sicut nobis nuper a
diacono nr̄o relatū. ita ges-
tū et cognouim. Hic autē dia-
conus. a papa urbis romę pela-
gio. quorumdā martyrum
confessorūq, assumpta pigne-
ra. cū grandi psallemio. uel
clericorū officio. ac populi
immensi obsequio. usq, ad por-
tū deductus ē. Et ingressus
naue. erectis uelis. ac pillū
antennę que modulū crucis
gestat apparatus extensis.
flante uento. pelagus altum

arripiunt. Qui dū nauigant
ut massiliensis urbis portum
atingant. Appropinquare coc-
perunt ad locū quendā. de
quo altiore maris. lapideus
mons exsurgens. ac paulatim
decedens. sūm tenus unda
in mari distenditur. Cumq,
impellente uento. carina ma-
gno impetu ferretur in pre-
cep̄. ut scilicet scopulo illisa
quassaretur. ac nauis disci-
men intuentes. exitu uocife-
rarent. diaconus eleuata
cū suis pignerib, capsā. inuo-
care nomina singulorū. cū
gemitu & uoce maxima coc-
pit. Deprecans. ut eorū uirtu-
te. ab hoc periculo perturi
liberarentur. Jamq, appro-
pinquabat nauis. ut p̄fatus
mus ad scopulū. Et statim in
scārum contemplatione reli-
quarū. ab ipso loco commo-
tus cū uiolentia maiore uentus.

huic uento contrarius: fluctus
elisit: uentūq; diuersū reppu-
lit. ac nauē in pelagus pfun-
dū reuocata. cunctos a mor-
tis periculo liberauit. Sicq;
girata mole periculi. portū
que desiderabant. cū dñi gra-
tia. ac scōrū patrocīno con-
tingerunt. Erant enim reli-
quiae scōrū. quorū sacra ue-
stigia dñi manib; sunt abluta.
cū pauli. laurentiūq; atq; pan-
chrati. chrisanti. dariaeq;
uirginis. iohannis. atq; alteri-
us pauli. fr̄is eius. Quorum
certamina palmasq; uictori-
arū. ipsa caput orbis roma
deuote concelebrat.

LXXXIII.

Quid uero & de his re-
liquis. quas quondā
genitor meus. secum
habuit. fuerit gestum
edica. Tempore quo theo-
bertus. aruernorū filios in

obsidatū tolli pcepit. pater
meus nup̄ iunctus coniugio.
uoluit se descōrum reliquiis
communire. P̄xiuitq; a quo-
dā sacerdote. ut ei aliquid
de his dē indulgeret. quos sa-
lic & inuā longinqua abiens.
talī p̄sidio uitaretur. Tunc
inclusos in lubino aureo. sacros
cineres circa eū posuit. Sed
ignarus uir nomina beatorū
referre enumerat solitus.
se a multis tunc erūtū peri-
culis. Nam & uiolentias la-
tronū. & pericula fluminū.
improbitates seditionorū
& assultus ensium. se p̄uis se
euasisse. horū uirtutib; tes-
tabatur. Quid tamen ego
de his uiderem. n̄ silebo. Post
genitoris mei obitū. mater
mea hęc pignera sup̄ se habe-
bat. Igitur segetū ad uenerat
sectio. & congregati in arēis.
frugū acerui fuerant magni

In illis aut diebus. cum iam semi
 natituraearentur. & sicut le
 manē uestitū segetibus nudū
 habet a siluis. intercedente
 gelu. cum nēs sē unde ignis
 accenderetur. ab ipsis paleis
 focos sibi adhibuerant excus
 sores. Interea recedunt om̄s.
 a decipiendū cibū. Et ecce
 inter incrementa sua. coepit
 p̄ paleas paulatim ignis spar
 gi. Nec mora. flante notho.
 acerui ab igne comprehendun
 tur. Fit magnū incendiū.
 insequitur clamor uirorū.
 strepitusq; mulierū. ulula
 tus infantū. hęc aut ageban
 tur in agro nr̄o. Quod senti
 ens mat̄ mea. quę hęc collo
 pignera appensā gestabat.
 exiit de conuiuio. Eleuatisq;
 sacris pignerib. contra igniū
 globos. ha omne cessit incen
 diū demōnto. ut uix inter
 moles exustarū palearum

uel semina ignis inuenirentur.
 Nihil tam fruges. quas app
 henderat. nocens. Post mul
 tos uero annos. has reliquias
 a genitrice suscepi. Cumq;
 iter de burgundia. ad ar
 uernū ageremus. ortur
 contra nos magna tempe
 stas. Coepitq; crebris igni
 bus micare caelū. ac ualidis
 tonitruorū fragorib. reso
 nare. Tunc extractis a sinu
 beatis reliquiis. manū eleuo
 contra nubem. Quę proti
 nus diuisa in duab. partib.
 dextra leuaq; p̄teriens. neq;
 nobis. neq; ulli deinceps nocuit.
 At ego ut iuuenilis feruor
 agere solē. uanę glorię
 inflari sup̄cilio coepi. & taci
 tus cogitare. n̄ hoc tantum
 scōrū meritis. quā mihi pro
 prie fuisse concessū. Atq; ad
 socios itineris iactare ac pro
 ferre. quę innocentia meę

di p̄stitit. ut hęc mererer. Nec
mora. lapsus subito sub me e
quus. ad terrā elisit. In quo
casu tam grauit̄ sū confra
ctus. ut uix surgere possem.
Intellexi tunc. mihi ista aua
nitate euenisse. Satisq; fuit
dehinc obseruare. ne me ul
tra uanę glorię stimularę
aculeus. Nam sic euenit. ut
cū mererer deinceps aliqua
descorum uirtutib; comtem
plari. di illa munere p̄scorū
fide p̄stita p̄conauit. **LXXXV.**
In nullo est enim temeritas
utilis. ut illud quisq; appetat.
quod exercere n̄ licet. Sic &
britannorū comes. cū grauit̄
a dolorib; pedū affligeretur.
& p̄ medicos expendens sub
stantiā suā. nihil comodius
habuisset. dixit ei quidā de
suis. Si enim ab ecclesia tibi
aliquod uas ministerii. qđ in
altario ponitur. deferretur.

in quo pedes ablueres. poterat
tibi hęc causa ferre medelam.
Stulti & inertes. n̄ cognoscentes
qđ sacra dō uasa. n̄ debeant
ad usus humanos haberi. At
ille celeriter ad eccliam mittit.
& patenā argenteā sacrosancti al
taris. de sacratio suscepit. ibiq;
pedes abluit. Sed statim dolo
rib; additis. ac plene debilita
tus. numquā postea gressum
facere potuit. Sed & langobar
dorum ducem. fecisse similit̄
comperi. **LXXXVI.**

Deflemus enim scelera
nr̄a. & plangim; cū nos
mundos eē nescimus.
& ad ipsū altariū dñi acceden
tes. audenter sc̄m cor p̄ eius &
sanguinē. cū simus actu pollu
ti. potius ad iudiciū sumimus.
quā ut ueniam consequamur.
Nam recolo. qđ in a dolescen
tia mea. gestū audiui. Dies pas
sionis erat polycarpi martyris

magni. & in rigomagensi vico
 ciuitatis aruerne. eius solem
 nia celebrabantur. Lecta igitur
 passione. cum reliquis lecti
 onibus. quas canon sacerdotalis
 inuexit. tempus ad sacrificium
 offerendum aduenit. Accepta
 quoque turba diaconus. in qua
 mysterium dominici corporis
 habebatur. ferre coepit ad o
 stium. Ingressusque templum. ut
 ea altario supponeret. elapsa
 de manu eius. ferebatur in aera.
 Et sic ad ipsam aram accedens.
 numquam eam manus diaconi
 potuit assequi. Quod non alia
 credimus actum de causa. nisi
 quia pollutus erat in conscien
 tia. Sepius enim ab eodem adulte
 ria assererentur admissa.
 Un tantum presbitero. & tribus mu
 lieribus. ex quibus una mater
 mea erat. quibus hec uidere lici
 tum fuit. ceteri non uiderunt.
 Aderam factor & ego tunc

temporis huic festiuitati. sed
 hec uidere non merui. **LXXXVII.**
Sic & epachius presbitero. dum
 temere que indignus
 erat agere presumpsit. di
 uino iudicio solo pietus occu
 buit. Hic enim dum dominici na
 talis uigilias celebrare. eccle
 siam exprobris & per singula ho
 rarum momenta egrediebatur
 de templo dei. ac in domo sua
 pocula lasciuia spumantibus
 patris hauriebat. Ita ut af
 firmarent multi. cum post
 gallicantum in ipsa nocte ui
 disse bibentem. Sed cum esset
 ex genere senatorio. & nul
 lus in uico illo rigomagensi.
 superius memorato. iuxta se
 culi dignitate haberetur no
 bilior. celebrare solemnia
 missarum exprobat. Nec du
 bitat miser. uino ma defactus
 appaere. quod ieiunus quisque
 non sine metu potest. terrente

conscientia explicare. Verum
ubi explicitis uerbis sacris. con
fracto corpore domini sacra
menti. mox equum hinnitus ad
modum uocē emittens. ad terrā
ruit. ac spumas cū ipsa myste
rii sacri particula. quā denti
bus cōmnuere nūc iuit. abo
re picient. int̄ manus suorū
ab ecclesia deportat. Nec ca
ruit ultra. hac ^{epilempsic} epilempsiæ
infirmiæ. Sed p̄ singulos
lunares cursus. incrementis de
truntisq. hanc semp̄ tulit
quia ab hūstu nimio uini. mi
nime infelix abstinuit. Quo
ergo honore. quā reuerentia
hec nox celebrari debet. p̄
sens exemplū doceat. Quodā
tempore. cū in hac solēnita
te de uigilia egressus. paulu
lū obdormissem. uenit ad
me uir quidā dicens. Surge
& reuerte ad ecclesiā. Et
ego ex perge factus. signo crucis

opposito. iterū obdormiui.
Nec destitit. sed iterat pri
ora uerba. eadem p̄sona. Sed
cū nec secunda admonitus ui
ce consurgerē. & iterū obdor
missem. aduenit tertio. & a
lapā imponens maxillæ ait.
Et tu reliquos ad uigilias
admonere debes. & adhuc
sopore opprimeris. Tunc pa
uore perterritus. cū grandi
uelocitate ad ecclesiā sum re
gressus. hæc denata lū domi
ni uigilia. dicta sufficiant.
Sed ad temerarios reuerta
mur. **LXXXVIII.**

Mulier adultera ab hic
richo ciuitate. cuius
hec erat consuetudo deter
ritia. ut quotiens ab scorto
concupiens. partum edidisset.
fixam suffocatu terre recon
deret. ut scilicet fieret occul
tu hominibz. qđ dñm & eius an
gelos n̄ latebat. Illic & cum

dies scilicet epysaniorū aduenis
 sē. & om̄s in iordane descen
 derent. abluere tam uulne
 ra corporis. quā animae ei
 catrices. hęc cū reliquo popu
 lo ad litus accessit. Cumq̄
 leuatis usq̄ ad genuculū uesti
 mentis. ut amnon ingrede
 rētur. mirū dictū. fugit aqua
 ante pedes ei. Illa quoq̄ in se
 quente. fluuuis ad ripā aliā
 p̄mebatur. Hęc uidentes
 populi. mirati sunt tale fa
 ctū. in die celeberrimo con
 tigisse. Cognoscentesq̄ mu
 lierē eē facinorosa. interro
 gant quid mali fecerit. ut
 haec ei uitali confrequentati
 one populi euenissent. At
 illa conuersa ad populum.
 crimen fatetur dicens. Sep
 tem iam a me paruulos edi
 tos inter feci. quos deinceps
 concipiens. m̄xiu publicare.
 Octauū. adhuc die p̄terita

suggillauit. Rogo ergo ut fun
 datis pro me orationem ad
 dñm. quatenus remissa ini
 quitate. peccare iam desinā.
 ne me caelestis ira consumat.
 Haec ea loquente. omnis po
 pulus p̄stratus ad terrā. p̄
 comfudit ad dñm. ut eimi
 sericorditer ignosceret. qd̄
 ad miniculante ignauiā de
 liquisset. Post orationem ue
 ro. mulier extensis p̄ terrā
 brachis. sp̄m exhalauit.
 Quod ob hoc contigisse re
 or. nec crimen indultū. itera
 ratur ulterius. Cognouit
 aut̄ populus delictū. cur
 aq̄ fluminis ante faciem
 mulieris recessissent. Imple
 tū ē illud salomonis puer
 bium. quia sp̄s dñi fugiet
 fictū. Miraculū hoc a bore
 iohannis diaconi factū ita
 cognouit. Asserebat enim se.
 tunc temporis fuisse p̄sentem.

Cogn

LXXXVIII DE SEPULCHRO

INDIGNI HOMINIS
In tolosa ciuitate. ferunt fu-
isse quendam. antoninū nomi-
ne. iniquū in dñm. & omnium ho-
minū odibilem. eo quod multa
p̄p̄rar̄ & scelera. Factū est
aut̄. ut impl̄is diebus. migra-
tus a seculo. in basilica beati
uincentii sepelir̄ & iur̄. in qua
ipse sibi uiuens deposuerat
uas suū. Verū ubi cunctos
sub alto noctis silentio sopor
arripuit. & om̄s blandiente
somno. dedissent membra
quidē. sarcofagus ille a scā
basilica p̄ fenestrā picitur.
& in medio deponitur atrii.
Mane aut̄ facti ibi reptus
ē. effractū sup̄ se opertoriū
habens. Deniq̄. p̄p̄inquin illis.
n̄ intelligentes uirtutē dī.
neq̄ sentientes sc̄i inuriam.
in cuius templo indignū teme-
re sepelierant. iterū depositū

sarcofagū in loco quo prius
fuerat. altius suffoderunt.
Altera uero lucescente die.
inuenerunt eū iterū foris
eiectū in medio eē atrii. Et
sic intellexer̄. quod in testi-
moniū reseruatur. Haec de
m̄rio dicta sufficiant. **xc**

Hic aut̄ beatus uincentius
martyr. in hispanis mar-
tyriū consumauit. Apud
terminū pictauiū uicus ē in
arbatilico. nomine becciacō.
in quo eius habentur reliqui-
ae. Cuius solemnitas. xij. kal̄.
mensis undecimi celebratur.
Sed incolę loci. & p̄cipue ar-
chi p̄br̄. errore nescio quem
passus. ante diem eā uoluit
celebrari. Dictis igitur mis-
sis. cū ad conuiuū residerent.
ecce unus ex ener guminis. cla-
mare coepit ac dicere. Curri-
te ciues. egredimini a uico. ex-
ite obuiā beato uincentio. ecce

ad uigilias uenit. Ecce festum
 ei. crastino habituri eritis die.
 Haec eo dicente renouant
 solennia. & tota nocte inui-
 gilia excubant. Mane autē
 facto. dū missarū mysteria
 celebrarentur. & hic energu-
 minus qui aduentum scī p̄
 dixit. & alii eū eodem duo
 mandati sunt. Sed & duo
 paralytici ipsa die directi
 sunt. & sic a festiuitate. cum
 letitiaē discessum. Cum autē
 reliquae eius. a quibusdam
 peregrinis deferrentur. ad
 ceratensem turonicę urbis
 uicū accesserunt. ibiq; ad u-
 guriū cuiusdā pauperis de-
 ferentes. suscepti sunt. In cra-
 stino autē. duo paralytici sup
 hec pignera. receperunt gres-
 sum. unusque cecus lumen
 recepit. Haud p̄cul autē ab illo
 uico ē alius. quem orbanicum
 uocant. In cuius ecclesia. huius

scī habentur reliquae. Quae
 cū a furibus ablatae fuissent.
 & ipse qui easdem abstulerat.
 inbiturigo cuiusdā abbati
 accepto p̄tio reliquisset. re-
 uelatu ē abbati. ut eas loco
 unde demote fuerant re-
 stauraret. Nihil hominis &
 archip̄bro huic monasterio
 p̄pinquo. p̄uisum manifesta-
 tū ē. ne penitus moras inne-
 cteret ad restituentū. Quas
 acceptas. cū psallendo defer-
 rent. homo quidā qui pan-
 nū integrum. oppressus
 graui cūritudine decubabat.
 inter suorū deportatus ma-
 nus. ut uetū quo scē tegebantur
 faulle. adorans suppliciter
 osculāuit. mox cōpressa in ^{recurr}
 firmitate sanatur. & in ex-
 equis martyrialib. cum re-
 liquis ē secutus. **XCI.**
Eulalia apud emeritā
 urbem passa. magnū

miraculū indie ymmolatio
nis sue populis p̄fert. Sunt
igitur ante eī altariū. quo
scā membra teguntur. tres
arbores. sed dignaruf ego euis
sint generis. Cūquam medio
mense undecimo. quando eius
passio celebratur. sint ab om
ni foliorū decorē nudatę. ea
die in luceſcente celū. in mo
dū columbę alitis. flores p̄fer
ſua uirtutis. candore niueo. exi
mia claritate radiantes. Sci
licet qđ sc̄s ei sp̄s. in columbę
specie penetrauerit caelos.
& qđ beatū eius corpus cutū.
lam ex anime uestibusq̄ nu
datū. nix celitus decidua.
mollis uellere contextisq̄.
Quod miraculū si solita ar
bores p̄tulertit libertate.
ſcit populis sibi annū uel
pressuris uacuu. uel frugibus
plenu. Quod si tardius flo
res ex more paruertit. cog

noſcit plebs ſua hoc fieri noxa
Nam prius quā erumpant.
querula ad ſepulchrum
martyris ac meſta dexum
bit. dep̄cans ut ſolita p̄me
reatur conſpicere gram.
Sed nec a p̄ſallendo p̄cedit.
ſi hec manifeſta non fue
rit. Jam ſi placatur mar
tyr. a lacrimis plebis. emer
gunt p̄tinus. ex arboribus
gemmei flores. qui odore
nectareo reſpirantes. animi
meſtitiā. & aduentu lęxi
ficent. & reficiant ſua uita
te. Dehinc diligenter col
lecti. & in baſilica ſacerdotu
delati. p̄ceſſio cū gaudio ce
lebratur. Nam & hoſ flo
res. ſępius infirmis p̄deſſe
cognouimus. *xxv. d. h. l. v. s. i.*
h. y. d. a. r. i. g. i. o. n. i. s. m. a. r. t. i. r. u. m. q. u. o. n. i. a.
h. i. d. o. b. a. s. i. l. i. c. a. i. n. q. u. e. e. ſ. i. f. r. a. n. c. t. a.
Hic uero martyr. inge
runda hispanię paſſo

e urbe. Fur uero apphensis
 palliis sericis. textis auro.
 monilibusq. exornatis. cum
 requis ornatis abscessit.
 Quo cuncte. coniungitur ei
 homo ignotus. interrogans
 quo pgeret. Cui respondit
 ille. Si sermones meos oculo
 ris tecum. ostenderem tibi. the
 saurum magnu. Et ille. Osten
 deat. que uolueris. tuis a me
 obtrigitur. At ille. os
 tendit ei species illas. dicens.
 Si malis huius regionis ue
 nundentur. locis. utriq. nrm
 lucrū inferuū. multū. Et
 ille. ego sū inquit. homo. cui
 in diuersis regionib. multa
 habentur. amici. & e mib. do
 mus magna atq. serua. Si
 hec in ea posueris. deinceps
 cūliberit uenundabis. Et
 pcedens. sequebatur. homo
 cū sarcina. putans se aliam du
 ci ad urbē. Concluserat enim

ad oculos eius. & n̄ cognoscebat
 quia puiam qua uenerat. re
 grediebatur. Quid multa.
 Peruenitur ad basilicā scī. Et
 ait ad eum. Ecce dom̄ de qua
 locutus sū tibi. ingredi. &
 depone sarcinā tuā. Ille quoq.
 ingressus ē. Uerū ubi deposi
 ta sarcina. coepit aspiciere. ad
 se reuersus. cognouit basilicā
 scī. de qua res illas abstulerat.
 Cui ait recesserat ab eo. &
 sic cuncta que cū uro illo ges
 serat. populis enarrauit. Un
 de indubitate. apsume. mar
 tyre beati apparuisse. huius
 reliquie. apud narbonensem
 basilicā reuidentur. Sed cum
 huius edis altitudo. ne liguria
 inq. est locus amoenissim. epala
 tioregis cerneret. & ur̄ arceret.
 contulit hęc cū leone. consilia
 rio. rex alaricus. Quia. De
 ponatur ex hoc edificio una
 structure machina. rex que

placuerit. liberius contempla
bitur. Et statim uocatis ope
rarius. idē consiliarius humili
auit basilicā scī. edificius n̄ me
ritis. Sed p̄tinus lumine caru
it oculorum. **XCIII. DE IME
TERIO ET CHELEDONIO MART.**
Gesta sepe ab eorū uirtu
te miracula cernendū
diuersarū egritudinū
medicamina capit. hi & enim
martyres. a persecutore comp
hensi. & ad supplicium rapti.
dū diuersis poenis afficeren
tur. ob diuini nominis confes
sionē. excepta utimē damna
tionis sententia. deducuntur
ad decollandū. Cumq; eorum
capita licet incidere & mira
culū populis magnū apparuit.
Nā unius anulus. orariumq;
alterius nube susceptum ē
& in caelos euectū. Viderunt
hec om̄s qui aderant. & usque
quo acies oculorū intendere

potuit fulgore auri. candore
remq; lintei. suspectū seque
bantur attonito. Preb̄ & hui
us rei testimonium aurelius
clemens. in libro coronatorū
his uersibus dicens. Illa laus
occulta n̄ est. nec senescit tem
pore. Missa quod sursum pau
ras. euolarunt munera. Quae
uam patere celi. p̄micando
ostenderent. Illius fidem
figurans. nube fertur anulus.
hic siu dat pignus oris. ut fe
runt orarium. Quae superno
rapta flatu. lucis intrant
intumū. Per poli liquentis a
xem. fulgor auri abscondi
tur. Ac diuuisū sequacem.
textilis candor fugit. Subue
hantur usq; in astra. nec ui
dentur amplius. **XCIII.**

DESCO EYPRIANO.

Cyprianus quoq; mar
tyr & antistes. salutē
sepius in firmis suppli

antibus p̄stat. in cuius basilica
 analogū in quo liber suppo-
 situs esse refertur. Nā ex uno
 lapide marmoris. totus sculp-
 tus asseritur. idē mensa desup
 ad quā p̄ quatuor gradus as-
 cenditur. Cancelli in circui-
 tu subter columnę. quę &
 pulpitiū habent. sub quo oc-
 to p̄sonę recipi possunt. Qui
 nunquam ibi in nullo ingenio po-
 tuit exhiberi. nisi uirtus mar-
 tyris præstitisset. **xcv.**

De septē dormientibus.
 qui apud urbem e-
 phesū requiescunt.
 hec ē ratio. Tempore
 decem imperatoris. cū p̄secutio
 in xp̄ianos agitur. septē
 uiri cōphensi sunt. & ducti
 corā principe. Horū nomina
 hec sunt. Maximian. Matheus.
 Martinian. Constantin. Dionisius.
 Serapion. Iohannes. Qui diuer-
 sis uerbis temptati ut crederent. ne.

nequaquā ad quiescerent.
 Imperator uero p̄ elegantiā
 eorū. ne in momento perirent.
 spatiū tractandi indulget.
 At illi in unā se speluncā con-
 cludunt. Ibiq̄ p̄ multos dies
 habitauerunt. Egrediebatur
 tam unus ex eis. & cōparata ui-
 ctus necessaria exhibebat.
 Reuertente autē imperatore
 in eandē ciuitatē. isti p̄ier-
 ad dñm. ut eos ab hoc periculo
 dignaretur eruere. Factaq̄
 oratione. p̄strati solo obdor-
 muerunt. Cūq̄ imperator
 didicisset eos in hoc antro mo-
 rari. nitū dī iussit os spelun-
 cę magnis lapidib; oppilari.
 dicens. Ibi intereant. qui diis
 nr̄is immolare noluerunt.
 Quod dū ageretur. quidā
 xp̄ianus. in tabula plumbea.
 nomina. & martyriū eorum
 scribens. clam in adito cauer-

includit. Post multorum uero
annorum curricula. cum data ec-
clesiis pace. theodosius xpi-
anus obtinuisse imperium. sur-
rexit heresis immunda sed
duceorum. qui negant resurre-
ctionem futuram. Tunc quidam
cuius ephesius. dum caulas ouib.
secus montem ipsum facere desti-
nat. lapides diuoluit ad co-
aptanda earum septa. ignarus
que agerentur introrsum.
patefecit ingressus eius. non
tamen cognouit archanum. quod
habebatur intrinsecus. Omnes
autem immisit septem uiris spem
uite & surrexerunt. Putan-
tesque quod una nocte tantum
dormissent. miserunt pue-
rum unum ex se. qui cibos emerit.
Cum ueniens. supra portam
ciuitatis uidisset crucis glo-
riose signaculum. audissetque
pro christi nomine iurare populum.
obstipuit. Prolatisque nummis.

atempore decubabat. a mer-
catore comprehenditur. dicente
sibi. quia absconditos thesau-
ros repperisti. At ille negat
deduciturque a depremo. a ciudi-
ce ciuitatis. Cumque ab his urge-
retur. compellente necessitate
absconditum mysterium reuela-
uit. & deduxit eos ad septem
ca. in qua uiri erant. Cumque in-
grederetur episcopus. inuenit tabu-
lam plumbeam. in qua omnia
que protulerant. habebantur
scripta. Locutusque cum eis. nun-
tiauerunt haec cursu rapido
imperatori theodosio. At ille
ueniens. adorauit eos. prius
in terra. Qui tali colloquio
cum eodem uisus sunt principe.
Surrexit gloriose auguste
heresis. que populum christianum
a dei promissionibus conatur a-
uerrere. ut dicant non fieri re-
surrectionem mortuorum.
Ergo ut scias. quia omnia iuxta

ap̄t̄m̄ paulū. rēp̄sēntāndicrīm
ante tribunal xp̄i. idcirco ius
sit nos dñs suscipiar̄ & tibi ista
loquit. Uidē ergo nē seducaris.
& excludaris a regno dī. hęc
audiens theodosius imp̄era
tor. glorificauit dñm. quī n̄
p̄m̄isit perire populū suū.
Uiri autē iterū p̄strati in terra
obdormierunt. Quib; cū the
odosius imp̄erator. sepulchra
ex auro fabricare uell̄. p̄ui
sū p̄hibitus ē ne facer̄. Uiri
autē usq; hodie pallioli seri
cis. autē carbastis coopti. in ip
sō loco requiescunt. Quod
passio eorū quā syro quodā
int̄p̄tante. in latinū trans
tulim̄. plenius pandit. **XXVI.**

**DE XLVIII MARTYRIB;
APUD ARMENIA PASSIS**

Quadragesima & octo ui
ri. in ipsiis montib; arme
niac. in quibus p̄ altitudi
nem. maxima magno frigore

aqua & terra restringitur.
passi sunt. Quorū montium
celitudine non parua ē. legis
lator exponit. cū sup̄ eos arcā
anoē fabricatā requeuisse ait.
Ibi effosā p̄secutor terram.
cisternam magnā efficiens.
aqua repleti iub̄. Nudatiq;
uiros. ligatis post tergū manib;
in lacū gelu conexte natū p̄ce
pit poni. succensō e regione
balneo. dicens. Eligite edu
obis unū. aut in isto frigore
xp̄m̄ ur̄m̄ confessi deficite.
aut negantes. oblato dñs sacri
ficio. ad balneū conuolate.
ut possitis uiuere. & n̄ male
p̄p̄t̄ crucifixū hominem mori.
Negantibusq; cunctis sacri
fice demonus. uidit. custos eo
rum quadragesima octo coro
nas p̄ciosissimas ex c̄lo delap
sas. descendere sup̄ capita ui
rorū. & unā quoq; earū reuo
exi. Defecerat aut fides uiri

unius. & p̄tinuis relictis satelli
tib, uelociter ad balneū con
uolauit. Immolatisq, uicti
mis. honoratur a p̄side. in
balneo tepente abluitur ē ex
cepturus in posterū. p̄p̄ & ui
gnis suppliciu. Hæc custos
ille ut dixim' cernens. uoce
magna p̄clamat se xp̄ianū
ēē dicens. cuius dem mori de
sidero. Nec mora. diuersis
poenis affectus. spoliatur
ueste. n̄ fide. & in lacū ponit.
frigora cū reliquis p̄p̄essu
rus. sed adepturus coronā.
quā infelix ille p̄diderat.
Iam enim uirorū emortua
erant rigore corpuscula.
& dentib, in se collisis. ipse quo
que uocis sonitus claudeba
tur. Unū tantū murmur
orationis. caelo ab archanis
pectoris in labebatur. notū
soli dō. qui nouit occulta cor
dis. Tremebant fessi artus.

tā inedia quā priuina. Sede
rat spes celo intentā. Iam car
ne p̄ mortua. Interea iudex
iniquis amotis lymphis. bal
neū succendi septuplum iu
bæ. Ut scilicet quos algor
n̄ laxauerat. incendia seua
dissoluerent. Producentur
uri elacu. confessi xp̄m. mit
tuntur inter c̄stuanes igni
um uapores. sed sustinent pa
tenter illata supplicia. ut
maiorē accipiant palmā. De
niq, in his relinquentes corpo
ra. animas xp̄o tradentes.
martyriū consummauerunt
in pace. Tunc p̄ses uictū se. eo
rū constantia cernens. pu
tans uel mortuos posse uin
cere. qui uiuentes superare
nequuerat. iussit ipsa dem
cep̄ exuri corpuscula. & in
flumine propinquo iactari.
Quod cū factū fuisset. mira
culū nouū flentib, xp̄ianis

apparuit. Restitit igitur un-
da. nec ossa semiusta absorbu-
it. sed supse tanquam commen-
data sustinuit. Et sic collecta
axpianis gaudentibus. honore
dignissimo tumulata sunt. **XCVII.**

Sertius martyr curat in-
firmitates. sanatq; languo-
res fideliter deprecantiū.
Unde agitur. ut ex hoc
ei ingentia basilicę uel pmit-
tantur uota. uel munera de-
ferantur. Ex quibus nihil
omnino licet subtrahi. aut au-
ferri. Qd si quis fecerit. mox
iudiciū aut noxę aut mortis.
incurrit. Ob hanc uero defen-
sionem. multa res suas scō deuo-
uent. scilicet ut ei uirtute mu-
nitę. n̄ diripiantur a malis. De-
niq; anus erat exigua. & cre-
do euangelicę illi paupculę
similis. que quondā duo minu-
ta. cū nihil aliud haberet. in
galophilaciū deuote iactauit.

Ergo hec pauculos gallinarū
pullos habebat. quos ex uoto
basilicari ditioni subdi derat.
datura in domo ipsius. cū neces-
sitas flagitasset. Igitur cū ad
festiuitatē scī. multi populi
aduenissent. duo conuentio-
ne facta. qui hos pullos olim
uiderant. unū furto subtra-
hunt. incisoq; capite. detractis
plumis. truncatisq; pedibus.
positū in uasē cū aqua sup ig-
nē leuant. instanterq; succen-
dunt. Feruēt aut latex uali-
dissime. sed caro furtiua n̄ eo-
quitur. Et iam feruendo a-
qua consumitur. nec prorsus
pullus ille molliuit. Temp-
tant crebro manibus. & unguē
conantur infigere. sed durio-
rē sentiunt quā misissent.
Interim assunt conuiuę euo-
cati a depulū. nullatenus sum-
pturi de apparatu. Extat
mensā nuceis uelata mantilib;

opere plumario exornata.
Conuersis cibis innoua durt
tia. catinus lymphis sepe di
lutur. sed nihil coctū quod
ineo exhibeant inuenitur.
Sicq. nouo miraculo epulis
reductis in saxo. confusis in
uitatorib. uerecundantibus
inuitatis. a cena cū pudore
discessum est. **XCVIII. DE
COSMA ET DAMIANO MARTI**
Cosmas & damianus ar
te medici. postquam
xpiani effecti sunt. so
lo uirtutū merito & oratio
num interuentu infirmita
tes languentiū depellebant.
Qui diuersis cruciatibus
consummati. in caelestibus
sunt conuincti. multa mira
cula incolis ostendentes.
Nam si quis infirmus a deo
rū sepulchrū. fide plenus
orauerit. statim adipisci
tur medicinā. Referunt

& iam pleriq. apparere cor
puium languentib. & quid
faciant iudicare. Quod cū
fecerint. sani discedunt. Ex
quibus multa audiui. que
insequi longum putau. Hoc
est humanis posse sufficere. qd
dixi. Cuncti fideliter dep
cantes. sani discedunt.

DE FUGA MARTYRI
His fuga martyr con
uinctus. apud syriam
requiescit. Qui post multas
quas p. nomine redemptoris
e passus iniurias. qualiter
de antiquo illo serpente tri
umphauerit. hodieq. popu
lis declaratur. Deniq. si in
quempiam in his locis coluber
morsum stringens. uenena
diffuderit. ex templo qui p
cussus e. ut ianuam atri quo
martyr qui escit attingit.
compresso tumore euacua
ta uirtute ueneni saluatur.

Ex quibus nonnulli ut cele-
 bre uulgatum e. iam tumi-
 di male bestiae icu. iam
 toto corpore in cras sante.
 ueneno in hoc pflati. ut
 spm exhalarunt. inter
 manus delati. & in atrio
 positi. sunt sanati. Nec um-
 quam ob hoc uirus obire
 hominem fas e. si sacrum
 lumen fide plenus attinge-
 rit. **C. DE DOMITIO MART.**

Domitius martyr
 cum multa beneficia
 incolis pft & seixti-
 cis tamen ueloci uir-
 tute mederetur. Nam fer-
 tur ab hoc. scs fuisse dum
 in corpore esse positus.
 dolore detentus. Deniq
 cum multis ite diximus in
 hac necessitate laboranti-
 bus mederetur. quidam
 iudeus ab ipsa infirmitate
 correptus. scibasi

licam quam qua xpo non cre-
 dere. deuotus tamen expe-
 tit. Seq a diuina atru
 deponi. indignu se ee uoci-
 ferans qui sem lumen ingre-
 ditur. Liebat enim. scio
 me quide gloriose martyr.
 legis uelamine obcecatum
 ciutu imperture misericor-
 dia dedigneris. Sed nunc
 ad te confugio. & supplex
 tua misericordia posco. ut
 auersa prius infirmitate cor-
 pore a languore incredulita-
 tis euellas. Haec cu ante por-
 tam aule fateretur. aduen-
 ente nocte obdormiuit.
 Sed martyr beatus. non longi
 spatio temporis distulit mi-
 sereri. Igitur ea nocte uisitans
 egrotum p somniu. iussit re-
 cedere sanum. At ille ex per-
 gefactus. sentit se redditu
 incolomitati. confessusq
 xpm. filiu di. ee salutarem

mundi. sanus abscessit. Quod
uidentes xpiani. qui in ipsa te
nebantur infirmitate. queri
monias scō inferunt dicentes.
Ecce nos bene dñm confessi. nec
dūmeruimus liberari. & hic
incredulus in xēm regē. circū
cisus carne n̄ corde. sanus ab
scedit. Et hęc dicentes. cum
ira lichnos basilicæ que ex ca
mera dependebant. commi
nuere coeperunt. Sed nec
his defuit misericordia pōstu
lata. nam ipsa die sanati. ad
propria sunt regressi. **cl.**

DE S̄CO GEORGIO MART̄.

Nouimus georgii multa
miracula. de quibus
paucalocuturi sumus.
Huius enim reliquæ. cū reli
quorū scōrum. a quibusdā
ferebantur. Sed cū portito
res. ad locū quendam lemou
cū terminata ducessent.
ubi iam pauci clerici. conferto

lignis tabulis oratorio. dñm
assidue p̄cabantur. mansio
nem postulanti. Susceptiq;
benigne. noctē cū ceteris fra
trib. psallendo deducunt.
Mane autē facto. apphensā
capsulā. leuare penitus non
ualebant. Deniq; cū per age
re sine pignere scō nequirent.
& eis maximū dolor animi in
sedisset. intellegunt inspiran
te dō. sibi aliquid in loco oport
ere relinquere. Tunc inqu
sitis ligaturis. diuisisq; parti
culis. semori qui cellule p̄ter
larguntur. relinquentes sibi
partē patrocini. sumentes fa
cultatem quo uoluerant ab
eundi. Habentur & iam eius
reliquæ. in uico quodā cino
manensi. ubi multa plerūq;
miracula. ostenduntur. Nam
cæci. claudi. frigor & c. uel
reliqui infirmi. sepius ibi sa
nitū grā munerant.

**CII. DE YSIDORI MARTYRIS
BASILICA.**

Isidorus martyr requiescit.
sic enim ē nom̄ insule. puteū
in basilica sc̄a habens. in quo &
fertur iniectus. Decuius a
qua energumini. febricitan
tesq; uel reliqui infirmi. sepius
potati saluantur. Dicitur
ibi & iā lum̄ quasi certus ar
dens. a fidelibus sepe uideri.
Sed & ego pr̄bm uidi. qui se
affirmabat hoc lumen. deo
re putei crebrius contempla
tū fuisse. In hac enim insula.
& granū colligitur māsticis
a barborib; que ut ferunt
celebre. alius n̄ inueniuntur
in regionibus. CIII.

DE POLIOCTO MARTYRE.

Martyr polioctus ex
colitur. pro eo p̄cipue.
quod cū magnis uirtu
tib; pollet. In p̄uiris tamen
p̄sens ultor existit. Nam qui

cumq; a sol & occultū scelus ad
mittere. & data suspitione. ad
hoc p̄ductus fuerit temptū.
aut statim quod admisit. uir
tute martyrū p̄teritus con
fitetur. aut si puirauerit. pro
tū uitione diuina p̄cellitur.
huius basilicę cameram. iulia
na que d̄a urbis illius matro
na. auro purissimo texuit hoc
modo. Cū ad imperatorem
iustinianū fama facultatis ei.
multis narrantib; puenisset.
ad occursum illius properare
celerius non tardauit. dicens.
Latere te n̄ puto uenerabilis
mater. qualiter abspecie auri
thesauri publici sunt exhausti.
dū uos qui eos ee uolumus. dū
patrias defensare studemus.
dū gentes nobis placamus.
dū solatia diuersorum dan
do conquirim; Ergo quia tibi
potentia maiestatis diuine
multū contulit auri. queso

ut manū porrigas. atq; aliquid
pecuniae comodes. Ut scilicet
cū tributorum publicorum
fuerit summa delata. ilico tibi
que commodaueris reformen
tur. ac in posterū laudis tuæ
titulo p̄currente canatur. ur
bē constantinopolitana a uili
ana matrona fuisse pecuniis
subleuata. At illa intelligens
imperatoris ingenium. sapienter
obtegit que dō deuouerat.
dicens. Paruitas reddituum meo
rū. tam detribuitis. quā qd̄ de
fructibus speratur. p̄ ipsas adhuc
residē domus. Si ergo gloria
ur̄a recipiendi spatium tribuit.
cū collectū fuerit. conspectui
ur̄o representatur. Cumq; oculo
lis p̄p̄ris cuncta contemplati
fueritis. que placuerint. & re
linquēis & auferēis. Er̄it enī
mibi r̄xtū. que uoluntas cordis
ur̄i censuerit. His ita delusus
imperator uerbis. ad palatium

gaudens rediit. putans se hanc
pecuniam iam in thesauris publi
cis r̄inere. At illa uocatis ar
tificibus quantum reperire auri
in promptuariis potuit. tradi
dit occulte dicens. Ite & faci
te iuxta mensuram tignorum
tabulas. & bexis ex his poliocti
martyris camera exornate.
ne hęc aurum imperatoris man
attingat. Illi uero p̄fecta om̄a
que matrona p̄ceperat. ea mi
re affixerunt. & exeruntq; ea
auro mundissimo. Quo ope
re explicito. uocat mulier im
peratorem dicens. Paruitas
pecuniole. quā coniungere po
tui. ad e. ueni ad contemplan
dū eā. & quod libuerit facto.
Surrexit gausus imperator
de solio. nihil p̄cepturus ex au
ro. p̄git ad domū mulieris.
putans se copiosos thesauros
palatio deportare. Cui cum
mulier occursum humiliter

reddidisse. inuitat in templū
 martyris adorationem. Erat
 enim proxima domui eius. & hec
 que habere poterat. loco illi de
 legauerat scō. Apphensa autē
 imperator manu mulieris. eo
 qd esset senex. ingreditur ede.
 p̄sternitur in oratione. Qua
 ex plōa ait mulier. Suspice
 queso camera huius edis. glo
 riosissime auguste. & scito
 quia paupertas mea. in hoc
 opere continetur. Tu uero qd
 uolueris. ex inde facito. n̄ ad
 uersor. Ille uero suspiciens.
 atq; admirans. erubuit. Et
 ne pudor eius manifestaretur.
 collaudans opus. & gr̄as agens
 abscedere coepit. Sed n̄ redi
 re uacius a m̄nere. exitu autē
 mulier anulu ad digitū. cuius
 gemmā uolā concluserat. qui
 non amplius aurū pondus.
 quā unius semitwrtis contine
 bat. obtulit ei dicens. Accipe

imperator sacratissime hoc mu
 nusculū de manu mea. quod su
 per p̄tium huius aurū ualere
 censetur. Erat enim in eo lapis
 uicromanus. mire uiriditatis
 & splendoris. Qui cū fuisset
 ostensus. omne aurū quasi
 in uiriditate uisus ē conuertis
 se. a pulchritudine gemmæ.
 At ille accipiens. & iterū atq;
 iterū gr̄as agens. & collaudans
 matronā. ad palatū egressus
 fuit. Unde non ē dubiū. & iam
 in hac re martyris huius inter
 cessisse uirtutē. ne opes locis
 sc̄is & pauperib; delegatē. in illi
 us transferrentur. dominatio
 nē. cuius n̄ fuerant studio con
 gregatē. **DE S̄O FELICE
 MARTYRE NOLANO.**
Quia hystoria passionis
 felicit. non ē in promptu.
 iuxta id qd beatus pau
 linus sibi. conscripsit.
 p̄p̄tē huius electioni oblectat

inserere. Hic enim a maximo p̄di-
cte urbis pontifice. presbyteru
honore p̄ditus. quantē fuerit
sapientiae eruditionisq̄. non
modo xp̄ianis. uerū & iam ipsiſ
quōq̄. paganis. ocelli n̄ potuit.
Cū autē imperator. de eo
xp̄ianos insequi p̄cepisset. ma-
ximus pontifex iam senio p̄gra-
uatus. putans se ferre n̄ posse
supplicia. siluarum saltus ad-
iuit. Quos dū turbidus de hac
p̄secutione p̄errat. afflictus
fame. gelu atq̄ tritus. solo corru-
it semiuuius. At felix p̄br cap-
tus. cū multa de decorū porten-
tis. quod nihil fuerint disputas-
set. p̄cursis diuersorum suppli-
ciorū generib. carceri diudica-
tur. In quo n̄ mediocribus uin-
clis. tenebatur astrictus. No-
cte autē media. uenit ad eū an-
gelus dñi. & contractis catenis
scissaq̄ trabe. qua pedes ei con-
clusi erant ait. Surge. & seque

re me. Qui surgens. egressus
ē cū eo ianuam carceris. Di-
xitq̄. ei angelus dñi. Conscen-
de ad montana. & require sa-
cerdote tuū. Inuentūq̄. ac re-
focilatū. reduca ad urbem. & in
loco absconde seer & o. ne inedia
a rigore depereat. donec defi-
nat p̄secutio a xp̄ianis. Accepto
felix mandato. p̄git quo nesci-
ebat. Sed p̄uidente dō. repp̄-
rit sacerdotē. solo p̄stratum.
clausis oculis. astrictisq̄. dentib.
in quo nihil aliud. quam tenu-
is anhelitus spirabat. Interpel-
latoq̄. nullū sermonem potu-
it elicere. Tactuq̄. sensit ei men-
bra hieme rigente. absq̄. ullo
uitali tepore p̄morta. Anxi-
us autē. cū nullū alimentū esset.
qđ periclitanti porrigeret. neq̄.
quo ignis accenderetur habe-
ret. dū star & attonitus. quasi
de & herus sedib. delapsū quod
tacerat. munus contemplatur

angelicu. Ecce enim desente
 que erat p xima. uiam pende
 re miratur. De qua. granis in
 os expressis. paululus senior
 refoculatus. erectusq; humeris
 impositu tanta uelocitate de
 tulit. ut putar&ur magis ille
 ferri. qua ferre&. Sic turgurio
 cuiusda uidue commendato.
 alimentu p buit. donec insecu
 tio xpiana disces sit. Quo sa
 cerdote migrante. felix ele
 ctus a populo. ut cathedre ec
 clesiastice supponer&ur. no
 luit acquiescere. Sic quintus
 nomine pr br. eps ordinatur.
 Orta iteru psecutione catho
 licoru. cu felix pr br in platia
 populu moner&. ne a recto
 itinere deuiar&. psecutor mis
 sus affuit. & ignotus felici pr bro
 sollicitus ipse ee coepit. quis
 na esset felix. Dextera illu in
 nuens. ait. hac in parte abiu.
 Quo discedente. hic latebra

p&uit. sicq; int parietes diru
 tos. p modicu ingressus aditu.
 oculi voluit. Nec mora. p se
 cutor insequitur. Sed ds. solli
 citudine querentis elusit. Na
 iussu diuinitatis. arane& p ad
 tum quo martyr ingressus
 fuerat. telaru p tendiunt stami
 na. At illi p uestigiū insequen
 tes. du locum explorare nitun
 tur. exordia tele conspiciunt.
 Dixeruntq; ad sem& ipsos. Pu
 tasne p hec fila homo transit.
 que sepius tenuitas muscaru
 rumpit. Et illusi p uidentia
 di. disces serunt. Bextus quoq;
 felix. data nocte. secessit ad a
 luu locu. In quo p tres menses.
 a muliere quada ciboru alim
 ta suscipiens. data pace. ecclesie
 sue ac populo restauratur.
 Nunquam tamen mulieris mi
 nistrantis faciem uidit. aut ab
 ea suspectus e. du in latibulo
 morar&ur. Igitur in pace

quiescens. sepultus ē iuxta ur-
be. multis se declarans uirtutib;
in populis. de quib; pauca p̄strin-
gam.

Quidā paup̄ cū bubus ad
exercendā culturam
suam. nec eierat alia pos-
sessio. nisi quod ab his
potuiss̄ & tellurem scindens
uomere. laborare. Accidit autē.
ut die qua dā lassus de hoc ope-
re ueniens. his dimissis. se hospi-
tulo recondere. Nec mora.
fur rapax affuit. qui eos clam
capiens. secū abduxit. Egres-
susq; paup̄ in crastinū. nihil inue-
nit. Deinde querit p̄ de uia.
circuit siluas. scandit montū
ardua. Sed nec uestigū quide
dephendere potest. Rediit ad
ppria. dāt uoces in flū. atq;
cū uxore ac liberis plangit. di-
cens. Uae mihi. quia uiuentes
deficietis. hoc anno fame mori
emini. Quid plura. Accedit

lamentans ad sepulchru bea-
ti felici martyris. dāt cū flū
gemitū. exorat ut ei uirtus et
que p̄diderat. reddi obmeret
a dño. Egredius autē a templo
ante ipsam matruanā. agno-
scit boues suos. & ait. O magna
uirtus martyris. que mihi
p̄ditum tam uelociter. restitui-
fecit. Ingressusq; iterū. proster-
nitur ad pauimentū. & grās
agens. cū rebus regressus esset.
Oculūq; hominis huius quem
caecū habebat. martyris uir-
tus illuminauit. Adhuc quo-
q; cellulae parietem. quo be-
ati corpus tumulo conditū
requiescit. adheret appen-
dens porticus. In qua depen-
dens fune liebnus. lumen loco
consueuerat ministrare. Ille
autē cū hoc erat officium con-
tueri ad ei compositionem
accedens. laxato fune disces-
sit. quasi oleū p̄diturus. Cūq;

omnia tenebris nocturnalib,
 tenerentur operata. & funis
 cu unciolis in medio porticus.
 summissior dependere. qui
 da de astantibus in uigilia sci.
 nebula cellulę que de exusto
 papýro surrexerat fatigatis.
 foris egreditur. Cumq; porti
 cu illa p̄ceret. unus ex unciu
 lis funis. faciem excipit homi
 nis ueniens. Illatoq; a cum
 ne. transfigens oculū eius.
 At ille dolore sentiens. exten
 sis celeriter palmis. uultus
 periclitantes. cū ipsis obtegit
 oculis. clamans n̄ mediocriter
 uulatu. ac dicens. Succurre
 de p̄cor. scē sacerdos. & pro
 ximitate facito perueni. Qui
 loco proximus astas. mitte sa
 cras pocculata medicamina
 manus. & extrahere malum.
 qđ aduersatur lumini. Ne
 lumine uidiatus abscedam.
 qui lumen miraculorum tuo

rum cernere ueni. Adhuc lam̄
 tabilem uociferationē. exhibito
 qui aderant lumine. aduertunt
 hominē transfixo oculo. de fune
 pendere. Cumq; p̄fluente san
 guine. nullus manū aduen
 dū auderet apponere. marty
 ris uirtus affuit in mensa beati.
 Quis eum cū abstraxit. ut nec
 oculū erueret. nec uisū penetra
 ret. & sanguinis decurrentis
 fluentū stringeret. Sic merito
 ferro ex oculo dolore palpebra
 rū resedato. uirtus martyris
 scī declaratur in populo. Ener
 guminos aū. ad hanc sacram
 xthl & xpi aedē. p̄batus atq;
 purgatus se scripsit hic auctor.
 Sed ad galliarum martyres
 recurramus. **CV.**

DE VINCENTIO AGANINSI.

Cuius passionis hystoria
 ab incolis r̄xin̄tur. le
 uiticę stolę candōre in
 ecclesia xpi micans. magnis sepi

sime uirtutib. fulg&. & in perua
soribus rerū suarū. plerumq;
ultor seuerus existit. Tempore
aut̄ illo. quo contra gundouual
dū cōmotus exercitus. ad conue
niensem urbem directus ē. ab hu
ius hostilitatis multitudine. ba
silyca ei uallatur. Tutauerat enī
inea plebs. omnia rerū suarum
p̄sidia. confidens de reuerentia
martyris. qđ nullus se a p̄sump
tione temeraria auderet at
tingere. Et obseratis ostiis.
se ab intus cū rebus incluserat.
Circūdantes aut̄ hostes. cum
aditū p̄ quod ingrederentur
inuenire n̄ possent. ignem os
tius aedis subiciunt. Quādiu
mutūq; succedentes. n̄ app̄
hendebantur ualuc. donec im
pulsu eorū cōminutae. ingres
si sunt. diripientes res. popu
lumq; inclusū in ore gladii tru
cidantes. Sed n̄ diu hęc res re
mansit inulta. Nam alii de

monē correpti. n̄nulli in flu
mine garonna enecti. multi
et̄ a frigore occupati. diuer
sis in partibus. diuersorū mor
borū genere uexabantur.
Nam uidi ex his multos in tu
ronico territorio. qui in hoc
fuerant mixti scelere. graui
ter trucidari. Et usq; ad ui
tę p̄sentis amissionē. intolera
bilium dolorū cruciatu tor
queri. Multi enī ex his con
fitebantur. se iudicio dī. ob
iniuriā martyris. fuisse mor
ti pessime destinatos. Ecce
quantū d̄s praestat marty
rib. suis. ecce qualib. eos dem
laudibus. x̄c̄e d̄ns bellorum
fidelium inspector honorat.
Ecce quantū praestat ipsius
nominis dignitas. x̄c̄iam. sin
gentilium more. aut in hiamis
cupiditati. aut luxuria ser
uamus. **CVI. DE MULIERE
QUE P̄ PECUNIAM ABSCONDIT.**

Mulier que uelam subspe
 cie religionis. uacabat
 ieiuniis. orationibus
 insistebat. iugilabat. p̄tinaci
 ter. a cloua sc̄a. deuotione simu
 lata circuibat assidue. Cumq̄
 in hoc colore iuste uitae du
 rar̄. & imm̄sas opes a multis
 suscipiebat. Congregabat
 aurū cotidie. & q̄d̄ deuotio
 x̄riana. p̄redim̄dis porrige
 bat captiuis. loculis ab deba
 tur occultis. Et que dona
 bantur in opū necessitatib̄
 p̄futura. iniquis marsupis
 condebantur. Nam effosa
 mulier humū. in medio cellu
 lae. ollā succensam imposuit.
 ibiq̄. cū aliquid datū fuisset.
 recondebat diligenter. ac
 lapide supposito claudens.
 ut nulli p̄ter & occultum.
 Oterq̄ quaterq̄ & obiter
 exsecranda cupiditas. quae
 luce fraudans homines. de

mergis in tenebris. Quid plurā.
 cū olla impl̄ta fuisset. a num
 mis. huic mulieri tempus reso
 lutionis aduenit. Mortua ue
 ro d̄o. migrans. in inferno sepul
 ta ē. Post cuius exequias. sacer
 dotes qui aderant. puellam
 eius familiarem interrogant.
 quid de tanta fecisset pecunia.
 Aut si erogandam. temporis
 sui p̄mississet spatium. At illa re
 spondit. numquā se iudisse.
 quod ulli in opum manu misere
 ricordie porrexisset. aut ad
 quid pecunia data deuenisset.
 ignorare se confitetur. Unum
 tantū scio ait. Quod in cellula
 deportatam. regressam foris
 ultra nudi. Haec audientes
 clerici. stupent auditu. & q̄d̄
 ex hoc factū fuisset. diligent̄
 inquirunt. Tactumq̄ crebris
 ictibus pauimentum. locus in quo
 occulta iacebat pecunia. tinnitū
 dedit impulsus. Cauoq̄

resonans. p̄didit quod latebat.
Et statim remoto lapide inue
nitur auri congeries. Et cleri
ci stupentes tamē subtilitatis
puerilitatem. ep̄o quod actū
fuera t̄nuntiant. Ille uero
commotus. iussit referato se
pulchro. pecuniam sup̄ corpus
exanime p̄ici dicens. Sunt tua
tibi que congregasti. pauperib.
uero x̄p̄i n̄ dēerit. unde sustine
antur. Nec mora. cuprima qui
es nocturni temporis aduenis
s̄ & uoces et umulo. fluxus & u
lulatus immensus. ut̄ quas hoc
maxime resonabat. se miseram.
se infelicem. que auri consume
batur incendio. Deniq; cum p̄
tridui h̄e uoces adueniente
nocte resonarent. populus non
durantib. ad sacerdotē ueni
tur. At ille accedens. iubet u
mulo optorium amoueri. Sub
motoq; uidit aurū. quasi in
fornace resolutū. in os mulieris

ingrediens. flamma sulphu
rea. Tunc sacerdos orauit ad
dn̄m. ut quia malitia eius po
pulis fuerat. declarata. tan
dem dn̄s poenam cessare iu
beret & a corpore. & opero tu
mulo discessit. Et uoces mul
ieris. amplius n̄ sunt audite.
Uides ergo quantum distat
int̄ conuersationem celestē.
& opulentiam secularem.
quantū distat inter marty
rū diuitias. & seculi pompas.
Uides qualia martyrib. sint
collata p̄mia. ad uite religi
ose compendia. & tu homo
mortalis n̄ declinas a scelerib.
n̄ cessas a uitis. n̄ a goni. Las cū
concupiscens uis. Te illi
cit oculus. dū contemplaris
aliena. Cū sc̄m̄ martyrem.
n̄ deflexit diuitiarū oblatio
opulentia. Tu cogitationibus
inquis fluctuans cedis. cum
ille martyr n̄ cessit flammis

& ungulis. Te unū desideru
 pessimi iaculū sauciat. cum
 xpi martyrem exturbare a
 iustitiae tramite. nec turbo
 uerberum pualuit. nec cata
 sta. Haec martyr sustinuit uisi
 biliter uisus corpore. & tu in
 uisibiles n̄ refrenas corporis
 comotiones. Et licet iuxta
 aptm. caro concupiscat aduer
 sus sp̄m. & sp̄s aduersus carnē.
 & hęc inuicem aduersantur
 sibi. ut non quę uolumus. illa
 gnamus. tamen uide. quid ait
 idem doctor. Uideo legē in
 membris meis. repugnantem
 legi mentis meę. & captiuum
 me ducentē in lege peccati.
 Tuta frontem tuam signo cru
 cis insigni. quō ppellit iaculū
 harū insidiarū. Quia iuxta
 prudentiū. crux repellit om
 ne crimen. fugiunt. crucem
 tenebrę. Tali dicata signo mens.
 fluctuare nescit. Nam qualis

sit huius uexillis sacratissimi for
 titudo. quod contigerit pauperi
 euoluam. **CVII. DE IMPORTU
 NITATE MUSCÆ SIG. S. C. AVERSÆ**

Dum ad conuiuū cū ami
 cis quos euocauerat qui
 dā resideret. poculum
 poscit. Quo accepto. musca im
 portunior ei circūuolans. in qui
 nare poculū nitēbatur. Quā
 cū sepius manu pr̄br̄ abegisset.
 & illa paululū se eleuans. rur
 sus reuertit inter & ur. sensit eē
 insidias inimici. Susceptumq.
 leua poculū. dextera crucem
 facit. Mox in quatuor diuisū
 partibus. liquor qui inerat.
 eleuata in excelsa unda. terre
 diffunditur. Patuitq. manifest
 issime me. fuisse has insidias in
 mici. Ergo & tu si uiriliter &
 n̄ tepide. signū uel fronti. uel
 pectoris salutare supponas. tunc
 resistendo uirtus. martyr ha
 beberis. Quia & ipsi martyres

ea que uicerunt. non suis uiribus
sed dei hec auxilium. per signum cru-
cis gloriosissime pegerunt.
In quibus ut sepe diximus. ipse
dominus & dimicat & triumphat.
Unde oportet nos. coram patro-
cina expetere. ut eorum merea-
mur suffragium adiuuari. Vel
quod nostris dignum sumus meritis
obtinere. coram possimus inter-
cessionibus adipisci. Ut adiu-
torio sacrate trinitatis. uel domino
qui perse fideliter dimicantes.
lapidibus. preciosis coronat in celo.
alumnos cultoresque amicorum
suorum protegat in celo. Ac prae-
stet. ut adsistant martyres in-
uocati a suis. quos post uictoriam
paradisus beatitudinis retri-
nens immortalis. Ut in illo exa-
minationis tempore. cum illos
gloria aeterna circumdat. nos
aut excuset & mediatrix uenia.
aut leuis poena pertranseat. nec
damnet reos. per uiminis actione

per & uo. quos preciosi sangui-
nis comparauit precio.

EXPLICIT LIBER
PRIMUS. DE MIRA-
CULIS APOSTOLORUM
ET MARTYRUM.

- 60
- I** N N O M I N E D N I . I N C I P I T
 P R O P R I E L I B E R I N G L O R I A
 M A R T Y R I S I U L I A N I . S P E C I
 A L I S P A T R O N I N R I : .
 Cap prum De passione eius.
- II** . De reuelatione capitis eius.
- III** . De uirtute fontis. ubi caput
 ei ablutum e.
- IIII** . De senib, & matrona cuius iur
 tenebatur.
- V** . De eo qui aliu in basilica occi
 dere uoluit.
- VI** . De conuersione incolarum.
- VII** . Qualiter illidius populū
 liberauit ab hostilitate.
- IIIIII** . De interitu eoru. qui mini
 steriu basilice portauerunt.
- IIIIIIII** . De fedamia paralyca.
- X** . De eo qui percussore suū de basi
 lica conabatur extrahere.
- XI** . De contracto. qui die domini
 ca boues iunxit.
- XII** . De anagildo. muto & surdo
 uel caeco.
- XIII** . De his qui theudorici regis
 tempore basilicā irruerunt.
- XIIII** . De signu aldo puasore
- XV** . De pastoris malitia
- XVI** . De contumacia peccosis
- XVII** . De diacone qui oues basilicæ
 abstulit.
- XVIII** . De eo qui cauallū in uigilia
 scā furauit.
- XIX** . De eo qui ppter in ientem
 per iurauit
- XX** . De eo qui basilicā scām furto
 spoliavit. / p didit.
- XXI** . De eo qui cauallū infestauit
- XXII** . De caeco illuminato.
- XXIII** . De pede galli. post modum
 epi sanato.
- XXIIII** . De febre p&ri nepotis eius.
- XXV** . De meicapitis dolore.
- XXVI** . De febricitante ad fontem
 sanato.
- XXVII** . De tonitruo in basilica fa
 cto cū coruscatione.
- XXVIII** . De eo qui p multitudine
 populi. ad sepulchrū nūale
 bat accedere.

- XXV** De festiuitate eius.
XXX. De energuminis
XXXI. De mansuetudine pecorum **XLV.** De puero ad ariolos ducto
XXXII. De reliquiis eius in cāpanā **XLVI.** De rosis ad sepulchrū scī di
delatis.
XXXIII. De reliquiis eius in ori **XLVII.** De muliere caeca illuminata
ente exhibitis.
XXXIII. Qualiter turonis in basili **XLVIII.** De reliquiis quas nanninus
ca ei reliquie sunt collocatę.
& de energumino ibidē sanato **XLVIII.** De eis dē multis infirmis sal
XXXV. De uino mirabiliter multi
plicato.
XXXVI. De contracto ibidē correcto
XXXVII. De caeca illuminata
XXXVIII. De alio contracto
XXXVIII. De per uiris
XL. Qualiter reliquias eius
arriduis pr̄br̄ sustulit.
XL. De paralytico sanato.
XLII. De ceco illuminato. & ener
guminis emundatis. potesta
tibusq; repressis.
XLIII. De eo qui crucē altaris ab
stulit.
XLIII. De clerico reliquias scī por
tante. & que in ipso itinere.
uel postea p̄cas facta sunt

**EXPLICIUNT CAPI
TULA.
INCIPIT LIB. II. DE MIRA
CULIS SCII QUINTI
MARTYRIS ARUER
NENSIS**

Agnum in nobis quodammodo igniculum. a diuitiis sue adipiscendam semitam. piceas diuina succendit cui dicit. Oculi dñi sup iustos. & aures eius ad pces eorum. Ostendens quod qui iustitia toto corde dilexerit. cum de peccatis fuerit. audiatur a dño. Utinam quisq; nrm cubec decantare coeperit. statim spr & is mundi scandalis. neglectis concupiscentiis uanis. derelictisq; semitis prauis. iustitiæ uiam. expeditus & sine impedimento secularium actionum. conart

tur arripere. Per hanc enim uiam. abel iustus suscipitur. enoch beatus assumitur. noe reseruatur. a braham eligitur isaac benedicitur. iacob dilatatur. ioseph custoditur moyses sanctificatur. dauid p̄distinatur. salomon ditatur. tres pueri. inter incendia forulentia uaticinantur. Danibel inter nocuas bestias pascitur. Per hanc uiam apostoli diriguntur. martyres beati glorificantur. Et qualiter inquis sc̄i. licet & diu infirma curant. mortua suscitant. p̄sentia contemnunt. futura desiderant. tortores despiciunt. poenas non sentiunt. ad caelestia regna contendunt. Quod procul dubio. uirtute propria n̄ obtinerent. nisi p̄ uiam iustitiæ rectissime incedentes. a dño audirentur. Sic & inelytus martyr ui-

lianus. qui uicennensi ortus ur
be. aruernis datus ē martyr.
Ab hoc igne succensus. hęc con
cupiuit. ac mente tota desi
derauit. Quia cū esset apud
beatis simū ferreolū. iam tunc
martyri odore flagrabat.
Qui relictis diuitis ac pro
pinquis. tantum obsolius
amorem martyri. aruer
nos aduenit. Sed nec hoc sine
diuino mandato pēgit. cū
tunc psecutio in uicennensi
urbe feruēret. Legerat enī
dnm p̄ dixisse. suos psecuti
fuerunt in ista ciuitate. fugi
te in aliam. Contulit ergo
se hunc in aruernō territo
rio n̄ m̄ & uortis sed ut re
linquens propria. facilius
pueniret ad palmā. M̄ & te
bat enim. nec ei parentes ex
sent obui. si inter eos hoc
certamen inisset. & p̄deret
miles x̄i coronam glorię.

si legitime n̄ certasset. Igitur
instante psecutore. ad briua
tensem uicū. in quo fanatici et
roris nemae colebantur ad
uenit. Et cū insequi aduersa
rios nitu d̄ sensisset. audia
quadam se oculi de p̄catur.
Quem illa tēgens. ilico mar
tyre poscente detexit. Qui
suis insecutoribus ita inquit
Nolo inquit diuitis commo
rari in hoc seculo. quia sitio to
ta animi auditate iam x̄m.
At illi eductam iuibrante de
xtera frameam. deciso capite
in tribus locis gloriosus diui
ditur martyr. Nam caput
uicennae deferitur. artus bri
uato reconduntur. felix ani
ma a x̄o conditore suscipi
tur. Senes quoq. qui sacrosm̄
corpus mancipauerant sepul
ture. ita redintegriti sunt. ut
in senectute summa positi. tam
quam iuuenes haberentur.

Capit quoq. eius. ferreolus
 martyr accepit. Compl & oq.
 certamine. tam illius membra
 qua istius capit. in unius tu
 muli receptaculo collocantur.
 Que nec uiqua fortas sis uidea
 tur incredibilis ee narratio.
 que audiui gesta. fideliter
 prodari. **ii.**

Quodam autem tempore
 cu ad occursum beati
 niceu antistitis. usq. lu
 gdunū pcessissem.
 libuit animo naliter. nisi ora
 tionis causa. uenna adire. Et
 pcpue. pulchrū uisitare.
 ferreoli martyris gloriosi.
 Infederat enī memi. ppter
 antiquā dilectionē eorum.
 me sic ee eius alumnū. ut ui
 liam. Deniq. oratione facta.
 erigo oculorū aciem ad tri
 bunal. conspicioq. in eo uer si
 culos. hoc modo conscriptos
 troas xēi geminos. haec conti

na & aula Julianū capite. cor
 pore ferreolū. Cūq. hęc legens.
 aedituū consulerem. cur hęc
 scripta sic fuerint. respondit.
 Basilica scī martyris ferreoli.
 sup ipsū rhodanilitus. ab anti
 quis fuerat collocata. Deniq.
 cu impulsante uolentia an
 nis. porticus que ab ea parte
 erat locata corruerēt. prou
 dus sacerdos. mamerus
 nomine. qui tunc uennensem
 regebat ecclesiam. ruinam
 futuram pueniens. aliam ba
 silicā eleganti opere. & in ipsa
 mensura. sagaci intentione
 construxit. illuc scm marty
 ris transferre cupiens corpus.
 Aduenit autē ad hoc opus.
 abbatū atq. monachorū ma
 gnus numerus. Uigilataq.
 nocte. accepto sarculo. fode
 re coeperunt. Cūq. in profun
 do descenderent. tria sepul
 chra reperiunt. At confestim.

stupor mentes expectantium
inuat. Nec quisquam erat cer-
tus. quis nam esset beati marty-
ris tumultus. Igitur cum starent
omnes. in hebetate mentis attoniti.
inspirante ut credo diuinitate
unus ac circumstantibus. exclamant
dicens. Antiquitus referri soli-
tum erat. & celebri per populos ser-
mone uulgatum. caput iuliani
martyris. in sepulchro reuereri
martyris ferreoli. Siamoto
opertorio unus quisque consi-
deretur. potest que sint men-
bra ferreoli martyris. protin-
inueniri. Hanc audiens sacer-
dos. cunctos iubet in oratione
perferri. Qua implenda. procedit
ad tumulos. Detectosque duos.
singulos in his quiescentes in-
uenit uiros. Cumque aperuisset
& tertium. inuenit in eo uirum
lucem. in laeso corpore. inte-
gro uestimento. Qui deciso capi-
te. caput amplexus illud bra-

chio retinebat. Erat enim ac si-
nup sepultus. neque pallore faci-
ei demutatus. neque capillorum
decisione turpatus. neque ulla
putredine resolutus. Sed ita
integer & in laesus. ut putares
eum. adhuc somno corporeo de-
tineri. Tunc antistes. gaudio
magno repletus. ait hoc esse ca-
daver ferreoli. hoc esse caput iu-
liani martyrum. dubium non
habetur. Tunc cum magno psal-
lentio plaudente populo. in
loco ubi nunc adoratur. domino
annuente perducitur. Hanc autem
ut ad sepulchrum martyris
ab ipso editio cognouit. fide-
liter reuoluit. Prebet tamen hunc
operi testimonium. solinus noster.
ipsius merita confessoris scri-
bens. his uerbis. Tibi soli con-
cessae in partibus orbis occidui
martyris ferreoli solida trans-
latio. Adiecto nostri capite iuli-
ani. Unde. per compensatione

deposcimus. ut nobis inde ueni
at pars patrocii. quia uobis hinc

Irediu pars patroni. **H**ic in
loco aut illo quo beatus mar
tyr percussus e. fons habetur
splendidus. lenib, dulcibusq
aquis uberrim. in quo & apseu
torib, caput ablutit. De quib
aquis. multae sanitate tribuun
tur infirmis. Nam sepe caeco
rum oculi ab his tacti. illumina
ti sunt. Tertianaru. quartana
riarum februm accensi. ut pota
ti qui patiuntur fuerint. con
quiescunt. Nam & si quis graui
laborans in comodo. in spirante
martyre. desiderium habue
rit hauriendi. protin hauserit
conualescit. Et ita uelociter
extinguitur uis februm. ceu
si uideas sup immensu rogiu.
piceis undis. incendia unuer
sa restinguunt. **H**ic

Post passionem uero beati
martyris. fama peruenit.

desenib, quod duseos artus se
pulture mandarent. fortitu
di priscas fuerunt restituti.
multum ibi beneficia exprocentes.
credentesq. indulgentie mar
tyre consequuntur. De quib,
paucapstringenti. de peccor ue
niam condonari. quod memin
uel idoneu. uel peritu. ad hec
narranda cognosco. Nec in
bitu grammaticis artibus. nec
literis liberalib, eruditum.
Sed quid facio. qd impellit
me amor patroni. ut nequeam
hec silere. Uinctus ab hispani
is. & carceri deditus. apud im
peratorem treuericu. capita
li diudicatus. sententia tene
batur. Quod comunx illius co
gnitu. ditumulare uiri mem
bra festinat. Ad briuatensem
uicu peruenit. Reperitosq. ui
ros. du diuersa studio intento
rimatur. cognoscit qd in eo
loco uel demartyre. uel de

senibus fuerit gestu. Fidelique
in sinuatione credens. ad sepul-
chrum beati martyris delibe-
rat properare. ut causas sug-
gerat. casus referat. Vel cunc-
tum laborem sui doloris expo-
nat. Assistentibus tum preterea
hominibus. absque dubio pollice-
mur domina. tibi a martyre
reddi laetitiam. qui quondam
decrepitae aetatis membrari-
gentia. antiquo uigori restitui-
it. Implere a quoque haec oratione. pro-
mittit. ut si sospitem recipere
coniugem. martyris sepulchrum
in quo possit spatium. cemento
conterere. Fide plena. et de
martyris pietate secunda. tre-
ueros est ingressa. Inuentumque
iurum gratia imperali receptum.
laeta regreditur. Inquisitumque
tempus quo iur relaxatus es-
set carere. haec fuit absoluti-
onis hora. qua illa martyris
est auxiliu impetrata. Dehinc

pollucitatione quam promiserat.
cum mensis muneribus. ad im-
pleuit.

Erat autem haud procul a cel-
lula. qua super sepulchrum
martyris. haec matrona
construxerat. grande delu-
brum. ubi in columna altissima.
simulacrum martis. mercuriique
colebantur. Cumque delubri illi
us festa a gentilibus ageren-
tur. ac mortui mortuis tura
deferrent. medio cuiusque co-
mouentur pueri duo in scan-
dalum. Nudatoque unus gladio
alterum apparet trucidandum.
At ille cernens nihil ueniae.
reseruari. cum ad us suos inde-
fensarum. nostrae religionis
custodiam. nostrae confessionis
ueniam. nostrae congregationis
medietate. cellula exprobat mar-
tyris gloriosi. Tunc ille qui
sequebatur. cum ad insulsum
gladii cum non potuisset at un-

gere. & hic sup se ostium obseras
 s&. atq; ille arreptam utramq;
 postem. ostiū conar&ur infrin
 gere. ille coadherentib; manib;
 tabulis. dolore maximo quati
 tur. & tanta afflictione miser
 torqu&ur. ut ubertim fluen
 tes lacrimę. qualis ess& dolor
 intrinsecus. extrinsecus nunti
 arent. Interea stupente uulgo.
 inclusus qui fuerat. p̄gredi
 tur liber. Parentes quoq; illi
 us. qui uirtute sc̄i martiris
 r&inebatur cognoscentes.
 martiris sepulturam deuo
 ti multis muneribus exorna
 bant.

Factu e aut dū hęc a geren
 tur. ut pr̄br quidā. uia
 illa descender&. Qui cū di
 diciss& quę acta fuerant. pol
 lic&ur parentib; si agentili
 tate discederent. filiū recipe
 rent sanū. Ipse quoq; sacerdos.
 sequenti nocte uidit p̄somnia.

simulacra illa quę agentilibus
 colebantur. numine diuino
 comminui. atq; in puluerem
 redacta solo p̄sterni. Quarta
 aut die. cū gentilitas uell&
 iterū diu exhibere libamina.
 m&stus pr̄br. ad sepulchrum
 sc̄i p̄sternitur. & cū lacrimis
 exorat. ut tandē gentilitatē
 hanc quę iacebat in tenebris.
 splendor diuinę potentie
 uisitar&. nec ultra martyr
 beatus. alumnos p̄prios ista
 caligine d&ineri pater&ur.
 cū ille pennis claritatis gau
 dia possider&. Confestim
 a deus orationem. commouen
 tur tonitrua. renitent ful
 gura. descendit ymber igne
 mixtus. & grandine. Turban
 tur omnia. concurrunt uulgus
 ad cellulā. p̄sternitur corā
 sacerdo te. omnis ceter
 ua gen tiliū. & mixto
 cū lacrimis cuncta ululatu.

dn̄i misericordiā dep̄cantur.
Pollicenturq; sacerdoti si gran-
do cederet. & martyre patrō
nū exp̄cerent. & ad d̄m eius
relictis simulacrorū cultibus.
integro corde transirent. Por-
ro ille fusa oratione. cuncta que
p̄xit. meruit obtinere. Rece-
dente autē tempestate. puer
cū parentib; credens. ipsa die
adolorib; liberatur. Cū mi-
les in trinitatis nomine bapti-
zati. statuas quas coluerant.
confringentes. in lacū uicinū
amnemq; proximū proiecer̄.
Ab eo autē tempore. in loco illo
& fides catholica. & martyris
uirtus. ē amplius declarata.

P VII
ost hęc uenientes qui
dā de burgundionib;
ad bruatensem uicū. eū cū
armorū mul- titudine
copiosa cir- cū dant.
Captoq; populo. direpto sacro

sco ministerio. ultra amnem
transiunt. Et uiros gladio
interficere. reliquū uulgus
disorte diuidere parant. Tunc
illidius quidā. auellauo ueni-
ens. & ut auuit cōmonitione
columbe alitis incitatus. sup-
eos irruit. hortatusq; suos.
ita hostes. ad internecionem
caedit. atq; captiuus laxatis. tri-
umphans in laude martyris.
amne transmissō. ad beatam
cellulam tamquā moyses.
cū omni populo eueniendo re-
uertitur. Nec minor ut
arbitror exultatiō fuit. quā
quondā israhelitis. de meris
fuit. aegyptus. Quod ne quis
dubitet. hanc beatam martyris
fuisse uictoriā. sed & insinua-
tio columbe. aliquod myste-
riū fuisse creditur uirtutis
diuine. Nā ueniente illidio
hęc in obuiā uenit. cum ille ut
assolere aliquid demoraretur.

haec incircuitu illius uolabat. Illoq; progrediente. ista pcedebat. & reuertebatur in obuia. quasi accelerare depcans iter. Dū hęc agerentur. adueniens puer. captiuitate adnumtax. & sic iste uia accelerauit. Sed & ipso pugnante. columba semp circa eū e uisa discurrere. Quod ne cui uideatur confictū. decolūba. & homini pstitū xriano. cū orōsius consulem romanū. id est marcū ualeriū. a coruo alite scribat aduim. **VIII.**

Prostratis ergo ab illudicio hostibus. quatuor ex his pfugam lapsi. patena & urceum. quana x dicitur. in patria deferunt. Et diuisa uitantis ut erant partibus patena. urceū regi gundebaudo. ob gratiā exhibent conqurendam. Reliquū uero argenti. reginae sagacitas repperit.

Cui additis multis muneribus. loco illi scō restituit. fideliter insinuans regi. n oportere eum ut gratiam martyris scī. ppter argenti paruitate amittere.

VIII.
Pro quibus a talibus uirtutū ornamentis. magna ibi basilica fabricata ē a fidelib; que ut pfxi sumus. martyris beati meritis refulgē. In qua paralyticorū. claudorum. cecorum. & aliorū quoq; morborū. saepius remedia conquiritur. Foedamia quēdam mulier. paralytis humore constricta. que nullū corporis membrū. sine dolore uehebat. exhibita ē deferentibus ppinquis ad beatā basilicam. ut uel stipem a largientibus mereretur. Que dū in porticu illa. que scē basilicae coniungitur. decubaret noctē dominicā. dū sacrosēas uigilias popu

li fides deuota concelebrat.
& illa quiescens lectulo. pau-
lulu ob dormissæ. auro quo
da puiſu correpta. atq; inerepi-
ta e. dicente sibi. Cur reliquis
excubias nocturnas do exhibi-
bentib. illa deessæ. Respondit
se ab omni membroru parte de-
bile. nec poenitus gressu agere
posse. Tunc quasi sustentata
auro qui loquebatur. & ad
sepulchru usq; deducta. du
in sopore fundit orationem.
uisu e ei quasi multitudo cate-
narum ab ei membris solo de-
scendere. A quo & iam somnus ex-
pge facta. sensit omni se ar-
tium recepisse plenissima san-
tate. Protinus surrexit ele-
ctulo. & stupentibus cunctis
cu gratiaru actione uociferans
se iam ingressa basilicam. Fe-
runt & iam quida. solita fuisse
e referre habitum uiri. qui
ea fuerat allocutus. Dicebat

cu statura ee pceru. ueste niti-
du. eleganti eximiu. uultu
hylare. flaua caesarie. immix-
tis canis. incessu expeditum.
uoce liberu. allocutione blan-
dissimu. candoreq; citis illi-
us. ultra lili nitorem fulgere.
Ita ut de multis milibus homi-
nu que sepe uidissæ. nullum
similem conspicaræur. Un-
de multis n absurde uidæur
beatu e martyrem apparu-
isse. Que mulier. post sede-
cim & octo annos. sanata e.

X.
Quida in seditione qua
comouerat. cu oculu
amississæ. homine qui
iectum. de basilica conaba-
tur extrahere. Quod dua-
git. n modo amissio oculi n
recepit lumen. ueru & iam
sensit aliu que sanu habue-
rat. obcecaru. Porro cu pecca-
ta sua confiteræur. dicens.

merito mihi euenit iudicium
 sine misericordia. quia n̄ feci
 misericordiā. p̄stratus coram
 sc̄o sepulchro. cū populo qui
 tunc ad festiuitatē aduenerant.
 indulgens laedenti. & iusum re
 cepit & gratiam. Sicq; factū
 ē. ut is qui sc̄m auxiliū expeti
 erat tutar̄ & ur̄. Ille uero qui
 n̄ credebat. arguer̄ & ur̄. Et
 sic uterq; l̄ & us emendatusq;
 discessit. **XI.**

Alius quoq; ausu temera
 rio. die dominica iungens
 boues. agrū sulcare coe
 pit. Apphensa securi.
 ut aliquid emendar̄ & inuo
 mere. p̄tinus contractis digi
 tis. manubrium in dextera ei
 adhefit. Cumq; p̄ dolore nimio
 cruciar̄ & ur̄. post duos annos.
 ueniens ad beatū martiris ba
 silicam. iugilias fideliter ce
 lebrauit. Ac statim in ipso die
 dominico reserata manus.

lignū quod in uita tenebat a
 misit. Magnā inferens populo
 disciplinā. ut quod die domi
 nica fuerat p̄p̄ratū. ipsa quoq;
 die dominica purgar̄ & ur̄.
 At ille magnificans gloriā
 martyris. recessit in colomis.
 nec ultra die resurrectionis
 dominicæ. quicquā ausus ē
 operari. **XII.**

Quidā mutus & surdus &
 caecus. uel omniū mem
 brorū compage debili
 tus. ad lumina sacro
 sc̄a p̄ iectus ē. Scilicet ut
 uel ab stipe pascere & ur̄ deuo
 torū. qui uictus alimōniam
 p̄p̄ris manib; laborare n̄ pote
 rat. Igitur cū pannū integrū
 ante sc̄am aecle. ^{fiam} decubasset.
 tandē uisitatus a uirtute bea
 ti martyris. ab omni infirmi
 tate sanatus ē. **XIII.**

Videtur mihi. ut sicut sc̄i
 uirtute curati a morbis

retexuntur. ita & infidelium
prauitate. oratione illius
confutata. ad emendationem
aliorum. ne similia appareant.
declarentur. quia utraq; scilicet
gloria proficit. Ut & hostilitati
reddat. ne amplius eru-
ciantur. & illos arguat. ne in
futuro iudicio condemnentur.
Et quia nulli latere credo.
aliquid de hostilitate theodo-
rici regis. ac infirmitatibus. si-
gualdi. que ei in aruerno po-
sito contigerunt. propter iur-
tatem tamen beati martyris.
e diligentius exponendum.
quo facilius fides dictis ad-
hibeatur. Igitur cum ad direp-
tionem aruernorum. rex ante
dictus festinaret. & ingredi-
ens terminum. uastationem eun-
ctam subigeret. pars aliqua
ab exercitu separata. ad bri-
uacensem uicem sese infesta pro-
ripuit. fama uulgante. quod

in basilica essent incolę. cum
multis thesauris adunati.
Cumq; puenissent ad locum.
inueniunt multitudinem
permiscuū sexus. obseratis ostiis
in templo ipso. cum propriis facul-
tatibus. residere. Cumq; intra-
re non possent. unus effractus
oculus in altario sancto fenestra
utramq; ingreditur. quia qui
non intrat. per uiam. hic latro est.
Dehinc reseratis aedis illius
ualuis. exercitum intro mittit.
At illi direpta cuncta pau-
perum supellectile. cum minis-
tris ipsius basilicę. reliqui
quoq; populi qui infra erat.
eductum foris. diuiserunt haud
peculi a uico. Que cum a dregē
delata fuisset. comprehensos
ex his aliquos. diuersis morti-
bus condemnauit. Fugiens
uero ille. qui irrupta aede
caput fuit huius sceleris. igne
de caelo dilapso. consump-

tus interit. Sup que cū multi
 aceruū lapidū aggregassent.
 a tonitruis & coruscationibus
 detectus. terrena caruit sepul-
 tura. Qui uero de consentane
 is latentes regi. in patriam sunt
 regressi. correpti a demone. di-
 uersis exitib, hanc uitam crude-
 liter finierunt. Hec audiens
 rex. omnia que exinde sunt
 ablata. reddidit. Preceperat
 enim. ne in septimo a basilica
 miliario. Aliquis uim inferret.

XIII.

Tunc siquialdus cū rege p-
 potens. cū omni familia sua.
 in aruerna regionem ex re-
 gis uisū migravit. Ubi dū
 multorū res iniuste compete-
 ret. uillā quandā quam glo-
 riosae memoriae tetradus
 ep̄s biturigenis. basilicae sei-
 iuliani reliquerat. sub specie
 obumbratae commutationis.
 auidus puadit. Sed mensē

tertio. postquā eam aggressus
 ē. correptus a febre. & sine sen-
 su effectus. declinauit caput
 ad lectulū. Cuius uxor dum
 de hoc exitu mēsta penderet.
 a quodā sacerdote comonita ē.
 ut eū si uiderē uell & in colo-
 mem. auferret a uilla. At illa
 hec audiens. pparatis carru-
 cis. cōpositoq; plauastro quo
 eueheret. mox ut praedio
 sunt egressi. p̄tinus diuina
 sunt pariter gratia munera-
 ti. Nam iste sospitate. illa me-
 ruit ex huius incolomitate
 letitia. Ferunt & iam in ora-
 torio praeduillius. sc̄m iulia-
 nū martyre. cū tetradio epis-
 copo colloquentem. ciudā reli-
 gioso reuelatum fuis se. p̄mitten-
 tem se ep̄o. uillam quam pa-
 nīe suae remediosibi reliquerat.
 recepturū. Sed & habitū beati
 martyris. in eo modo eē. ut quon-
 dā paralytica exposuerat

referræ. **XV.**

Pastor uero quidam nri
ueritate sed nomine. in
genius genere. dū in multis
rebus contra basilicā scī mar
tyris iniuste ageræ. ad hoc
leuitas eius. inimico in gras
sante conualuit. ut colonias
basilicæ concupiscens. quæ
agris eius erant pxime. pua
dere n̄ timeræ. Ad quæ face
dos loci. cū aliquos de cleri
cis quasi legatos mitteræ. ut
accepta ratione. quod male
puaserat relaxaræ. ille qua
si contra iniquū hostē. telis
correptis. psiluit. Fugatosq;
sagittis clericos. scī res in sua
dominatione r̄xinuit. Factū
ē aut. ut in pximo adueniræ
dies passionis martyris glo
riosis. Ad quā ille. immemor
puasionis suæ atq; iniuriæ.
quā intulerat clericis. ante
quinq; dies solemnitatis. ad

uicū briuatensem aduenit.
Qui cū in domo hospitalitatis
sue. conuiuū lætia & exul
tatione fingerætur. subito co
ruscatione facta tonitruū
sonuit. Rursumq; iteratum.
iaculo igneo de celsis elapso
percussus ē. nullo tamen dere
liquis p̄eunte. Deinde a dex
emplū omnium. tamquā rogo
flammeus ardens. paulatim
consumebatur. At quod mi
raculū. populus qui ad beati
festa conuenerat. hęc cernens.
cū admiratione m̄uebat.
Satisq; illi claruit. ne dereb.
scī aliquid ultra contra fas
contingeræ. Quod ne fortu
pto actum quis putæ. cernat
inter multos innoxios. unū
interisse sacrilegum. **XVI.**

Quid & iam ab ecomis comu
tis confitandā superbiā.
beatus martyr sit opera
tus euoluam. Hic cum

actiones a ger & publicas. & elat
 tus iactantia. multos contra
 iustitiā aggrauar & casu con
 tigit. ut dimissū accipitrem.
 diu p̄ diuersa uagante p̄der &
 Similiter & unus deseruienti
 bus basilicæ sc̄i iuliam. accipi
 tre aliu d̄ip̄uam ambular &
 quasi uagū inuenit. Erat enī
 puer ille. p̄ncerna in domo
 basilicæ. Quod cū ad becco
 nē p̄ueniss &. qđ sc̄ilicet puer
 reperitū tener & accipitrem.
 calūniari coepit a dicere.
 Meus ille erat inquit. & hic
 furto eū sustulit. Deinde
 succedente auaritia. misit
 illū uinctū in carcerē. delibe
 rans eū. in sequenti. patibulo
 condemnare. Tunc sacerdos
 mestus ualde. ad sepulchrū
 sc̄i properat. Reseratq; cū
 gemitu causis. app̄hensisq;
 decē aureis. p̄ fideles amicos
 becconi obtulit. Quod ille

pronihil o respuens. cū uirām
 to asseruit. numquā se puerū
 dimissurū. nisi exinde aureos
 triginta acciper &. Quos p̄br
 de sepulchro sc̄i accipiens. bec
 con transmisit. Quos accep
 tos. satiata auro cupiditate.
 puerū restaurauit in colo
 mem. Sed d̄s omnipotens.
 qui p̄man & ante solem. se
 cundū bonitatis suę diuitias.
 humiliat calumniatorē.
 Nam ipsius anni transactio
 curriculo. ueniens ad sc̄i festi
 uitatem. cū caterua satellitū.
 ingressus ē limensē. Proce
 dente uero lectore. qui beate
 passionis recenset & hystoriā.
 ut reuoluit librū. in princi
 pio lectionis. ut sc̄i iuliani p̄
 tulit nom̄. confestim becco
 cū uoce nescio qua deterrima.
 ad terrā corruit. Cruentusq;
 spumis. dare uoces diuersas
 coepit. Inde inter suorum

manus sublatus a basilica. do-
mum reductur. Nec fuit dv-
biū pueris eius. haec obiniuri-
am basilicaris famuli euenis-
se. Omnem quoq. ornatum
quem sup se tunc habuit. tā
in uiro quā in uestimentis.
basilice contulit. & multa
deinceps munera misit.
Sed usq. ad diem obitus sui.
sine sensu durauit.

XVII.

Fuit & iam quidā diaco-
nus. qui dicta ecclesia.
fisco se publico iunxit. Ac-
cepta q. a patronis potesta-
te. tanta pp̄rabat scelera.
ut uix possit a uicinis circū-
positis sustineri. Accidit
aut quādā uice. ut saltus
montenses. ubi ad aestuan-
dū oues abierant. circuiret.
atq. pascuaria que fisco debe-
bantur inquireret. Cumq.
diuersos spoliaret inuiste.

conspicit eminus greges. qui
tunc sub nomine martyris
tuebantur. Ad quos leuatur
sicut uolans. tamquā lupus
rapax. diripit arietes. Con-
turbati atq. exterriti pas-
tores ouium. dicunt ei. Ne
quesumus contingas hos a-
rietes. quia beati martyris
iuliani domino subiugati
sunt. Quibus ille haec irri-
dens. respondisse fertur.
Putas nequaquā iulianus
comedit arietes. Dehinc ip-
sos uerberibus affectos. que
uoluit abstulit. Ignorans
miser. quod qui de domib.
scōrū aliquid aufert. ipse
scūs iniuriā facit. ipso sic dno
p̄testante. Qui uos spernit
me spernit. Et qui recipit
uistū in nomine iusti. mer-
cedē iusti accipiet. Contigit
aut ut post dies multos. n̄
religione sed casu conferrentur.

ad uicū bruiatensem propera
 rē. Proiectusq; humo ante se
 pulchrū. mox a febre corripit
 tur. & tanto calore opprimi
 tur. ut neq; consurgere. neq;
 puerū euocare possit. Famu
 li uero cū uidissent eū ex
 tra solitū plus occumbere.
 accedentes. quid tu in qui
 uit in tanta diuturnitate
 deprimeris. Non enim tibi
 tam longa mors erat oran
 di deuotio. Ferebant enī
 deo. qd̄ quando quidem
 in ecclesia fuisset ingressus.
 parump̄ immurmurans.
 nec capite inclinato regre
 diebatur. Tunc inter pel
 lamibus pueris. cum respon
 sum reddere n̄ ualeret. abla
 tus manib; et loco. in cellulam
 que erat p̄xima. lectulo col
 locatur. Igitur in ualescen
 te febre. proclamat se miser.
 incendi p̄ martyre. Et quod

primo siluerat. a d̄ motis ani
 me iudicii facibus. crimina
 confiteatur. iactariq; sup̄ se a
 quam. uoce qua poterat de
 p̄catur. Delatis quoq; cum
 uasculū lymphis. & in eū sepe
 deiectis. tamquā de fornace.
 ita fumus egrediebatur ex or
 pore. Interea miser artus.
 ceu combusti. in nigredinē
 conuertuntur. Unde tan
 tus procedebat fœdor. ut
 uix destantib; possint ali
 quid tolerare. Innuens autē
 dehinc manu. indicat se ee
 leuiorem. Mox illis receden
 tibus. hic sp̄m exhalauit.
 De quo haud dubium ē. qua
 le illuc teneat locū. qui hinc
 cū tali discessit iudicio. **XVIII.**

Alius autē p̄ uigiliā festiui
 tatis. equū alicuius qui
 tunc forte ad eandē
 solemnitate uenerat. furto
 p̄hendit. ascensūq; uelociter

properat. Scilicet ut qui
lumen perdidit ueritatis.
non inuenitur a luce. Et
cuius pectus cupiditatis te-
nebrae obsederant. eius et
furtiua nox fraudolentia
caelat. De talibus enim dominus di-
cebat in euangelio. Omnis qui
male agit. odit lucem. Luce-
scit igitur caelo. dicebat.
Iam securus sum. iam triginta
leuias a sca basilica elongatus
sum. iam secus propriam domu-
m esse me credo. Dum haec tacitus
reuolueret infra se. demotis
a se tenebris. cognoscit se
ipsi uico propinquum. inter popu-
los de uagari. Timensque ne se-
culus suus patefieret publico.
cum cautela grandi. caualum
illum in loco illo unde digres-
sus fuerat. reformauit. Sic
miser uirtute martyris tota
nocte detentus. in circuitu
uici. et ut ego credo. ab au-

ctore qui eum obsederat est
delusus. ut uiam quam appre-
hendere uoluit nualeret. O
scelerata cupiditas quid a-
gis. semper amatores tuos in
confusionem precipitas. **XVIII.**

Quidam alteri trientem
perstiterat. que inter-
positis paucis diebus
receperat. Post annum ue-
ro. in atrio sancti conuentum ho-
mine. rem suam quasi in recepis-
set. sibi reddi deposcit. At
ille detestans. assererat se
reddidisse susceptum. Cumque
diutissime altera rentur.
ille qui reddiderat. ait ad
socium. Usquequo uterque con-
tendimus. Sub iudicio hoc
omnipotentis dei ponamus.
eamus ad tumulum martyris.
et quod sub sacramento interposi-
tione dixeris. discernat uir-
tus sancti patroni. At ille nec
dubitans. ingressusque ad se

pulchrū. dū audacter leuat
 manus ut piur & infeliciter
 miser dirigit. Heret uox
 in gutture. lingua coartatur
 in fauce iubrant labia. uacua
 a sermone. Ipsa quoq; brachia.
 que ad adiutoriu frustrati
 sacramenti extera. prorsus
 retrahere nua lebat. At hec
 uulgo admirante. publicato
 scelere. multitudo cuncta
 populi una uoce prumpens
 dñi misericordiā. ac beati
 martyris auxiliū deprecatur.
 Post quatuor uero. aut eo
 amplius horarū spatium. ad
 sensū regressus. qđ iniuste
 repēbat. publica confessi
 one patefecit. & sic sanus ab
 cessit. XX

Sepe hic ille erat. qui ba
 silicæ scæ uolentiam
 intulit. Sed iniquam
 mentē semel obsessam
 uitio. bonitas mollire n̄ po

tuit. Salomone obtestante.
 In maluiola animā. non ingre
 ditur sapientia. Ad uenerat
 festiuitas sc̄i. & ecce quidam
 epopulo. conspicatur orna
 mentis immensis. beata basi
 licā effulgere. Concupiscit
 iniqua mente. quod ad ipis
 cens. n̄ poterat occultare.
 Igitur discedente populo ab a
 silica. post gratiā uesper tinā.
 hic se in angulo basilicę repri
 mens. latitauit. Ad dato cun
 ctis nocturna quiete silentio.
 uel operiente umbrosa cali
 gine mundū. consurgit ab an
 gulo. & nihil dubitans. utiq;
 qui a satollite satana impelle
 batur. sup cancellū beati sepul
 chri. cursu psilit rapido. De
 tractamq; a summo unam gemmis
 coruscantib. crucem. a d̄ terra
 deiecit. Collectisq; uelulis ac
 palliolis. decircuitu parietū
 pendentib. unū uoluerum

facti. Inpositūq. humeris. ac
eleuatam cruce manu. ad lo
cū unde discesserat. repedit.
Ac apposita capiti sarcina. pec
cati sopore cōpressus. obdor
miuit. Media uero nocte cir
cucuntes custodes scām basi
licam. aspiciunt in angulo u
nam gemmā crucis. tamquā
iubar caeleste resulgeret. Ob
stupefacti. accedunt cominus
cū timore. Admotūq. caetero.
inueniunt psonā cum rebus
furatis. quas auferre n̄ potu
erat. inibi cubare. Deniq. sub
custodia cū illa nocte deten
tū. manefacto. cuncta quae
fecerat. patefecit. Asserens
se lassū obdormisse. eo quod
duttissime circueiens cū fascē
basilicam. ostiū unde egrede
reū reperire n̄ potuit. **XXI.**

Multa quidē & alia. in pre
uaricatorib. ostendit.
Sed satis sunt ista. ad

coercenda desideriorū. Nunc
uero ad gaudia p̄spexitum.
que larga pietate p̄stat popu
lis. reuertamur. Sed prius il
lud n̄ arbitror. post ponendū.
quod expertū ualde cognoui
mus. quid in rebus p̄ditis. apud
hunc patronū. fidelis de peccato
consequatur. Ex quib. unum
tantū. cōmemorare studui.
Ad festiuitatē beati martyris.
deuotus paup̄ aduenit.
Laxatoq. equite. sacram in
gressus ē aedē. Ac uigiliis im
mobilis instans. noctē cum
caeteris orando deduxit.
Illucescente uero caelo. ad
mētū regressus. caualtū
que reliquerat. non inuenit.
Questūq. diutissime. nec signa
quidē qua in parte discessis
sē agnouit. Transacto igit
biduo. recurrit iterū p̄satis.
p̄compēta. p̄seruitans locoru
incolas. si forte aliquis aut

tenere captū aut capiuisset
 ab aliquo. Nultū dehinc indi-
 eu genus reperiens. anxius atq̄
 mestus. ad sepulchrū sc̄i regre-
 ditur. ibiq̄ causas doloris ac
 meroris exponens aiebat. Ad
 tuas ē ueni lumina. nihil aliud
 quā paruitatis meę uota defer-
 re. nihil in uiste abstuli. nihil
 gessi indignū tuę solemnitati.
 cur iniquē p̄didirem meam.
 Rogo ut restituas amissū. ut
 necessā rē reddas. Hęc flēu-
 madidus aiebat ut egressus ē
 templū. conspicit eminūs a quo-
 dā uiro. si uēquitte rē & meri.
 Adquē accedens. dū discuit
 unde sit. aut unde uenirē.
 uel ex quo tempore hunc ha-
 berē equū. didicit ipsā hora
 eū fuisse reperitū. quā ille
 beati martiris inplorabat
 auxiliū. **XXII.**

Cum autē ab eo loco. p̄ in-
 cursū diabolicū oculos

amississet. & ad hospitium
 suū. uiduatus lumine infeli-
 citer residerē. ac manibus
 p̄p̄rius nihil laborare p̄ualens.
 spemultā a limoni n̄ haberē.
 apparuit ei uir in uisu noctis.
 cōmonens ut ad beati basili-
 cā ambularet. ibiq̄ si deuote
 suggerat. p̄mittit auxiliū
 inuenire. At ille nihil mora-
 tus. arrepto bacello. ad mini-
 culante puero. sc̄m ingres-
 sus ē locū. Qui post comple-
 tā orationē. archip̄br̄m qui
 tunc locum ipsū regebāt. no-
 mine publiani adiuuit. sup-
 plicans. ut oculis caecis. x̄i
 crucē imponeret. Erat enī
 ualde religiosus. Quod ille
 dū iactantiam eū adere cu-
 pit euitat. tenetur a caeco.
 nec omnino dimittitur. nisi
 quę p̄ebat fideliter ad-
 impleret. Tunc ille p̄stratus
 ante sepulchrū. ductissime

martyris ē suffragiū imp̄ca
tus. Deinde admota oculis
caecis manu. p̄tinus ut signū
crucis imposuit. iusū iste re
cepit. Admiramini quēso uir
tutē martyris. cū ei parum
sit exercere miracula. nunc
etiam p̄ manus discipulorū
astipulante uirtutis suę fa
uore. publice operatur.
Sed nec meritū discipuli fu
it exiguū. cui hęc p̄stitisse
cernitur. **XXIII.**

Erat etiam tunc tem
poris in aruerna ur
be. patrius meus gal
lus ep̄s. de quo n̄ uidetur o
mitti. qualiter in adolescen
tia sua. fuerit a se uirtute
iuratus. Et quia sepius cō
memorauit. quale excidiū aruer
ue regioni rex theodoricus
intulerit. cū neq̄ maiorib; neq̄
nati. aliquid de rebus p̄priis
ē relictuū. p̄ter terrā uaciam.

quā secum barbari ferre n̄ pote
rant. His ergo temporib; glo
riose memoriae patrius meus.
qui postea ut dixi. sacerdoti
li fasce aruerna rexit ecclesia.
pupillus erat. Cuius faculta
tes ita direptae sunt ab exer
citu. ut nihil prorsus remane
rēt in p̄optu. Ipse quoq; cum
uno tantū puerulo. usq; briua
tensem uicū. plerūq; tenere
pedestri discurrebat. Acci
dit autē quodā tempore. dū
hoc iter tēreret. ut laxatis
p̄ calore solis calciamentis. nu
da incedens planta. si dem
calcarēt spineū. Qui tunc for
tassis incisus. adhuc terrae
herens. erecto acumine. int̄
herbas uirides latitabat.
Qui defixus plantę. & super
egressus. effractusq; deorsum.
extrahi nequibat. Igitur de
fluente sanguinis riuo. cum
gressū facere n̄ ualeret. beati

martyris implorat auxiliū.
 Paululūq; dolore cōpresso.
 licet claudicando. iter quod
 coeperat expediuit. Tertia
 uero nocte cōputrescente
 uulnere. dolor maximus in
 citatur. Ille uero ad ex per
 ta dudū p̄sida confugiens.
 sepulchro glorioso p̄sterni
 tur. Expleisq; uigiliis. re
 gressus ad lectulū. dū uir
 tute martyris p̄stolatur.
 somno incumbente deprimi
 tur. Deinde consurgens. nul
 lam doloris sentit iniuriam.
 Aspectaq; planta. pars sudis
 que ingressa fuerat non ui
 detur. euulsā tamen sentie
 bat a pede. Quod lignū dili
 genter inquirens. in strato
 suo repperit. admirans qua
 liter fuisset egressū. Solitus
 namq; erat. in episcopatu suo
 locū uulneris ostendere. in
 quo magna adhuc fossa con

spiciebatur. obtestans in hoc
 beati martyris fuisse uirtu
 tem. **XXIII.**
Post multum uero tem
 pus. aduenerat festiui
 tas beati martyris. & pater
 meus cū omni domo sua. ad
 huius solemnitatis gaudia
 p̄perabat. Nobis uero iter
 agentib; p̄ter frater meus
 senior. ab ardore februm occu
 patur. & tam grauit̄ agitur.
 ut neq; uigere. neq; cibū sume
 re possit. Totūq; illud iter.
 cū grandi agitur merore. &
 indiscrimine res uertitur.
 utrū conualescat. aut pere
 at. Deniq; cū stol̄ labore. p̄ue
 nitur ad locū. Ingreddimur
 basilicā. ad oramūs sacros̄ci
 martyris sepulturam. Proster
 nitur & aegrotus in pauimen
 to. deprecans medetā a marty
 re glorioso. Post completam
 uero orationem. a d̄m̄ & x̄tum

regressus. febris conquieuit.
Veniente autē nocte. nobis ad
uigilias properantibus. rogat se
& ille de ferri. In eum benedixit
ante sepulchrum. tota nocte
martyris suffragium deprecatur.
Exactis deinde nocturnis
excubiis. rogat ut de puluere
quod circa beati erat tumu-
lus collecto. uel potum darent.
uel coelo suspenderent. Quo
facto ita omnis ardor febrium
conquieuit. ut ipsa die & ci-
bum caperet. & in colomis. ubi
delectatio uertisset & animum
ambulare. **XXV.**

Sequente uero nocte
ad die. dum iterum cum
magno gaudio ad scam
properarem us basilicam.
mibi caput a sole percussu gra-
uiter dolere coepit. Quod do-
lor accrescens. febrem intrin-
secus generabat. ita ut nec cibum
capere nec loqui permitteret.

Cumque per duos dies ab hoc dolo-
re consumerer. die tertia ad
basilicam sancti ferreoli. cuius fontis
ille de quo superius memini-
mus. est contiguus. aduenimus.
Distat autē basilica haec ab ri-
uatiensi uico. quasi stadiis de-
cem. Cumque in loco illo uenis-
semus. libuit animo usque ad
fontem procedere. confidens
de uirtute martyris. quod
sine exinde leuis unda per-
funderet. mox sanaret. Ad-
ueniens uero orationem fun-
do. aquam haurio. os refrige-
ro. caput infundo. Statimque
decedentibus lymphis. fuga-
to dolore. sanus abscedo. Et
usque ad sepulchrum marty-
ris gloriosi. ingressus.
Admirans & gratias agens mar-
tyri. quod prius me uirtute
sua dignatus fuerit uisitare.
quam ipsius mererer cernere
sepulturam. **XXVI.**

Est enim ad honore. quia
 ibide martyr persecutus e.
 uirtus eximia. Quidam
 a febre correptus. dum in ex-
 tremis agra. desideriu habu-
 it de aqua fontis haurire. ad
 qua etiam se deportari. fide-
 ter exorauit. Quem suu inter
 manus apprehensu. & in loco
 depositu. p. timus ut aqua hau-
 stum acceptu. & faciem caputq.
 pfudit. recipere meruit san-
 tatem. Et alioru manibus
 allatus. p. prius gressibus e re-
 gressus. Fuit aut incola hu-
 ius uici. sed excidit mibi nom-
 eius. **XXVII.**

Quadā autē die. orta
 tempestas. cū magno
 uenti impetu. que pui-
 cum **B**riuatensem rapi-
 de descendebat. Micabant
 enim denubibus fulgura. ac
 tonitrua terribiliter uoces
 dabant. Quatuor terra

fragore. & exuria & coruscatio-
 ne. p. nomen aputabantur.
 Sola erat expectatio. in uir-
 tute martiris gloriosi. Nec
 mora. dato cū fulgure graui
 sono tonitruu iaculu igneu.
 p. aditu quo fumis ille sign. de-
 pendit. ingreditur. Percul-
 sisq. duabus columnis. frustas
 excudit. **I**nde repcutiens fe-
 nestram. que sup scm habetur
 tumulu. e egressum. nullo
 tamen p. beati custodiam. de
 populolacso. O qua magnus
 circa alumnos p. prios beati
 martiris amor. sustulit co-
 lumnas p. cuti. n. phalangas.
 Confringi passus e utream.
 n. xteruam. Permisit sup se
 pulchru p. pruum p. terire co-
 ruscū. ne fieret multitudinis
 totius interitus. Igitur ex-
 pulsū ab basilica uirtute beati
 martiris iaculum. aceruos foe-
 ni cōbussit. inter fecit pecora

uumenta deleuit. Quod si haec
fortuito accessisse quis putat.
Admiratur magis & stupeat.
indytā potentia martyris.
quod p̄teriens ignis de medio
populi. nemine nocuit. sed ibi
tantū expleuit uota. ubi se
cognouit habere licentiam.

XXVIII.

Clericus autē aridii. lemo
uicini abbatis. ad beati
festiuitatē ueniens. p̄ multitu
dine populi. n̄ modo ad sc̄m
tumulū accedere. uerum & iā
nec in ipsā basilicā potuit in
trouire. Cumq; mestus. in exitu
se reddisset. recubans in lectu
lo obdormiuit. Protinus asti
tit eiuus inuisu dicens. Quid
tu inquit sopore deprimeris.
Uade celer ad templū mar
tyris. & omnia inuenies reserata.
At ille m̄ ueritus. exsurgens.
credulus dictioni. p̄perat ue
lociter. experiri si uera essent

que sibi fuerant indicata. Cūq;
uenisset ad ostium. repperit
remotis undiq; populis. usq;
sc̄m altariū. uel ipsū tumulū
uia facta. nullū obsistere. Et
sic sine ulla impressione acce
dens. fusa oratione. cū gaudio
ē regressus. Quod nequū du
bitat. testor omnipotentem
d̄m. quia ab ipsius abbatis hec
ore cognoui. apud cuius mona
chum gesta sunt. **XXVIII.**

Huius festiuitatis tempus
ignara plebs. festa pen
debat. nesciens diem. in
quo martyr beatus. deberet
p̄ uirtutis ac passionis gloria
honorari. Et hec ignorantia
usq; ad beatū germanū. aut
siodorensem antistite. ē p̄tra
cta. Factū ē ut ante dictus
pontifex briuato adueniret.
sc̄s et uisq; ab incolis. quo tē
pore. huius sacra celebraren
tur. se nescire respondent.

Tunc ille Oremus inquit. & fortassis nobis hęc dñi potentia reuelabit. Quod cū fecissent. mane orto. conuocatis seniorib. loci ait. Quinto kalendarium mensis septimi. celebrandam eē festiuitatē. Ex hoc nunc de uotus adueniens populus. uotā p̄suli reddens. refert & animae & corporis medicinā. **XXX.**

Energumini uero cū aduenierunt. plerumq̄ euomunt in sc̄m dī conuicta. cur sc̄s alios in sua conuocet & festa. Ipsosq̄ nominatim confitentes. eorū fatentur uirtutes & merita. Auunt enī. Sufficiat tibi iuliane. nos p̄pria uirtute torquere. Ut quid reliquos puocas. qđ inuitas ex tranecos. Ecce martinū pannonicū. inimicū iugiter nr̄m. qui tres a nr̄is cauernis eripuit mortuos. Adē priuatus ex gābalis. qui oues suas barbaris nr̄a instiga-

tionē comotis. tradere noluit. Aduenit ferreolus collegatus ex uennensib. qui nobis in te suppliciu incolis praesidiū misit. Quid simphorianū aediū. quid saturninū uocas tholosanum. Aggregasti conciliū. ut nobis ingeras infernale tormentū. Haec & his similia dicentes. ita sc̄os dī humanis mentib. representant. ut nulli sit dubiū eos inibi commorari. Multi tamen ab his infirmis curantur. & sani recedunt. **XXXI.**

Sed & illud ē memoratu dignissimū. quę sit mansuetudo peccorū. in hanc basilicā uotiuorū. Qualit̄ utulae p̄culantes. calcitrantes equi. grunnientes siullae. cū lumen sc̄m ingressę fuerint. conquesciunt. Nam uidimus sepe coturnosos tauros. qui a quindecim aut eo amplius uiris alligati fimb. ducebantur.

talem in homines impetū dare.
ut putares eos. ipsos quoque dis-
rumpere funes. Sed cum ad ec-
clesiam ingressi sunt. ita quieue-
runt. ut arbitrarentur illos
tamquam agnos mansuetos ha-
beri. Vidimus & nunc per me-
dias turbas. multos ingredi
inclinato capite. populos amo-
uentes. rostro non cornibus ad-
ire. indices aliquod sensum ha-
bere timoris. Non calcem
mittere. nec aliquod cornu per-
tere. nec oculis turbidis aspicere.
sed in omni mansuetudine. usque
ad semper prostrantes altarium. os-
culantesque. rursus in ipsa qua
ingressi fuerant patientia re-
pedare. Sic & reliquorum iu-
mentorum perculantia. cum illuc
accesserit. deposito cuncto
furore. mitescit. ut in mansu-
etudine columbarum. cum gran-
di admiratione conspicias.
De his uero que uotiuas sunt.

nulli penitus quempiam subtra-
here licet. Nullus prius quam
ad basilicam ueniat. aut comu-
tare presumit aut temere. Nam
qui fecerint. sepius ultione
diuina grauius quatuor
Nam aut febris imminet. aut
malum aliquod obrepit. aut
damnum graue succedit. aut
hoc quod abstulit. morbus
aufert. Difficile tamen. si-
ne presentia ultione res periret.

XXXII

De illis dixisse uirtutibus.
que circa sanctam basilicam
aut gesta sunt aut ge-
runtur. sufficiat. Nunc pau-
ca de locis illis. in quibus ha-
bentur reliquiae differen-
tes. sine huius libelli facere
placeat. Deuotione comonen-
te. quaedam apud belgicam se-
cundae prouintiae. id est sub-
urbano remensis urbis. basi-
licam in honore beati martyris

studiosè construxit. Cuius
 reliquias. post pfectam fabri
 cā expōit. fideliter ac deuo
 te. Quas acceptas. dū uiator
 apfallendoregreditur. re
 mensē ē ingressus campaniā.
 Erat enim haud pcul ager.
 cuiusdā diuitis campanensis.
 ad quē seindendū cū multitu
 dine magna conuenerat. Igi
 tur appropinquante uiatore
 cū his pigneribus. coepit qui
 dā de aratorib. male torque
 ri. & quasi in excessu mentis
 dicere. Eninquit beatus simū
 iulianū appropinquantem.
 ecce uirtutem ei. ecce gloriā
 eius. Currite uiri. relinquitte
 boues. dimitte aratra. cattr
 ua omnis est in obuiā. Stū
 pentes illi & de tanta re igna
 ri. dū haesitant. admirantes
 tam uoces quā dicta psonae.
 p̄tinuis miser relicto aruis
 uomere. elidens se in terram.

uerberansq. palmas. in parte
 qua uir ille beati martyris
 ueniebat. cursu celeri carpi
 tur clamans. Quid me scē
 sic crucias. ut quid me glori
 ose martyr incendis. correp
 tionē tibi n̄ debitam aggre
 deris. cur habitacula nra per
 tustras. Talia eo dicente. ad
 locū ubi iam sacerdos taber
 naculū erexerat. turbulen
 tus aduenit. Prostratusq.
 coram scē reliquus. diutissime
 humo incubuit. Tunc p̄br
 capsulam illā scām sup̄ eum
 iū posuit. Illico erumpente
 ex ore eius sanguine. ab incur
 sionis diabolice errore mun
 datus ē. Ac deinceps uirtutē
 scē predicans. comes fuit hu
 ius itineris. **XXXIII.**

Sed & illud huic simile
 gestū in oriente. fidelū
 fratriū relatio signat.
Quod in quadā orientis

ciuitate. dū in ecclesia demonia
eius torqueretur. in nauē beati
martyris p̄dixit eē reliquias.
Cumq. nauis portū fuisset
ad epta. hic ad eam saltu atq.
psilit. ac puolutus solo. corā
nauē erumpente ab ore & na
ribus sanguine tabes. p̄sona
purgata ē. Quē cū ep̄o nunti
ata fuissent. cōmonuit popu
lū. cū accensis cereis ad por
tū usq. p̄cedere. Igitur nauē
clerus audiens. flensq. p̄ gau
dio. in occursum ep̄i properat.
Nihil se aliud asserens de
beati sustulisse basilica. nisi
parū per pulueris. qui circa
sem̄ iacebat tumulū. Sed d̄s
om̄ps. cōprobans fidē uiri.
occultas se uirtutē martyris
non p̄misit. Dehinc ep̄s subla
tas reliquias. usq. ad scām ec
clesiā cū magno honore depor
tat. Negociator uero tanta
cernens mirabilia. basilicam

in honore martyris aedificauit.
in qua beatas reliquias collo
cans. multa deinceps ibi miracu
la uidit operari. **XXXIII.**

Contigit. ut post ordina
tionem meā. aruernos
accederem. Profectusq.
beati basilicā adiu. Expleatq.
festiuitate. disruptis apalla
que sem̄ tegit tumulū fimbri
is. in his mihi ferre p̄sidiū cre
dens. implēa oratione disces
si. Apud tironicā uero urbē.
monachi in honore ipsius mar
tyris. basilicam qualē possi
bilitas eorū habuit aedifica
uerunt. Cupientes eam. eius
uirtutib. consecrari. Audien
tes aut̄ haec pignera a me fuis
se delata. rogant ut dedica
ta aedis. isdem augetur ex
uius. At ego apprehensa secretis
capsā. ad basilicam beati mar
tini incipiente nocte p̄pero.
Referabat aut̄ mihi uir fide

90
lis. qui tunc eminus a stabat.
cū nos basilicā sumus ingressi.
uidisse se farū immensū lumi
nis caelo delapsam. & sup bea
tam basilicam descendisse. &
deinceps quasi intro ingressa
fuisse. Cū enim nobis haec in
crastinū a fidelib, reuelata fu
issent. conicimus eam uirtute
beati martyris pcessisse. De
positis ergo sup altare sacro
seis reliquis. uigilata nocte.
cū grandi psallemio. ad ante
dictā deferbantur basilicā.
Et ecce unus ex energuminis.
manib, in se collisis. ore patulo.
cruenta proiciens spitta. aie
bat. Ut quid te martine uili
ano iunxisti. quid cū in his p
uocas locis. satis nobis erat
p̄sentia tua suppliciu. Simi
lem tu. ad augenda tormēta
uocasti. Cur haec agis. quare
nos sic cū iuliano crucias. haec
& talia misero declamante.

expl & missarū solemnitati
bus. dū se ante sem altare diu
tissime collidit. pfluente san
guine ex ore eius. ab infestati
one furoris diabolici liberatus
ē. **XXXV.**

Sed nec hoc silere puto. qd
in nocte illa. prius quam
sc̄ae reliquie ibidem col
locarentur. sit gestum.
Monachus ipsius loci. dum
de aduentu solemnitate gau
deret. & singulos quosq. ad
cellariotū basilicæ pmissus
inuitaret. hortans ut omnes
in basilica fideliter uigilarent.
extracto a uase uino. coepit
eis causa deuotionis. cū gau
dio p̄pinare dicens. Magnū
nobis patrociniū martyrum.
p̄icias diuina largitur. Idcir
corogo caritate ur̄am. ut u
nanimiter uigilatis mecum.
Cras enim sc̄ae reliquiae. in
hoc loco sunt collocandae.

Ex acta quoq. cū sacris ymnis
modulisq. caelestibus nocte
celebrata & iam missarum
solemnia. ouans festiuitate
clericus. coepit eos perū quos
prius inuitauerat. rogare ad
refectionem dicens. Gratias
uobis ago. quod sic ad uigi-
landū immobiles pstitistis.
Sed nec martyr distulit bo-
na uoluntatem. uirtutis sue
gratia munerare. Nam in-
gressus promptuariū cleri-
cus. repperit cubellā. quam
pene mediam reliquerat. p
superiorem aditū redunda-
re. uisanti ut copia deflu-
entis uini. riuu p terrā ad os-
tium usq. dirigeret. Quod ille
admirans. posito deorsum
uase. saepius extulit plenu.
Sed & de ipso cū satis abunde q.
fuisse & expensū. nihil prorsus
defuit. Sed usq. in crastinū.
mirantib. cunctis. semp stetit

plenu. Erat aut tertia kt
mensis quinti. O admirabilis
uirtus martyris. cū produxit
de uase sine flore uinde. mī.
cū sit solitum ut collecta ui-
na condantur in uascula. p
tulit dolū musta. in quo nō
uua. sed uirtus sola defluxit.
Turgetēt uasculū aliquore.
in quo fructus nō laxus ē sed
creatus. Agit hoc ille dñs
ad glorificandū martyrē.
qui implens uterū uirginis.
sine semine. pmanere pstitit
matrem in castitate. Sed ta-
men hic nouo magis exube-
rat fructu. cū sine caudici-
bus. falerna porrigit ad bi-
bendū. In alius uineis uix ad-
huc erumpunt gemme. in
hoc uero uase. uinū defluit
a uirtute. Aequatur manus
octobri. cū noua porrigit
pocula. Plus habet quā ille
cū in promptu nō ostenditur

uinea. & in domo gignuntur
 falerna. Rudis & enim uer
 nat sine torculari uindemia.
 que non in palmitibus. sed in oculis
 martiris e repta. Acer
 nus genuum non premitur
 ab arbore. & uina defluunt.
 Unde hauriuntur falerna. cu
 in torculari non cernuntur
 impressa. Uitis ecce nona
 spicitur. & pocula large com
 plentur. Sed quid inquam.
 non enim deest fidelibus. uir
 tus illa celestis. Nam qui quon
 dam nuptiis de aquis presti
 tit uina. nunc suis eadem lar
 ge porrigit. sine ullius ele
 menti natura. Et qui gem
 nis piscibus quinq. milia ho
 minum faciauit. nunc bone
 uoluntati multiplicata re
 stituit. In ipsius enim ortus
 tempore. angelica uox te
 stata est dicens. Gloria in
 excelsis do. & in terra pax

hominibus. bone uoluntatis.
 Sed iam ad sequentia uirtutum
 opera. reuertamur. **XXXVI.**

DE EXTRACTIONE IBIDI CORRECTO.
 Ad monasterium diu contra
 ctus infeliciter. traheretur.

Adueniens autem ad ipsam sanctam
 basilicam. uigiliis celebrat.

Quibus expletis. mane dum ad
 stratum manibus regreditur.
 inter postantium manus. reso
 lutus sanatus est neruis. **XXXVII.**

DE CAECA ILLUMINATA.
 Puella quedam erat. lippis
 oculis. & nimio ymbre lacri
 marum pfluente pene caeca
 ta. Cuius pater audita uir
 tute martiris gloriosi. cum
 ea ad basilicam sanctam properat.
 Celebratisq. uigiliis. mane pau
 peribus quoad matriculam il
 lam erant. cibum potumque
 protulit. Epulantibus uero
 illis subito puella caput do
 lere se proclamat. & ut modi

cum sopori indulgetur implo-
rat. Quia quiescente. cum con-
uiuē epulum explicarent. il-
la surrexit. & ad se in altare
duci deposcit. Ante quod cū
solo strata fuisset. & attente
dñi misericordiam precaretur.
restricis lacrimis. purgatis lip-
pitudine oculis. leta surrexit.
Tunc patre gaudente. domui
redditur sana. XXX.VIII.

DE ALIO CONTRACTO.

Puerulus paruulus. cuius
parentes haud procul ab ip-
sa basilica comminebāt. in se-
cundo ortus sui anno. mem-
bris totis contractus. sine spe
alicuius boni nutriebatur.
Qui ita se contraxerat. ut genu-
a ab eius ore penitus separa-
ri non possent. Cuius paren-
tes. cum ad eam basilicam ui-
gilassent. & proiectum infan-
tulum coram sacro scis reliqis-
sent reliquus. post paululu

reperiunt eum sedentem. mem-
bris omnibus esse directum.
Dehinc fusa oratione. gauden-
tes ad domum suam regressis.
XXX.VIII. DE PERIURIS.

Erat autem in iurionico uicis.
cui gaudia cognomen est. in
quo beati martyris reliquie
continentur. Qui cum ma-
gnis uirtutibus crebro inlu-
straretur. in periuris tamen
plerumque agitatur ultione.

Nam cum ibidem quis inimico
humani generis suadente p-
iuraret. ita eum ultio diuina
prosequitur. ut protinus aut
in successione pximi damni.
aut in missione. aut in consum-
ptione morbi. manifesta pa-
tescat. Non tamen causam
remanere inultam. martyr
prorsus indulget. Sed nec
inibi iam ausu temerario.
peierat barbarorum cruda
iusticia. De quo negotio

ista sufficiant. quia longum
est singula que de his acta s.
per ordinem memorare **XI.**

QUALIT RELIQ EI' ARIDI PBR SUSTUT.

Cum autem ad me aridius
pbr ex lemo uicino uenisset.
uir ualde religiosus. cuius
& iam in secundo uisitationum
beati martini libro memini.
dum sollicite uitam eius per
scrutator & actionem. inquire
re coepi. que ibidem beatissimus
iulianus in miraculis
prodidisset. In honore enim
beati martyris. basilicam aedifi
cauit. quam & eius reliquias il
lustrauit. Sicut ergo est ue
recundissimus. diu cunctatus.
tandem hec & ualde inuitus
exposuit. Quando inquit pri
mum beati iuliani martyris
adiui basilicam. parumper
caere a sepulchro sustuli.
Inde ueniens ad fontem. in quo
beati sanguis effusus est. ab

luta aquis facie paruam ab his
p benedictione compleui am
pullulam. Testor omnipo
tentem dnm. quia ante quam
ad domum accederem. colore.
spissitudine. atq. odore in bal
samum commutata est. Ue
niens uero sacerdos ad dedi
candam aedem. cum haec ex
posuissem. nihil aliud pro re
liquis in scm altare condere
uoluit. nisi uasculum. cuius a
qua in balsamum commuta
ta fuerat. dicens. Hae sunt
ceste reliquie. quas martyr.
paradyfiacis uisitibus illu
strauit. **XII. DE PARALITICO SANAT.**

Multa quidem & alia. de qui
bus plurima pretermittens.
aliqua pando. Infirmus
quidam. omnibus membris
debilis. plauastro impositus ad
eius monasterium est aduectus.
Qui cum ante ipsam basilicam.
in hoc uehiculo nocte iaceret.

uidit eam subito magno splen-
dore fulgentem. uocesq. in ea
psallentium. tamquam mal-
torum hominum audiebat.
Dum hec agerentur. & ille ora-
tionem funderet. quasi stu-
pens factus. nec memor dolo-
rum. eo appropinquante splen-
dor quem uidebat. preterit
ante oculos eius. At ille ful-
gore demoto in se reuersus.
sensit se pristinae salutis recu-
peratum. **xlii. DE CAECO IL-
LUMINATO. ET IN ERGUMINIS
EMUNDATIS. POTESTATIB. Q. RESS.**
Caecus quoq. ad miniculo de-
ducentis. ad sacro sem alta-
re eius accedens. dum de op-
torio scarum reliquiarum
oculos attigit. lumen rece-
pit. Sed & energumini ab
hac palla cooperti. sepe mun-
dati sunt. Et potestas iudi-
cum. quotiens cumq. in colo-
co superflue egit. confusa

discessit. **xliii. DE EO QUI
CRUCE ALTARIS ABSTULIT.**
Ipsum altare. crux olocrisa.
elegantia opere facta. & erat
tam preclara uisu. ut eam
putares ex auro esse mun-
dissimo. Aduementibus ue-
ro barbaris. a quodam esse
aurea estimata. direpta est.
& sinu recondita. At is qui
eam sustulerat. tanto subito
pondere pregrauatus. ut eam
penitus sustinere non possit.
Statimq. compunctus uirtu-
ti martyris. ac poenitentia
motus. de tunere transmis-
sam. loca sca restituit. **xliiiii.**
**DE CLERICO RELIQUIAS S. PORTANTE
ET QUI IN IPSO ITINERE. PIA PIAS ENC S.**
Que postquam gesta sunt.
misit clericum suum di-
cens. Uade inquit ad bea-
ti iuliani basilicam. & fundes
orationem. supplicata ut ti-
bi aliquid caere uel pulue

nis de sepulchro iacentis. lar-
 giri dignentur aeditui. ut
 delatum. a necum benedictio-
 ne suscipiatur. Ille uero ue-
 niens. que sibi fuerant impe-
 rata. flagitata suscepit. Et
 cum suscepta ferre uellet.
 tanto grauiatur pondere. ut
 uix ceruicem posse erigere.
 Unde tremore magno concus-
 sus. pauimento proster nitur.
 Et iterum cum lacrimis oratio-
 nem fundens. surrexit inco-
 lomis. Et acceptam sensit
 abeundi. habere se libertate.
 Igitur arrepto itinere. incan-
 descende nimium sole. siti cor-
 riptur. Veniens autem ad
 uillam uiae proximam. una
 casulam adit. aquam depo-
 scens. De qua egrediens iu-
 uens dare responsum. ut
 eos uidit. in terram corruit.
 factusque est sicut mortuus.
 Concurrentes autem paren-

tes eius. calumniabantur homi-
 nibus. asserentes pactum suum
 magis fuisse peremptum.
 Et apprehensum puerum. ele-
 uauerunt eum semiuiuum.
At ille de manibus eorum elap-
 sus percussis palmis. coepit de
 bacchando clamare uel dice-
 re. quod martyr is iuliani uir-
 tute exurteretur. Clericus
 uero haec audiens. posita sup
 caput eius capsula cum pigne-
 ribus scis. fide plenus. orare
 coepit attentius. Ipse quo-
 que cum uomitu sanguinem
 demoniumque picens. purga-
 tus abscessit. Dehinc firma-
 tus infide portitor. iter to-
 tum cum spalmis & gratiarum
 actionibus carpens. ad locum
 preoptatum. martyre ducen-
 te peruenit. Jam indie tem-
 pore procedente. quanti ibi
 energumini frigore tici. uel
 diuersis morbis oppressi. mar-

tyris uisitate sanati sunt. nec no-
mina retineri. nec numerus
potuit colligi. **Mar. xlv.**
IDEPUERO AD ARIolos ducto.
Inter reliqua uero insignia sus-
cipiendorum miraculorum.
ponimus & istud. quod insipien-
tes corrigat. & roborat sapien-
tes. Igitur cauiti epi tempo-
re. quo ingruentibus peccatis
populi. aruerna regio ab exci-
dio luis. quam inguinariam uo-
cant. deuastabatur. ego priua-
tensem uicum expeti. Scili-
cet ut qui meritis tutari ne-
quibam. beati martyris iuliani
saluarer presidio. In quo dum
commorarer uico. unus puer
ex nr̄is. ab hoc morbo corripit̄.
reclinatoq. ad lectulum capite.
grauius agere cepit. Erat
autem febris assidua. cum sto-
machi pituita. ita ut si aliquid
acciperet confestim reuiceret.
Nec erat ei cibis confortatio. s.

magis exitus. Putabant de-
niq. mei. cum uiderent eum
in extrema uexari. ariolum
quendam inuocari. Ille uero
uenire nondifferens. accessit
ad aegrotum. & artem suam
exercere conatur. Incanta-
tiones immurmurat. sortes
iacat. ligaturas collo suspen-
dit. promittit uiuere quem
ipse mancipauerat morti.
Haec autem me nescio gereban-
tur. Quae cum mihi delata
fuisent. amarissime ledor.
& cum graui suspitio illud
commemoro. quod dñs per
heliam pphetam. ochoziae regi
pronuntiat dicens. Quia de-
reliquisti dñm dñm isrl̄. & con-
sulisti dñm acharon. ideo de-
lecto in quo ascendisti. non e-
surges. sed morieris morte.
Namq. iste post aduentum ario-
li. ualidius febre succensus.
spm̄ exhalauit. Cuius post

obitum. interpositis paucis diebus. puer alius simili laborare coepit incommodo. Tum ego eis inquit. Accedite ad martyris tumulum. & aliquid exinde ad aegrotum deportate. Et uidebitis magna di. atque cognoscetis. quid sit inter iustum & iniustum. & inter timentem dñm. & non seruientem illi. Accedentes autem. parumper pulueris circa sepulchrum iacentis. sustulerunt. De quo ut haussit infirmus cum aqua. protinus affectus est medicinam. Recuperatisque uiribus. ac restincta febre. conualuit. Intellegite ergo nunc. o omnes qui insipientes estis in populo. & postquam ista discusseritis. scitote quia nihil sunt. que ad seducendum humanum genus. diabolus operatur. Ideo moneo. ut si quis uexillo crucis signatus

si quis baptismi ablutione mundatus. si quis uetustate deposita. in nouo nunc homine uiget. talia post ponat ac negligat. Querat autem patrocinia martyrum. per quos sanitarum miracula celebrantur. Postulet adiutoria confessorum. qui merito amici sunt domini nuncupati. & que uoluerit optinebit. **XLVI. DE ROSIS AD SEPULCHRUM S. DIUINIT' ASPERSIS.**
Eo tempore. cum post obitum proterii martyris. urbari diaconus. huius basilicae ordinatur aedituus. mirantes ad sepulchrum sci apparuit. Nam uigilante diacono in lectulo suo. auditus est sonitus. quasi ostium basilicae panderetur. Post multorum uero horarum spatium. audiuit illud iterum claudi. Post haec surgens destrato. precedente lumine. accedit ad tumulum

sci. Mirum dicitur uidit pau-
mentum rosas rutilantibus
esse respersum. Erant autem
magne ualde. cum flagrantia
odoris immensi. In ipsa quoque
que cancelli caelaturas. mira-
tur rosas insertas. Nonus
enim erat mensis. & hae ita e-
rant uirides. ac si easdem ip-
sius putares horae momento.
ramis uirentibus esse decer-
ptas. Tunc cum grandi re-
uerentia collectas. secretius
posuit. multis exinde infir-
mis. medicamenta distribu-
ens. Nam energuminus
quidam exturónico ueniens.
ut ex in delibuto potum sum-
psit. electo demone purga-
tus abscessit.

DE MULIERE CAECA ILLUMINATA.
Mulier erat a natuitate
caeca. que se exhiberi a
parentibus. ad beati masti-
ni tumulum deprecata est.

Ubi cum uenisset. prostrata per-
triduum ad cancellos. quian-
te sepulchrum sci antistitis ha-
bentur extrinsecus. respon-
sum accepit per somnium. di-
cente sibi sco iuro. Si lumen
recipere desideras. require
basilicam sci iuliani. In qua du-
psidium martyris expetas.
ille coniunctus mastino. ui-
sum tibi necessarium. simul
orationum suarum suffragiis
retrocabunt. Exsurgens autem
mulier. & ignorans quod in
turonico huius martyris re-
liquie tenerentur. ad santo-
nicam urbem dirigit. Uicu-
rina & enim mater familias.
ex nobili stirpe progenita.
in uilla sua & territorio. ba-
silicam construxerat. reliquiasque
martyris beati condide-
rat. Adhanc ergo aedem mu-
lier accedit. orat per tridu-
um. Die autem tertia. ad

uenit natalis baptiste domini
 ei. Stantes autem populo. &
 lectionum dogmata auscultan-
 te. subito murmur magnus
 oritur. Presbiter uero qui
 solemnna celebrabat combri-
 mere uoces cupiens. interro-
 gat quid hoc esset. Cui unus
 exstantib ait. Murmur mi-
 tescere non potest. quia uir-
 tus dñi miraculum prodidit.

Ecce enim mulier illa. que sece-
 cum testabatur ortam. erumpen-
 te ab oculis sanguine. uisum re-
 cepit. Tunc om̄s benedixerun̄
 dñm. cognoscentes pariter que
 fuerant gesta.

**XLVIII. DE RELIQUIIS QUAS NANNINVS PRBR
 DE TYRIT ENERGUMINIS IMVND.**

Nanninus pr̄br domo soabria.
 martyris huius gloriosi
 reliquias exprociuit. Quas ex uis
 subeati a uiti pontificis sumptas.
 cup̄sallemto usq. ad basilicam
 s̄i ferreoli. quae haud procul

ab ipso iucosita ē puenis s̄e. unus
 ex energuminis e mundatus.

Procedens autem psallendo. cū
 ad medianā puenis s̄e horam.
 hoste inprobo uirtute s̄i de-
 pulso. puella alia purgata dis-
 cessit.

**XLVIII. DE ISDE.
 MVLTIS INFIRMIS SALVATIS**

Accedens autē ad locū. ubi
 oratorium in honore s̄i con-
 struxerat. posuit haec pigne-
 ra. in altario s̄co. Accedens autē
 ad eum unus cum amissis oculis.
 alius manu debilis. impl̄a ora-
 tione. hic lucem recepit. post
 tenebras. manus ille usum post
 otia diuturna. Mulier etiam
 nomine aeterna. cū filia ab
 hoste iniquo uexata. ad hoc
 altare. curata cum prole. sos-
 pes abscessit. Frigore tici etia
 in illo loco nonnulli saluati
 sunt.

**DE ALIO CAECO AD
 BASILICAM SV PATINACENSIS ILLVMIQ.**

Sed quō non est absurdum. si

beatus iulianus. cum iohanne
aut. martino dona sanitate
impetrat. cum quibus uictor
saeculi in caelo tripudiat. re
feram adhuc. qualiter cum
necetio lugdunensi. mira uir
tute floruerit. Igitur infra
terminu territorii turonici.
litomeris quida. in honore sci
martyris basilicam aedificauit.
In qua nos. ex more ad benedicen
du euocati. sci iuliani marty
ris cum necetio lugdunensis reli
quias collocauimus. Sed non
multo post tempore. caecus ad
adueniens. dum fideliter ora
tionem fudit. uisu recipere me
ruit. Memini huius caeci. in li
bro uite sci necetii. Quia dignu
e. ut communis uirtus. utriusq.
sci scripta conecet. Ergo his
miraculis. lector intendens.
intelligat non aliter. nisi mar
tyru reliquoruq. amicorum
diadutorus. se posse saluari

Ergo autē dñi misericordia. p beati
martyris iuliani patrocinia
deprecor. ut a duocatus in cau
sis alumni ppru. coram dño ad
sistens. obtineat. ut absq. impe
dimento maculae ullius. huius
uitae cursum peragam. atq.
illaque confessus sum in bap
tismo. in reprehensibiliter te
neam. fideliter exerceam. ac
uiriliter. usq. ad consummati
onem huius uite custodiam.

**EXPLICIT MIRACULA S. IULIANI
MART. INCIPIT CAPITULUM DE
PRIMO LIBRO VIRTUTUM
S. MARTINI EPISCOPI.**

- I. Quod seuerus. uitam sci conscri
psit.
- II. Quod eandē beatus paulinus
uersu composuit.
- III. De ordinatione & transitu
beati martini.
- IIII. Qualiter scō seuerino psallen
tium de eius transitu reuelat
um ē.

Qualiter beato ambrosio idem
 transitus e ostensus
 De translatione beati corpusculi
 De theodoro mundo muto
 De chunemunda caeca
 De beato paulino amittite
 De eo qui reliquias sci cameracii
 deulit
 De gallis seu sitabis conuersis
 De utroque regina
 De eo qui a pustula in exercitu
 positus laborabat
 De castello italiae tertio no
 mine
 De oleo cicendeli sub pictura
 De placito procuratore
 De his que ambianis gesta sunt
 De siroia lensi oratorio
 De bella caeca
 De ammonio precipitato
 De alio appenso
 De leomere contracto
 De iuliano uicto
 De albino comite debili

xxvi De aquilino amente.
 xxvii De chariuualdo debili.
 xxviii De fine ab eis
 De chariberto rege qui uillam
 peruasit
 xxx De iustochio picta uensi.
 xxxi De eo qui in scam porticu piurauit
 xxxii Qualiter me uirtus ei ab infir
 mitate restaurauit in colomem.
 xxxiii De clerico nro amente.
 xxxiiii Quod uirtus ei ab agro nro
 tempestatem phibuit
 xxxv De ligno beati cancelli.
 xxxvi Quod uirtus ei a nobis in hibuit
 xxxvii De desentericis
 xxxviii De ener guminis & frigore
 xxxix De leomeria caeca
 xl De securo contracto

INCIPIT LIBER TERTIUS.
 QUI EST PRIMUS DE VIR
 TUTIBUS SCIMARTINI.

omnis sc̄is. In x̄pi
amore dulcis
simis fratribus.
& filius ecclesie
tyronice. mihi
a d̄o commissus e.

gregorius peccator. Miracula
illa quae d̄ns d̄s noster. p̄ beatū
martinū antistitem suū. incor
pore positum operari dignatus
e. cotidie ad corroborandam
fidem credentium confirmare
dignatur. ille nunc exornatus
uirtutibus et uirtutū. qui in eo
operatus e in mundo. Et ille
praebat p̄ beneficia x̄riani.
qui misit tunc p̄sul em gentibus
perituris. Nemo ergo de ante ac
tis uirtutibus dubitat. cum p̄ sen
tium signorū. cernit munera
dispensari. Cum uidet claudos
erigi. caecos in luminari. demones
effugari. & alia quaeq. morborū
genera. ipso efficiente curari.

illius. qui de eius uita ab antero
bus e scriptus. praesentis uirtu
tis. de quanto ad memoriam re
colo. memoriae in posterum
d̄no iubente mandabo. Quod
non presumerem nisi bis & ter
tio. admonitus fuisset. p̄ uisum.

Tamen omnipotentē d̄m testem
inuoco. qui uidi quada uice p̄
somnia. media die in basilicā
domni martini. debiles. mutos.
ac diuersis morbis oppressos
sanari. Et uidi haec expectante
matre mea. Quae ait mihi. Qua
re signus es. ad scribenda quae p̄
spicis. Cui aio. Non te latet. quod
sim in op̄s litteris. tam admiran
das uirtutes. mutus & idiota. n̄
audeam pmulgare. Utinā seue
rus aut paulinus uiuerent. aut
certe fornatius adesset. qui ista
quae restant scriberent. Nam
ego ad haec iners notam incur
ro. si haec ad notare tempta uero.

cum propter intellegentia popu-
lorum magis sicut tu loqui po-
tens es. habetur preclarum. Itaque
ne dubites. & haec agere n desis
tas. quia erimen tibi erit. si exa-
cueris. Ego autem haec agere
cupiens. duplicis te du affligor
cruciatu. meroris pariter & ter-
roris. Meroris cur tante uirtu-
tes. quae sub ante cessoribus no-
stris facte sunt. non sunt scripte.
Terroris ut aggrediar opus egre-
gum. rusticanus. Sed spe diuinae
pietatis illectus aggrediar. quod
monetur. Potest enim ut credo.
p meae linguae ministerium ista
pferre. quae ex arida caute. in he-
remo producentis aquas. populi
siccitatis extinxit ardorem. Et
certe constabit. cum rursus os
asinae reseratur & silabia mea a-
periens. p me indoctum ista digne
tur expandere. Sed quid timeo
rusticitatem meam. cum dñs re-
demptor & dñs noster. ad destru-

endam mundanae sapientiae ua-
nitate. non oratores sed piscatores.
nec philosophos. sed rusticos pre-
legit. Confidimus ergo orantib.
uobis. quia si non potest paginam
sermo incultus ornare. facit & ea
gloriosius antistes. preclaris uir-
tutibus elucere. Multi enim sunt.
qui uirtutes scilicet martini uel paxi-
te cursu. uel stilo prosaico con-
scripserunt. De quibus primus e-
ille seuerus sulphicius. cui tantus
feruor amoris fuit in sem di. ut
eo adhuc degente in seculo. unum
librum de mirabilibus uitae eius
scriberet. Exinde post transitum
beati uiri. duos scripsit. Quos dia-
logos uoluit uocitari. In quibus
nonnulla de uirtutibus heremi-
tarum. anachoretarum uel. refe-
rente posthumiano inseruit.
Sed in nullo inferiorem nostrum potu-
it reperire martinum. quem a
postolis. scilicet prioribus exaequa-
uit. Ita ut & iam diceret. felicem

quidem greciam. que meruit au-
dire apostolu[m] predicantem. sed
nec gallias a xpo derelictas. qui-
bus donauit habere martinum. **11.**
QUOD LANDÉ BEAT' PAULIN' VSQ' POS'.
Paulinus quoq[ue] beatus. nola-
nae urbis ep[iscopu]s. post scriptos
uersus de uirtutibus eius. quas
seuerus complexus ē. quinq[ue] li-
bris illa comprehendit miracula.
que post eius gesta sunt transitu[m].
Idest in sexto operis sui libro. At
enim. cum ener gumini p[er] cancel-
los basilicae aeri uerberentur
uolatu. & sepe in puteum impulsu
demonis iactarentur. abstracti
ex inde in lesi. populis expectanti-
bus. sunt resumpti. Idque & nris
temporibus. uidimus gestum. Alio
quoq[ue] demon adquisitum uasculu[m].
praecipitem duxit a damnem. qua-
si praedam quam ceperat demer-
surus. Sed non defuit perituro.
beati confessoris auxilium. Nam
ingressus in flumine. & ulteriorem

ripam p[er]uens. nihil siccis
ē & iam uestimentis egressus. Cuiq[ue]
ad cellulam maioris monasterii
p[er]uenisset. mundatus apparuit.
Hunc & iam testatur multas uoces
emittere solitu[m]. ac lingua genti-
um incognitarum sepius sine loq[ui]-
uenturaq[ue] fateri. & crimina con-
fiteri. Sed ut diximus. ut lumen
s[an]cti attingit. sanus abscessit. Egi-
dius quoq[ue] cum obsideretur ab
hostib[us]. & excluso a se solatio. tur-
batus in pugna retorrens. in uoca-
tione beati uiri. fugatis hostibus
liberatus ē. Idq[ue] demoniacus. in
medio basilicae ipsa hora qua ge-
stum fuerat. ep[iscopu]s s[an]cti martini
obtentu hoc fuisse concessum.
Puella quaedam paralytis humo-
re grauata. & quod peius ē erro-
re coitus fanatici inuoluta. bea-
ti sepulchrum ex p[er]xit. uigilijsq[ue]
celebratis. sanitati ē reddita. Rur-
sumq[ue] ut ē a didola uomitu reuo-
cata. languorem quo obtentu

pontificis caruerat. iterato incur-
 rit. Unus quidem rabidus. instin-
 ctu demonis actus. coronam sepul-
 chri que sc̄i meritum declarabat.
 uiolenter eripuit. Mox lumine
 priuatus. predam cogente dolore
 restituit. lumenque recepit. Quidam
 uero a temptatore commotus. pro-
 lato gladio. cum quendam ferire
 conaretur in atrio confessoris.
 protinus ira in se torta. ueloci di-
 iudicio prosequente. ipse se mucro-
 ne confodit. Denique cum populus
 ad beati templi ornatum. colu-
 nas deferre cuperet & gaudens. in-
 tantum olei redundauit. ut ue-
 stimentum sacerdotis. nectareo
 efflagrans odore. oleagina unda
 perfunderet. multique ex hoc infir-
 mi exper̄t salutem. Sed &
 procelle. ab agris hoc liquore sc̄i-
 ficatis. sepe prohibite erant.
 Cum autem ad templum sc̄i. qui-
 dam deuotus. fide plenus acces-
 sit. & gratias sc̄i sitiens. cogitaret

quam de beata aede raperet & salu-
 tem prope sepulchrum accedens.
 aedituo supplicat. ut sibi parum
 per benedictę caere largiretur
 at umulo. Quam accipiens. l. & us
 abscessit. & agro cui frugem seru-
 erat. confisus imposuit. Adueni-
 ens autem tempestas seuiusima.
 que uicina in annis p̄cedentibus
 se uastauerat. ab hac ē benedicti-
 one prohibita. nec ibidem ultra
 ut consueuerat nocuit. Magni-
 fica uero atque desiderabili pascha-
 li festiuitate adueniente. popu-
 lus ad beati cellulam in qua com-
 moratus. sepe cum angelis frequen-
 tauerat. deuotus aduenit. Et
 singula loca ad lambens osculis.
 uel irrigans lacrimis. in quibus
 uir beatus aut sederat aut ora-
 uerat. siue ubi cibum sumpserat
 uel corpori quicquam post multos
 labores indulserat. classe nau-
 um praeparata. amnem transire
 imperat. ut beati sepulchru

ad ext. & se cum fl & ueniam dep̄
cans. coram confes̄ore prostrinat.
Nauigantibus autem illis. tempta
toris impulsu commota uentona
uis. in profundum demergitur.
& sexus uterq; ab amne diripitur.
Cumq; inter procellas fluctuum
rotarentur. & spes omnis euaden
di perisset. una omnium uox in
clamore proferatur dicens. Mi
serator martine. eripe a presenti
interitu. famulos famulasq; tu
as. His dictis. ecce flatus aures
placidus. artus submersorium
subuehit abundis in laesos. om
nesq; litori quod desiderabant.
unda famulante restituit. Nec
ullus deperit. sed saluati. pas
chalia festa cum summa exulta
tione perfuncti sunt. Non enim
defuit illa uirtus que iordanen
scindens. populum sub aquarū
molibus. mergi negarit. & tra
duxit. cum de fundo fluuii du
odecum lapidibus ablati. signa

apostolica gestientibus. eosq; lito
ri cui aduenerat consecrauit.
Uel illa que per eum pereuntem.
pia amplectens dextera. ne peri
r & eripuit. Uel quae nauum sub
mersorum. martini dnm inuocan
tem. de profundo pelagi ad litus
quod optabat eliciuit. Quidam
pro benedictione. a sc̄a ac de as
sumere flagitans aliquid. cerā
de sepulchro sc̄o accepit. & infra
penetrabilia domus. tamquam
thesaurū caelestem reposuit.
Factū est autem. ut inuidia temp
tatoris. immissum incendium.
domus uoraci flamma circum
dar & ur. & sparsis parida stipu
lis. cuncta uastat & Interea cla
mor ad caelum tollitur. & bea
ta martini auxiliū imploratur.
Merinetur & iam caere particula
a sc̄i templo delata. Quae reper
ta. & igni iniecta. protinus cun
ctum restinxit incendium.
Nouoq; miraculo. caetera que ignem

Alere erat solita. uolentiam ignis.
 uisitatū oppresit. Haec pauli
 nus in sexto operis sui libro. uer-
 su conscripsit. accepto a se o per
 p & uo ep̄o de his indiculo. Ipse ue-
 ro cum a deum huius indiculi car-
 ta uenisset. nepos eius. graui te-
 nebatur incommodo. At ille con-
 fesus in uirtute sei. si tibi inquit
 placeat beate martine. ut aliqua
 in tua laude conscribam. appa-
 reat super hunc infirmū. Positaq;
 carta pectori eius. ex templo re-
 cedente febre. sanatus ē qui erat
 aegrotus. Sed & fortunatus p̄br.
 omne opus uitae eius. in quatuor
 libris uersu conscripsit. **III. DE**

HORDINĒ ET TRANSITU B. MART.
 us nos illecti. & si imperiti.
 temptamus tamen aliqua
 de uirtutibus sc̄i ac beatissi-
 mi. quae post obitum eius actae
 sunt. quantum inuenire possim.
 memoriae replicare. Quia hoc
 erit scribendi studium. quod

in illo se ueri aut paulini opere.
 non inuenitur insertū. Lucidus
 & toto orbe renuens gloriosus
 dominus martinus. descendente
 iam mundo. sol nouus ex oriente.
 sicut anterior narrat hystoria.
 apud s̄a bariam pannoniae ortus.
 ad salutationem galliarum. oppi-
 tulante dō dirigitur. Quas uir-
 tutibus & signis illustrans. in ur-
 be tironica ep̄iscopatum popu-
 lo cogente suscepit. In quo glo-
 riosam & pene inimitabilem agent
 uitam. per quinquennia quinq;
 bis in super geminis mensibus. cū
 decem diebus. octogesimo primo
 aetatis suae anno. caesario & at-
 tico consulibus. nocte media qui-
 euit in pace. Gloriosum ergo &
 toto mundo laudabilem eius
 transitum. die dominico fuisse.
 manifestissimum ē. Idq; in sequen-
 ti. certis testimoniis comproba-
 mus. Quod non paruum meriti fuis-
 se censetur. ut illa die eum dñs

in paradysō suscipere & quia idem
redemptor. ab inferis resurrexisset.
Et ut quia dominica solemnia
celebrauerat impollute. post mun-
di pressuras. dominica die uoca-
retur in requiem. 1111.

**QUALITER SĀO SEUERINO PSAL-
LENTIŪ. DE II' TRANSITŪ REUIT' E.**

Beatuſ autem ſeuerinuſ colo-
nenſiſ ciuitatiſ epiſ. uir hone-
ſtae uitae. & per cuncta laudabi-
liſ. dum die dominico. loca ſcā ex
conſuetudine. poſt matutinof
cum ſuiſ clericis circuiret. illa ho-
ra qua uir beatus obit. audiuit
chorum canentium in ſublumi.

Uocatoq; archidiacono. interrogat
ſi aures eiſ percuterent uoces.
quaſ ille attentuſ audiret. Re-
ſpondit. nequaquam. Tunc ille.
diligenter inquit auſculta.

Archidiaconuſ autem coepit ſur-
ſum collum extendere. aures
erigere. & ſuper ſummiſ articu-
liſ. baculo ſuſtentante ſtare.

Sed credo eum non fuiſſe aequaliſ me-
riti. a quo haec non merebantur
audiri. Tunc proſtratuſ terrae. ipſe
pariter & beatuſ epiſ. dñm deſcan-
tur. ut hoc ei diuina piſ & aſ audire
permitteret. Erectuſ aut ruruſ
interrogat ſenex. Quid audis?

Qui ait. Uoces pſallentium tanquā
in caelo audio. ſed quid ſit. prorſuſ
ignoro. Cui ille. Ego tibi quid ſit.
narrabo. Dominuſ meuſ martinuſ
epiſ. migrauit ex hoc mundo. Et
nunc angelicando. eum defe-
runt in excelſum. Et ut parum
per mora eſſet ut haec audirentur.
diaboluſ eū cum iniquiſ angelis
reuertere temptauit. Nihil q; ſuū
in eodē reperiens. confuſuſ abſ-
ceſſit. Quid ergo de nobiſ pecca-
toribuſ erit. ſi tantuſ ſacerdo-
tem. uoluit paſ iniqua nocere.
Haec ſacerdote loquente. notatū
tempuſ. archidiaconuſ tironiſ
miſit uelociter. qui haec diligen-
ter inquiret. Qui ueniens co-

die hora que manifestissime cogno-
uit transisse beatum iurium. quo
seu seuerimus audiuit psallentiu
chorum. Sed & si ad seueri recur-
ramus hystoriam. ipsa hora cum
sibi scripsit. cum libro uitae suae
fuisse reuelatum. V.

**QUALIT BEATO AMBROSIO. IDE
TRANSITUS EST OSTENSUS.**

Eonamq. tempore. beatus am-
brosius. cuius hodie flores
eloquii. p. tota mecclesiam redo-
lent. mediolanensi ciuitati praec-
erat eps. Cui celebranti festa do-
minicae diei. ista erat consuetudo.
ut ueniens lector cum libro. non
ante legere presumeret. quam
seu nutu iussisset. Factum e. aute.
ut illa die dominica. prophetica
lectione iam lecta. ante altare
stante. qui lectionem beati pau-
li proferrat. beatus simus antist-
tes ambrosius. super sem altare
obdormir. Quod uidentes
multi. cum nullus eupentus

excitare presumerat. transactis
fere duarum aut trium horaru
spatiis. excitauerunt dicentes.
iam hora praeterit. iubeat dom-
nus lectori lectionem legere.
spectat enim populus. ualde iam
lassus. Respondit autem bea-
tus ambrosius. nolite inuenis
turbari. Multum enim mihi ua-
l. sic obdormisse. cui tale mi-
raculu. dñs ostendisse dignatus
e. Nam noueritis. fratrem meu
martinum sacerdotem. egressu
fuisse decore. De autem
eius funeri obsequium prebuisse.
Peractoq. ex more seruitio. capi-
tellum tantu. uobis excitantibus.
non expleui. Tunc illi stupefacti
pariter & admirantes. die &
tempus notant. sollicite requi-
rentes. Qui ipsam diem tempus
que reperiunt. quo beatus con-
fessor dixerat. se eius exsequis
deseruisse. Obexum iurium.
in cuius transitu scorum cant-

numerus. angelorum exultat cho-
rus. omniumque caelestium uirtu-
tum occurrit exercitus. diabolus
presumptione confunditur. eccle-
sia uirtute roboratur. sacerdo-
tes reuelatione glorificantur.
que michael assumpsit cum an-
gelis. maria suscepit cum uirgi-
num choris. paradysus rex in ex-
lactum cum sanctis. Sed quid nos
in laude eius temptamus. quod
non sufficimus adimplere. Ipse
enim laus illius. cuius laus ab
eius ore numquam recessit. Na-
nos. utinam uel simplicem pos-
simus historiam explicare.

VI. DE TRANSLATIONE BE- ATI CORPUSCULI.

Opere pretium est enim. etiam
illud inserere lectioni. qua-
liter sanctum eius corpusculum.
in loco ubi nunc adoratur. fue-
rit angelo annuente transla-
tum. Anno sexagesimo quarto.
post transitum gloriosi domni

martini. beatus prope uis tironice
sedis cathedram. sortitus est digni-
tatis. Adeptusque hunc apicem. cum
magno uotorum consensu. fun-
damenta templi ampliora quam
fuerant. super beata membra
locare disposuit. Quod sagaci
insistens studio. mirifice manci-
pauit effectui. De qua fabrica.
multum quod loqueremur e-
rat. Sed quia presens est. conticere
exinde putauimus. Ad ueniente
ergo optato tempore sacerdoti.
ut templum dedicaretur. et sanctum
corpusculum a loco ubi sepultum
fuerat. transferretur. conuocauit
beatus prope uis ad diem festum
uicinos pontifices. Sed et abba-
tum ac diuersorum clericorum.
non minimam multitudinem.
Et quia hoc in kalendis iulius a-
gere uolebat. iugilata una no-
cte. factomane. accepto sarculo.
terram que super sanctum erat
tumulum. coeperunt effodere.

Quo detecto. manus ut eum commo-
 uerent uniuert; Ibiq. multitudo
 tota laborans. nihil prorsus pto
 tam diem profecit; Uigilata de-
 niq. alia nocte. mane temptan-
 tes iterum. nihil omnino agere
 potuerunt. Tunc conturbati
 atq. exterriti quid facerent. di-
 cit eis unus ex clericis. Scitis quia
 post hoc triduum. natalis epis-
 copatus eius esse. consueuerat.
 & forsitan in hac die. se trans-
 ferri uos admonet. Tunc ieu-
 nus & orationibus. ac uigiliis pal-
 lenio. die noctuq. insistentes.
 triduum illud continuatione du-
 xerunt. Quarta autem die ac-
 cedentes. ponentesq. manus. non
 ualebant penitus mouere sepul-
 chrum. Pauore autem omnes exter-
 riti. iam in hoc stantes. ut terra
 uasculum quod detexerant. o-
 perirent. apparuit eis ueneran-
 da canitq. senis. ad instar niuis
 candorem efferens. dicens se

esse abbatem. & ait eis. Usquequo
 conturbamini. & tardatis. non
 uidetis dominum martinum stan-
 tem. uobis uiuare paratum. si ma-
 nus apponitis. Tunc lactans pal-
 lium quo utebatur. posuit ma-
 num ad sarcophagum. cum reliquis
 sacerdotibus. Crucibusq. para-
 tis & ceteris. impositaq. antiphona.
 dederunt cuncti uoces psallen-
 tum in excelsis. Tamen ad senis
 conatum. protinus sarcophagum
 in summa leuitate commotum.
 in loco ubi nunc adoratur dno
 annuente perducitur. Quo ad
 uoluntatem sacerdotis. compo-
 sito. dictis & iam missis. ut uen-
 tum e ad conuiuuium. requirentes
 sollicitate senem. nequaquam repe-
 ruunt. Sed nec homo quidem ex-
 titit. qui eum de basilica beati
 iuri. se uidisse pronuntiauit.
 In quo loco. ex illa die multe uir-
 tutes facte sunt. quae. per negli-
 gentia non sunt scriptae. Nos

uero. quanta de nro tempore aut
fieri uidimus. aut factum certe
cognouimus. si lere nequiuimus.

VII. DE THEODOMYNDO MYTO.

Adueniens quidam theodomun-
dus nomine. audiendi loquen-
diq. usu obstructo. cottidianis
diebus. ad scambasilicam recur-
rebat. Et inclinans se ad oratio-
nem. labia tantum mouebat. Na
nullam poterat uocem emittere
sensu integro. sed multatus uocis
officio. Qui tam propte uidebat
orare. ut flere cerneretur. inter
ipsa tacita uerba plerumq. Cui
si quis pmercedis respectu. aliqd
elemosynae contulisset. continuo
hoc similibus pauperibus eroga-
bat. & stipem ab alius nutu postu-
lans. stipendia indigentibus por-
rigebat. Cumq. in loco illo scō. in
haec deuotione per triuim anno-
rum spatia commoratus fuisset.
quadā die. A diuina pietate com-
mōtus. uenit ante sem altariū.

& stans oculis ad caelum eleuatis
& manibus. erupit ab ore eius. riuus
sanguinis. cum putredine. Et con-
spuens in terram. coepit grauitat
gemere. & excreare partes nescio
quas cum sanguine. ita ut puta-
retur quod aliquis ferramento
guttur eius incidere. Sed &
tabes ex ore illius. tanquam fila
sanguinis dependebat. Tunc dis-
ruptis aurium ac faucium ligatu-
ris. eleuans se. & erigens iterum
atq. iterum oculos & manus ad
caelum. ore adhuc cruento. in
hanc primū uocē prorupit. Gra-
tias tibi magnas refero. beatus si-
me domne martine. quod aperi-
ens os meū. fecisti me post longū
tempus in tuas laudes uerba la-
xare. Admirante autē omni po-
pulo. & stupente de tali miracu-
lo. interrogant. si auditū pari-
ter recepisset. Qui se audire.
populo teste respondit. Sanitati
ergo sic redditus. Achrodegil de

regina. prouertute & reuerentia
 sc̄i martini collectus ē. & ad scolā
 positus. omnem psal morū seriem.
 memoriae commendauit. quem
 d̄ p̄fectum efficiens clericum.
 multos in posterum annos. in ser
 uitio ecclesiae commorari per
 misit. **VIII.**

DE CHYNE MUNDA CAECA.

Mulier quaedam. nomine chu
 nemunda. oculorum luce
 priuata. nesciens uisū tenere uia.
 nifialia cecente. deuota ualde
 & fide plena. uenit ad uenerabi
 le templum. beati martini anti
 stitis. Erat autem non solum ut
 diximus caeca. sed & iam toto cor
 pore uulneribus plena. Obsede
 rat enim omnia membra eius. pu
 tredo cū pustulis. & erat misera
 bili facie. & horribilis ad uiden
 dū. ut tanquam leprosa. putare
 tur a populo. Cumq; palpando.
 diebus singulis ad aedem glori
 osi praesulis cursitaret. post tres

uero annos. stante ea ante sepul
 chrum. aperti sunt oculi eius. ita
 ut cuncta clare prospiceret. Amo
 toq; omni languore membrorum.
 atq; siccatō humore qui fluebat
 ex corpore. noua cute super ueni
 ente. taliter ē pristinae reddita
 sanitati. ut nec indicium quidem
 infirmitatis. in eius corpore re
 sedisset. Quae multos in posterū
 uiuens annos. gratias omnipoten
 ti dō referabat assidua. quod
 eam p̄ beatum confessorē suū.
 sic instaurasset incolomem. **VIII.**

DE BEATO PAULINO ANTIISTITE.

Quam praesens inuocatio no
 minis eius. mare procellosū
 compescuerit. non omitam;
 Cum beatus paulinus ep̄s. tiro
 nicae ciuitatis. de uilla in uillā
 nauigio subuehente transiret.
 subito adueniente cum uolen
 tia uenti nubo terreno. mare
 placidū commouetur impulsū
 flammis. nauis undarum mole

turbatur. Tollitur caput pri-
mum influetus. secundū decli-
tur inter undarum hiatus. hi in
scena montis a quosi dependent.
hi apertis undis. in ima debiscunt;
Sed nec antenna residet. quae bea-
tae crucis signaculum p̄ferbat;
Tunc resolutis timore membris.
& omnibus sine spe uitae iam
mori paratis. prostermitur seni-
or in oratione cum lacrimis. &
geminas tendens palmas. ad
astra. beati martini auxilium
precabatur. & ut sibi dignare-
tur adesse uelociter. proclama-
bat; Unus autem ex perfidis
dicit. Martinus ille quem inuo-
cas. iam te dereliquit. nec tibi
in hac necessitate succurrit;
Uere credo. hanc uocem ab insidi-
atore fuisse. platan. ut beatū
sacerdotem. ab oratione tur-
barat; Sed ille hoc iaculum.
fidei lorica repellens. magis ac
magis sc̄i uiri presidium flagita-

bat. simulq; cohortans. ut omnes
orarent; Cumq; haec agerentur.
subito super uenit odor suauis
quasi balsamum in nauis. & tam
quam sicum turibulo aliquis
circuiret. odor timiamatis effla-
grauit. Quo odore adueniente.
cessit uolentia seu uentorum.
Elisisq; aquarum astantium moli-
bus. redditur mare tranquillum.
Mirantur om̄s. mortuam dediti.
fluctuum pacem. & protinus
data serenitate. redduntur in
litore. Quod nullus ambigat.
beati uiri aduentu. hanc tem-
pestatem fuisse sedatam. Tunc
om̄s in commune dño gratias
referunt. quod eos p̄ inuocatio-
nem antistitis sui. dignatus sit
de hoc periculo liberare. x.
**DEO QUI RELIQUIAS SC̄I CA-
MIRACUM DITULIT.**
Huius tempore. quidam de ur-
be cameracensi. reliquias
beati martini exp̄it.

quasi iam uespere acceptas. cum p̄sal-
lendo proficisceretur. & dum lige-
rem fluvium transit. sero factu
esset. subito contenebratum ē
caelum. Et ecce fulgura & toni-
trua magna descendebant.
Dum haec agerentur. duae pue-
rorum lanceae. emissis flamme-
is pharis. lumen euntibus p̄bue-
runt. Ibantq; fulgurantes ha-
stae. non minus miraculi. quā
beneficium uiantibus praeferen-
tes. uirtutemq; beati antistitis
ostendentes.

DIGALLIS SIV SUABIS CŪERSIS.

Oeficit lingua sterilis. tantas
cupiens enarrare uirtu-
tes. Chararici cuiusdam
regis galliciensis filius. grauitet
aegrotabat. qui tale tedium
incurrerat. ut solo spū palpitare
& pater autem eius. foetide
se illi arianae sectae. una cū
incolis loci subdiderat. Sed
& regio illa. plus solito quam

aliae prouintiae. alepra sorde-
bat. Cumq; rex iudex & uirgeri
filium in extremis. dicit suus.
Martinus ille. quem in gallis di-
cunt multis uirtutibus. effulgere.
cuius quae so religionis uir fue-
rit. enarrate. Cui aiunt. Catho-
licae fidei. populū pastorali
cura. in corpore positus guber-
nauit. asserens filium eū patre
& scō spū. aequalis substantiae.
uel omnipotentiae uenerari. Sed
& nunc caeli sede locatus. assidu-
us beneficus. non cessat plebi
propriae p̄uidere. Qui ait. Si
haec uera sunt. quae proferatis.
discurrant usq; ad eius templū
fideles amici. multa munera
deportantes. Et si obtinent
mei infantuli medicinam. in qui-
sita fide catholica. quae ille cre-
didit. credam. Pensato ergo
auro argentoq; ad filium suū pon-
dus. transmisit ad uenerabilem
locum sepulchri. Quo perlati.

oblatis muneribus. exorant ad
beatitumulum pro aegrotis.
Sed insidente adhuc in patris pe
ctore secta. non continuo inte
gram recipere meruit medici
nam. Reuer si autem nuntii nar
rauerunt regi. se multas uirtu
tes ad beatitumulum uidisse
dicentes. Cur non sanatus fue
rit filius tuus. ignoramus. Ille
intelligens non ante sanari pos
se filium. nisi aequal em cum pa
tre crederet. in honore bea
ti martini. fabricam miro opere
construxit. Expeditaque pro
clamat. Si suscipere merear ui
ri uisti reliquias. quod cumq. sa
cerdotes praedicauerunt. cre
dam. Et sic iterum suos dirigit.
maiori cum munere. Qui ueni
entes ad beatum locum. reliqui
as postulabant. Cumq. eis of
ferentur. ex consuetudine. di
xerunt. Non ita faciemus. sed
nobis quaesumus licentia tri

buat. ponendi quod exinde
iterum assumamus. Tunc parte
pallii serici pensatam. super be
atum sepulchrum. posuerunt
dicentes. Si uenimus gratia
coram exposito patrono. quae
posumus. plus in sequenti pensa
bunt. eruntq. nobis in benedicti
one quaesita. aperta fide. U
gilata ergo una nocte. factoma
ne. quae posuerant pensabant.
In quibus tanta beati uiri infusa
est gratia. ut tam diu eleuarent
in sublimi auream libram. quan
tum habere poterat. quo ascen
derit momentana. Cumq. ele
uatae fuissent reliquiae. cu
magno triumpho audierunt
uoces psallentium. qui erant
in ciuitate detrusi in carcere.
Et admirantes suauitatem sono
rum. interrogant custodes
quid hoc esset. Qui dixerunt.
Reliquiae domni martini in gal
liciam transmittuntur. & ideo

sic psallitur. Tunc illi fluentes.
 Inuocabant sem martinum. ut eos
 sua uisitatione liberaret. Exter
 ritus custodibus. & infugam uer
 sis. disruptis obicibus. & in aculo
 rum. liber populus surgit a uin
 culo. & sic usq. ad sea pignera. po
 pulo expectante uenerunt. Os
 culantes flendo beatas reliquas.
 simul q. & gratias beato martino.
 psu absolute reddentes. quod
 eos dignatus fuerit sua pi&ate
 saluare. Tunc obtentis psacer
 dotem a iudice culpis. in cel omes.
 dimissi sunt. Quod uidentes ges
 tatores reliquarum. gauisi sunt
 ualde dicentes. si nobis peccato
 ribus. propitium se praebet.
 Sic gratias agentes. nauigio pro
 spero. prosequente patroni praes
 idio. undis lenibus. temperatis
 flatibus. uel opendulo. maritran
 quillo. uelociter ad portum gal
 liciae puenierunt. Tunc commo
 nitus a do beatus martinus. dere

gione longinqua. qui ibidem nunc
 sacerdos habetur aduentu. Sed
 nec hoc credo. sine diuina fuisse p
 uidentia. quod ea die se commoue
 rit de patria. qua beatae reliquae
 de loco leuatae sunt. & sic simul
 cum ipsis pignere. gallitiae po
 tum ingressus sit. Quae pignera
 cum summa ueneratione suscipi
 entes. fidem miraculis firmant.
 Nam filius regis. amissa omni egr
 tudine. sanus pperat ad occursum.
 Beatus autem martinus. sacerdo
 talis grae accepit principatum.
 Rex unitatem patris & filii ac sps
 sci confessus. cum omni domo sua
 chrismate unctus e. squalor leprae
 a populo pellitur. & omni infirmi
 saluantur. Nec umquam ibi usq.
 nunc. super aliquem leprae mor
 bus apparuit. Talemq. ibi gratia.
 In aduentu pignere beati patro
 ni dnt tribuit. ut uirtutes quae
 ibidem illa die factae sunt. enar
 rare plonqum sit. Nam tantum

in amore xpi. nunc populus ille
promptus ē. ut om̄s mart̄rium
libentissime susciperent. si tem
pus p̄secutionis ad esset. **XII.**

DE ULTROGOTHA REGINA.

Nam & ultrogotha regina.
auditis miraculis quae ad
locum fiunt. quos c̄a membra
quiescunt. tamquam si sapienti
am salomonis audiret. expēxit
ea deuote prospicere. Abstinentis
ergo se acibus & somno. praecur
rentibus & iam largis simis ele
mosynis. puenit ad sem̄ locum.
Ingressa q̄ basilicam timens & tre
mens. nequaquam audebat bea
tum adire sepulchrum. indignā
se esse proclamans. nec ibidem
posse obsistentibus culpis acce
dere. Tamen deducta uigiliis &
orationibus ac profluis lacrimis
una nocte. mane oblatis multis
muneribus. in honore beati con
fessoris. missas expēxit reno
uare. Quae dum celebrarentur.

subito tres caeci. qui ad pedes be
atiantistis. longo tempore pri
uati lumine procidebant. fulgo
re nimio circumdati. lumen quod
olūm perdididerant receperunt.

Quo facto. clamor in caelum attol
litur. magnificantium d̄m̄. Ad
istud miraculum currit regina.
concurrit & populus. mirantur
om̄s fidem mulieris. mirantur
gloriam confessoris. Sed super
omnia collaudatur d̄s n̄r. qui
tantam uirtutem praestitit suis
suis. ut per eos talia operari
dignetur. Tale inter reliqua
luminaria. huic mundo in beato
martino immensum sydus attri
buens. p̄ quem eius tenebrae re
fulgeant. Qui uere sicut oliua
fructifera. per singulos dies.
fructus exhibent d̄no. de con
uersionibus miserorum. **XIII.**

**DE EO QUI APYSTYLA IN FIC
CITY POSITUS LABORABAT.**

Sed nec hoc praeteribo. quod

uenerabilem conseruum meum for
 tunatum presbyterum. r&ulisse
 commemoro. Quidam in italia. diu
 ueneno pustulae peruasus. in dis
 crimine sic ager&. ut uiuere de
 sperar&. ab aliquibus interrogat.
 ad templum beati martini quis
 fuerit. Tunc quidam exstantibus.
 asserit se fuisse. Requirit aegro
 tus. quid inde p benedictione de
 tulerit. Qui negat se aliquid p
 sumpsisse. Cumq; iterum inter
 rogat. quia tunc ueste indutus
 sit. cum ad templum sc̄i occurre
 r&. respondit. ea qua sup se ipso
 tempore utebatur. Tunc absensa
 fideliter indumenti particulam.
 imposuit sup pustulam. mox ut
 aegrumembra tetigit. uulnus
 pustulae ueneni uim pdidit.
 Quae tali medicamine & uirtute
 sc̄i protulit. & infirmum refert
 incolomem. Hanc apud italos
 asserens. specialem uigere me
 delam. ut si quis pustulae per

cutiatur uulnere. ad propinquū
 quod fuerit beati martini orato
 rium. habeatur refugium. & aut
 ex uelolanae. aut palliolis que
 pendunt de parietibus. quicquid
 primum raptum fuerit. si aegro
 suppositum adhaeserit. sit salu
 bre. haec medela genitorem suū
 carnalem. ab uentri pustulae
 ut ipse patris sui testis asserit. li
 berauit.

xiiii.

DE CASTELLO ITALIAE TERTIO NOMINE.

Idem his uerbis r&ulit. in cacumi
 ne castelli regionis italiae. quod
 dicitur tertium oratorium bea
 ti martini fundatum e. Ibiq; turri
 uicinae. quotiens in cursione bar
 barorum p fraudem hostis accede
 r& nocturnis insidiis. quisquis
 de uigilantibus habuiss& ut tur
 re lanceam. aut spatam. uel cul
 tellum. seu grafium. ptuliss&
 ex theca. fere phorae spaciū ta
 le lumen reddebatur ex uniuers
 so gladio. tamquam si illud fer

rum. uertitur & in caertum. Et mox
ex ipso signo custodes admoniti.
magis intenti uigilant. hostes late
brantes lapidibus exturbant.
Quod ope sⁱ martini recto iudicio
reputat. qui uicinitate sua. sibi
deuotis populis. sedulam exhibuit.
presentemq; custodiam. & hanc
uirtutem a supra dicto cognouim^{us}.
**xv. DE OLEO CICENDILI SUB
PICTURA BEATI.**

Sibi quoq; rauenae. in oratorio
quod constructum est in rethoni
ca socii sui felici. ex oleo quod sub
immagine picturae beati martini
in cicendele ardebat. dum tan
geret oculos. lumen redisse con
fessus est. **xvi.**

DE PLACIDO PCURATORE.

Similiter in praedicta urbe. du
placidus pcurator. desperatus
a medicis. ad aliud puellarum
oratorium sibi uicinum confuge
ret. & in atrio decubaret. uenit
noctu abbatissa beatus martin^{us}

psomnium. requirens quid face
ret. ait. se requiescere. Dixit sⁱ
ad illam. In gallias habu iam re
dire. sed propter istum qui foris
iacet in atrio. me remoratum. pfi
teor. Tum surgens abbatissa. re
ferens uisionem. fidem fecit ho
mini de periculo liberari. quod
certe meruit optinere. Sed ut
praedictus pbr asserit. multo
desiderabilius in locis italis mar
tini gloriam uenerari. qua seili
c^{et} illic. ubi pia membra recum
bunt tumulati. Intant^{um}. ut fre
quentia miracula. nec sparsa col
ligantur in uerbis. nec tam infi
nita recondantur in paginis.

xvii.

DE HIS QUAE AMBIANIS GESTAS.
In porta ambianensi. in qua quon
dam uir beatus pauperem algen
tem. clamide decisa contexit.
oratorium a fidelibus est aedifi
catum. In quo nunc puellae reli
giosae deseruiunt. sciant istius

ob honorem. parumper facultatis
habentes. nisi quod eas deuotorū
alio sepe deuotio. Erant tamen
eis de quodam tempore pauca a
pium aluearia. Quae cum qui
dam inuidus conspexisset. ait
infrase. Utinam aliqua de his ua
sis. possum auferre. Secuta autem
nocte instigatus ademonē. abla
tis tribus uasis. nauem onerat.
ut scilicet transito amne. facilius
quae abstulerat. uindicaret.
Sed credo ei impedimentum fuisse
hoc furtum. sicut postea manife
ste probatum est. Igitur cum sole o
riente. ad portum fluminis. cau
sa transmeandi homines. pperarent.
nauem a litore conspiciunt. apes
que ex alueariis cateruatum emer
gere. hominemque seorsum iacere
prostratum. Sed putantes eum oc
cupatum somno. sicut iam didice
rant a puellis furtum factum.
quanto uis. pperant ad alligan
dum eum. Sed accedentes. mor

tuum reperiunt. Statimque puellis
notum factum quod furtum fue
rat. cellulae restituiunt. Admi
rantes tam uelocem in homine di
uinae uisionis accessisse senten
tiam.

XVIII.

DESIRIOLAENSE ORATORIO.

Sic & apud sirriolense oratoriū.
cuius altarium. scilicet confessoris
manus alma sacrauit. dum ple
rius beneficia exprobita mereren
tur. quidam paralyticus. adueni
ens. & caeterum in status sui alti
tudine. nocte tota uigilans. rēxi
nuisset. mane facto. ut lux reddi
tae mundo. ipse absolutis gres
sibus. populo teste in colomis exi
luit.

XVIII.

DE BELLA CAECA.

Nec hoc silebo. quod cecitati con
tulert. cum ad beatum se
pulchrum. deuota mulier ex
probita. Quaedam de tyronico
territorio femina. bella nomi
ne. amisso oculorum lumine. gra

uiter laborabat. Et cum die no-
ctaque incessabilibus doloribus
urgeretur. dicit suus. Si ad basi-
licam domni martini ducta fu-
issem. continuo recepissem salu-
tem. Confido & enim. quod pos-
sit oculus meus lumen infundere.
qui potuit pauperis lepram. os
culolibante sanare. Dehinc ad
miniculo deducente. uenit ad
sem locum. Ibiq; ieiunus & orati-
onibus crebris insistens. uisum
quem amiserat. recipere me-
ruit. Et ita sanata e. ut que cae-
ca uenerat alio perducente. cae-
cis affatum dux futura regres-
satis. Que postea uirum acci-
piens. & filios generans. recu-
perator gratias rependit in
colomis. xx.

DE AMMONIO PRECIPITATO.
Et quia bis aut tertio. de sola
gloriosi nominis eius inuocati-
one. & uirtutes factas. & peri-
cula sedata narrauimus. quali

ter euidam pereunt. in ipso mor-
tis precipitio. beatus pontifex inuo-
catus. sustenta culum p̄buis sc̄e.
euoluam. Ammonius quidam
agens sc̄e basilicæ. dum de
cena mada factus uino ueniret.
de excelsa rupe quae iuae con-
iungitur. inimico impingente
precipitatur. Erat autem pro-
fundum loci illius. fere ducen-
tenu pedum. Cumq; per profun-
ditatem precipitatus rotare-
tur. & deorsum sine alarum
remigio uolitar. sc̄i martini au-
xilium. per singula descensionis
suae momenta clamabat. Tunc
quasi manibus aliorum deumen-
to suo excussus. super arboret
quae uallinerant deicitur. &
sic paulatim per singulos ramos
iuae puenit. Tamen ut opus insi-
dixtoris. non usq; quaquidere-
tur cassatum. quod fuerat in-
choatum. unum pedem eius leui-
ter lesit. Sed ueniens ad glori-

osi domni templum orationi in
cumbens omnem uim doloris a
misit. XXI. **DE ALIO APPENSO**

Non credo haberi superfluum.
si inseratur lectioni. qualiter
inuocatio nominis eius. uitam pre
stitit morituro. Quod a loco.
unus propter furti scelera com
prehensus. atq. grauius uerbe
ribus actus. ductus e ad patibu
lum. ut condemnaretur suspen
dio. Cumq. in hoc exitium. mor
teliam appropinquante uenisset.
orandi spatium petiit. Tunc sic
ut erat ligatus postergum ma
nibus. iactauit se prius in terra.
& coepit eum lacrimis inuocare
nomen beati martini. ut & si in
hac necessitate ei non succurre
ret. uel a culpis eum in posteru
excusaret. Cumq. complera ora
tione suspensus fuisset. recesserunt
milites a loco illo. Ipse aut
ore semiaperto. parumper la
bla mouens. scilicet martini semper

nitebatur auxilium implorare.
Discedentibus tamen illis. statim
solutae sunt manus eius. Et sic
perbiduum pendente eo. reuela
tum e eiudam religiosae. ut eu
tolleret. Quae ueniens. inuenit
eum adhuc uiuentem. Tunc ad
uitorio beati martini de patibu
lo depositum. in colomem addu
xit ad ecclesiam. Ibiq. uidentes
eum stupescebant. & admiraban
tur dicentes. Quomodo uiuit.
Et interrogabant eum. qualiter
liberatus es. Ille aut dicebat.
Beatus martinus. me de presen
ti morte eripuit. & huc usq. p
duxit. Uere hanc ego uirtutem.
iuxta mei sensus intellegentiam.
non inferiorem censeo. quam
mortuum suscitatum. Quem
sic beatus confessor. ut ita di
cam con fracto mortis hiatu.
eius a bore tractum. uitae re
stituit. Qui usq. hodie ad tes
timonium uirtutis beati uiri

uuis habetur in seculo. XXII.

DE LEO MERE CONTRACTIO
Locus autem ille. crebris uirtuti-
bus illustratur. Ab hoc enim uir
beatus sarcina carnis abiecta mi-
grauit ad dñm. Leumerius ergo
quidam nomine. seruus cuiusda
hominis. an de gauri a sanguine
pulsus. contracta manu. ligataq;
lingua rigebat. Multoq; tempo-
re in hac debilitate detentus. neq;
sibi. neq; domino aliquid operis
exercebat. Hic fide commotus.
cū ad beati basilicam uigilasset.
directa manu. deliberataq; ab
omni impedimento lingua. beati
martini miraculum. populis te-
statur. dicens. Ecce quid in
hac nocte sc̄i dī operatus ē me
teste probate. Reuersus autē
ad dñm suum. narrauit ei omnia
que acta fuerant. Sed ille mi-
nime uirtutem pontificis credens.
ad solitum eum adaptat serui-
tium. Qui cum operari coepisset.

rursum in debilitate redigitur.

Intellegens autē dominus eius.
dī hoc ēē mysterium. transmisi-
t eum iterum ad locum. in quo pri-
us abierat. In quo ille cum ma-
xima deuotione p̄noctans. dato
die. sanitati quam prius merue-
rat. instauratur. XXIII.

DE VILICHARIO VIOTO

Oignum existimo & illud non
omittere in scriptis. quod uilicharium
pr̄b̄m referentem au-
diu. Tempore quo p̄pter p̄fidi-
am chramni. chlotharium regē
incurrerat. ad basilicam sc̄i mar-
tini confugit. atq; ibidem inca-
tenis positus custodiebatur.
Sed uirtute beati p̄sulis com-
minutę catenae. stare non po-
tuerunt. Nescio qua autē immi-
nente negligentia. foris atrio
comprehensus ē. Quem oneratu
ferro. uinctis posterq; mani-
bus. ducebant ad regem. At ille
uoce magna clamare coepit.

venit sibi beatus martinus misere
 fecit orare. nec eum sineret cap
 tum. cuius deuotus. expaierat
 templum. Statimq. in eius uocib.
 orante beato eufraio epo. demu
 ro ciuitatis contra basilicam. dis
 solute sunt manus eius. & om̄s bo
 lae catenarum. constractae ceci
 derunt. Per ductus autem usq.
 ad regem. ibi iterum in compedi
 bus & catenis constrictus r̄eine
 batur. Sed inuocato nomine sepe
 dicti patroni. ita omne ferrum
 super eum committum ē. ut pu
 tares illud fuis se ceulutum.
Hoc tantum erat in spatius ut non
 solueretur a uinculo. quo ad usq.
 nomen illud sacratissimum inuo
 caset. Inuocato aut. om̄a solue
 bantur. Tunc rex altioris inge
 ni. uidens uirtutem sc̄i martini
 ibidem operari. & absoluit eu
 ab onere uinculi. & pristinae re
 stituit libertati. hoc ab ipsius
 uulua charu p̄bri ore. coram

multis testibus factum ee cognouit.
 Utinam se mibi intali uirtute. digna
 r̄etur manifestare beatus confes
 sor. ut sic absolueret meorum li
 gamenta peccaminum. sicut sup
 eum contriuit uasta pondera ca
 tenarum. **XXIII.**

DE ALBINO COMITI DEBILI.

Albinus quoq. comes turonicae
 ciuitatis. cum p̄ totum annum.
 grauer ab unius pedis dolore.
 consumeretur. & die noctuq. re
 quem non haberet. sed inter ip
 sas torturae suae uoces. beati
 martini uigiter auxilium implo
 rare. apparuit ei beatus confes
 sor. in uisu noctis. hilari uultu
 ar̄ ridens. & consueta deferens
 arma. beatum signaculum sc̄ae
 crucis super pedem infirmum
 imposuit. Mox omni dolore fuga
 to. sanus surrexit a lectulo. **XXV.**

DE CHARIGISILO CTRACTO.

Haec experta charigisilus refe
 rendarius regis chlotharii. cui

manus & pedes ab humore contracti
erant. uenit ad sanctam basilicam. &
orationi incumbens. per duos aut
tres menses. ab exco antistite uisi-
tatus. membris debilibus sanitatem
obtineri permittit; Et postea an-
te dicti regis domesticus fuit.
Multaque beneficia populo turonico.
uel seruientibus beatae basilicae
ministrauit. **XXVI. XXVI.**
DE AQUILINO AMENITE.
Quidam aquilinus nomine. dum
uenationem cum patre suo in
silua ferentiae exerceret. pau-
rem pessimum. in unico insidiantem
incurrit; Erat enim ei tremor
cordis. & interdum uidebatur
ex sensu. Parentes uero eius. in-
tellegentes eum. diabolum mis-
sione mulcarum. ut mos rusticorum
habere. a sortilegis & ariolis. liga-
menta ei & potiones deferabant;
Sed cum nihil ualeret ex more. sancti
martini auxilia prompti. dolo-
re cogente requirunt. dicentes;

Potest hic insidiarium nudare mali-
tiam. qui detexit umbram ut au-
diuimus. falso religionis nomine
adoratam; Quem de religione co-
monitum. miserunt ad sanctam basi-
licam. Ibiq. in oratione. cum sum-
ma patientia se continens. operam
seiposcebat assidue; Cumq. in he-
fide ductus commorasset. omni
pauore a dempto. sensum ut habu-
erat ante. recepit. Oblitusq. pa-
rentibus. in eoloco usq. hodie. per be-
neficio accepto deservit. **XXVII.**
DE CHARISALDO DEBILI.
Incurrens insidiam. latus unum
debilitata manu. ac pede perdidit;
Qui ad gloriosum templum.
famulorum manibus deportatus.
ieiuniis & orationibus se sub-
dens assidue. per totum fere annum.
omnium membrorum sanitatem
recepta. gaudenti remeavit ad
propria; Et ideo monemus. ut nul-
lus sollicitus ab ariolis. quia
nil proderunt unquam infirmis.

plus enim ual & parumper depulue
re. basilicae. quam illi cum medica
mentis insanae. **XXVIII.**

DE FUNE ABSCISO.

Oequo puluere aut cera loci
illius. uel quod rapere quis po
tuit de sepulchro. quantae uirtu
tes aut assidue fiant aut factae
sint. quis unquam inuestigare po
terit. aut scire. Unum tamen
manifestum miraculum. quod a fi
delibus comperi. putauit crimen
duci tacere. Unus fide plenus
expetit. ut aliquid pigneris de
se basilica secretius deportaret.
Et multis conatus uicibus numquam
potuit. dum publice non presump
sit. Reverti aut cupiens. nocte
ad finem illum de quo signum co
mouetur aduenit. Ex quo fune
decisam cultro particulam. secu
tulit. Regressusque ad domum. mul
tis exinde infirmis sanitatem ac
commodauit. ita ut non dubium
esset aegrotum euadere. qui pi

gnus illud meruisse & fideliter os
culari. Ecce quid sece prestas fide
libus. qui tua moenia expetunt.
proprie parte saluantur. qui pignora
uotue detulerunt. Sed haec omnia
fides strenua operatur. Dicente
dno. fides tua te saluum fecit. **XXVIII.**

DE CHARIBERTO REGE QUI LAPVASIT.

Videtur nec illud sileari. qualiter
uir beatus. presidia famulis ad
res suas defensandas. quaque iubet
accommodet. Charibertus rex.
cum exosis clericis. ecclesiam dei ne
gligeret. despectisque sacerdotibus.
magis in luxuriam declinasset. in
gestum e auribus. locum quem da
quem basilica sancti martini dicitur
no tempore retentabat. fisci sunt
uiribus redibere. Loco aut illi. nau
cellis nomen prisca uetustas indi
derat. Qui accepto iniquo consi
lio. pueros uelociter misit. qui re
culam illam in suo domicilio subiu
garent. Cumque haec non possidens
iudicaretur habere. iussit in locum

illum stabularium cum equitibus
dirigi. ibique sine equitatis ordine
precepit equos alii. Accedentes ergo
pueri. foenum quod aceruatum fue-
rat. accipiunt in equorum expen-
sa. Cumque inuinctum staderent
seruitium. atque equites positi. fe-
num coepissent expendere. corri-
piuntur arabie. & frementes ad-
inucem. disruptis loris. proplana
prosilunt. & in fugam uertuntur.
Et sic male discessi. alii exsecantur.
alii rupibus precipitantur. alii se-
sepibus ingerentes. palorum acu-
minibus. ultro transfo diuntur.
Tandem stabularii iram dei intelli-
gentes. paucos extra terminum
loci. quos adsequi potuerunt ex-
pellunt. sanosque recipiunt. nunti-
antes regi. illam iniustissime re-
tineri. & ideo haec fuissent per-
pessi. Ad dentes. dimitte eam.
& erit pax tibi. Qui furore re-
pletus. sic dixisse fertur. Siue
iuste siue iniuste debetur. re-

gnante me hoc basilica non habebit.
Qui peritus diuina uisione. transitu
requisiuit. Adueniente autem glo-
riosissimo sigeber to rege in eius
regnum ad suggestionem beati eu-
phronii episcopi. hoc in dominum sancti mar-
tini restituit. Quod usque hodie.
ab eius basilica possidetur. Audi-
te haec omnes potestate habentes.
sic uestite. ut alios non expolietis.
Hoc adiungite uiris diuitibus. unde
damnum non inferatis ecclesiis. Un-
dex enim deus uelociter seruos
suorum. & ideo monemus. ut qui
haec de potestatibus legerit. non
irascatur. Nam si irascitur. de se
confitebitur. dictum. **XXX.**
DE EUSTOCHIO PICTAVENSI.
Simili conditione. beatus confes-
sor. in rebus iniuste sibi ablati.
Apparuit. Eustochius quidam.
cuplerumque contra iustitiam.
sanctum euphronium episcopum de heredi-
tate baudulfi cognati sui pulsa-
re. qui heredem basilicam sancti mar-

tui instituerat. commotus ab eo p
 assiduas iniurias beatus pontifex.
 aliquid eisderebus illis reddidit.
 portante illo hoc ad domū suam. pro
 tinus eius filius unicus. in febrem
 corruit. unaq nocte & die graui
 ter exestuant expiravit. Cui
 tam presentis fuit mortis occursus.
 quam uelociter eius derebus sibi
 non debitis. effectus ē magnus.

Quin exemplū ge 21. possedit au
 rum & argentum. Sed quod illi
 erat preciosius. ad quise anima
 lepra. amisit & filium. nec um
 quam meruit deinceps alium
 adipisci.

**XXXI. DEO QUI IN SCAM
 PORTICUM PERIURAVIT.**

Quam p̄sens & sup̄ alium vltio di
 uina processerit. qui in sc̄a por
 ticū piurauerat. ad comprimen
 dampfidorium audaciam. n̄ file
 bo. Cum ad matriculam illam.
 qua sēs suo beneficio deuotorū
 elemosynis pascit. cotidie afi
 delib. necessaria tribuuntur.

consuetudinem benedicti paupe
 res habent. ut cum multi ex his p
 loca discesserunt. custodem inibi
 derelinquant. quicquid fuerit
 oblatum. accipiat. Quidam ergo
 deuotus. unū trientem mercedis
 inuitū d̄ & ulit. quem custos lo
 ci collectū. fratribus occultare
 n̄ m̄ & uit. Conuenientes aut pau
 peres a d̄ sextam. seuscitati sunt
 ante dictū custodem. quid sibi
 beatus pastor. solita piēate respi
 ciens. transmissis &. Audierant
 enim. ibidem aliquid fuisse largi
 tū. Qui ait eū iuram̄to. p̄ hunc
 locum sc̄m. & uirtutes domni mar
 tim. quia hic amplius n̄ uenit. qua
 unus argenteus. Nec dū enim uer
 ba compleuerat. sed adhuc sermo
 in ore pendebat. statim tremens
 corruit in terram. suoq. lectulo
 aliorum manibus redditus. coe
 pit graui ter singultare. Inter
 rogatus aut a curū dantibus.
 quid sibi esset. respondit. Trien

tem illum quem requirebant. p̄iura
ui. & ideo me p̄sens iudicat ac fla
gellat. Sed rogo ut eum accipi
atis. reddatis matriculae. Quo
reddito. statim amittit sp̄m. O in
felix. sic a bini qua cupiditate p̄
uentus perit. ut & lucrum uite
p̄deret. nec damna captae pecu
niae possideret. Sed quid n̄ mor
talia pectora cogis. execranda
rapacitas. que iuuda quonda
iudus. duobus minutis. caeleste
regnum mercanti fueras. hunc p̄
uium trientem adima p̄cipitas.
Et qui iuda appendisti laqueo in
magistri p̄tio. hunc p̄paruum nu
misma. demergis in tartarum.
Satis ergo hec ad conprimendam
malorum temeritatem. dieta
sufficiant. XXXII.
QUALITER ME VIRTUS EIUS AB
INFIRMITATE RESTAURAU IN COE.
Ergo his exactis que circa alios
acta sunt. regredior que cir
ca me indigna. uirtus p̄sentis

operata patroni. Anno centesimo
sexagesimo tertio. post assump
tionem sc̄i. ac p̄dicabilis uiri beati
martini antistitis. regente eccle
siam tyronicam sc̄o eufronio epo
anno septimo. secundo anno sigo
berti gloriosissimi regis. irru
iualitudinem. cum pustulis ma
lis & febre. Negatioque usi potus
atque cibi. ita angebar. ut amissa
omni spe uite p̄sentis. de sole se
pulture necessarius cogitarem.
Obsidebat enim mors assidua cu
ardore. animam cupiens expugna
re de corpore. Tunc iam ualde
II. ex animis. inuocato nomine bea
ti martini antistitis. parumper
conualui. & lento adhuc cona
mine. iter incipio p̄parare. In
sederat enim animis. ut locum
uenerabilis sepulchri uisitare
deberem. Unde tanto desiderio
affectus sum. ut nec uiuere me
optarem. si tardius direxissim.
Et qui uix euaseram ex ardore

incommodi. coepi iterum desiderii
 febre succendi. Nec mora. adhuc
 parum fortis. iter cum eis arripio.
 actasque uel duas aut tres mansi
 ones. ingressus siluas. corruurur
 sum in febrem. & tam grauter
 agere coepi. ut omis me autuma
 rent uitam amittere. Tunc ac
 cedentes amici. uidentes me ual
 de lassum dicebant. Reuerta
 mur ad propria. & si te dñs uocare
 uoluerit. in domo tua morere.
 Si aut euadis. uotiuum iter faci
 lius explicabis. Satius enim ē re
 uerti ad domum. quā mori in he
 remo. Ego uero hec audiens.
 uehementer lacrimans. & plan
 gens in felicitate meam. locutus
 sum eis dicens. Adiuro uos pom
 nipotentem dñm. & reus omnibus
 me uendum iudicium. ut ad
 ea que rogo consentiat. Deq
 hoc coepio itinere n̄ desistere.
 Et si mereor sc̄i martini uidere
 basilicam. gr̄as ago dño meo. Sin

aliud. uel ex animi corpus defe
 rentes. ibidem sepelire. quia de
 liberatio mea ē. non reuertī do
 mum. si non eis sepulchro me uero
 p̄sentari. Tunc unā pariter flen
 tes. iter quod coeperamus ag
 gredimur. Præcedente uero p̄
 sidio gloriosi domni. ad basili
 cam eius aduenimus. **XXXIII.**

DE CLERICO NRO AMENITI.

Eo tempore unus ex clericis meis.
 armentarius nomine. bene eru
 ditus in sp̄italib. scripturis. cui
 tam facile erat sonorū modula
 tiones apprehendere. ut eum
 non putares hoc meditari sed scri
 bere. In seruitio ualde strenuus.
 & in comisso fidelis. sensū omnem
 pdiderat. & ita redactus fue
 rat. ut nihil penitus. aut intel
 legere possit. aut agere. Ter
 tia uero nocte postquam adue
 nimus ad sc̄am basilicā uigilare
 disposuimus. quod impleuimus.
 Mane aut factō. signo admixti

nos commoto. reuersi fuimus ad
m&atum. Quilectulis quiescen
tes. usq; hora prope secundam dor
muimus. Experge factus ego.
Amota omni languoris & cordis
amaritudine. sentio me pristi
nam recepisse salutem. Et gau
dens. pueru familiare qui mihi
seruiebat. euoco. Exsurgens
uite armentarius uelociter.
coram me stetit. & ait. Dne. ego
parabo quod iusseris. At ego
estimans eum adhuc ee ex sen
su. ait. Ego quecumq; pceperis
adimplebo. Obstupefactus in
terrogo. quid hoc eris? Qui ait.
intelligo me ualde sanum. Sed
unus error e animi. quod nes
cio. de qua parte huc aduenerim.
Et incipiens. ita mihi impendit
seruitium. sicut erat solitus an
te tedium. Tunc ego exultans.
& flens pre gaudio. gras omni po
tenti do. tam p me qua pro ipso
refero. quod incedente patro

no. in colorem me corpore. illum
mente reddiderit. Et unius oc
cursus ex fide. & iam alteri am
ti. qui nec p&ere nouerat. pre
stitus & salutem. Sed nec hoc p
teribo. quod post dies quadra
ginta. eodem die. primo uinum
delectatus subibere. cu illo fa
ciente incommodum. usq; nunc
exosum habuerim. **XXXIII.**

**QUOD VIRIUS EIUS AB AGRO NRO
TEMPESTATEM. PHIBUIT.**

Nos uero reuertentes. tres cere
olos. pbenedictione beati sepul
chri portauimus. De qua cera.
qua multe uirtutes facte s
sup frigor & icis. & alius infirmis.
longum e narrare. Sed unu
emultis. miraculum pferamus.
Agrum quendam possessionis nre.
tempestat uastare consueuerat.
& tam grauter se uiebat. ut
nil ibi de cu uenisset. relinque
re. Tunc ego in uenisset. ar
bore nram que erat excelsior

cæteris eligent. de scâ cera super eam
posui. Post illum autē diem. usq̄
in presens tempus. numquam ibide
tempestas cecidit. Sed ueniens.
locum illū tanquam timens pre
terit. **XXXV.**

DE LIGNO BEATI CANCELLI.

Fide commonente. quidā ex nr̄is.
lignū uenerabile de cancellō le
ctuli. quod ē ad monasteriū sc̄i
domni. nemine sciente detulerat.
Quod in hospitio suo. p̄ saluatione
r̄inebat. Sed credo. non sic hoc
honorabatur aut diligebatur.
ut sibi decuerat. Coepit familia
eius. grauius egrotare. Et cū
penitus nescir̄ur quid hoc es
sēt. nec emendar̄ur aliquid.
sed cotidie ager̄ur de teris.
uidit in uisu noctis p̄sonam ter
ribilem. dicentē sibi. cur sic te
cum agitur. Qui ait. Ignorō pro
p̄ter. unde hoc euenerit. Dicit
ei p̄sona. Lignū quod de lectulo
domni martini tulisti. & negli

genter tecū hoc r̄inebat. ideo hec
incurristi. Sed uade nunc. & de
fer id gregorio diacono. & ipse
id tecum r̄ineat. At ille nihil
moratus. mihi exhibuit. Quod
ego cum summa ueneratione col
lectum. loco digno reposui. Et
sic omnis familia in domo eius sa
nata ē. ita ut nemo ibidem. de in
cep̄t aliquod malum p̄ferat.

XXXVI.

QUOD VIRTUS S̄I ANOŒ INIBUIT.

Factum ē autē quodā tempore.
ut uisitacionis studio. ad uenera
bilem matrem meam. in burgun
diam ambularem. Cum autem
siluas illas que trans berem flu
uium sitē sunt. p̄teriremus. la
trones incurramus. Qui circum
dantes nos. uolebant expoliare.
& interficere. Tunc ego ad au
xilia consueta confugiens. sc̄i
martini p̄sidiū flagitabam.
Quod mihi p̄tinuis dignanter af
fuit. ut nihil contra nos agere

possent; Sed uersa uice. qui ue-
nerant ut timerentur. timere
coeperunt. & cursu uelocissi-
mo fugere; Sed ego non imme-
mor apti. uimicos nros potui ei
boq. debere satiare. potum eis
offerre precipio; Qui nequa
qua expectantes. quantum
poterant. fugiebant; Crede-
res eos fustibus agi. aut inui-
tos. contra possibilitate caual-
lorum suorum currere cogi;
Et sic tribuente dno. iuuante
patrono. ubi dirigebamur ad
uenimus; De quantis mihi neces-
sitatibus sua pietas astitit. uel
quantas in me amaritudines.
sua uirtute compescuit. non
dicam ad scribendum. sed & la-
ad referendu. plon gume. **XXXVII**
DIDESINTERICIS.

Quid de desintericis dicam. ubi
tam uelociter inuenitur me-
dela. quam fideliter fuerit in-
quisita. Nam uidi mulierem.

a desinteria. p. quinque menses gra-
uiter laborante. ita ut cu neces-
sitas commoueret. ante manus
in loca necessaria transferre-
tur. Que simul & confortatione
cibi. & uirtute in corpore ueloci. sup-
flue digerendo pdiderat. me
indice ad basilicam uigilasse.

Redito autem post nocturnas te-
nebras die abrasum beati tumu-
li puluerem. & remedium hau-
sisse simul & poculum. Eamque
domu p. p. gressibus. fuisse red-
ditam. que ueniens ab alio fue-
rat sustentata. **XXXVIII.**

DE NERGUMINIS ET FRIGORIS.

Vel quid de energuminis & fri-
gor & icis. referam. quibus si ue-
re fuerint paritas fidesq. con-
iuncte. mox ad muculante pa-
trono. conuincte submouentur
insidie. Sic multi ex frigore & icis.
dum uim febris pessime patiuntur.
tota die inter altarium & sem tu-
mulum decubantes. a duesperu.

autem hausto ex beato sepulchro
puluere. continuo pmerentur
accipere sanitatem. Nam paulus
energuminus. qui legionem dæ-
moniorum dicebatur habere.
insistente inimico. machinam
quæ scæ camere erat ppinqua
conscendens. dixisse fertur.

Percreta uasculum. quod exustus
inhabito. Et precipitans se deor-
sum. ita beati uirtute leuiter
in pauimentum depositus est. ut
nullum membrorum. corpusculi
damnati colliserit. **XXX. VIII.**

DE LOMERICA CÆCA.

Lomericia quædam cæca atque contra-
cta. longo tempore male uiuens.
dum iter illud p manus aliorum
crebris occurribat. quo ad
beati basilicam. tandem ab ei-
pietate respecta. iacens ad sem-
ostium. lumen pariter gressumque
recepit. Os totum pderetur
in publico. quod singuli quique
dum fideliter poscunt. latenter

accipiunt. Et ræin & occultum
multorum conscientia. quod fi-
deliter poscendo clam quæ sita
sanitas est adempta. Quod si hæc
ut diximus cuncta publicaren-
tur. non solum libros. sed nec ip-
sum mundum ut ait euangelista
de dno. arbitror potius se reci-
pere. **XL.**

DE SECURO CONTRACTO.

Et quo sermo clausulam perit.
unum uobis adhuc præclarum
miraculum. prius quam liber
finem accipiat. enarrabo. Ado-
lescens quidam nomine securus.
ex utero matris egrediens. ma-
num aridam pedemque protule-
rat. & ita omnium membrorum
siccata compage diriguerat.
ut monstrum aliquod simila-
retur. Erat autem. & iugo serui-
tutis innexus. Quem cum uide-
rent domini sui. iam p septem
annos nihil omnino posse pfi-
re. manibus deportantes. posuer

eum ante beatum sepulchrum. aut
 uel a pretereuntibus pasceretur:
 qui labore se proprio alere non po-
 terat. Jacente autem eo in loco illo
 per multos dies. directus est pes eius:
 qui fuerat debilis. manusque eius
 sicca. infectus sanguine uenis. sa-
 nata est. Et ita omni corpore ac-
 cepta beati confessoris ope. for-
 matus est. ut putares eum denuo
 fuisse renatum. Qui puerulus
 a iustino ciuilitate redemptus.
 & ingenuus dimissus est. & postea
 baptismum consecutus. usque ho-
 die. sub patrocinio sancte ecclesie
 persistit incolomus. Quis unquam
 ista sic ex ordine inquirat. aut
 referre poterit. aut laudare
 sufficiat. Tamen nos quantum
 inuestigare potuimus. scribere
 fideliter studuimus. Hanc spe-
 rantes mercedis & retributionem
 accipere. ut dum hec leguntur
 in laude sanctissimi sacerdotis. nobis
 fortassis tribuatur refrigerium

per delictis. Dicente pro & a. forsan
 & hec olim meminisse iuuabit.

EXPLICIT LIBER. III.

**INCIPIUNT CAPITULA LIBRI
 SECUNDI DE VIRGINITIB.
 SEI MARTINI EPI.**

- I** Qualiter a febre & desintheria
erutus sum.
- II** De infirmitate iustini.
- III** De maurosa chiragra.
- IIII** De seruo symonis presbiteri.
- V** De paralitico autisiodorensi.
- VI** De alio paralitico aurelianensi.
- VII** De alio paralitico exhibiturigo.
- VIII** De ceco illuminato.
- IIIIII** De alia caeca.
- X** De muliere a pfluuiuo sanguinis
liberata.
- XI** De muliere clauda.
- XII** De desintherico sanato.
- XIII** De ceco illuminato.
- XIIII** De puella paralitica.
- XV** De ceco illuminato.
- XVI** De his que nauita & uilit.
- XVII** De gunthrammo duce.

xxviii De landulfo lunatico.	xl i	De ceco illuminato.
xxviiii De theodoro domaro diacono ceco.	xl ii	De manu hominis contracta.
xxv De desiderio energumino.	xl iii	De puerulo suscitato.
xxvi De homine manu contracta.	xl iiii	De ceco illuminato.
xxvii De remigia matrona.	xl v	De duobus pueris sanatis.
xxviii De uinaste ceco. <i>I</i> contractus.	xl vi	De claudo directo.
xxviiii De homine omnibus membris.	xl vii	De contracto que bos trahabat.
xxv De paralitico sanato.	xl viii	De alio qui manus ac pedes contractos habebat.
xxvi De piolo muto.		
xxvii De muliere paralitica.	xl viii	De contracto brachio sanato.
xxviii De alia muliere caeca.	L	De ceco illuminato.
xxviiii De duobus cecis.	L i	De desintericis.
xxx De muliere muta.	L ii	De alio ab humore graui sanato.
xxxv De alia muliere debili. <i>I</i> te.	L iii	De ex sensu redintegato.
xxxvii De oleo ad sepulchrum crescenti.	L iiii	De puella a lenxoe nse caeca.
xxxviii De oleo maro contracto.	L v	De puero manu contracta.
xxxiiii De clerico ceco.	L vi	De muliere que contractos in palma digitos habebat.
xxxv De carcerarius dimissis.		
xxxvi De pignerib, que leodoualds	L vii	De alia que diu infestuitate se iohannis operabatur. debilitata e.
xxxvii De energumino sanato.	L viii	De alio ceco & contracto.
xxxviii De puella muta.	L iiii	De alia muliere que post ingenuitate e uendita.
xxxviiii De eo quod aridius pr br. p benedictione portauit.	L x	De oculis & capitis mei dolore. quomodo sanatus sum.
xl De sisulfo manco.		

INCIPIT LIBER SECUNDUS
DE VIRTUTIBUS SANCTI
MARTINI. QUAE ACTE SUNT
POSTQUAM NOS VENIMUS?
NONIAM PERSCRIPTI
TIS VIRTUTIBUS SANCTI MARTINI.
quod iudimus. uel

A fidelibus uiris de ante acto tem
pore repperire potuimus. arden
tes ualde in hac sita. ut non tra
deretur obliuioni. quod dominus ex
erere dignatus est in laudem an
tistitis sui. narrare & iam cupimus.
que non tempore agimur.

Relinquentes parua materia
eloquentioribus. sumentes autem
magnalia uirtutum in nostris ope
ribus. Ut quod peritia non dilatat
in paginis. numerositas uirtutum
extendat in cumulis. Anno cen
tesimo septuagesimo secundo.
post transitum beati martini an
tistitis. si goberto gloriosissimo
rege. duodecimo anno regnante.
post excessum sancti eufronii epi.

non meo merito. cum sim conscien
tia deterritus & peccatis obuo
lutus. sed tribuente fidei domino.
qui uocat ea que non sunt. tan
quam ea que sunt. onus episcopa
tus indignus accepi. Mense autem
secundo ordinationis mee. cum
essem in uilla. incurri de sente
ntiam cum febre ualida. & tali
ter agere coepi. ut imminente
morte uiuere omnimodis despe
rarem. Emittebant autem assidua
digestionum officia. que non ac
cipere poterant in expensa. Et
erat horror cibi. cum ab inedia
deficeret uirtus stomachi. febris
tantum erat uictus corpori. Nam
nullatenus accedebat. confor
tatio sumptuosa. Erat autem &
dolor grauis. totam aluum. pe
netrans. & descendens ad ilia.
non me minus consumens tortu
ra sua quam febris exegerat.
Cumque sic ageretur mecum. ut non
remanisset spes uitae. sed cum

eta deputarentur in funere. nec
 ualeret penitus archiatranti
 dotum. quem mors mancipauerat
 ad pendendum. ego ipse de me de
 sperans. uocauit argumentarium ar
 chiatrum & ait ei. Omne ingenium
 artificum tuum. impendisti. pigram
 torum omnium uim iam probasti.
 sed nihil proficit perituro res
 seculi. Unum restat quod facias.
 magnam tibi tyriacam ostenda.
Puluerem de sacratissimo domni
 martini sepulchro exhibeo. ex
 inde mihi facto potionem. Quod
 si hoc non ualuerit. amissa sunt
 omnia euadendi profugia. Tunc
 misso diacono ad ante dictum
 beati presulis tumulum. de sa
 cro seculo puluere exhibuit. Dilu
 tumque mihi porrigunt ad biben
 dum. Quo hauisto. mox omni do
 lore sedato. sanitate recepi
 de umulo. In quo tam presens
 fuit beneficium. ut cum id actum
 fuerit. hora tertia in colomus

procederem ad conuiuium ipsa
 die ad sextam. Visum est & hoc in
 serere lectioni. qualiter me de
 arguerit. ne ante me permitte
 rem stultos & faciles. debent
 solemnibus obtruncare. In era
 stino aut postquam conualui.
 die dominico admissam ueniens.
 nolens me fatigare. uni prbo
 rorum gloriosa solemnia cele
 brare precepi. Sed cum prbr
 ille. nescio quid rustice festiua
 uerba de pmeret. multi eum de
 nrus irridere coeperunt dicen
 tes. Melius fuisse & tacere. qua
 sic inculte loqui. Nocte autem
 in secuta. uidi uirum dicentem
 mihi. Demysterus di. nequaqua
 disputandum. Testor dm. quia
 hoc a me non est compositum. sed
 ipsa uerba que audiui. uobis
 exposui. Unde dilectissimi.
 nullus de hoc mysterio & iam
 rustice uidetur dici. disputa
 re presumat. Quia apud di. nunc

statem magis simplicitas pura.
quam philosophorum ual & ar
guta. .11.

DE IN FIRMITATE IUSTINI.

Gratum arbitratus sum & illud
non omittere. quod mihi in libro
anteriori excessit. Nam cum re
tulerim de ceterolis illis. quos de
sepulchro beati antistitis sustuli.
a quibus & tempestates sedatas. &
alias infirmitates prohibitas dixi.
mecum de in eam. iustinus uir so
roris mee. in ualitudine irruit.
Et in ualescente febre. cum dolori
bus membrorum omnium ualde
ad extremas agere coepit. Nun
tius hec ad me delatus & uult.
efflagitans. ut si quid medicamen
ta reperire possem. morituro tra
nsmitterem. ne obiret. At ego in
uirtute antistitis beati confisus.
unum ex cereolis transmitto p
puerum dicens. Accendite illum
coram eo. & in contemplatione lu
minis orationem fundat ad dnm.

ompm. & de p & ur antistitem. ut ei
succurrat. Missus autem puer.
quod dederam deportauit. Quo
accenso ante lectum egroti. facul
lam scripti quem iam ignis consump
serat. cultro eradunt. delectamq
aqua. egroti porrigunt ad biben
dum. At ille ut hauserit. p. tanus sani
tatem recepit. In colomis q. reddi
tus. nobis postea qualiter sibi uir
tus beati antistitis subuenit. ex
posuit. Nam referre erat solitus.
quod ubi primū ab oculis eius u
bar luminis p. gres sum. acereo. te
nebras pepulit noctis. p. tanus in
contemplatione flamme. febris
recessit a corpore. ac stomachus
qui diu languebat inedia. cibum
consolationis flagitat. Et qui tan
tum aquam puram. ad restangen
dū febris ardorem haurire con
sueuerat. nunc uina desiderat.
Facit hoc uirtus antistitis. qua sepe
miseris. opem p. fluam miseratione
tribuit. in infirmis. medi. cam.

Largitur . . . 111.

DE MAURUSA CHIRAGRICA

Vereor ne nimium progredi presu-
mens. obsolet & paginam sermo
rusticior. Maurusam quandam.
grauius chiragrici humoris do-
lor afflixerat. ita ut r & ortus
ad crura pedibus. nullatenus se-
erigere possit. Erat autem & oculo-
rum luce multata. que longo te-
pore grauius agens. tanquam
mortua putabatur supstes. Nec
erat ei spes alimoniae. nisi qui ma-
nu misericordiae porrexisset.

Conditae autem respectum intuens
deuotorum uictus necessaria de-
poscebat. Factum est autem. ut quo-
dam tempore extra solitum gra-
uius ager & nec poterat quicquam
uiuare membrorum. nisi tantum
in pectore flatus spiraminis dis-
currebat. Que iam ualde exami-
nis. rogauit ut eam ad pedes sancti
martini deferrent. Cui loco
cum manibus fidelium fuisset illa

ta. dolore cogente uociferans. beati
uiri auxilium. ut sibi miseretur & ur-
orabat. Tandem pietas illa respi-
ciens. que pauperes dimittere nu-
quam consueuerat inanes. infes-
tuitate sua. laxata sunt fila ner-
uorum arcentium. Et sic de dexte-
ra que per sex annos non adiuuerat.
signum beatae crucis ad os faciens.
in pedibus restituta est. Ita ut ad
hospitiolum suum. nullius usque ad-
iutorio remear & oculorum lu-
mine non recepto. Post annos autem
duos. iterum ueniens ad beati-
tumulum. coepit attentius si-
cut erat oportunum orare. Mox
apertis oculis. in rediuisa luce
surrexit. Hanc uirtutem ideo
hic scripsimus. quia postquam
nos aduenimus. illuminata est.

Nam antea a debilitate sanata. 111.

DE SERUO SYMONIS PRBBI.

Simonis fidelissimi com prbri nri
seruus. ueranus nomine. qui eie-
rat in commissis promptus us p

libatus. dū ad custodiam sibi dis-
positam resideret. & supuente
humore podagrico. pedum gres-
sum multatur. Qui cum p̄ totum
annū talibus doloribus uexare-
tur. ut & iam uicina in p̄ximo po-
sita. commoueret. contractis subi-
to neruis. ad plene debilitatur.
Quod uident dominus eius. dolens
exitum fidelis uernaculi. iussit
eum ad pedes beati antistitis de-
portari. p̄mittens uotum & di-
cens. Si eum reddideris sanitati.
p̄ssime domne martine. ab illa
die absolutus a me seruitu uincu-
lo. humiliatis capillis. tuo serui-
tio deputatur. Positus ergo ad
pedes p̄ciosissimi domni. cum p̄
quinq; dies ibidem iaceret immo-
bilis. die sexta sopore comprimi-
tur. Et obdormiens. uisum eēt.
tanquam si in lectulo solitus sit
homo pedes extendere. Ex p̄ge
factus autē. sanus ab omni debi-
litate surrexit. Qui tonsurato

capite. accepta libertate. beati
domni uisibus nunc deseruit.
O admirabilem beati uiri redemp-
tionem. Quis unquam de mille
talentis sic redimere. sicut p̄sens
n̄rorum criminum suffragator.
qui uno ictu. uno q; momento. si-
ne nomismate auri. & corpus a
debilitate. & conditionem absol-
uit ab onere. **V. DE PARA-
LITICO AUTISIODORENSI**
Quidam ex autisiodorensi
parrocchia. mallulfus nomi-
ne. deferentium manibus.
ad beati martini sepulchrum
iactatus ē. Qui iugi oratione &
ieiunio incumbens. accommoda-
ta sanitate reuulit in usu consue-
to directus. Et ita s̄i uirtute
quodamodo reformatus ē. ut
qui aliorum manibus deportaba-
tur. p̄p̄rius firmatus uestigis.
p̄sentibus nobis consurgeret & sos-
pet. **VI. DE ALIO PARA-
LITICO AURELIANENSIS.**

Alius autem paralyticus ex aureli
 Anensi territorio. carruca de
 uectus. uenit ad sc̄am basilicā.
 Qui diebus multis iacens ad osti
 um illud. quod secus baptisteri
 um. ad mediā diē pandit egres
 sum. beati antistitis implorabat
 auxilium. Factum ē autem ut
 una die iacens. grauius extra
 solitum torqueretur. ita ut ui
 cinia de pximo. a deus uoces con
 curreret. Dissoluebantur autē
 ligaturae neruorum eius. & di
 rigebatur. Propterea erat do
 lor intolerabilis. Et sic tribu
 ente patrono. erectus sup plan
 tas. flens p̄ gaudio populo teste
 surrexit. Qui continuo cleri
 cus factus. & in sospitate firma
 tus. domum regressus ē. **VII.**

DE ALIO PARALITICO EX BITURICO.

Sed & alius gressu debilis. nomi
 ne leoboueus. iam clericus ad
 adueniens. se per terram tra
 hens. quia paupertate faciente.

non habebat qui eum ferret. de die
 in diem. beati martini luminare
 quirebat. Qui dum quadam die
 a foris ad sc̄i pedes fletu. dire
 ctis genibus atq; pedibus. expe
 ctante populo sanitatem recepit.
Tres uirtutes istas ipsa die factas
 fuisse constat. quia si giber tus
 gloriosissimus rex. sequanam
 transiens. sine collisione exerci
 tus. pacem cum fratribus fecit.
 Quod nullus ambigat. hanc & iam
 beati antistitis fuisse uictoriam.

VIII. DE CAECO ILLUMINATO.

Eo namq; tempore. cecus quidam
 stipem ab elemosynarius postu
 lans. cui non erat aliud in uctu.
 nisi qui manum porrexisset pi
 etatis intuitu. Nec erat domus
 presidium. nisi miseratio deuo
 torum. die una dum ante sc̄m se
 pulchrum fixis star & uestigis
 subito corripit eum dolor in
 oculis. Et cum grauius ab hoc
 dolore consumeretur. coeperunt

oculi eius spumam emittere. Et sic
etumpente a palpebris eius san-
guine in rediuita luce renascens
lumen quod olim perdidit. uide-
re per meritum.

DE CAUSA ILLUMINATA

Cum theodrudis quedam. de uero
mandensi territorio. oculorum
lumen perdidit. Que relinquit
domum & patriam. fide commonen-
te. uenit ad sanctam basilicam. Ibi
diebus multis deserviens. unius
oculi meruit recipere uisum.

Que mox oblita uirum & filios. ue-
steq. mutata. ad religionem eccle-
siasticam. domino inspirante transi-
uit.

DE MULIERE A PFLU- UIO SANGUINIS LIBERATA.

Sed nec hoc silebo. qualiter ue-
lut ex ueste redemptoris nostri. ad
beatum sepulchrum. fluxus san-
guinis sit siccatum. Mulier que-
dam ex aruernoueniens. cum uiro
suo. de pago transilienti. a pflu-
uio sanguinis egrotabat. Secus

atrium autem basilicæ. mansio-
nem habebat. Que diebus singu-
lis ad sancti confessoris lumina ta-
cens. prostrata. operam sanitatis pos-
cebat. Factum est autem. ut qua-
dam die accedens ad sanctum sepul-
chrum. orans & osculans. de
palla que superposita. aures si-
bi & oculos tangeret. Protinus
siccatoriuo sanguinis. ita sana-
ta est. ut putaret se redemptoris
fimbriam contigisse. Cuius uir-
tutem inualiditatem irruens. ad ostium
basilicæ manibus depositus ali-
orum. fideliter exorans. restin-
cta febre conualuit. Et sic pa-
riter. hic ab incommodo. hęc a
pfluuio sanati. magnificantes
dominum. ad propriam domum regres-
si sunt.

DE MULIERE CLAUDA

Coniuux a nemine tribuni. nomi-
ne mommula. nocte conpetri-
ta a rauore. usum unius pedis per-
diderat. Et ita in debilitatem

corruerat. ut aliorum manibus
 sustentaretur euecta. sicubi dis
 poneret p[er]cessura. Que ad beati
 martini pedes apposita. nocte
 tota cereum manu puoto d[omi]ni
 it nobis in basilica iuglantibus
 Mane aut[em] facto. moto ad matutinos
 signo. sup[er] pedem debilem consti
 tit. ita ut omni debilitate sedata.
 ad m[er]itum suum p[ro]p[ri]is gressib[us].
 nullo sustentante libere remea
 ra.

XII.

DE DISENTERICO SANATO.

Quodam aut[em] tempore cum be
 atus germanus. parasia cur
 bis pontifex. ad festiuitate[m]
 Antistitiis gloriosi accederet. re
 gni modus tunc diaconus. nunc
 ep[iscopu]s. inferuitio eius accessit. gra
 uiter ad enteria laborans.

Sed beatus germanus. prius ad uil
 lam ecclesie sue. que in hoc ter
 ritorio sita e[st] uenit. Igitur cum
 ante noctem iugiliarum solem
 nitatis eius. turonos aduenire

corpisset. diaconem in uilla reside
 re iube[re] dicens. Ne forte fatige
 ris eundo. & aliquid d[omi]ni tibi
 contingat. At ille. Potestas in
 quit. di[omi]ni. que nos iubeat iuxta
 meritum pati. Nam ego non ex eo
 aliter. nisi ad basilica[m] beati anti
 stitis eam. Confido enim. quod si
 tumultum eius attigero. saluus
 ero. Et statim ascenso equite.
 ad basilicam uenit. Mane aut[em]
 accepta portione. depulvere se
 pulchri. sedata protinus infirmi
 tate conualuit.

XIII.

DE CAECO ILLUMINATA.

Vrsul[us] filius aut[em] quidam ex turo
 ni ca ciuitate. de pago transligeri
 tano. cecus beati martini suffra
 gia deuotus ex p[er]euit. Qui duob[us]
 assidue mensibus. ad eius tem
 plum deseruens. in ea unius & o
 ratiomb[us]. p[er]durabat. Factu[m] e[st] aut[em]
 in una die resurrectionis domini
 cae. dum esset ad pedes beati dom
 ni. & cum reliquo populo missar[um]

de d[omi]ni enteria

solemnia expectar & subito ap-
tis oculis. cuncta clare cernere
coepit. Ita ut ad sem altarium
communicandi gratia. nemine
ducente uenir &. Quae aut fue-
rit causa cecitatis. edicam. Pri-
mo die pasche. iussus e a domino
suo ut agrum circuir &. Inuen-
tumq aditum unde pecora intro-
ibant. dum eum claudere cona-
tur. excecatus e. Tunc ad beati
sepulchrum ueniens. flens & heu-
lans. uisum que pdiderat flagi-
tabat. Die aut illa. dum popu-
lo gratia corporis dominici tra-
deretur. & beatus antistes red-
dere lumen dignaretur. ecce
lucente sole iustitiae. luminu
suorum refulserunt. stellae.
Quis unquam rogo talis medicus
poterit inueniri. qui in unam
infirmi tatem. duas contulerit
medicinas. Ecce in unum cecu.
duae uirtutes ostense. Cui cor-
porales oculos ad contemplan-

de puella paralytica
da terrena prius aperuit. nunc
cordis oculos ne ex concupiscat
illuminauit. & ad suum digna-
tus e dicare seruitium. quem
ut ita dicam. renasci denuo fe-
cit in mundu. XIII.

DE PUELLA PARALITICA.

Sed ne hoc r & icebo. quod in sua
festiuitate. operatus sit hic
patronus. Palatina quaedam puel-
la. paralytis humore percussa.
usu gressuum male redacta p-
diderat. Ita ut contractis
in poplitibus neruis. calcane-
os ad femora conuinger &.
Qua pater tuonos deferens.
ante pedes beati martini de-
uotus exposuit. Ibiq. tribus
mensib. iacens. stipem a ptere-
uitib. postulabat. Factum e
aut in die insignis solemnita-
tis beati uiri. ut illic nobis mis-
sas dicentib. in loco que supe-
rius nominauim. fideliter ex-
orar &. Cum q nos rite sacro

seā solemnia celebrantes. contesta-
tionem de domni scī uirtutibus
narraremus. subito illa uoce fe-
rare coepit. & flere. indicans
se torqueri. At ubi expedita
contestatione. omnis populus
scī in laudem dñi. perclamauit.
statim dissoluti sunt nerui.
qui ligati erant. & steterunt sup
pedes suos. cuncto populo spe-
ctante. Et sic ppitante dño.
usq; ad altarium scē ad commu-
candū pprus gressibus. nullo
sustentante peruenit. Que usq;
hodie. in colomis pseuerat. **XV.**

DE CAECO ILLUMINATO.

Merobaudis quidā. ex pago
picta uensi dū esset labo-
rans. cecitate pessima insidia-
tore inmittente. percussus ē.
Qui cum p sex annos male haberet.
in hac infirmitate duraret. ad-
uenit ad scē templum beati
martini. Ibiq; assidue orationi
incumbens. in crastina die. de

seā festiuitate. dū ad pedes dom-
martini staret. subito uisū est
ei circa se tanquam coruscatio
resplenderet. Protinus apertis
oculis. cuncta prospexit. Qui
continuo clericus factus in eo-
dem loco. sanus abcessit. **XVI.**

DE HIS QUI NAUTA RETULIT.

Fuit & illud insigne miracu-
lum. cū dñs in die epiphanio-
rum obtentu beati antistitis.
ex aquis falerna pduxit. ac
de alui fundo uinum elicit
pauperi. qui quondam latices
in uinum mutauit. Igitur dū
quodā tempore iter agerem.
in pago balbia censi. ad ligere
fluuium usq; pueni. Cumq; a
nauta qui nos ripę alteri trans-
ponere debebat. sollicite re-
quireremus. loca. in que pesca-
turi pcederemus. locū indicat
dicens. Sit uobis beatus mar-
tinus in adiutorium. At nrī
in grate hęc suscepunt. dicen-

tes. quod in eius nomine nunquam
captura uita euenisse. Et ille
haud dubium quia prestat hec
uirtus eius. Nam referam uob.
que mihi hoc anno contigerint.
uel qualiter per uocationem
nominis eius. oppitulante dno.
que optauimus. Denique dies
erat epiphaniarum. & ingres-
sus in promtuarum. nihil potui.
quod haurire inueni. Regres-
susque orauit dicens. Beatissime
mariane. trans mitte mihi in hac
seca sollemnitate aliquid uini. ne
epulantibus aliis. ego ieiunus re-
maneam. Dum haec autem taci-
tus orarem. uoce in uulteriore
ripa audiui. me uocante. ut na-
uem homini qui iter agebat ad-
ducerem. Uerum ubi acceptis
comis tonsorum. & iam impetu
fluctus secare coepi. & in medio
ut pite amne pueni. subito ex-
cussus magnus ex gurgite pis-
cis. in nauem cecidit. Quem con-

stitutum oppressum. transpositis
hominibus. domum regressus sum.
Uendit quoque pisce. uno uini modio
cum ceteris si refectus. Ergo no-
ueritis. quia uelociter in id quod
inuocatus fuerit. si precatur si-
deliter apparebit. Testor autem
dno. quia hec ab ipsius nauis ore
cognoui. XVII
DE GUNTBRAMMO DUCI.
Quadam die dum guntbram-
mus & bos. contra uicium
ambi a censem ligerem flumi-
um transmearent. & irruentibus
iam tenebris. mundum nox horri-
bilis & iners. subito aduersan-
te uento. nauis turbantur in
pelago. Separatisque nauibus que
pontem illum sustinebant. & aqua
usque ad summum replent. descen-
dunt cuncti usque ad cingulum. cum
ipsis nauibus in profundum. nequaqua-
tam nauibus subductis a pedibus.
Ex terris autem omnibus bos non
rauce uociferans. beati martini

auxilium proclamabat. & ut eis
ad liberandum festinus occurre
re & precabatur. dicens fident
suis. Nolite timere. Scio enim
quod dextera sancti uiri ad auxilia
portigenda. maxime in neces
sitatibus sit parata. Haec eo di
cente. directus ad donauib. muta
to quento contrario in secundum.
nullo peruenire puenerunt ad li
tus. Ubi tam presentis occurrit be
ati confessoris suffragium. ut
etiam argentum quod fluuio
rapiente perdididerant. ipso denique
fluuio in litus restituenne reci
perent.

XVIII

DE LANDULFO LUNATICO.

Quidam ex uennensi terri
torio. Landulfus nomine.
gra uiter a lunatici demonis
infestatione uexabatur. Ita ut
plerumque ab hoste se uallari pu
tans. in terram corrueret. & cruen
tasque ex ore spumas emittens. tam
quam mortuus habebatur. Quod

genus morbi. epelepticum pe
ritorium medicorum uocitant
auctoritas. Rustici uero eadi
uum dicunt. pro quod cadere
patientes facit. Cumque se ante
dictus. in hoc exitu uideret & af
fligi. audita beati presulis fama.
seam eius adiuu basilicam. ut
sibi presenti cunctis suffragio sub
ueniret. Sed cum in eundem locum
plenus fide uenisset. ardentis
eum seu demonis pulsabat au
dacia. Nec eulicebat atrium e
gredi. propter publicam doemo
ni infestationem. in atrio tamen
nihil nocebatur. Nam uisibiliter
cum magno armorum strepitu ueni
entes. conabantur euicassitelo
rum acuminibus. perfodere. Quod si
se subderet. terrenarum superum
multitudo horribilis dissilire
uidebatur. Sed & uoces publice
ab eo audiebantur. exprimentium
& dicentium. Martinus que ex
peristi. nihil tibi poterit subue

nure. Quia nris es ditionib. manci-
patus. Sed ille ad hec fidenter
immobilis. signu crucis opponens.
terribiliter eos p aera terrens
effugabat. Post has aute uacu-
as & inanes inmissiones. cu uide-
re inimicus qd eum sibi uendi-
care non possit. dolis eum temp-
tauit illudere. Componens naq
se in speciem ueterani. uenit ad
eum dicens. Ego sum martinus
que inuocas. surge & ora coram
me. si uis recipere sanitate. Cui
ille ait. Si tu es dominus martin.
fac sup me signum crucis. & cre-
da. At ille audito nomine signi.
sibi semp contrari. tamqua fum
euanuit. Post hec aute stans ad
pedes gloriosi domni. factus e
in stupore mentis. & uidit bea-
tam basilicam. nouo lumine ef-
fulgere. Ex qua egrediens ses.
dixit ad eu. Ex audita e oratio
tua. Et ecce eris sanus. ab infir-
mitate qua pateris. Et sic beate

crucis signaculu. sup caput eius
faciens. abcessit. Ille uero in-
se reuersus. a mota omni insi-
dia. sensit se salutem integram
recepisse. Tamen post recepta
sanitatem. cu coepisset uino uti
supflue. corpus quia diu ab-
stentio ymbre maduis. & latus
ei cum uno pede manuq. contra-
bitur. Sed parsimoniam se ite-
rum deputans. caputq. tonsu-
rans. rursus beati uirtute red-
ditur sanitati.

DE THEODOMARO DIACONO CIECO.

Qum singula queq. miracula
beati uiri succincte scribun.
nec ea ampliore sermone ex-
pandimus. uerendo ualde atq.
timendo iter carpinus inchoa-
tu. ne forte dicatur a pruden-
tiorib. multu hec poterat pe-
ritus extendere. Sed nobis
in ecclesiastico dogmate uer-
santib. uidetur ut historia que
ad edificatione ecclesie p tunc.

post posita uerboſitate. breuiatq.
ſimplici ſermone textatur. Ut &
uirtutem beati antiſtitis p̄dat.
& ſapientibus faſtidium non im-
ponat. Quo facto. & lector p̄uo-
cetur in lectione. & ſeſ. p̄datur
in opere. Theodomeris diaconi.
cum p̄ humore capitis. decedenti-
bus cataractis. oculorū a ditus
haberet p̄ quatuor annos graui-
ter obſeratus. uenit ad cellula
conditens em. in qua uir beatus
transiit. Proſtratusq. ad eius
lectulā. nocte tota lacrimis &
orationib. deducta immobilis.
ma defecit terram flētib. tepu-
itq. ſuſpiriis eius. uenerabilis
lignū cancelli. Luceſcente autē
die. reſeratis cataractis lumi-
nū. lumen uidere. p̄meruit.
quid unquam tale fecere cū ſer-
uatis medici. cū plus negotiū
doloris exerant quā medelē.
cū diſtento tranſfixoq. ſpiculis
oculo. prius mortis tormenta

111
figurant. quā lumen aperiant.
In quo ſi cautela feſellerit. & er-
nam miſero p̄parat cecitatem.
Huic autē beato confefſori. uo-
luntas ferramentum ē. & ſola uir-
tus unguentū. xx.

DE DESIDERIO ENERGUMINO
In qua cellula. cū deſiderius e-
nerguminus. ex aruerno ueniens.
nocte integra debachatus ſit.
mane facto. coepit declamare
quod cū beatus martinus incen-
deret. In his uocib. euomens pu-
rulentū neſcio quid cū ſangu-
ne. demone eiecto purgatus ē.
Infectumq. ſanie puluerem de-
relinquens. cellulam egreſſus
ē ſanus. xxi.

DE HOMINE MANU CONTRACTA.
Quidā in eundem locū. ma-
nū debilem contractis di-
gitis dēuilit. ita ut un-
gues in palma ei affixi. decur-
rente interdū ſanguine. dolo-
rē ei nimū generarent. hic

proiciens se ad ante dictum glo
riosi domni lectulū. flens & de
precans. tam dolore instigante
quā fide. postera die directus
digitis. manū recepit in colo
mem.

xxii.

DE REMIGIA MATRONA.

Similem infirmitatē remigia
matrona incurrens. ad beatā
cellulam. ualde deuota puenit.
Que uigiliis & orationibus insistens.
cū matriculam que ibi congre
gata ē pasceret. aridū brachiū.
cū contractis digitis. sanū extu
lit ad miscendum. Et sic tota
die benedictis pauperibus de
seruiens. sospes remeauit ad
ppria. haec in posterū. annis
singulis. ante diebus fratribus
alimētū sufficiens exhibebat.
Factū ē autē. ut quadā uice. cū
una puella r̄suarū male aquar
tam t̄phi febre quateretur.
dū autē secundū consuetudi
nē ueniens. pauperibus illis exhi

bæ uictum. sc̄i uiri implorat au
xilium. Et p̄ quatuor dies. ad be
atā cellulam continuatione atq.
ieiunio decumbebat. ab omni fe
bre sanata. cū famula magnificans
d̄m. domū regressa ē.

xxiii.

DE UINASTE CAECO.

Talia exerceens quidā uenastes
nomine. lumen recepit. dum pau
peribus illis uictus necessaria mi
nistrauit. hic cecitate maxima
pannos plurimos aggrauatus.
habebat in consuetudine. ut ue
niens de regione sua ad ante di
ctam sc̄i cellulam. pauperibus illis
alimētū amplissimū exhiberet.
Uigiliisq. deuotissime celebratis.
eos in sac̄itate reficeret. quibus
ipse iuxta possibilitatē. tamquā
famulus seruebat. Diuigitur
hec p̄ multos ut dixim̄ annos im
penderet. quadā uice implētō
uoto. seruitioq. simul. p̄sternit
ad cancellū sc̄i lectulū & orans ac
uale dicens. regredi cupiebat.

Post complētā autē orationem ex
 surgens: apertis parump̄ oculis. in
 tuetur cortinam sericam decan
 cello pendēte & ait. Video tam
 quam palliū sericū. hic appensū.
 Cui auunt suū. Veritatem uiderē
 cognoscimus. Ipse autem coepit
 iterū flere. atq; orare. ut bea
 tus confessor. opus coeptum
 dignanter expleret. Qui dum
 orat attentius obdormiuit.
 Apparuitq; ei uir. p̄ uisū dicens.
 Uade ad basilicam domni martini.
 & ibi plenam obtinebis sanitatē.
 Quia nihil moratus. famulorum
 manibus deductus. ut limina
 beati confessoris attingit. lumē
 integrum. oppitulante fide re
 cepit. **XXXIII. DE HOMINE**
OMNIBUS MEMBRIS CONTRACTIS.
Inbitur igo quoq; fuit quedā mu
 lier. quę concipiens peperit
 filiū. Cuius poplites ad stoma
 chum. calcanei ad crura tra
 xerant. Manus autē ad heren

tes pectori. sed & oculi clausi e
 rant. Qui magis monstrū aliq̄d
 quā hominis speciem simulabat.
 Qui cū non sine derisione multo
 rū aspiceretur. & mater argue
 retur. cur talis ex illa p̄cesse
 rit. confitebatur eū lacrimis.
 nocte illū dominica generatū.
 Quē inter imere n̄ audens. ut mos
 matrum ē. tanquam sanū puerū
 nutriebat. adultūq; tradidit
 mendicis. Qui accipientes. posu
 erunt in carrucam. & trahentes
 ostendebant populis. multum
 p̄ eū stipendū accipientes. Dum
 hęc plōnga tempora gererentur.
 Anno & aetatis suę xl. uenit ad festi
 uitatē beati martini. Proiectusq;
 foris ante sepulchrū. miserabili
 ter decubabat. Transacta autē
 festiuitate. uisū auditūq; rece
 pit. Inde reductus ad solitam
 consuetudinē. postulabat stipē.
 Post annū fere aut amplius. ue
 nit iterū ad solēmnitatē. posi

tusq̄. ē in loco. in quo pruisiacue-
rat. Decursusq̄. solemnitatis fe-
stus. directus omnib. membris. ple-
nissima obtinuit sanitate. Que
ne incredibilia fortasse uide-
antur. ego eum sospite uidi.
Nee audita ab aliquo. sed ab eius
ore narrata cognoui. Sed quia
dixi. parentib. eius. hec ob pec-
catu euenisse. pro uolentiam
noctis dominicæ. cauere ou-
ri. quib. sunt coniuncta coniu-
gia. si ē alius dieb. uoluptatis o-
peram dare. hunc autē diem.
in laudib. di impolluta deduci-
te. Quia cum euenit. exinde
aut contracti. aut epilepti-
ci. aut leprosi nascuntur. Sit
q̄. documentū. ut malū quod
una nocte committitur. pro mul-
torum annorū spacia p̄feratur.
Ixxxv. **DE PARALYTICO SAN.**
Illud p̄c̄eris admirandū mi-
raculū. uobis orantib. explica-
bo. Quod post immensū meroris

cumulū. magnum nobis auxiliū
patefecit. Dum & uirtute mbe-
ati p̄tulit. & quod titubata
uerit. corda q̄. mutata popu-
lorum. larga stabilitatis firmi-
tate munuit. Nam cū uenera-
bilem dominicæ natiuitatis
noctē. sacros̄. deducta ex eu-
bus. p̄cedentes de ecclesia. ad
basilicam sc̄. ire disponeremus.
quidā ex energuminis. atroci-
or c̄xeris. coepit nimū de ba-
chare. & ducer pens̄. se atq̄. col-
lidens. clamabat. Frustram ar-
tū lumina p̄c̄itis. casso eius
aedem aditis. qui uos. p̄p̄t. mul-
ta crimina dereliquit. Et ec-
ce uos abhorrens. romę mira-
bilis facti. Ibi c̄c̄orū. oculis. lu-
men infundit. Ibi paraliticorū
gressus dirigit. Sed & alius
quoq̄. morbis. sua uirtute fine
imponit. Ad hanc diaboli uo-
cem. omnis populus exturbā-
tur. Et non solū bruta m̄norū

corda. sed & iam nos ipsi. pauore concutimur. In gradientibus aut nobis cum flexu magno basilicā. om̄s pauimento prosterimur. orantes. ut sc̄i uiri presentiam mereremur. Et ecce unus bonulfus nomine. cui ante tres annos p̄ nimiam ualitudinis febrem. manus ambe cum uno pede. contractant. & ad festiuitatem beati uiri manibus directis. pede adhuc debili claudicabat. Ante altarium sem̄sternitur. orans. ut qui sibi manus aridas restituerat. pedem quoq. contractum. simili uirtute dirigeret. In hac autem oratione. a febre nimia circumdatur. & tanquam extensus in equuleum. neruorum dolore torquetur. Interea de supplice. dolor exierat contumacem. & qui uenerat inquirere

medicinam. coepit inferre calumiam. Dicebat enim. O domne martine sanitatem ad te tormenta quesiui. Quam si non mereor. uel doloribus n̄ affligar. Cumq. nos cum fleatibus circumstantes. beati prestolaremur aduentum. & inter hec sc̄a solemnia agerentur. oblatis sup̄ altarium sacris munerib. mysterumq. corporis ac sanguinis x̄i. palla ex more cooperitum. molliuntur contracture neruorū. & disrupto post infirmi poplitem corio. defluente sanguinis ruo. pedē extendit incolomem. Quod uidens ego. dō omnipotenti gratias agens. lumina flexib. madefacta. in hanc ad populum uoce prorupi. Meror a cordibus uris omnis abscedat. quia beatus confessor nobiscū inhabitat. nec omnino credite diabolo.

qui nihil unquam protulit ue-
rum. Ille ab initio mendax est.
& in ueritate non stetit. Me autem
ista dicente. omnium luctus.
laxatur in gaudium. Ipse & iam
infirmus coram nobis surgens.
in pedes constitit absolutus.
Uidens autem haec omnis populus.
in caelo clamore plausu
debat dicebat. Gloria in excel-
sis deo. qui sicut quondam pasto-
res angelico lumine. ita nos
hodie praesentia confessoris be-
ati clarificauit. & eum nobis
adesse praesentia uirtute mon-
strauit. Et sic a timore inimi-
ci omnes erepti. christi presidio ro-
borati sunt. XX. 41.

DE PIOLIO MUTO.

Nec dissimili huic uirtute. per
secundum epiphaniarum diem. uir
beatus apparuit. Cum os mu-
ti cuiusdam ostrisum. coram
populo reserauit. Piolus
quidam condatisensis clericus.

anxietate. procedens manibus
clausis. laboriosum mundose p-
tulit in usum laboris. Et hoc cur
acciderit. utrum hic autem pa-
rentes eius peccauerint. ut
sic mancus nasceretur. non est
nostrae discretionis exsoluere.
Unum tamen scimus. quod in eo sic
& in reliquis infirmis. est offen-
sa gratia sacerdotis. Nam cum
factus esset & decem annorum.
& accrescentibus unguibus. graues
dolores manuum pateretur.
eosdemque ferre non tolerare &
limina beati confessoris ad-
iuit. Ibi quibus diebus. multis cum sum-
ma parsimonia demoratus.
digitos directos manusque. & u-
lit sanas. Post annos autem fere
quinque. pessimum incurrit in-
commodum. Et dum in nimia
febris atteritur. uocis elocu-
tione multatur. Ereptusque
a febre. sine loquendi officio
permanebat. Sed taliter fue-

rat aditus oris eius obstruc-
tus ut nec qualemcumq; mu-
gum posse emittere. Sed
adnectens eum corrigia tres
tabulas manuferebat. his
dem inter se collisis. sonum
quem ab ore non dabat. tabulis
pfererebat. Hoc opus uinitoribus
utile est. cum uinca ab infesta-
tu auum ceteruis defensare
nituntur. Cum aut uenisset
ante dictus ad sanctam basilicam
in ea nocte in qua dominus ihesus christus
fluente lacte uauriens. fa-
terna porrexit. ad beatum pe-
des uigilare disposuit. Trans-
acto aut tempore medie no-
ctis. obdormiuit. Qui cum es-
co quod pium periculi cer-
neret. pauore conterritus.
in hac uoce primum os obstra-
tum aperuit. Domine martine.
libera me. Et sic erumpens.
ab ore & faucibus eius sanguis.
auditum pariter & eloquium.

recepit. XX. vii.

DE MULIERE PARALITICA.

Cum uero interempto sygiber-
to rege. chulbericus regnum.
exemptus ab imminente mor-
te coepisset. rocculenus cum
cenomannicis. grauiter ciui-
tatem uironos opprimebat.
Ita ut cuncta deuastans. nulla
spem alimone in domibus. ecclesie
uel pauperum hospitibus relin-
queret. Postera autem die. le-
gatos ad ciuitatem mittit. ut
homines qui propter culpam mi-
nime uobis incognitam. in sancta
basilica residebant. extrahe-
rentur a clericis. Quod si dif-
feratur fieri. uniuersa permit-
tit incendio concremare.
Hac nos audientes. mestiuale
de basilicam sanctam adimus. &
beati auxilia flagitamus. Sta-
timque paralytica. que pro duode-
cim annos fuerat contracta.
dirigitur. Ipse uero rocculen-

ulteriore ripam aggressus. mor-
bo confestim regio sauciatur.
atq; ab infirmitatibus herodi-
anis. quas enarrare longum
uidetur allisus. & sicut cera
a facie ignis guttatim deflu-
ens. quinquagesima die aby-
drope conflatus interit.
Sed ne hoc silebo. quod illo te-
pore alueus fluiui. nutu di-
uel uirtute beati uiri. absq;
pluuiarū inundationibus re-
pletus. hostem ne ciuitate le-
deret. transire prohibuit.

XXVIII

IDEA LIA MULIERE CAECA.
Indie autē illa. recurrentis so-
lemnitatis. qua dñs p mundi
salute p pressus. confusus p dito-
re discipulo. eputu a postolis
ministrauit. cū om̄s a de ecclesia
pperarent. desiderabilia dño
uota dissoluere. quēdam muli-
er diuturna cecitate grauita.
cū esset inuilla. flere coepit

& dicere. Ue mihi. que cecata
peccatis. n̄ mereor hanc festiui-
tate cū reliquo populo expe-
ctare. Tunc cū fl & u magno
sollo pstrata. nomen beati in-
uocat confessoris. Comple-
ta oratione luci pristine re-
stituitur. Porro recepto lu-
mine. obreddendas dō gr̄as.
ad beatam basilicā cum admi-
rabili oculorū claritate pue-
nit. Sed & unus energumini.
die illa sc̄i uirtute curatus ē.
XXVIII. DE DUOBUS CAECIS.

Quo cec̄i. exhibiturigo uenien-
tes. a refectis palpebris. ex
glutino coniunctis. ad pedes
beati domni orantes. decuba-
bant. Factū est autē in die festi-
uitatis sue. astante populo.
dū uirtutes de uita illius le-
gerentur. factus ē sup̄ illos
splendor coruscō similis. Et
contractis ligaturis. que pal-
pebras obserauerant. deflu-

deductis

ente sanguine. late. uisu patente.
euncta cernere meruerunt.

XXX. DE MYT MYTA.

Mulier quedā. cuius os patu-
lum. humor nimius cum febre
ligauerat. ut nec linguam re-
gere possit. sed tantū mugi-
tū ut animal. nuocem ut ho-
mo poterat emittere. fide in-
stigante. cum magna animi con-
fidentia. ad beati confes-
soris aggreditur. Ibiq. multis
dieb. residens. & stipem simul
atq. oris apertione postulans.
tandem a se uirtute respicit.

Nam quodā die dominico. dū
missarū solemnia celebraren-
tur. hęc in scā basilica cū reli-
quo populo stabat. Factū ē
aut. cū domine oratio dice-
retur. & hęc apto ore scām ora-
tione coēpit cū reliquis decan-
tare. Ipsa aut. cū iugo seruitutis
haberetur. uincta. de reb. bea-
ti confessoris redempta ē. & nunc

cū uocis officio. ingenua perseuerat.

XXXI. DE MYT DEBILI.

Nec minore miraculo. se beatus
a deē inuocatum ostendit. Apra
quedā religiosa. u. februum op-
pressa. omnem usū membrorū.
solatantū lingua famulante
pdiderat. Nam cum manibus
simul ac pedib. contractis iace-
ret. & die noctuq. beati flagi-
tar & auxiliū. Uisu est ei qua-
dā nocte. uenisse ad se senem.
qui molli tactu. membra eius
cuncta retractar & Ex pte
facta mane. sentit pedes cum
una manu redditos sanitati.

Et stupens. ignorabat qui casus
hec fecerit. Alia uero die ad
monita p̄sopore. ad beatā ba-
silicā. nihil retardans p̄ficisci
tur. Nox aut. illa erat. uigilia
de transitu confessoris. Me-
die aut. noctis tempore iam
transacto. uigilans nescio quo
terrore concutitur. & subito

manus eius contracta dirigitur.
Stupente autē populo. cuncta
que prius protulerat enarra-
bat. Cognoscens ipsius fuisse
virtutem prius. in illa erecti-
one pedū. qui nunc in manus
sue directione clarebat.
XXX. II. DE OLEO AD SEPUL-
CHRUM CRESCENTI.

Cum talia miracula. que se ip-
simus. cotidie cernamus.
quid illi miseri sunt dicaturi.
qui se uerum in uita sancti anti-
stis. mentitū esse pronuntiant.
Nam audiui quendam. nequam
ut credo repletum spiritu. pro-
loquentē. non potius se fieri. ut
oleū sub martini benedictio-
ne eruisset. Sed nec hoc quod
elapsa ampulla. superstratum
marmore pauimentū corru-
ens. profuturū in lesa. Quod er-
go nup̄ actū ē. multos in testi-
monio exhibens. declarabo.
Quidā de diaconibus nostris. male

a quartana typhi febre crucia-
batur. Que cumplerumque ar-
guerim. cur se gressus ad basili-
cā se ipse feceretur. nec ex cor-
de oraret. ut ei uirtus pontifi-
cis subueniret. tandē a nobis
compunctus. ad beatū tumu-
lū. pro uoluitur tremens. De-
hinc cum paulis pignis februum
que euisset. rogat sibi exhibe-
ri ampullam cum rosatio oleo
semiplenam. Jam enim ad ipsā
febrem. ex inde licet parū pro-
fecisset. multū tamen expen-
derat. & erat ualde media.
Peruncta ab hoc liquore fron-
te & temporibus. postulat ut
uasculū secus beati tumulum
poneretur. Quarta uero die
cū eū febris urgeret. ad basi-
licā pergit. pro uoluitusque diuitis-
sime orauit. Apphensā enim
ampullam quā reliquerat me-
diam. inuenit plenā. Admiras
que uirtutē beati antistitis.

ea domūcum timore & uenera-
 tione reponat. Ex qua rursū
 punctus. p̄tinus omnis ardor
 quēuit incommodi. nec ab eo
 de ultra contractus ē. Postea
 ab hoc unguento simile in fir-
 mū p̄unguens. oleo crescente
 sanauit. & multos deinceps
 p̄ illud sanitati restituit. q̄d
 & iam de eadē ampulla. post
 hec actusit. non sine grauisus-
 pirio atq; miraculo memora-
 m̄. Nam cū ante dicti diaconi
 hospitoli de parietē pende-
 rēt. incurstante insidia inimi-
 ci percussa. atq; infrustis deci-
 dit comminuta. Effusūq; oleū.
 uelociter terra absorbit.
 Tamen puer qui aderat. cū ui-
 disse factū. accepit uasculo
 ipsā terrā exprimens. pariūp
 olei elicuit. Rosāque effusā
 fuerat. cū effracto uitro col-
 ligens. nobis exhibuit. quod
 ego accipiens. diligenter in-

uasculū alterū transmutauit.
 Erat enim mensura olei. quasi di-
 midu calicis paruuli. & tamen
 in uasculo duorum digitorū
 tantū altitudine fecit. Inera-
 stino autē p̄spiciens erat al-
 titude olei. quasi quatuor digi-
 torū. Obstupescit ego. ob-
 uirtute seī liquoris. hoc signa-
 culo meo munitū atq; cooper-
 tū reliqui. Post dies autē septē.
 iterū p̄spiciens. plus ibi quā
 unū sextariū repperi. Aduo-
 cans autē diaconū. ut hoc ei
 ostendere. affirmabat. cum
 iuramento. tantū tunc inef-
 fracta perisse ampulla. quan-
 tū nunc in ista cerneret. Que
 usq; hodie in dī nomine. bene-
 ficū p̄sentib; p̄stat. Ipse quoq;
 basilica p̄xit. p̄ uolūtusq; di-
 utissime orauit. XXX.iii.

DE LEO MARO

Proferat & andegaua regio
 miraculū suū. de qua allomeris

de leomaro

quidā procedens: cum contrac-
tis pedib, ac manib, lingua & iā
debilis: beati confessoris tem-
plum expeit. Ubi cū tota
quadragesima resedisset, as-
sidue orans ac deprecans: ut se
uirtus sc̄i antistitis uisitare &
aduenit dies illa dominica
ante sem̄ pascha, in qua dñs nr̄
stratas ab arborum spoliis ui-
as incedens: hierosolimis ue-
nit, turba psequente atq; cla-
mante, osanna, benedictus qui
uenit in nomine dñi. Illa ergo
die cū sero factū esset, & ipse
solus a foris ante tumultū de-
cubaret, subito factus ē in ex-
tasi, & pauore pterritus: lace-
bat ut mortuus. Qui cū ipse
se refert, p duarum horarum
spatiū, aut amplius fuisset
oppressus: tamquam de somno
euigilans, subito ad sensū suū,
reueritur. Eleuansq; se sur-
sū, sanū se eē miratur. Ibiq;

de clerico ceco
tota nocte uigilans, mane nobis
que acta sunt ore proprio resera-
uit. Clericusq; factus, in colo-
nis hospitio suo rediit.

XXXIII. DE CLERICO CAECO.

Oemq; eodē anno, cū festiui-
tas que in festiuis celebrat̄,
desiderabilis populis adue-
nisset, clericus quidā, cuius o-
culū nubes tetra contexerat,
ac lumen ne uidere possēt ar-
cebat, ad eam beati confessoris
adiuit. Uigilataq; cū reliquis
nocte, in luce secēte caelo, dum
de basilica pcedit, uisū quem
olim pdiderat, recipere me-
ruit. In eadem uero festiuitate,
tres energumini, multū se col-
lidentes, ad beatū antistitē, de-
clamantes, & fatentes crimina
& ut sibi sēs parceret deprecantes,
tandē purulentū nescio quid
ex ore picunt, & sic uirtute sc̄i
mundati sunt.

XXXV. DE CARCERARIIS DIMISSIS.

de carcerariis dimissis

In proximo aut. id est post tertia
 festivitatis diem. erant quatuor
 iuncti in carcere. Cumque eos ca
 uice iudex ita constringeret.
 ut nec uictus necessaria ulli p
 bere liceret. Antistitis beati p
 sidia. corde puro p^{er}cautur. Du
 haec igitur deuote agerent.
 media die subito se inditur tra
 bes. quae pedes eorum conclusi co
 artabantur. Confractisq. cate
 nis. liberatos se sentiunt. Nec
 mora. ostium p^{er}eunt. Quo apto.
 ecclesiam sciam nemine p^{ro}hibente
 Ingressi sunt. Custodes autē
 intantum obstupescit fuerunt.
 ut nec uerbis quidē eos increpa
 re p^{ro}sumerent. Qui & iam sequen
 tes eos. cū eisdem se in ecclesia ab
 diderunt. Illi autē dō maximas
 grās referunt. quod eos obten
 tu pontificis. dignatus fuerit
 liberare. XXX. VI.

**DE PIGNERIBUS QUAE LEODO
 WALDVS EPS DETULIT.**

Multi enim fide pleni. reliquias
 beati uiri portantes. multas
 uirtutes experiantur. Nam
 leodoualdus. ab rineatine ci
 uitatis ep^{is}. scⁱ domni. reliquias
 p^{ro}presbyterū suū deuotus ex
 p^{ro}curat. Quas acceptas. cum ter
 minū ante die tē ciuitatis ingres
 sus fuisset. occurrit ei adhuc
 inter deserta posito paralyti
 cus deferentiū in latis manibus.
O sculato uero fideliter uelo. quo
 capsā sc^orum pigneriū coop^{er}a
 erat. mox in pedes constitit.
 ac propriis gressibus. domū re
 gressus ē. Haec enim agis bea
 tissime confessor. nec tibi sa
 tis ē p^{ro}pria aede exornare. **O**
 digis. nisi & diuersos saltus.
 quos pede nā disti. uirtutibus
 tremendis illustres. Sed dein
 cep^{er} cecus quidā. ad mimculo
 deducente. in occursum earum
 uelociter p^{ro}perat. Adueniens
 autē quando beati pignera in sem

altarium locabantur. expedita
solemnitate. usum recipere meru-
it. oculorum. Sed & alia nihil o-
minus mulier. que diu mutata
fuerat. sermonis usum recepit.

XXXVII. DE INER GUMINO SANATO.

His enim dieb. ad beati uiriba-
silicam. quidam ex energuminis.
cum multos se cruciatus demonum
preferre dectamarat. & uis se eici
de ad quito uasculo. per beatum an-
tistite fateretur. deuolutus
terre. sanguine fixidum poscoe-
pit eicere. Quia duarum fere ho-
rarum spatio lacens. expulso de-
mone. purgatus erectus est.

XXXVIII. DE PUELLA MUTA.

Puella quedam paruula. indige-
naturonice ciuitatis. ab utero
matris sue muta pcessit. Cu-
ius os infantum obseratum fuit.
ut nec illas quas cunabulorum
tempus exegit. posse uoces
emittere. Mater uero de tam
tristi foetu anxia. cum lugeret

assidue. commouetur. puius. ut
beati psulis sepulchrum adiret.
Que exhibitam secum puellula. pgit
intrepida. Exposita que ante se-
pulchrum sci. cum ductissime oras-
set. iterum eam secum assumit. Ac-
censu uero timiamate. cum eam de-
supra ineret. introgat si bonum
ei odorem facerent. Illa respon-
dit. Bonum hanc primam uoce filie.
mater meista cognouit. Imposita
uero ori eius aqua. quam quondam
de fontibus benedictis acceperat.
Introgat iterum quale eius aporem
perere. Illa respondit. Bonum.
Tunc mater cum gaudio. sospitem
domum refert. quam tristis ad bea-
ti tumulum. fide fida deulerat.
XXXVIII. DE IO QYOD ARIDUS
PRBR. PER BENEDITIONE PORTAUI.
Aridus uir religiosus ex lemo-
uicino. causa tantum deuotionis
turonos aduenit. & beatum sepul-
chrum orando deo secularis. ad mo-
nasterium uisum. Amne transito

xxxviii deo qd aridus
benedictio in uocis

puenit. Qui diu singula loca uisitauit.
 que uir beatus aut orando de p̄s
 seruat. aut p̄ illendo sc̄ificauerat.
 ubi uel fessio corpori somnu. uel
 inedia deficiente cibū p̄buerat.
 Quinque cuncta circuit. cuncta per
 rat. uenit ad puteū. que s̄c̄s d̄i
 p̄prio labore patefecit. Fusāq̄
 oratione. a qua haurit. Imposi
 tamq̄ in ampullulā. domū regre
 diens deportauit. Cumq̄ ex in
 de infirmis multis tribueret & sa
 nitates. quada uice frater eius.
 uir februm impulsus decubuit
 lectulo. Octaua quoq̄ die. cum
 iam oculis clausis. in hoc iaceret.
 ut sp̄m exhalaret. atq̄. omnis
 familia p̄streperet. mortē con
 dolens patroni. uel funeris ne
 cessaria p̄pararet. uenit in men
 te p̄rbo. ut de aqua beati puti.
 in ore functuri guttam infer
 ret. Quā illata. ubi primū os ei
 attingit. mox oculos aegrotos
 aperuit. Absoluta & a lingua.

rogat sibi adhuc exinde minis
 trari. Acceptoq̄ calice. ut bibit.
 statim omnis febris aufugit.
 Et sic admirante familia. sanus
 a lectulo in quo iacebat. ere
 ctus ē.

xj.

DESISYLFO MANCO.

Quid autē de istis miraculis.
 me a paruitas poterit enar
 rare. Cū assumptus s̄c̄s d̄i de
 mundo. adhuc p̄dicator habe
 atur in mundo. Et cū se pat̄a
 populis ostentare nequeat. iu
 giter se patefacit uirtutibus
 manifestat. Dum caecos illumi
 nat. dū paralyticos sanat. dūq̄
 & reliquos aegrotos. pristinae
 sospitati reformat. Sed ego ut
 sepe testatus sum. indignum
 me censeo. tanti uiri signa de
 p̄mere. Tamen quia audax au
 deo. ueniā p̄eol egente. uir enī
 me impellit amor patroni.
 Et quia adhuc eē cū denuntia
 ui p̄dicatorem. dicā quid conti

gerit nup. Gysulfus ex cenoman
nicis. paupereculus. dū in ortel
lo suo meridie obdormissē.
nescio quid nequitię p̄pessus
esomno exiliens. contractis in
volam digitis. cū magno dolo
re manus debiles eleuauit.

I p̄sō quoq. dolore p̄mente rur
sus soluitur. in s̄pore. Et uidit
p̄uisū. & ecce uir stabat ante
eū. nigris uestib. cano autē capi
te. Qui conuersus. quid sic in
quit. tu fl̄ib. commoueris. Et
ille. Ecce uenerabilis domine.
dū parump obdormiui. cum
dolore exp̄ge factus. opus ma
nuū mearū pdidi. Et nescio
quid sceleris comississem. Tunc
uir ille. tanqua discipulis dñs
deceonato. quia neq. ille pec
cauerat. neq. parentes ei. sed
ut manifestar̄etur opus dī in
illo. ait. Debilitas tua. torm
tū indicat populi delinquen
tis. Uade ergo nunc pueros.

& castella. & ad ciuitatē usq. p̄
tende. & p̄dica. ut se omnis ho
mo. a puirus & usuris abstineat.
& in die dominico nullū opus
absq. solemnitatib. mysticis
agat. Ecce enim corā dño. in la
crimis decubimus. uenlā p̄po
pulo dep̄cantes. & adhuc spes
ē obtinendi. si emendatio sub
sequatur in plebe. Nam hosti
litates & infirmitates. & alia
mala quę p̄fert populus. indi
gnatio dñi comouet. Et ideo
adnuntia uelociter ut emen
dent. nec crudeliter in scele
re suo depereant. Tu uero his
pactis. quę imperaui. tironos
ad basilicā p̄pera. ibiq. te uisi
tans. optineo apud dñm ut sa
neris. Cui ille. dic mibi quę s̄o
dñe. quis es. uel qđ est nomen
tuū. Cui uir. Ego sū inquit
martinus. tironorū sacerdos.
In his sc̄i uerbis. paup̄ surrexit
asomno. Apphensōq. bacello.

per imperatū aggreditur. Et que
 sibi fuerant imperata. populis
 nuntiavit. Mense autē septimo.
 postquā hec acta sunt. beata basi
 lica adiit. Ibiq. prostratus p̄tri
 duū. quarta die a seī uirtute ui
 sitatus ē. Jam enī conputruerat
 caro palmarū ei. que clausē de
 tinebantur. Et cū digiti ei dire
 ctiusissent. sanguis ab eis deeru
 pit. Sed his omnib. medicatis. o
 re pprio que reulimus enarrauit.

xli. DE CAECO ILLUMINATO.

Facis ergo beatissime confessor
 tuo more. ppriarū iniquitatib.
 populi. & sanas languores omni
 um. cunctosq. te fideliter inuo
 cantes. tuas medicāntis illustras.
 Nec fraudas extraneos. qđ ppri
 is libenter indulges. Homo er
 go incolaterritoru turonici.
 annorū quasi quinq. cū a febre
 lippitudinis grauarietur. de
 cidentibus cataractis. obstric
 tisq. palpebris. ualde cecatus ē.

Sup quod malū adicitur & illud.
 qđ a fuste percussus. disrupto ui
 su. unus ei crepuit oculus. Jam
 enī uiginti quinq. annos. in hac
 cecitate degebat. Admonitus
 ergo p̄uisū. ad beati tumulum
 uenit. Ubi orationi incumbens.
 die tertia unius oculi lumen
 recepit. Dehinc animatus hoc
 medicamine. attentius coepit
 orare. Quarta autē die. o cu
 lus qui crepuerat. reformato
 aperitur uisu. Qui hic & n̄ tam
 clarus cernatur ut alter. ta
 men luminis beneficium pandit.

xlii. DE MANU HOMINIS CONTRACTA.

Oebilis quidā. cuius manus
 contracta dirigerat. dū in
 atrio quod ante bectū sepul
 chrū habetur. orat ac p̄ente.
 in scā ei uigilia uisitāt. dire
 ctis digitis. manus ei ad usū
 pristinū restituta conualuit.

xliii. DE PYRO SUSCITATO.

Oquotiens hic p̄ph&arum

& sublimium auronū aut tūtes: quas
olim gestas legitimus: renouari mi
ramur. Sed quid inquam: quā hi
multa fecerunt iuuenes in se
culo. ne solus cotidie. renouat
& iam post sepulchrū. Quid ergo
agimus: quid silemus: quid oc
culimus pauci. quod populi de
clamant multi. Non ductus
in hac statione moremur. p̄fera
mus nouū heliseus seculo nro.
quae caeteri defuncti. uiuum
remisit a monumento. Idq. beatus
confessor. nobis p̄sentib. opera
tus ē. Quae enim causa fuerit.
ad uictoriū in diuise trinitatis
efflagitans. explicabo. Puer
genitus. lacte matris non defici
ente. nutriti ad alendū datur.
Quae hoc liquore sterilis. dū non
cooptose ut illi & tūle oport
uinū ē lactis alimenta ministrat.
coepit qui p̄ficere debuerat.
die p̄tereunte decretere.
& ita minus. ut nihil in eo am

plius quā pellis tenuis. quae ei
os sula contigerat & remaneret.
Quae matre mortua unū p̄pe
in hoc exitu duxerat annū.
Erat enim unicus patri. de uxo
ria dilectione quoddam memo
riale. Cui ut dixim. uictum
niente deficiente. ex inedia
febris accessit. Ut aut eum
hic feruor attingit. concur
rit pater a de ecclesia. ne p̄ter
absq. baptismo fungeretur.
Qui baptizatus. nec conforta
tus corpore. p̄ter illud sp̄ita
le remediū. iam suffosus ocu
lis. iam palpebris laxatis atq.
demissis. iam nullū fluxū spi
raminis habens. sup̄ beatum
sepulchrū. patre beuulante
deponitur. Nec defuit uir
tus illa celestis. quae quondā
paruulū. inter manus con
fessoris beati uiuificauit.
At ubi primū huius uestimētū.
cooptorium tumuli attingit.

ilico parvulus respiraui. Miru
 miraculu. uideret pallentes
 genas. gradatum uirtute diu
 na insistente rubescere. & so
 pnos oculos. in lumine rediui
 uolaxari. Tunc a sco uiuificatus.
 & a patre receptus. sospes usq
 hodie. ante testimoniu uirtutis
 habetur. xlii.

DE CAECO ILLUMINATO.

Sed & de picta uo. quida cecus
 p sex annos lumine uiduatus.
 tridua na p stratione. ad beati
 tumulu orans. lumen quo ca
 ruerat. operante solita uirtu
 te recepit. Actum e aut p se
 stuitate scipatroni. In qua
 metroue us picta uis antistes
 aderat n immerito hilaru be
 atissimi discipulus p conandus.
 Qui sole mitate explicita. cum
 in b minato eue. gaudens re
 meauit ad ppriam urbem. xlv.

DE DUOBUS PUERIS SANATIS.

Apud uultra connu quoq. uicu

picta uensem. du duo pueruli.
 nocte dominica in uno strato qui
 escerent. uisu e eis quasi signu.
 quo admittitinos comotio fit.
 resonans audis sent. Et sur
 gentes decubili suo dire xer
 ad ecclesia. Cuq. ad atriu ecclie
 puenis sent. inueniunt ibi de.
 choros mulieru canentium.
 Exterriti q. ualde cognoscen
 tes caterua ee demoniorum.
 du ad terra corruunt. nec se
 it e & atis infirmitas. signo sa
 lutari pmuniunt. unus lumi
 ne. alius & lumine & gressu
 multatur. Cuq. p multorum
 annoru curricula. in his infir
 mitatib. grauarentur. unus
 qui tantu lumine caruerat.
 Ad beati martini basilica de
 uote ueniens. ut oratione m
 expleuit. statim uisu recepit.
 Alius in eode loco se lumine re
 cepto. ad ppria rediens. ad
 huc debilis claudicabat. Veni

ensq; ad cellulam condattensem.
In qualectus uiri beati habetur:
dui bide nocte dominica uigi-
liae celebrarentur. subito oran-
te populo. sensit uirtutem di-
uinam a deo. Expectante ple-
be. p̄ terrā trahens. contra
parietem erexit. in quo fene-
stra reuoluitur. que fuit quon-
dā beati corporis porta. Et
orans. atq; p̄ gaudiolacrimans.
integre sanitati restituitur.
Nec ulterius. ullā p̄tulit de ma-
lis infirmitatib. grauitatem.
xl. vi. DE CLAYDO DIRECTO.
Puerulus quidam leuidulfus
pede sinistro debilis. dū cum
reliquis p̄uentibus. stipen-
dia querendo circuiret. tu-
ronos aduenit. Et parump̄-
remoratus. interim qd̄ age-
re coeperat. conatur imple-
re. Progressusq; claudican-
do cū satellitib. decimo ab
urbe miliario. uī doloris op-

primitur. Relictusq; a sociis.
solus sup̄ ripā aluei heuulabat.
multis ad festiuitate concur-
rentib. proclamans & dicens.
Ue mihi. quia solemnitatem uiri
gloriosi. expectare nolui.
Ideo me uirtus cū illidit. Qua-
dere rogo uos fidelissimi xp̄i
ani. qui d̄m timetis. subueni-
te ignorantiae mee. subueni-
te oppresso & debili. & siti-
mor d̄i manet. me usq; ad
sem̄ locū deportate. Igitur
cū hęc a multis p̄teruentib.
imploraret. quidā plauastro
suo sup̄positū. usq; ad sc̄am
basilicā duxit. Ubi tridua-
nā orationē continuans. re-
duntegratus pedib. In colomis
abscessit. **xl. vii.**

DE TRACTO QUI BOS TRAHIBAT.
Erat quidā contractus. qui
in similitudine heremite. cui
bos quondā solaciū fuit. bouē
unū habebat. Que plauastro

comunctum. p domus traheretur. scipem postulans deuorum. Igitur cum imminente festiuitate pontificis. thuronos aduenisset. prostratus coram sepulchro. orationi incumbens. deuotissime beati antistitis auxilium flagitauit. Deportatusq. iterum ad suum. ante scam absidatum tumuli ponitur. Cumq. expletis missis. populus coepisset sacrosancti redemptoris corpus acciperet. ilico dissolutis nodis. que genua nexa tenebant. impeditur. Et admirantibus cunctis. gratias agens. gressu proprio. usq. ad beatum altarium nemine sustentante processit. sanus deinceps degens. XLVIII.

DE ALIO QUI MANUS AC PEDES CONTRACTOS HABUIT.

Ex pago autem carnotensi. qui andegauo territorio habetur insitus. quidam nomine floridus. manibus pedibusq. contractis.

ad scam cellulam condactum. de qua beatus confessor ad celum migravit. allatus est. Ubi dum in uigiliis & oratione paucis diebus uacauit. omnis cunctitudo a corpore eius saugata discessit. Sicq. directis membris. incolomis ad propria remeauit. XLVIII.

DE CONTRACTO BRACHIO SANI.

Venerat dies festus sollemnitatis beate. In qua ceterus populum multum conuenerant. Et ecce debilis quidam. contracto brachio affuit. Dumq. beatu sepulchru labis osculatur. lacrimis rigat. uoce auxilium beati confessoris implorat. si de non diffusus. solitum presto labatur auxilium. Deniq. sacerdotibus qui aduenerant. ad agenda solemnia procedentibus cum lector cui legendi erat officium aduenisset. & arrepto libro. uitam sei coepisset legere confessoris. protinus he

directo brachio. sanus erigitur.
Expectantibusq. cunctis. presidia
que fideliter petat impetrauit.
I. DIE CAECO ILLUMINATO.
Sic & cecus in eadem festiuitate.
supplex plorans. receptionem
uisionis. ut pallulam attingit que
foris ad pedes sui de pariete depen-
dit. mox crumpente a palpebris
sanguine. teste populo uisum re-
cepit. **I. DIE DESINTERICIS.**
Cum autem morbus ille desente-
ricus. cum oculis pustulis mul-
tas attereret ciuitates. & interre-
liqua loca. urbs tyronica grauius
laeseretur. multi a brasō abeato tu-
mulo pulueris. hausto sanabantur.
Pleriq. de oleo quod inibi habetur
de libiti. liberabantur. Fuitq.
nonnullis remediū a qua illa. un-
de sepulchrū ablutū ē ante pa-
scha. Igitur cum multis multa
tribuerentur beneficia. uidi unū
in desperatione a desentria iacen-
tem. Qui ad basilicā ductus. a lus-

ingilias celebrantibus. noctem
quæ iam duxit. Diluculo uero
accidens ad tumulum. potato
cum uino pulueris. sanus rediit
a sepulchro. **I. II. DIE ALIO AB**
HUMORE GRAUI SANATO.
Aliis quoq. a reptusa febre.
a ualida. deiciens ore uenenu.
& per inferiorem partem extra mo-
dum solutus. lectulo decubabat.
Igitur grassante ueneno. laboran-
ti oritur uulnus huius sanguine.
& incredibili modo mouet se
uisibile usq. plantam. Erat enī.
lum magnitudine oui anserini. De-
inde sursum reptens. cum nimo
dolore discurrit per latera. p.
brachia. & usq. ad ceruicem p.
greditur. Dehinc paliud la-
tus. ad plantā usq. deducitur.
Ex inde retrosum reuertens.
ad locum unde primo ortum
fuerat. uenit. Cumq. talit.
p. membra uagaretur egro-
ti. quomiser tenderet. quid

agerit. nesciebat. Nisi tantum
 nocet cum fletibus dabat. Exi-
 gebat enim dolor gemitum. cu-
 um corpusculo tanti doloris ir-
 ruerant. Tandem cum hęc nob
 manciata fuissent. in dieo solita
 tyriacam. ad uerum requirime-
 dicum. & quo uitam mortuus
 haberet. assumi dicitur. At
 satellites cum magna festinatio-
 ne currentes. de uato puluere
 monumenti. deserunt ad agri-
 tum. Dilibitumq; cum uino. bi-
 bendum porrigunt. Quo hau-
 sto. omnis ira dolor fugatus est.
 uir ipsa hora reddetur in colom.

l.iii.

DE FISSO REDINTEGRATIO
 Sic innumeris populi talia discen-
 tes. de longinquis regionibus
 beati expectant presidia confes-
 soris. In quo illud est preceptu-
 ris admirandum. qualiter sen-
 sa hominum. diaboli arte frau-
 data resituat. Quidam ergo

barocensis cuius. dum uinum
 um hausto. turbatus per uiam in-
 cederet. subito diuersis flama-
 bus uentis. puluis campi commo-
 uetur. & mixtus ut solet cum
 stipulis. in sublime leuatur.
 Fitq; tota aër. una nubes pul-
 ueris. De qua hic operatus. am-
 fofensu. equo dicitur. Igitur
 post paululum a suis. in uentus.
 domi turbulentus adit. arietur.
 hic effrenis factus. conabatur fu-
 gere. nemine persequente. Quid
 plura. coartatur uinculis. con-
 sepatur catenis. & in custodia
 detinetur. Quid enim abis firmens.
 obnegata fuge libertate. per prius
 se moribus lacerabat. Dum autē
 hęc agerentur. ad monita party-
 tis eius. ad beati cū basilicam per-
 duxerunt. Ibiq; oratione per
 longum tempus facta. sanus ab-
 cessit. Et ouens ut singulis annis
 ueniens. uota beato redderet
 confessori. Deinde ad ministeriu

sibi proximum. humiliatis capil-
lis. ac p[ro]br[iter] ordinatus. coepit do-
strenue deseruire. Non tamen
reddens. qu[od] miserat beato pon-
tifici. Quarto igitur anno. data
ut credo iterum inimico potesta-
te. rursus inuit in rediuita de-
mentia. & constrictus ut fuerat
prius catenis. ad sciam reducitur
eodem. Ubi p[er] sex menses. aut to-
amplius degens. In uigiliis & ora-
tionibus reddens qu[od] prius igna-
ue fraudauerat. sanus domum
egreditur. Sed peccatis facien-
tibus. iterum uino sepius made-
factus. In eadem iac[et] & tribulati-
one.

S DE PUELLA ALEXOENSE CÆCA.
Si singula qu[od]c[um]q[ue] uel qu[od]c[um]q[ue] aguntur.
uel qu[od]c[um]q[ue] gesta sunt. p[er]sequa-
mur. magnum conuiuium con-
gerimus. de mirabilibus confes-
sionis. Puella uero in alexoense.
iam adulta. lumen amisit oculo-
rum. Sc[ilicet] quoq[ue] limina d[omi]ni

de puella alexoense conu

audiens. p[er] omne tempus festi-
uitatis. humo prostrata orabat.
Tertia autem die post sciam festi-
uitatem. cum sui redire urge-
rent. rogat se ad beati sepul-
chrum deduci. Ibiq[ue] iterum
p[ro]strata. de palla que sem[per] tetigit
tumulum oculos abstergens.
& uale dicens discessit. Cumq[ue]
iam in nauum ascendere ait.
Gratias tibi ago beate confessor.
quia & si uideret non meruit tua
sc[ilicet] limina. uel tactu p[re]sensit.
Cum igitur hec cum lacrimis
didisset. dum tergit. oculos.
lumen recepit. Et conuersa
ait. Forsitan hec est beati basi-
lica. Cui qui propinquus erant.
ita e[ss]e ait. Tunc illa. Non tueri-
tar. Inquit. nisi gratias pro ac-
cepta referam sanitate patro-
no. Redeuntem autem. & in
laude antistitis declamantem.
multi uiderunt. Que comple-
ta oratione. gaudens discessit.

L.V.

DE PUERO MANU CONTRACTA

IN eadem uero festiuitate alius de
senonico puer. manum aridam
detulit. Post quartam autem
diem solemnitatis beate. dum stans
ad pedes oraret. expectante po-
plo. directi sunt digiti eius. U-
ditq; omnis conuentus plebis
magnalia di. qualiter inficieba-
tur manus a sanguine. ascende-
batq; gradatim parentes uenas.
Cura erat manus bibula. ut puta-
res spongiam diu aridam. lym-
phis iniectam. sitienter haurire
liquorem. Repletis ergo uenis.
roboratisq; neruis. rubescente
cute pallida. manum extulit
sanam.

L.VI.

DE MULIERE QUE CONTRACTOS
IN PALMAM DIGITOS HABEBAT.

Pari quodammodo ordine.
picta uentis mulier. meruit
optinere medelam. Nam hec.
contractis in uolam digitis. un-

guibusq; defixis. Impsis iudicam
ossibus. tota iam manu putre-
facta. uenit ad sei festiuitatem
deuota. optabilem expectans
medicinam. Igitur expectatis.
ex morte solemnibus dicit suis.
Integro quidem corde. ad de-
poscendum beati presidium ue-
nimus. sed ob sistens peccatis.
non meruimus quod petebamus
accipere. Consummata nunc
oratione. reuertamur ad pa-
triam. fidentes de bonitate pre-
sulis. quod corpore inbecillo. p-
sit anime fidelis oratio. hec ex-
hibissimilia aieus. quasi se uale-
dicens. discessit. Uergerit
quoq; Anuesperam die. prope
anniscaris ripam. accepit man-
sionem. Ad medium fere noctis
experge facta. gratias do re-
fert. quod ceter. quod uiuere.
uel quod beati pontificis tumu-
lum attigisset. Quocumma-
ximo fletu profert. iterum

de muliere que contractos in palmam digitos habebat

obdormiuit. Et ecce uir crine
cigneo. Indumento purpureo.
crucem gestans manu. stans an
te cam ait. Nunc saneris. In no
mine xpi. redemptoris nri. Et
apprehensa manu eius. misit
digitum suum inter digitos illi
us. qui clausurunt palmam. Et
parump mouens. direxit eos.
Dum hec inuisu uideret. euigi
lans. defluente adhuc sangui
ne. sanam eleuauit. In di laudi
bus manum. Regressaq; ad ba
silicam. Impleta gratiarum ac
tione. leta rediuit. **L. VII.**
**DE ALIA. QUAE DUM INFESTI UI
TATE SCI IOHANNIS OPERA
BATUR. DEBILITATA EST.**
IN festiuitate uero beati iohan
nis. cum populus ad missaru
solemnia conueniret. mulier
quedam accepto sarculo. agru
adit. ut scilicet euulsa malise
minis. uilana. messem sola pur
garet. Nee enim poterat ee

uallata solatio. obtreuerentiam
dominici precursoris. Cumq;
operari coepisset. protinus ma
nus eius. diuino igne sunt ap
prehense. Facies quoq; eius
quasi emittens flammam. tota
uessicis a pustulis ebulliuit. Cre
batur misera. non minus pudo
ris dolore. quam corporis. quan
do ea que clam gesserat. Inuita
prodebat. Dehinc uociferando
atq; huiulando. beati martini ba
silicam uelociter expetiuit.
Ante cuius sepulchrum. In hoc
tormento. p quatuor mensiu
spatium prostrata. restitit
omni uapore. In integritate cor
poris solidata est. Erat enim
ancilla. cuiusdam ciuis turonici.
Qui mediocriter p euces sa. alia. requisi
uit. **L. VIII. DE ALIO CAECO ET TRACTO.**
Puer parasiacus. cui ar. tis. erat uesti
m. ta. coponere. In crescente melanco
lia. ide decocti sanguinis spes. quar
tanarius efficitur. Atque
efferuescente humore. Ita
omne corpus eius.

Considerabo ubi deo dicitur

minutis p[er] seculis coartatur. ut
 a quibusdam leprosus putari
 tur. Sed & per omnia membra
 dolores pessimos sustinebat. am-
 borum oeculorum luce multa-
 tus. Igitur audita beati antisti-
 tas fama. & uirtutibus ubiq[ue] uul-
 gatis. turonicam ex petuit ciui-
 tatem. Accedensq[ue] ad basilicam
 sci. per dies multos leiuans &
 orans. recepto lumine. pristi-
 ne restitutus est sospitati. Grat-
 enim ingenius genere. Audi-
 ens autem leodastes. qui tunc
 turonicum regebat comitatu[m].
 quod talis artifex eet. calumni-
 an coepit. dicens. Refuga est u-
 dominorum. nec tibi licebit
 ultra per diuersa uagari. Et
 uinctum. domui suae custodi-
 endum dirigit. Sed nec ibide[m].
 defuit contra angelici confes-
 soris. Nam cum apprehensus
 fuisset. statim ab infirmitate
 ob qua carcerat coartatur. Et

cum pessime ageret. uidens eo
 messe in eum p[er]ualere pos-
 se. relaxatum a uinculis. libe-
 rum abscedere iubet. Ille quo-
 que ad basilicam regressus. sa-
 natus e[st] denuo. L. VIII.
**DE ALIA MULIERE. QUAE POST
 INGENUITATEM REUENITA.**
Simile est huic uultu. quod
 mulier post temeritatem li-
 bertatem. rursus a patris
 filius barbaris uenundatur.
 Sed uirtute sci. quos a eius se-
 sensaretur. contractis ad plenu[m]
 debilitatur membris. Nam
 & poplitum nec uulsa int[er]ti-
 sunt. ut sure crura continge-
 rent. Tunc relicta ad domum
 quibus fuerat inique distra-
 eta. patrocina beati ex peti-
 it confessoris. Ad cuius ade[m]
 non multo tempore commo-
 nata. libertate simul ac sospi-
 tate donatur.

De oculis & capite meo
quomodo sanatus sum

lx.
DE OCVLIS ET CAPITIS MEI
DOLORI. QUOMODO SANATUS SŪ.

Et quia prior libellus. ab eo
tempore initiatus est. quo
paulinus reliquit. & sub qua
draginta capitulis constabat
impletus. destinavi hunc in
ceptum in sexaginta comple
re. scilicet ut beatus martinus
qui uiduatus ab hoc mundo.
uirginitatis custodiuit inte
grum decus. & martyrium
insidus uel in publicis iniuriis
triumphabiliter adimpleuit.
Cui & iam a dera corona. tri
cesimi. sexagesimi. uel cente
simi fructus. In his centum uir
tutibus augetur. Spes eni
erat mihi. me non frustrari auo
to. quod in octo annis dno iu
bente compleui. Ipsumq; a
uirtute super me facta. ad eoc
ptum a me iter sum regressus.
Quod non sine prouidentia diui

nitatis. esse arbitror factum.
Ut ad eum finiretur. a quo legit
coeptus. In quo cum quinquaginta nouem uirtutes descripsis
sem. & sexagesimam adhuc at
tentius prestolaret. subito mi
hi sinisterum capitis tempus ar
tatur doloribus & pulsantibus
uenis. defluentibus lacrimis.
tantus immincbat cruciatus.
ut oculum uel comprimere ne
creparet. Quod dum per unum
diem a noctem grauiter fer
rem. mane adueniens ad ba
silicam sci. orationi prosternor.
Qua expleta. doloris locum. ue
lo quod ante beatum depende
bat sepulchrum attingi. Quo ta
cto. protinus & pulsus uenarū.
& lacrimarū fluxus abstulit.
Post tridie uero. dextram capi
tis partem. similis attingit dolor.
Pulsabant uenę. atq; uberim la
crimę defluebant. Iterum mane
consurgens. paruit prius modo.

contacto uelo capite. sanus abscessi.
 Transactis uero decem diebus. uisum
 est mihi. minuere sanguine. Tertia
 uero die post sanguinis diminuti
 onem subit mihi cogitatio. & ut
 credo p[er] insidiatorem iniecta. q[ui]a
 haec que p[er]tuleram. a sanguine
 euenissent. & si uena protinus
 fuisset incisa. confestim ita cessas-
 sent. Dum haec cogitarem ac re-
 uoluerem. amborum temporu[m]
 uene profluunt. renouatur do-
 lor qui prius fuerat. & iam non
 unam partem capitis. sed totum
 arripit caput. Commotus ego
 doloribus. ad basilicam propero.
 ac p[ro] cogitatione. praua depre-
 cans ueniam. palla que beati
 utigit sepulchrum. caput at-
 tigit. Mox dolore sedato. sanus
 recessi de uiculo. Multa qui-
 de sunt & alia. que uir beatus
 cotidie operatur. que insequi
 longu[m] est. Tamen si adhuc me-
 remur. uidere miracula. placeat

ea alteri coniungi libello. Nam
 ut diximus. hi duo libelli. in
 hoc numero teneantur. Ego
 quoque p[ro]xiat[i] dominicae maxi-
 mas refero gratias. quod mihi p[er]
 suffragium antistitis gloriosi
 concessum est. ut quod initio tra-
 ctavi. potui ad finem usque per-
 ducere. De precans. ut quod sepe
 confessor tribuit populis. mihi
 peccatori largus indulgeat.
 Purgat me a morbis. quos sepe con-
 spicit & intendit. restituat mi-
 hi lumen ueritatis. eruat me
 ab infidelitatis lapsu. mundet
 cor & mentem. a lurida lepra lu-
 xuriae. Purgat cogitationes
 a concupiscentiis prauis. atque
 omnem a me facinororum molem
 diluat ac p[ro]sternat. Ut cum
 in iudicium sinistra fuero parte
 locatus. ille me de medio hecdo-
 rum. sacrosca dextera digne
 tur abstrahere. reseruatumque
 posterum. sententiam iudicis

preſtolatur. Cumq; eo iudicante
fuero flammis infernalib; depu-
tatuſ. ſacro ſcopallio quo ille
tegitur a gloria. me contectū
excusæ apocna. Dicentib; regi
angelis. quod de quodā mona-
cho reſuſcitato dixerunt. iſte
eſt quo martinuſ rogat. Fiatq;
ut quia non mereor illa clarita-
te veſtiri. uel ab irruentibus
tartarorum miniſtris merer
liberari. Nec tantū mihi no-
xia pualet. ut ſeparer ab eis
regno. quē fideliter ſum con-
feſſuſ in ſeculo.

EXPLICIT LIBER SECUNDUS.

**DE VITIIS BEATI MAR-
TINI PONTIFICIS.**

INCIPIUNT CAPITULUM
LIBRI TERTII.

- I. De dolore faucium meorum.
- II. De puella debili sanata.
- III. De homine in cuius manu
fustis adheſit.
- IIII. De contracto sanato.
- V. De caeco illuminato.
- VI. De debili sanato.
- VII. De eo qui clauem die do-
minico faciebat.
- VIII. De mortuo suscitato.
- VIII. De eo qui pedem debilem
habuit.
- X. De tibia matris mee.
- XI. De mulieris manu sanata.
- XII. De puero a ualitudine
sanato.
- XIII. De theodanis pede sanato.
- XIII. De homine inclinato.
- XV. De Gundolfo debili.
- XVI. De caeco illuminato.
- XVII. De siggonis referenda
ruauri.
- XVIII. De infirmitate pecorum.
- XVIII. De caeco illuminato.
- XX. Item de caeco illuminato.

- XXI. De iuliano contracto.
 XXII. De muliere ad seilectionem illuminata.
 XXIII. De muto cui fratres abstulerant hereditatem.
 XXIV. De oleo crescente.
 XXV. De digitis cuiusdam mulieris directis.
 XXVI. De alia muliere contracta.
 XXVII. De puero contracto.
 XXVIII. De caeco illuminato.
 XXVIII. Item de alio. cui fustis in manu adhesit.
 XXX. De puero cui stomachus in firmabatur.
 XXXI. De dextera mulieris arida.
 XXXII. De muliere cuius manus in se adheserant.
 XXXIII. De morbo cavallorum.
 XXXIII. De lue que cum vesicis fuit.
 XXXV. De duobus paralyticis. & uno caeco sanato.
 XXXVI. De augusto contracto.
 XXXVII. De puella muta. & caeco.
 XXXVIII. De diacono catalaunensi.
- VIII. De muliere contracta & caeca.
 XI. De paralytico sanato. & ceteris.
 XII. De catenis suppuella confra-
 mas saluato.
 XIII. De duobus pueris sanatis.
 XIII. De malulfo contracto.
 XV. De alterius manibus directis.
 XVI. De muliere cuius brachium contraxerat. & ceteris.
 XVII. De eo qui pro debito teneba-
 XVIII. De caeca illuminata.
 XVIII. De paralytico debili.
 I. De prbro a frigore sanato.
 I. De infanto sanato.
 II. De clerico de sententia.
 III. De appenso absoluto.
 III. De muto sanato.
 V. De muliere cuius manus contraxerat.
 VI. De muliere caeca illuminata.
 VII. De caeco illuminato. & ceteris.
 VIII. De paralytico & duobus, & ceteris.
 VIII. De puero febriente.
 IX. De his que in itinere gesta sunt.

IN DEI NOMINE INCIPIT LIBER
TERTIUS. DE MIRACULIS SCI
MARTINI.

TERTIUM
ORDINANTE XPO
LIBELLUM. DE VIRTU
TIBUS SCI MARTINI
scribere incipientes.

gratias agimus omnipotenti
do. qui nobis talem medicum
tribuere dignatus e. qui infir
mitates nras purgare. uulnera
dilueret. ac salubria medica
menta conferret. Nam si a deus
beati tumulu humiliter animi.
& oratio sublimetur. si deflu
ant lacrimae. & compunctio ue
ra succedat. si ab imo corde mit
tantur suspiria. & pectora
facinorosa tundantur. inue
nit ploratus laetiam. culpa
ueniam. dolor pectoris pue
nit ad medelam. Nam sepius
tactus beati sepulchri. proflu
uus imperauit sistere. caecos

iudere. paralyticos surgere.
& ipsam quoque pectoris amari
tudinem. longe discedere. quod
ego plerumque exptus. indignum
me iudico. ut inter tantorum
miraculorum moles. & iam illa
hic inseram. quae sup me opera
ri dignatus e. Sed iterum ti
meo ne noxialis appaream. si
ex tamquam fraudolentus ab
scondam. Testor & enim dm.
& spem illam quam in eius uirtu
te posui. credens me a illius
misericordia non frustrari.
quia quotienscumque. aut do
lor capitis irruit. aut tem
pora pulsus impulit. aut au
res auditus grauidiuit. aut o
culorum aciem caligo suffudit.
aut alius membris dolor inse
dit. statim ut locum dolentem.
uel tumulo. uel pendente ue
lo attingi. p. tinus sanitate re
cepi. Mirans tactus. in ipso ta
ctu dolore recessisse cum cursu. l.

Quid autem nuper protulerim. pri-
 mi inferam. huic libello miracu-
 lum. Dum ad conuiuium residen-
 tes post ieiunium ederemus. pis-
 cis infertur inferculo. quem
 dominica cruce signatum. dum e-
 deremus. una mihi ex aristis ip-
 sius piscis inuoriosissime adhe-
 sit in gutture. que dolores
 commouens graues. incidebat
 fauces a cumine. & ipsam gula
 longitudine obserabat. impe-
 diebat uocis sonum. & neq. ipsum
 saluæ liquorem. qui sepe apa-
 lato defluit. transire sinebat.
 Tertia autem die. cum neq. tussi-
 ens. neq. excreans. tam ualere
 precere. recurri ad nota psidia.
 accedi ad tumulum. puolior in
 pauimento. Profususq. cum gemitu
 lacrimis. auxiliu de peccor con-
 fessoris. Dehinc erectus. uelo
 quod dependebat. gulam fau-
 cesq. & reliqui capitis attingi.
 Nec mora. sanitate recepit & prius

quam limina seã egredere.
 nullam fatigationem sensi.
 Quo tamen aculeus malus.
 deuenire ignoro. Non cum
 recci per uomitum. non de-
 scendisse sensi in alium. Unu
 tamen scio. quod ita me in
 uelocitate sensi sanatum. ut
 putarem quod iniecta a li-
 quis manu. illam que iniuri-
 am faucibus intulerat. abstu-
 lisset. 11.

DE PUELLA DEBILI SANATA.

Puella uero duodecim an-
 norum. omnibus membris
 debilis. per sex annos tam
 quam mortua. in domo pa-
 rentum lectulo decubabat.
 non ingressum faciens. non op-
 manu implens. non luce
 cernens. non sermone elo-
 quens. non audiens docu-
 tum. ad beati desertur tu-
 mulum. Fundunt paren-
 tes pro peccis pro filia. offerunt

muncera. & adhuc uota promittunt. Conuenit autem populi ad solemnia celebranda cum gaudio. sacre festiuitatis. Tertia uero die festiuitatis. uocat patrem puella dicens. sitio. Qui gaudens quod filie uocem qua numquam audierat. meruisset audire. cucurrit uelocius. & assumptum paululum aque. puelle detulit ad bibendum. Qua hausta. ait. Porrige mihi manum. Apprehensaque pater eius dextera. leuauit eam. Que stans super pedes suos. eleuatis ad celum manibus oculisque. gratias inquit tibi ago omnipotens deus. qui respiciens humilitatem meam. me per semetipsum antefitium tuum saluare dignatus es. Et sic redi integris membris. visum auditumque recepit. Ac domum leta regressa est.

.111. **DE HOMINE IN CUIUS**

MANU SUSTIS ADHESIT.
Ante duos autem annos quae haec agerentur. quidam nometuens. neque horans die sem resurrectionis domini esse. accepta annona ad molam uadit. Imposita tritico. quam molam manu uertere coepit. explicito opere non poterat uolam aperire. sed cum graui dolore fustem quem apprehenderat. tenebat Inuitus. Post haec uidens se non laxari. in ciso ab utraque parte fustem ad se basilicam uenit. Factaque oratione. & uigiliis celebratis. laxatus digitus. manus ei ad oppositum restituta est. Alio uero anno. in hac die seropus propter quod prius increpitus ad os fuerat. apprehendit. Rursum ei lignum in manus adhaesit. Ille uero cum dolore plorans. basilicam seam reperit. Sed non prius

meruit exaudiri. Post duos uero annos. a deandē festiuitatē qua puellam sanātam r̄culimus. & iste liberatus ē ab onere ligni.

III. DE CONTRACTO SANATO.

Ex lemouicino autē adueniens contractus. qui nec gressū face- re poterat. nec lumen oculorū habebat. deportatus manib. de uotorū. ante sc̄m sepulchrū de- ponitur. Dep̄catusq. misericor- dia beati amittitis. directis membris. debilib. sanitatē do- nat. **V. DE CAECO ILLUMINATO.**

Quidā caecus. qui longo tempo- re lumine caruerat oculorū. a deandē festiuitatē uenit. Et facta oratione. dū ante sepulchrū staret. subito a pertis oculis. re- cepto lumine iocundatur. **VI. DE DIBILI SANATO.**

Puer autē & incola ciuitatis tu- ronicae. dū ualitudine nimia ac diuturna consumitur. omni- bus membris debilitatur. & nos

sine spe gressuum. a febre re- linquitur. Cuius tibie ceu fu- nes in tortē. separari non pote- rant. Post discessū uero febris. ex p̄xit a parentib. ut eū ad sc̄am basilicā deportarent.

Quo exhibitō. deponentes eū ad pedes sc̄i. orationē faciunt. ut ei uirtus solita subueniret. Ter- tia uero die. cū ille uel paren- tes eius in oratione ac ieiunio p̄durarent. ex orto misericor- diae lumine. distortus a paren- tib. in colomis ē receptus.

VII. DE EO QUI CLAUEM DIE DOMINICO FACIEBAT.

Sic & alius senator nomine. de- seracatonno a ndega uis uico. dū die dominico clauem facit. di- giti ei ambarū manūū contra- xerunt. Unguib. que in palmas defixis. qui ostium pandere uoluit. manus reserare non poterat. Dehinc p̄ quatuor m̄- ses. iam unguib. incarnē defixis.

De eo qui
clauem die
dominico
faciebat

computrescente palma. auxilia
expetit confessoris. Et per qua-
tuor dies orationi ac ieiunio ua-
cans. manus sanas eleuans. inco-
lomis egressus. collaudans
uirtutem antistitis. Et ut nul-
lus aggredereur. quod ipse
presumpserat precabatur. VIII.

DE MORTUO SUSCITATO.

Eo tempore quo talia apud ur-
bem turonicam gerebantur.
legati de hispanis. id est florenti-
us & exsuperius. ad chilbericum
regem ueniebant. Quos cum ad con-
uiuium ecclesiae recepissent.
epulantibus nobis. eo quod se as-
sererent esse catholicos. flo-
rentius qui erat & ante senior.
sollicite flagitat. aliqua de bea-
tissimi uirtute cognoscere. At
ego gratias deo agens. interrogo
si uel nomen eius in illis regionibus
audiretur. uel uita illius lege-
retur ab aliquo. hec me uero
gante. ac magnifice in illis

honorari nomen eius. sed & ipse
peculiarem alumnū antistitis
narrat. Dicens super se magnā
eius uirtutē ostensam fuisse.
Auius inquit meus. ante multorum
annorum curricula. basilicam
in honore constraxit. beati mar-
tini antistitis. Perfecta quoque ac ele-
ganti opere exornata. turonorum
clericos religiosos destinat. ex-
prensus pontificis reliquias. Ut
scilicet locū quem in eius nomine
aedificauerat. eius reliquias con-
secraret. Quod cum fecisset. per sin-
gulos dies ueniebat. & prostratus
solo cum coniuge. sancti pontificis
auxiliū implorabat. Post mul-
tum uero tempus. ego nascor.
Cum autē trium mensium essem.
a febre pulsatus. & in tantum
exinanitus. ut papillas sugere.
nequillum alimentū ualere
accipere. Interea perdurante
morbo. cibo negato. palpitante
tantū spiritu. solus transiui.

prestatolatur. Nec mora. ipse quoq;
 exhalatur spiritus. Tunc mater
 mēta. uel auu. de uicāe ac pri
 mogenitē sobolis morte. appre
 hensū inter brachia. ante alta
 rium bēti martini. iam exani
 mē corpusculū. spe non incer
 ta deposuerunt. Et tamquā
 si sēm uisibilib. cernerent o
 culis. auu. eloquitur dicens.
 Spes nobis erat maxima beatis
 sine confessor. tua pignera
 deportare. quib. morbi depel
 lerentur. febres extingueren
 tur. fugarentur tenebrae. &
 alus quoq. infirmitatib. emun
 daremur. pro eo quod de te le
 gantur plurima. que uel ui
 uens feceris. uel post transitū
 operaris. Nā auduim de te.
 oratione mortuos suscitasse.
 lepram osculo depulisse. ener
 guminos curasse uerbo. uene
 nū digito compressisse. & alia
 multa fecisse. Hic apparebit

uirtus tua. si & nunc iuxta fi
 de nrām. hunc resuscitaueris
 paruulū. quod si non feceris.
 non hic ultra colla curuamus.
 nec lumen accendū. aut ho
 noris alicuius grām exhibem.
 Et hec dicens. relicto ante alta
 ri infantūlo abierunt. Mane
 autē facto uenientes. inuener
 eū ad altarium conuersum.
 Hæc mirantes. suscepit eū mat
 inulnis. & cognoscens eū resump
 sisse flatū. applicat ad papil
 lam. qui protinus haustolac
 te. confortatus est. Tunc pat
 cū matre. uel omni domo leua
 ta in caetū uoce. benedixer dñm
 dicentes. Nunc cognouim quia
 magnus es. & facis mirabilia so
 lus. qui nob paruulū confesso
 ris tui oratione restituis. Nā
 & loco illi. maiore quā prius fe
 cerant. reuerentiā exhibebant.
 Hæc ab ipsius florentiore. ita
 gesta cognoui. **quiii. De iio**

QUI PEDEM DEBILEM HABUIT.

Clericus erat ab urbe picta uo a
gro regionis illius. qui ad scā ba
silicam p̄tinebat. unius pedis usq̄
debilis. Que ut ipse assererat.
p̄ incursum demoni meridiani
p̄diderat. Qui inciso fuste ad m̄
suram genuculi. pelle sup̄posita
ad ipsū genuculu. extensorē retror
sū uestigio. gressum que pede
n̄n̄tebatur agere. fuste ad mi
miculante p̄ficiēbat. ad ante
dictam basilicam. post annos
nouē aduenit. fusa q̄ oratione
p̄ triduu. ante tertiu festiuita
tis die. poplite directo surrexit.
Adueniente autē ad scī solemnia
populo. qualiter p̄ uirtute eius
sanatus esset edocuit. x.

DE TIBIA MATRIS MEAE.

Matri uero mee. hoc ordine uir
tus scī subuenit. Tempore quo
postquā transactus parturiti
onis doloribus me edidit. dolorem
in uno tibiae musculo incurrit.

Erat enim subitaneus tam quā si
clauus affigens. & ita sic tam gra
uis sumā dabat. ut plerumq̄ eclip
sim generat. Nec erat quod eū
mitigare possit. nisi cū diutissi
me contra ignem tentus. a pauore
foci obstupesceret. Sed & si
unguentū aliquod parump̄fu
isset & infusū. quiescebat. quid
plura. post ordinationē meam
aduenit turonos. uel ad occur
sum antistitis scī. uel causa desi
deri mei. Cumq̄ ibidē p̄ duos
aut tres menses comorata fuis
set. assidue beati pontificis auxi
lium p̄cabatur. Tandē respici
ente miseratione consueta. dis
cessit dolor a tibia. qui p̄ tri
ginta quatuor annos. feminam
fatigauerat. xi.

DE MULIERIS MANU SANATA.

Sed & alia mulier de andegauo
territorio. digitis in palmam
defixis. ut ad locū sem̄ p̄ces ef
fudit. digitis directis. sanata

manu disces sit. XII. DE PUE
RO QUALITUDINE SANATO.

Puer familiaris nri. correptus
a febre. grauius urebatur. Ar
debant enim extrinsecus mem
bra. intrinsecus uero sitis ali
da erat. Et si potus aliquid
accipiebat. mox reiciebat ab
stomacho. nihil tam capiens.
cibi. Cumq. in hoc labore quar
to aut quinto die fatigaretur.
perit ut ei parum exhibe
rent de sepulchri puluere.
ad bibendum. Quo exhibito. in
noq. delibuto. ut hausit fidei
ter. recepta sanitate. conualuit.

XIII. DE THEODANIS PEDI SAN.

Theoda uero uulgiacharu quon
da prbrifilia. du ab humore
pedu frequentius laboraret.
unius pedis usu quindebilta
te redactus fuerat pdidit.
Post hec ad beatam aduenit basi
licam. in qua du crebras effun
dit pces. amota debilitate in

colomitate donatur. XIII. DE HOMINE INCLINATO.

Erat tunc temporis in uilla que
sub tuitione scæ matriculæ ha
batur. homo quida. qui tamquam
effractus remib. inclinatus am
bulabat. Hinc iuxta illam euan
gelicæ. serici mulierem. de or
ni pcliuus. nequa quis sursum po
terat erigi. Sed duob. in ascen
sus fustib. additis. incuruus age
bat gressu. Ad festiuitatem aut
adueniens. tertia die post acta
solemnia erectus. ab omni incur
sione diabolica mundatus sanus
abscessit. X. y.

DE GUNDELFO DEBILI.

Gundolfus aut quida ipsius ur
bis cuius. ab infantia sua cu gun
thatico chlotharu regis filio ha
bitauit. In cuius du haberetur
seruitio. & ordinante rege. as
cendens in arbore. mirta decer
per & poma. effractoramo cor
ruit. Collisūq. ad lapide pedem

suū. debilitatus ē. Post multos ue-
ro annos. dū in hac debilitate p-
sisteret. & ascenso equite. uel oei-
ter impelleret. a dea de lapidan-
te gressu precipitatur. Compres-
sumq. pede alium. qui sanus erat.
grauius laesit. Dehinc porta-
tus a dea basilicā postulat.
Proiectusq. a dea p̄uinciam. orati-
onē fideliter fundit. Nec mora
taē p̄icias. quae semp̄ tribulanti-
bus subuenire consueuit. Sed
ptinus. ablato omni dolore. inco-
lomis a p̄uinciam surrexit. Igi-
tur p̄ triginta circiter annos.
de alio pede sicut superius dixi-
mus. iugiter claudicabat. Tan-
dem inspectans p̄priae consci-
entiae noxas. conuerti decre-
uit. Ut scilicet humiliatus ca-
pillis. ipsi scō deseruere antisti-
ta sed prius a rege p̄ceptū eli-
cuit. ut res om̄s basilicae tra-
deret & uiuens. Quo facto. capite
tonsurato. impleret bonae delibe-

rationis uoto. pes ei qui effractus
ossibus. breuiatus erat. elongatur.
Et qui ante ad uob. pueris susten-
tantibus. ibat nunc sine ullius ho-
minis. ad miniculo. quo uoluerit.
absq. aliquo debilitatis impedi-
m̄to discurrat. **XVI.**

DE CAECO ILLUMINATIO.

Post haec puerulus quidā ex lemo-
uicino. caecus adueniens. lumen
recepit oculorū hoc modo. An-
no tertio natiuitatis suae. cū
iam gressū incipiens figere e-
rumpente lingua. an uerbis ora-
laxaret. dū matri alludit blan-
de. dū oscula libat. dū collo ei
appenditur. dū in uulnus defer-
tur. commota p̄missiōne dia-
bolica. u. uenti. puluis a terra
cū paleis eleuatur. sup̄q. puerū
de matre ei cū magno turbine
fertur. Sed rustica mulier. &
incauta. n̄ tractat se filiumq. salu-
tari uexillo munire. Ideoq. p̄
ualete insidia. oculi adoles-

centis replæi puluere. obserant.
 Qui diu uociferans. tandem mitiga-
 tus a matre. p̄mansit caecus.
 Adultus aut̄. datus ē mendicis.
 ut uel cū eis de ambulans. stipen-
 du quiddā acciperet. Erant aut̄
 parentes ei. ualde pauperes.
 Igitur duodecimo caecitatis siue
 anno. aduenit tironos ante diē
 solemnitatis. quia pater uerbum
 carni glutinans. mundos salutem
 inuexit. Decursis aut̄ festiuita-
 tis. dū recedentibus. hic ad pe-
 des sc̄i decubar̄ & immobilis. tunc
 sensit quasi pupugiss̄ & aliquis
 oculos ei abspiculo. Et statim
 sanguis ab his erumpens coepit
 defluere p̄ genas ei.auer̄ saq̄
 sursum facie. uidit sup̄ se caere
 um educere. & exclamans uoce
 magna. ait. Gr̄as tibi agos sc̄e con-
 fessor di. quia uirtute tua lum̄
 recipere merui. O admirabilis
 gr̄a. o uirtus imm̄sa. Multimo-
 dis enim effectib. dona tua

spargis in populis. Nam qui sta-
 pem p̄cierat. lumen recepit
 & diu ex tera luce. uirtutis tuę
 lumine uultus ornatur. O site
 multorū criminū tenebrae.
 an̄ris uisib. n̄ arcerent. nempe
 uenires uisibilit̄. & infirmis
 uoce p̄ri clamares. Aurū &
 argentū n̄ habeo. sed quod ha-
 beo do uobis. In nomine x̄i ih̄i.
 abite incolomes. **xvii. DESIG-
 GONIS REFERENDARIJ AURI.**

Fuerat causa quedā. ut rem̄ se
 oppidū p̄cerem. Cūq. a degi-
 dū ep̄m. qui tunc ecclesia rexe-
 rat. accessim. residentesq. in
 sacrario. aduentū p̄stolaba-
 mur antistitis. eo tempore sc̄i
 martini reliquias. licet & teme-
 rario ordine. sup̄ me tamen ba-
 bebā. Igitur siggo. reuerenda-
 rius quondā sigib̄ti. ad occur-
 sū nr̄m accedit. osculatūq. iux-
 ta me sedere de posco. Sed ille
 unā habens oppilatam aurem.

uix de alia poterat que loquebar
aduertere. Uerum ubi sufficien-
ter colloquio usi sumus. ille in
domū uocatur ecclesiae. Proti-
nus igitur ut a me discessit. dis-
rupto auris surdae claustro. &
quasi magnum ex inde uentum
exire sentiens. auditū recepit.
Reuersusq. continuo. mihi grāsa
gere. coepit dicens. Tertia enī
dies erat. quod de hac aure. au-
ditū a miseram. Sed cū tecum lo-
querer. sensi uelociter reserata.
Tunc ego confusus. ne mihi haec as-
scriberentur. aio. Noli dilectis-
sime fili. mihi aliquid gratiarū
referre. sed ei. cuius tibi uirtus
auditū restituit. Nam scias. beati
martini me cū haberi pignera.
Cuius tibi potentia. auditus gra-
uitas ē depulsa. **XVIII.**
DE INFIRMITATE PECORUM.
Quodā uero tempore. dū saeua
lues taliter de se uir & in pe-
cora. ut nec ad recuperandū gen.

putarētur aliquid remanere. qui-
dam denris basilicam scām ad-
it. oleumq. lichnorū. qui peame-
ram dependebant. suscepit cū
ipsis aquis in uasculo. Deporia-
tumq. domū. pecora que adhuc
hic morbus n̄ atigerat. intincto
digito in liquore. p̄ frontes & dor-
sā. cruce dominica signat. Ipsiq.
animalib; terrae deiectis. resupi-
natisq. ex hoc unguine. fide ple-
nus. infudit in ore. Mox dicto ci-
tius. clandestina peste p̄fusa. pe-
cora liberata sunt. **XVIII.**

DE CAECO ILLUMINATO.

A principatus quoq. incola. cui
p̄ sex annos uidendi usus fuerat
denegatus. beati confessoris. ex
p̄uit salutare p̄sidium. Ad cuius
basilica accedens. multo tempo-
re. ieiunus & orationib; uacans.
auxiliū beati implorabat anti-
stus. Deniq. ad ueniente sacro-
scā festiuitate. populis missarū
solemnia expectantib;. huic uis

de caeco illuminato.

credidit. Rediitq; in patriam
uidens. qui ad sc̄am basilicā alio
ducente p̄uenerat. Protāntāe
pietatis gaudio. uouit se ibi de
tonsurari. quod postea adiens
deuotus impleuit. **XX.**

ITEM DE CAECO ILLUMINATO.

Nam & quidā de transmarinis
partib; ueniens. diu opera exer
ceret in agro. subito sup̄ se uo
lencia uenti cū puluere. lumi
ne caruit oculorū. Et quū diu
caecus uia fuerat. ipse domū alio
regente deductus. In hac enim
caecitate. p̄ triū annorum
curricula d̄ & in̄ & ur̄. Post haec
basilicā beati confessoris expe
tit. Ad quā p̄ quatuor annos
orationi incumbens. uisitatus
uirtute diuina. patefactis lu
minib;. lucem uidere p̄meruit.

XXI. DE IULIANO CONTRACTO.

Sed & haec fama. ut sepe dixi
mus. non solum ad p̄pria urbem.
uerū & iam in alis urbibus.

& pene in toto mundo uulgata
ppatuit. Iulianus quidā ab his
panis ueniens. manus ac pedes
debiles. ad hunc medicū deuo
tus in gessit dicens. Credo enī
sc̄issime p̄sul. quod poteris mi
hi ea medelae aduimenta p̄bere.
que ceteris in te sperantib;. non
es solitus denegare. In hac cre
dulitate orationi insistens. &
de d̄ni miseratione n̄ dubitans.
directis pedib;. manib; q;. in colo
mis ē redditus. **XXII.**

DE MULIERE AD S. LECTUM ILLUMINATA.

Verum quia in superiorib;. li
bellis. sepius dixim;. & in loco
illo de quo migravit ad caelos.
plerumq;. miracula celebrari.
quid nup̄ gestus sit panda. Indi
gena urbis tironicae. uisus cla
ritate multatus. cellulam con
datensem. in qua lectulus bea
ti antistitis habetur exp̄uit.
Putans sibi p̄sidiū fore. si cancel
los ipsius lectuli contigisset.

Lectulus autē non alter dicitur
nisi quo paup̄imo illo substrato
cinere. appposito capiti lapide.
istrabel nri temporis. flexa
cervice recubuit. Ergo ad hoc
oraculū. mulier adminiculan
te viro deducitur. in quo p̄mul
tos dies. orationes compuncta
fundebat. Tandē pi&as semp̄
admiserandū p̄fusa respiciens.
uisū mulieri amissum. restituit.
Tantaq; deinceps femina fides ac
cendit. ut usq; ad diem sui obitus.
numquā a loco illo discederet.
**XXIII. DE MURO CUI FRATRES
ABSTULERANT HEREDITATEM.**
Incola uero andegauensis urbis.
turbatis membris morbo. caput
conuertit ad lectulū. Dehinc
per dies singulos inualecente
febre. cunctis artub. destitutus.
auditu & locutione priuatur.
Post paucos uero dies. cum dese
bre conualuisset. & sine uoce
maneret. ablata sibi a fratribus

facultatum parte. de domo pat̄
na proicitur. dicentib; fratri
bus. hic a mens effectus ē. non
patiatur d̄s. ut aut facultati
nrae inhereret. aut partē he
reditatis acquirat. Erant enī
ingenui. & possessionē p̄pria
incolentes. Sed nihil cogitan
tes. de his quę d̄i erant. eiecer
mutū & surdū. quę potius fo
uere debuerant. Ille uero quā
quā sine his usib; esset. sensum
tamen in corde retinebat. Por
ro autē apphensis manu. tabu
lis inter se collisis. uocē queren
tis imitabatur. Cum hoc enim
artificio. ad supra dictū uicū
aduenerit. Ibiq; alius stipem fla
gantib; adiungitur. Sextus
igitur iam defluserat annus.
quod paup̄iste. a diuitis sc̄ae
cellulae uescebatur. Factum
ē autē. ut in una dominicarum
nocte. dū ad domū hospitis sui
decūberet. subito locus ille.

de muro cui fratres abstulerant hereditatem

immensorepleretur lumine.
 Et ecce hic pauore pteritus.
 solo pfternitur. Et statim ui
 sus ē uir quidā ei. sacerdotali
 habitu compositus. tangens eū.
 & cruce x̄pi in fronte eius im
 ponens ait. **D**ns te sanū fecit.
 surge & ppera ad ecclesiam.
 & age gr̄as dō tuo. Ipse autem
 eleuata cum gratiarū actione
 uoce. clamorib. uiciniam com
 plē. Illico concurrunt omnes
 ad spectaculū. & mirantur
 loquentem. quē pridie uide
 rant mutum. Interea signū mo
 uetur ad matutinos. aggregatur
 & populus. Uigilia sc̄a celebrata.
 uirtus sc̄i glorificata ppatuit.
 his dieb. duo energumini. in hoc
 loco eiecto demonē. sunt mun
 dati. **XX. III. DE OLEO CRESCENTE.**
Sed reuertamur ad ariduum.
 Immo & iam peculiarem. ut ita
 dicā beati confessoris alumnu.
 cui sepius de suis pigneribus.

cernere miracula prestat. hic
 ad festiuitate sc̄i. cū illa qua
 litus ē benignitate. humilitate.
 & caritate puenit. Regrediens
 uero. ampullā paruūtā. de oleo
 sc̄i sepulchri complēam. secum
 dēulit dicens. Forsitan infir
 mus aliquis in uia ad dē. qui ad
 beatā martini aede. benedictio
 nē corde compunctus. accipere
 desiderat. Deniq. in quodā lo
 co mulier deuota accessit ad
 eū. exhibens ampullā aliam
 cū oleo dicens. Rogote serue
 x̄pi. ut me hoc oleo benedictio
 nis sc̄i fices. At ille ne uanitati
 subiectus uideretur ait. Par
 ua ē uirtus mea. sed si placet.
 oleū de sepulchro beati marti
 ni habeo. ex quo hoc oleū per
 fundamus. Tu uero si credis
 ei uirtute. magnā ex hoc salu
 tē hauries. At illa gaudens.
 p̄uit explere. quae p̄br lo
 quebatur. Uas & enim illud.

de oleo crescente

mediū erat. Cumq; de hoc liquore.
quod ad basilicā sc̄i assumptum
fuerat p̄funderetur. p̄tinus e-
bulliens oleū ampullā usq; ad
summitatē impleuit. Quod ma-
trona cernens. admirans uir-
tatē confessoris beati. domū
regressa ē gaudens. **XXV.**

DE DIGITIS CUIDĀ MUT̄ DIRECTIS.

Alia uero mulier. cuius digiti
in ipsā palmā contracti defi-
xerant. basilicā beati martini
exp̄iit. paucis quoq; inter po-
stis dieb; orationē fundens. &
sc̄i auxilium implorans. directis
digitis. manū recepit in colome.

XXV. DE ALIA MULIERE CONTRACTA.

Ante hos annos. puella in infirmi-
tate pessima ritens. in membris
omnib; debilitata contrahitur.

Haec auditis miraculis. quae anti-
tes gloriosus in singulis operat̄.
nomen eius inuocabat deuote.

Post dies autē paucos. rogat se
ad eī basilicam deportari. in

cuius atrio iacens. fusasē prius orati-
one cū lacrimis. a uirtute pontifi-
cis iustatur. Sicq; subuemente
diuina misericordia. sanata dis-
cessit. **XXVII.**

DE PUERO CONTRACTO.

Puer uero ex andegauo territo-
rio. dū in domo parentum reside-
ret. p̄missione ut ipse assererat
artis diabolicae. manū pedūq;
p̄dito usu. ita ut contractis in-
transsecus digitis. unguē in pal-
mā defigerentur. neruiq; po-
plitem arefacti. calcaneos ad
crura diuerterunt. Sicq; p̄ sex
annos a parentib; male baiolat̄.
ad temptū sc̄i antistitis depor-
tatur. Sed in oratione p̄durans.
restituitis membris. iuxta nomi-
nis sui p̄prietatē. quasi nouus ef-
floruit. Floridus enim. post bap-
tismū uocatus ē. **XXVIII.**

DE CAECO ILLUMINATO.

Clericus. ex natiuitate seruus
ip̄ius sc̄ae basilicae. p̄ incursū

insidiatoris lumine multatus. in
hospitio proprio nihil ibi laborare
potens. residebat egrotus. tribus
fere annis. hanc sustinens caeci-
tate. aede beati sacerdotis expa-
tit. ibiq; deprecans consuetam mise-
ricordiam. illuminatus rediit
ad propria. **XXVIII. ITÉ DENT.**
CUIUS IN MANU FUSTIS ADHESIT.

Ex turonico territorio. seruus
cuiusda. du die dominico sepe
componere. manus ei ad ipsum
lignu haerere coeperunt. At
ille uelociter extractam dexte-
ram. du factu admiratur atto-
nitus. manus ipsa cu dolore mag-
no contrahitur. Defixae sunt
quoq; unguiae in palmam. con-
tractusq; totus digitus dexterae.
ad uersorium regreditur
eumerore. Post quatuor uero
annos. ad basilica sci aduenit.
Oratione quoq; facta. sanatus est.
pdicans populus. ne factum qd
meditarer. ne tanti diei solet

ma. auarus agricola uiolare.
Ne resurrectionis sacrae & redemp-
tionis nrae caeleste mysteriu.
humanitas infirma. terrena
exercens opera. dissoluere.
**XXX. DE PUERO CUI STO-
MACHUS INFIRMABATUR.**

Puerulus quida ex albigenae.
tabescente diuersis morbis
stomacho. cibū potūq; exhorru-
it. Cumq; per multos dies in
hoc labore cruciaretur. ipsum
quoq; quod accipere uidebatur.
cum graui reueiebat amaritu-
dine. Fide plenus. desiderium
habuit. ueniendi ad basilicam
confessoris beati. In qua p̄ tridu-
um ieiunans & orans. die quart-
a accipiendi cibum desideriu
capit. Unumq; praelibans. con-
fortatus ē. Dehinc gratias agens.
sanus abscessit. **XXX. I.**

DE DEXTERA MULIERIS ARIDA.

Mulier queda. & ipsa ut aiunt
ex andegauo ueniens. quae om-

mbus quide[m] membris arida erat
sed p[ri]cipue dexteram. cu[m] digitis
aridiores c[eteris] artub[us], defe-
rebat. ad sepulchr[um] sc[ilicet] p[ro]sterni-
tur. Ex inde egressa. p[ro]p[ri]o
tempus in atrio comorata e[st].

Succurre[n]te uero interuentu
antistitis gloriosi. uena sangui-
ne. cutis rubore. corpus reli-
quu[m] fortitudine recipiens. so-
lidatu[m] e[st]. Cuius haec fuit causa.
ut ista p[ro]ferret. quia die sabb[ati].
post solis occasum. quod no-
cti dominice adiacebat. pane[m]
uoluit conformare. xxx.ii.

DE MULIERE CUI MANUS IN SE ADHESIT.

Similis huic alia mulier. cuius
manus intorsum contracte.
& ad se conuincte inuice[m] adhe-
serunt. Cumq[ue] dolorib[us] ma-
ximis uexaretur. uia[m] ingredi-
tur dicens. si ad basilicam beati
martini abiero. p[ro]tinus haec
abscedet infirmitas. Confido
enim quod & mihi subueniet.

qui sepe talia p[ro]ferentib[us] e[st] mi-
sertus. haec cum ita ageret.
& inceptu[m] ut potuerat carpe-
ret. manus eius. separatae
sunt. n[on] tamen directis digitis.
At uero ubi ad sem[per] locu[m] accessit.
& oratione[m] fudit. p[ro]tinus ablato
omni dolore. solidatis digitis.
manus liberae. cu[m] gratiarum
extulit actione. xxx.iii.

DE MORBO CAVALLORUM.

In burdegalensi autem regione. hoc
anno grauis caualloru[m] extitit
morbus. Apud uillam autem mar-
tiacensem. que in hoc termino
continetur. sub dicta ditionib[us].
beati martini oratorium ibi e[st].
& nomine & uirtutib[us] consecra-
tu[m]. Demq[ue] adueniente supra
dicta clade. accedebant ad o-
ratoriu[m]. uota facientes p[er] qui-
bus. ut scilicet si euaderent. ip-
si decimas loco conferrent.

Cumq[ue] his haec causa comodu[m] ex-
hiberet. addiderunt ut decla-

de morbo cauallorum

uestimenta. que ostium oratorum re-
cludebat. characteres caualis
imponerent. Quo facto. ita iur-
tus sci pualuit. ut & qui egrota-
uerant sanarentur. & qui non
incurrerunt. nihil ultra pfer-
rent.

xxx.iiii.

DE UERE QUAE CUM UESSICIS FUIT.

Superiore quoq. anno. grauissi-
me populus tironoru. a ue-
ualitudinaria uastabatur.

Erant enim talis languor. ut de-
phensus homo a febre ualida
totus. ac uessicae albe. cum du-
rura. nulla habentes mollitia.
nisi tantu dolore nimum in fe-
rentes. Iam sedata maturita-
te crepitantes. coepissent de-
fluere. tunc adherentib. cor-
pori uestimtis. dolor ualidus
augebatur. In qua egritudi-
ne. nihil medicorum poterat
ars ualere. nisi cu dominicu
affuisset auxiliu. Multi eni
de basilica sca benedictionem

paentes. opem merebantur.

Sed quid de plurimis memorari
e. cum dmeruerint ceteri. quod
unauidimus meruisse. Uxor igi-
tur eborini comitis. cu ab hac
lue deuneretur. ita his operta
uessicis e. ut neq. manus. neq. plan-
te. neq. aliqua pars corporis ei.
uacua remaneret. Sed ipsi quoq.
oculi. ab his continebantur ob-
tecti. Cumq. iam in discrimine
mortis haberetur. scise pulchri
benedictione expetit. Tunc
transmissu ei de aqua. qua bea-
tu tumultu in pascha dni e ablu-
tu. Deniq. delibutus ex ea uul-
nerib. ipsa exinde potu sump-
sit. Mox igitur restincta fe-
bre. decurrentib. sine dolore
uessicis. sanata e.

xxx.v.

DE DUOB. PARALITICIS. ET UNO CAECO SANATO.

Sed quo multe virtutes sunt.
que orbis totus. experitur
de quib. ad nos nec minima pars
ut opinor attingit. vel illa

de lue. duo. de uessicis. fuit.

que uicinitas ex pertinet in dicam.
I mutatus a iure bachgisilus. cetero
mannorū ep̄s quodā loco dioce
sis sue. ad basilicā beati uiri. &
nomine & reliquus consecranda.
celebratis solemnus. inuocan
tes nom̄ sc̄i martini. duo para
lytici gressum. caecusq; unus
uisum recepit. **XXXVI.**

DE AUGUSTO CONTRACTO.
Augustus enim quidā cuius ur
bis tironiae. dum nimium re
mū dolore laborat & contra
ctis pedib; & prope ad ipsos re
ductis renes. pessime debili
tatur. In qua infirmitate p̄ du
orum annorum curricula.
laborauit. Deinde a ius com
montus. basilicā sc̄i exiit.
Ibiq; p̄ septē dies ieiunans. &
orans. dempto dolore. dire
ctisq; pedibus. sanus abscessit.

XXXVII. DE PUELLA MUTA.
Hoc tempore. & mulier quēda
dū discedentibus paribus.

sola tantum remansit ad telam
apparuit ei sedenti umbra teter
rūna. que arripens puella tra
here coepit. At illa uociferans.
& plangens. cū nullū aspiceret
auxiliū. uiriliter tamen resis
tere conabatur. Post decursa
uero duarū aut triū horarū
spatia. regressę mulieres re
liq; inuener eam. semiuua
humo iacentē. nihil penitus lo
qui posse. Inniebat quidem
manu. sed nihil intelligentib;
hec muta p̄mansit. Umbra ue
ro que ei apparuerat. intantū
hominib; domus illius insidiata
ē. ut relinquentes locū. alio
commigrarent. Post duorū ue
ro aut trium mensū dieb; re
cursis. ad basilicā sc̄i puella ue
mens. eloquū recipere meru
it. Sicq; cuncta que p̄tulerat.
ore proprio enarrauit. **XXXVIII.**
DE DIACONO CATALAUNENSI CŒCO.
Igitur catalaunensis diaconus

ut mos gentie. dū alius matutinas
grās celebrantib. potū haurir &
oculorū amissione multatur.

Reuolvensq; reatu suū. & se non
dignā pposito rem gessisse. sus
penditur a cibo potu. p noctans
in uigiliis. orationi insistens. In te
ra dū hęc ager &. fama que totū
late compleuit orbe. a deus au
res usq; puenit. eē apud tironos
martinū antistite. a cuius se
pulchrum sepe talū infirmita
tū clades. depulsa quiescer &.
Nec moratur diaconus. sed ilico
iter institui iubens. ad basilicā
scām n̄ dubius de uirtute beati
uir puenit. Ibiq; prostratus so
lo. orationi subnixus. die tertia
aptis oculis. lum̄ recepit. Ego
uero dū cautius nitōr extor
quere ueritatē. cur hęc ei eue
nissent. hęc ab eo didici. Ante
hos inquit septē menses. dū cō
moto ad matutinos signo. eccle
siā p̄erem. obuiū habui unū

amicorū meorum. In cuius ample
xus & oscula ruens. seiscitari coe
pi. si cuncta domi reliquissē.
Tunc reuocatus a uia. potum cū
eodē haurire coepi. Postquam
autē caritate p̄ pocula exple
uisse uisū est. uale dicto disces
sit. Quo abeunte. tanta oculi
mei conglutinatione conuinc
tis palpebris adheser. ut eos
nullatenus aperire possē.
Deniq; cū in hac infirmitate tris
tis abirem. desiderū habui. se
pulchrū beati antistitis uisita
re. Die autē tertio. postquā
ueni. cū eius sepulchro assiste
rem. subito febris magna. oculo
s meos arripuit. At ego in
gere uehementer coepi. & scī
auxiliū fortiter dep̄cari. Illico
autē erumpens ex oculis meis
sanguis. noctē pepulit. diemq;
reduxit. Hęc nobis diaconus
affatus. In colomis remeauit
ad ppria. XXXVIII

DE MULIERE CONTRACTA ET CAECA.

Erat enim mulier quaedam caeca. que contractis rē rorsū manib, ac pedib, cū parentū solacio. celebrare beatam festiuitatē. gloriosi antistitis expēuit. que cū die tertia. post decursam solemnitatē. ad domum redire cuperē. pstrata in scā basilica. orare coepit. ut ei dñs solitam misericordiae suae opem. dignaretur ostendere. quod dū cū lacrimis pēerē. ilico directis manib, ac pedib, stabilitis. ad scē adducta sepulchrum. gratias pro accepta sospitate peregit. Post hęc rogat se deduci ad ostium. Ubi prostrata iterū dicit sius. Non hinc consurgam. nisi prius lumen oculorū reddat. qui pedū manuūq, restituit usū. haec ea dicente. subito energumini torqueri se proclamant. & martin ad eē p̄sentiam confitentur.

Sed dū diabolus qui ab initio m̄dax ē. ad credendum minime p̄suadere potuisset. rebus ipsis uere p̄sentia scī declaratur.

Nam femina haec. que paulo ante directa fuerat. nunc illuminata. ad eē beatū antistitē approbauit.

DE PARALITICO SANATO.

Modico autē succedente spatio. iacebat paralyticus unus in grabato. qui ex biturigo. plaustrō deuectus ad uenerat. Ipse & iam parimodo. uirtute beati antistitis uisitatus. surrexit in colomis. Suisq, redditus gressib, parentum spectante cetera. sanus excipitur.

DE CATENA SUB PUELLA CONTRACTA.

His dieb, puella quaedam. ex liberis parentib, procreata. a filio patris contracta libertate. ad iugū seruitutis addicitur. Unde factum ē.

ut illa non ad quiescente. in ius-
 tis dominis. que qua operis ex-
 ercere. catenis & compedib.
 uincitur. In qua custodia
 du alius beata festiuitatem
 expentibus resideret. flens
 & heulans. cur non inter es
 se beate festiuitati. subito
 trabes in qua pedes eius ar-
 tati erant scinditur. Et hec
 quasi iam libera. nexa qui
 de catenis elapsa. beata ba-
 silica expauit. Verum ubi
 primu pedes eius sacralimi-
 na contigerunt. statim con-
 fracte catenae. ceciderunt
 a collo eius. Et sic incolomi-
 tati pariter. libertatiq. do-
 natae. xlii.

**DE LIBRO VITAE
 EIUS. INTER FLAMMAS SALVATO.**

Quid si ad ipsa beate uitae scrip-
 ta recurra. nunquid n
 erit admirabile. quod sa-
 cer ille huius hystoriae li-
 ber circumdatus flammis

nec consumptus e. nec adustus.
Monachus igitur maioris mona-
 sterii. ex iussu abbatis. ad cel-
 lula alia. quasi queta opera-
 turus accessit. Ac pro salute
 anime. & uitae correctione.
 librū uitae beati antistitis.
 secū dēulit. Ad ueniente
 uero nocte. in lectulū se di-
 uturno opplœum stramine
 collocat. librū ad caput lo-
 cans. Cui dormienti. appa-
 ruit uir p̄ somnū dicens. No-
 li dormire in his paleis. san-
 guine enim aspersae sunt.
Credo ego ut mortalitas ha-
 be. aliquid in his facinus p̄-
 p̄ratum e. Et ob hoc non
 pateretur uir beatus. uer-
 ba laudis suae umbrā uolitari.
Facilis aut̄ prima uisio uiro
 fuit. Nec secunda cōmonitio
 ualuit. Tertia enim. terri-
 biliter monachū quatit.
At ille surgens. & ad operam

diluculo p[ro]grediens. puerum
iub[et] ut paleas a lectulo de
tractas. igne consumer[et]. nil
de libro cōmemorans. Puer
uero ignarus. inter paleas
apphensum foras eiecit. & ig
nem accendit. Quib[us] in fauilla
reductis. cū nihil aliud nisi ci
neres remansissent. apparu
it liber inlesus. De quo non
latera. non unū ut ueritas
hab[et]. folium ē consumptum.
Ita uirtus diuina custodire
dignata ē alumni quodāmo
do p[ro]p[ri]a laudes. ut librū eius
flamma n[on] urer[et]. quē a cules
concupiscentia in hoc seculo
n[on] adussit. Sed ne incredibile
uideatur. codex ipse nobiscū
hodie r[ati]o in[ter]ur. x[lii].iiii.

DE DUOBUS PUERIS SANATIS.
Demq[ue] dū quādā uice iter a
gemus. duo pueri de custodia
equorū. aegrotare coeperunt.
Et unus quidē eorum ualitudine.

alter de sinteria laborabat;
Ut[er]umq[ue] tamen. febris ualida re
tinebat. lassatq[ue] taliter. ut nec
sup[er] cauallorū dorsa. se possent
impositi sustinere; Extractū
puluerē quē de sepulchro scī
abstulerā a capsella. delutū
aqua. ipsos haurire p[re]cipio;
Mox cōpressā febre. restincto do
lore. uterq[ue] conualuit; x[lii].iiii.

DE MALULFO CONTRACTO.
Inclita sunt enim miracula. quē
cotidie d[omi]n[us] a d[omi]ni laude amisti
tis sui operari dignatur. & ut
sepe testatus sum. hec a me im
perito narrari n[on] possunt; Tam
ut ipsa impericia p[re]stet. elu
cubrabitur. ne oculi uide
antur. malulfus quidā. tiro
mici territorii eius. a egritu
dine seua cōpressus. lectulo
anno uno decubuit; Ex quo
tabescens in commodo. manib[us]
pedib[us]q[ue] contrahitur; Quinq[ue]
uero annorū curricula. in hac

debilitate sustinuit; Sexto deniq;
anno. ad sc̄am basilicā se efferride
poscit; In qua oratione decūbens.
p̄ dita debilitate. sospitatem me
ruit adipisci. **XLV.**

DE ALIIS MANIBUS DIRECTIS.

Et ne ob hoc cuiquam que referun
tur uideantur incredibilia. quia
nomina singulorum n̄ sunt in pa
ginis p̄notata. factū hoc haec cau
sa. quia cū a sc̄o d̄i in colomitati fu
erunt redditi. statim ita abscedit.
& aliquotiens ita clam̄ redeunt.
ut si dici fas ē. a nemine uidean
tur. Cumq; rumor surrexerit.
beati antistitis apparuisse uir
tute. uocatis ad nos custodibus
aedis. que sunt aeta cognoscim̄.
Nomina tam̄. non sem̄ p̄ ab his dis
cimus. Illos uero plerumq; no
minatim scribimus. quos uidere
potuerimus. aut ipsi discussimus.
Uenit igitur ad festiuitatē uir
quidā. ex biturigo. manibus de
bilis. Cuius digiti. in palma e

rant defixi. intantū ut putare
tur uermib; secatere. Sed celebra
tā solemnitate. directis ambarū
manuū digitis. in colomitati do
natus ē. Viditq; eum omnis popu
lus. sospitatem redeunte. Cui cau
sa debilitatis ex hoc contigit. qđ
sepem sexages. die dominico com
ponere uoluisset. **XLVI.**

DE MULIERE CUIUS BRACHIUM CONTRACTUM.

Mulier ex pietauo territorio.
cuius brachium contractis
neruis emarcuerat. ad sepul
chrum beati uir luem̄. in ora
tione uigilusq; p̄noctans. brachi
um sanū & uulit. Sed ilico ad do
minis in seruitio mancipata. ea
de incurrit. Reuertitur iterū
& sanatur. Tunc uenientes do
mini eius. & eam abduci nitē
tes accepto de rebus sc̄i p̄uo. qui
euerunt. Et ita haec libertate
donatur. **XLVII. DE IO QUI**

DE IO QUI IN DEBITO TENEBATUR.

His & enim dieb; cū quidam p̄

dissoluendo debito. quod in neces-
sitatibus suis contraxerat. inter-
pellaretur. atque facultas ad red-
dendum quae mutua uerax non es-
set. in carcerem coartatur. Denique
cum uideret creditor. quod ei ni-
hil extorquere possit. quia ni-
hil habebat. nec esset qui ei ma-
nu misericordiae porrigeret.
Artus eius in uincula constringit
Negatoque cibo potuque dicebat. Ego
te faciam ad omnium documen-
tum fame tabescere. donec omnia
reddas. Haec autem cum agerentur.
sancti antistitis reliquiae. quae siue
sionem copago ferebantur. pro platea
perteribant. Auditisque uinctus.
pro salientiu uocibus. orauit. ut eum
uirtus sancti antistitis uisitaret.
Statimque dissolutis ligaminibus.
nullorum inuente. basilicam sanctam
ingreditur. Dehinc a deuotis
redemptus. an nexu debiti abso-
lutus est. XLVIII.
DE CAECA ILLUMINATA.

Factum est autem in una festiuitate.
ut mulier quae perditum lumine. in
caecitate durabat. auditis sancti ui-
ri miraculis. alacri deuotione ba-
silicam eius experiret. Prostra-
ta autem super arida humum ante se
pulchrum. mox ut orationem fu-
dit. lumen recipere meruit.

XLVIII. DE PARALITICO DEBILI.

In hac solemnitate. aduenit pu-
erulus oculorum obtutibus. clau-
sis. aurium aditibus. oppilatis. oris
officiis obstructis. manuum ossi-
bus perditis. pedum gressibus con-
demnatis. Quid plura. ita erat
omnium membrorum. usum per mortu-
us. ut solo spiritu palpitaret. Ut
autem locum sanctum attigit. omni
prorsus debilitate summotus.
cum gratiarum actione sanus abs-
cessit. .I. DE FEBRE

AFRIGORE SANATO

Lupus burdegalensis urbis pres-
byter. quodam tempore grauit-
er a quartano typho uexabatur

ita ut a cedente febre. neq. cibū neq.
 potū sumere possēt. Interea ad
 uenit festiuitas scī martini an
 tistit. At ille celebratis cum
 reliquo clero uigiliis. mane p̄
 cedit om̄s. & ad basilicā scī fer
 tinat. Dū autē p̄perat. obuiū
 habuit iudeū. Quo inquirente.
 quo p̄geret. respondit. Typhū
 quartanū incurri. Et nunc ad
 basilicā scī p̄pero. ut me uirtus
 ei. ab hac infirmitate discutiāt.
 Quia it̄ Martinus enī nihil tibi
 p̄derit. quē terra opprimens.
 terreum fecit. Casso ei aede
 ex p̄cis. non enī poterit mor
 tuus. uiuentib; tribuere medi
 cinā. At ille despiciens uerba
 serpentis antiqui. abiit quo
 coeperat. Et p̄stratus coram
 scīs pignib;. orationem fudit.
 Repperitq; ibi duas candelulas.
 excera ac pipiro formatas.
 Quib; assumptis. ad domū exhi
 bē. illuminatisq; fauilla papiri

cū aqua munda hauserit. mox sani
 tate recepit. Iudeus uero ab hac
 infirmitate correptus. panni
 spatū uentilatuse. Sed mens
 iniqua. nec tormētis mutari po
 tuit unquam. [1.]

DE INFANTULO SANATO
 Chardegisilus uero sanctonice
 urbis cuius. cognom̄to giso. sus
 ceptis nobis ad domū suā. inui
 tat adoratoriū. quod mater ei
 aedificatū. beati martini reliqui
 is consecrauit. Deniq; cū ex ple
 ta oratione sollicitus essem. subi
 dem uirtus antistitis ostensa
 fuisset. respondit. Anno tertio.
 puerulus iste filius m̄s. quē co
 ram cernitis. cū adhuc ad matris
 penderet & papilla. incōmodo a
 gere coepit. Ac p̄ triginta dies
 aut eo amplius. inter manus n̄
 sine labore deportabatur. Do
 nec ita addictus ē. ut nec ma
 millā ualeret sugere. nec aliū
 capere cibū. Deficiente autē

eo. iam sexto die. postquā grauius
agere coepit. de posuim eū ante
altarium fientes. atq; ei obitū
præstolantes. Ego autē dolo
rē non ferens. discessi a domo.
mandans mulieri. ut cū obiret
statim eū sepulture locaret. Ille
autē genitrice. iacuit infans
usq; ad uesperū. Cadente autē
sole. eleuat uocē suā dicens. dul
cissima soror. ubi es. Sic enī gen
trice. ut blanditia infantum ha
bē. uocitare solitus erat. At illa
occurrit dicens. assum fili dul
cissime. Suscepitq; eū in uulnis.
moxq; porrecta papilla. hausto
lacte conualuit. lii.

DE CURICO DESINTERICO.
His & enī dieb. quando nobis hec
relata sunt. unus clericorum
nrōrū. uentris fluxū incurrit
cū febre. a cūma defecatione
stomachi. Et quod puciebat.
p inferiorē partē. pars maxima
cruor erat. Et ea causā eū ma

gis affecerat. quia cibū quē acci
piebat. in ualescente nauis. sta
tim reiebat. Sed p̄tinus ut
descō sepulchri puluere bibit.
omni infirmitate dempta. fir
matus ē. liii.

DE APPENSO ABSOLUTO.
Sed nec hoc silendū putau. qđ
sepius in morte p̄cipites. ex ten
ta pi&atis dextera subleuauit.
Demq; genitoris seruus. a iudice
p̄furi scelere. cōprehensus. pa
tibulo diuidicatur. Qui cū du
ceretur. nom̄ beati antistitis
inuocabat dicens. Libera me
scē confessor martine. ab im
minente periculo. Appensus igit̄
a solus relictus. cōmoto subi
to uento. audiuit uocē dicentē
liberem eū. Et ecce a quatuor
partib; caeli concussus stipes.
qui hominē sustentabat. cum
immenso cespite. in modū ar
boris eradicatē. a terra diuel
litur. Et sic homo morti dedit

rediuuus erigitur. Alius quoque qui
 multa fecerat scelera. & compun-
 ctus a dō. poenitentia p̄malis que-
 gesserat agebat. apprehensus sine
 causa. simili necē damnatur. in-
 uocans semp̄ beati confessoris au-
 xiliū. Qui cū apprehensus fuisset.
 disruptis uinculis. in laesus ad t̄-
 ram ruit. Sed mala mens homi-
 nū. iterum appendit. que d̄seri-
 puit. Quod audiens abba mona-
 sterii loco proximi. currit ad comi-
 tem. rogaturus p̄ eo. Erat enim
 exinde quasi trib. milibus. Obten-
 taq; cū eo reuuius uita. redit.
 uiuūq; repperit. Que suspendio
 depositū. adduxit ad monasteri-
 um. p̄fiteatē atq; dicentē. quia
 sensi uirtutē sc̄i martini. qui me
 eripuit. .liiii.

DE MUOTO SANATO.

Erat enim homo. infra terminū
 ipsius turonicae urbis. ex uico
 montis laudiacensis. Et homo
 ille erat natura simplex. nexus

vinculo conuigali. Cui cū conuige
 quiescenti. nocte media. pauor
 exoritur. Exterritus ac dele-
 ctulo exiliens. dū phospitolum
 suū uagatur trepidus. uocis p̄ di-
 dit famulatū. Nec moratus. in di-
 exitu nitu conuigi. ut eū a disc̄ba-
 silicā exhiberet. Quia adueniens.
 dū ante beatus sepulchrū. p̄ sex de-
 cubat assidue menses in oratione.
 Itaq; absoluta lingua. eloquium
 sicut antea habuerat. recipere
 meruit uirtute beati .lv.

DE MULIERE CUI MANUS CONTRAX.

Mulier erat transigeritana
 die dominico cū opera exerceret.
 quae indie illo fieri patrū inhi-
 abat auctoritas. manus eius
 contracta dirigit. digiti q̄ in
 palmā defixi sunt. que dum
 dolorib; cruciaretur. a disc̄am
 aede confessoris accessit. No-
 uitq; ut si ab hac sanaretur in-
 firmitate. nullū opus deinceps
 in hac dominica resurrectionis

ager & die. quod huic dies sit in-
congruum. Statimq. a motis di-
gitis a palmis. manu directa dis-
cessit.

LVI.
DE MULIERE CAECA ILLUMINATA.

Magna ē enim pie & confesso-
ris. que sic arguit insipientes.
ut ponens vitium ante oculos.
reddat in posterū emendatos.

Probac causa. mulier alia debi-
litatur. Nam cū die sabbati.

post solis occasū. qui adiacere
surrectionis dominicæ nocti.

panē furno locar &. brachium
ei dolore quættur.

In iectoq. **M**
alio & tertio pane. manus inui-
ta. lignū quod tenebat coepit

alstringere. Intelligensq. muli-
er. diuina se uirtutis iudicio cō-

demnari. uelociter palā quā te-
nebat abiecit. nihilominus non

effugere potuit poenā. Ita manū
eius cū graui dolore contracte

sunt. ut angulæ in ipsa defige-
rentur palma. & hoc nullius

medici. nisi uirtute ipsius scī. cre-
dens posse sanari. beati basilicā
expæuit. Ibiq. fideliter orans.
directis manib. sanata discessit.

Vouitq. ut p singulos menses. una
ebdomada ad scē templū debe-
at deseruire. Quod p unū annū.
eā obseruasse manifestissime co-
gnitū ē. Post annū uero. inter mis-

sa unius mensis ebdomada. non
accessit. ad basilicā scām. Seden-

te uero in hospitio suo. oculus
eius a dolore transfigitur. Illū

quoq. cōprimens. & alius dolere
coepit ex templo. Et sic in unis

ore momto. caeca ab oculis am-
bobus efficitur. Nec mora. con-

fessa culpā. ad p̄sida nota con-
fugit. Ibiq. orationē suppliciter

fundens. a poenitentia p negli-
gentia cōpuncta agens. die oc-

taua sanguine ab oculis pflu-
ente. illuminata ē.

LVII.
DE CAECO ILLUMINATO.

Hominis cuiusda oculi crassa
caliginis nube coniecti. quodam gluti
no conuinctis palpebris. fuerant ob
serati. Et quod super deerat uiro.
magnis doloribus tenebatur. Quid
plura. festiuitate sancti. cum reliquis
deuotus exiret. attente exo
rans. ut a uirtute beati antistitis
uistari mereretur. in die solem
nitatis. Sed sacra solemnia. puenit
potentia confessoris. ostendens
se a deo populis. cum tenebras pepu
lit. lumenque refudit. Igitur ante
diem tertium festiuitatis. hoc ina
trio quod absida corporis am
bit. orante. subito aperti sunt oculi
licet. & aspiciens. luce uidere me
ruit. Quod cum his qui aderant.
cum gratiarum actione narraret.
dictum est ei. ut silens potius oratio
funderet. Vt coepta uirtute bea
ti antistitis. celerius adimpleret.
Tunc prostratus terrae. cum in la
crimas prorupisset. firmatis oculis.
in colomis a solo surrexit. **LXIII.**

DE PARALYTICO ET DUOBUS CAECIS.

Post diem uero trium huius solem
nitatis. erat quidam paralyticus.
hoc in loco exorans. Cui debili
tas hac de causa ut ipse enarrauit.
euenerat. Dum esset inquit pu
er paruulus. & cum reliquis. peco
rum in campo custodia gereret. super
fontem quendam obdormiens. alius
quoque ad meridiem recedentibus.
hic solus remansit. Tandemque
relictus a somno. dum consurgere
nititur. doloribus coartatur.

Mox membris omnibus contrahitur.
aer & ortis roror sub brachis.
contractis in poplite neruis.
calcaneis ad crura deductis. cum
nulla esset uirtus. undae immen
sae ab eo lacrimarum. cum magnis
uocibus effluebant. Reuersis
autem socis ad uisenda pecora.
hic heulans inuenitur. Dehinc
parentum uulnus ablatus. domi
restituatur. Post dies uero pau
cos. cum parum a doloribus laxare

tur. mendicis quibusdā deputatus
ē. Cum quib, p̄decē aut eo ampli
us annos. regiones urbesq; circui
ens. ad hanc festiuitatē adueniens.
membris omnib, solidatus ē. Duo
ea die. caeci illuminati. duoq;
energumini. ad sepulchrū an
tistitis emundati sunt. **l. viii.**

DE PUERO FEBRICITANTE.

Adolenscens quidā ex nr̄is. noc
turnis febr̄ib, uexabatur intan
tū. ut ab hora diei octaua. usq;
in crastina secundae diei horam.
nulla estuandi quāem possē
accipere. Erat enim ei & horri
bilis omnis cibus. nec quicquam
unde confortari eum accipiebat.
Dolor & iam seuius. membra om̄a
quātebat. sed & pallor genas
obsederat. Dumq; sic inter ma
nus ferr̄eum parentū ut aeger.
aegre obtinere potuit. ut ad
sepulchrū beati antistitis de
ferr̄eum. Tandē allatus. de sa
cro scō tumuli puluere deluto.

potius sumpsit. Mox ex hac bene
dictione. fugato uniuerso dolo
re. febris extincta ē. Nec mora
secr̄ea digestionū loca puer ex
p̄at. deductur in angulū. uen
tris purgandi gratia. Uerū ubi
uoluntatē alui flatu pelente
p̄fudit. statim duo uermes ab eo.
immodū serpentū p̄cesserunt.
Qui ita moueri oculis hominum
videbantur. ut iuuere puta
rentur. Disigitur ab eo digestis.
ilico ad plene sanatur. Et cibū
ut solitus erat. haussit & potum.
ruborq; genis fugato pallore red
ditur. membrisq; omnib, solidat. **l. ix.**

DE HIS QUI IN ITINERE GESTA S.

Oportunitatis causa nuper ex
titerat. ut ad uisitandū ge
nitricē meā. territorū cauallo
nensis urbis adirem. Sed m̄ eu
ens supuenturas infirmitates.
de hoc puluere. idē sepulchri be
ati antistitis. auferre. & mecum
deferre p̄sumpsi. Scilicet ut cū

quepiam nostrorum morbus aliquis
 inuasisset. uirtus sciope consueta
 dinaria subueniret. Igitur ubi ad
 matrem accessi. p[er]tinus unum puerum
 febris cum desinertia arripit. Atte
 rit & consumit. ita ut negato usu
 uescendi. de solis febris alere
 tur. Die tertia cum her audissem.
 de lutu puluere adbibendum por
 rigo moribundo. Statimq. fugata
 febre. sedato dolore conualuit.

His dieb. a uerano antistite audui.
 quod quoda tempore. du typho
 quartani a estus uereretur. expe
 tit ad beati martini basilicam que
 in illo loco erat. celebrata iuglia
 se fuisse sanatum. Nos uero ex hoc
 itinere aruernu uementes. rep
 perimus a iutum ep[iscop]o a tertiano
 typho. ita grauter concuti. ut &
 iam si aliquid cibi sumeret. statim
 reuerat. Sed de hoc pignere po
 tu sumpto. calcata febre. roborat
 us est. Duos ex pueris nostris. ualitu
 dinaria febris inuaserat. omniuq.

membrorum iuncturas. ut ex hoc con
 tagio plerumq. assolat. dolor sae
 uis obsederat. Sed hac benedicti
 one potati. sanati sunt. Ego ipse
 in hoc itinere. cum dolorem dentium
 grauter sustinerem. & iam non so
 lum ipsi dentes. sed omne caput
 uenarum pulsibus. ac dolorum spicu
 lis figeretur. ac tempora ualide
 pressirent. hoc presidium exp[er]ui.
 Sed mox dolore depresso conualuit.
Otiriaca inenarrabile. opigmentum
 ineffabile. oantidotum lauda
 bile. opurgatorium ut ita dicam cae
 leste. quod medicorum uincit ar
 guttas. aromatum suauitates supe
 rat. unguentorumq. omnium robo
 rasuprescit. Quod mundat uen
 tre ut tigridiu. pulmonem ut yso
 pus. ipsumq. caput purgat ut by
 rorum. & iam non solum membra de
 bilia solidat. sed quod his om
 nib. magis est. illas conscientiarum
 maculas. abstergit ac leuigat.
O exaero uero. uirtute eius deposci

mus. ut qui talia praestat ex tu-
mulo. nos iam a peccatis domortuos.
suscitare dignetur mortis istius
desepulchro. Vt in illo resurre-
ctionis carnis omnium tempore.
nobis obtineat indulgentiam. cum
ille prouebitur ad coronam.

**EXPT LIB TERTIUS. INCIPIT
CAPITULA LIBRI TERTII.**

DE VIRTUTIBUS S. MARTINI.

- I. De dolore uentris mei.
- II. De lingua & labiis meis.
- III. De puero a febre sanato.
- IIII. De contracto & caeco.
- V. De seruo teudulfi.
- VI. De multis infirmis sanatis.
- VII. De uia apud galliciam.
- VIII. De basilica s. apud urbem
sanctomeam.
- IIII. De duobus de sintericis.
- X. De patris quas s. exhibuit.
- XI. De bliderico. cui filii non erant
dati. Juillam.
- XII. De caeca apud turnacensem.
- XIII. De manu arida restituta.

- XIIII. De baudegisilo debili.
- XV. De homine qui caetera uoluit.
- XVI. De absolutione uincti.
- XVII. De puero caeco.
- XVIII. De puella caeca.
- XVIII. De contracto & caeco.
- XX. De alio caeco.
- XXI. De eulogio quas motharius
quaestorius sustulit.
- XXII. De caeco ac debili sanato.
- XXIII. De contracta & caeca sanata.
- XXIIII. De plurimis caecis. atque ener-
guminis sanatis.
- XXV. De puella a febre sanata.
- XXVI. De carcerarius absolutis.
- XXVII. De seruo nonichu ep. a debi-
litate sanato.
- XXVIII. De claudu regalis cancella-
ru. febre inhibita.
- XXVIII. De his quae agnes. pietauen-
sis abbatissae uulit.
- XXX. De uirtutibus loci giacensis
monasterii.
- XXXI. De fonte quae uiuens s. ori-
ni obtinuit.

- xxxii. De incendio urbis pietauę.
- xxxiii. De puero a febre sanato.
- xxxiiii. De leudulfo a mente ac debilitato.
- xxxv. De homine iuncto.
- xxxvi. De muliere obmutescente.
- xxxvii. De frigore & icis sanatis.
- xxxviii. De caecis. eneguminis. ac paralyticis.
- xxxviiii. De carcerariis absolutis.
- xli. De mauro muto.
- xlii. De contractis. & carcerariis laxatis.
- xliii. De alio contracto.
- xliiiii. De febricitantibus.
- xlv. De principio a mente.
- xlvi. De caeco & contracto. Ito
- xlvii. De omnibus membris multa
- xlviii. De incendio burdegalensis urbis sc̄i meritis extincto.

**SALUBER
RIMO
HORTAV
PROPHETA**

NOS ADMONET DICENS.

Honorandi sunt amici tui d̄s. Nihilominus & in alio psalmo. qui timentes d̄nm magnificant. beatitudi copulantur domus & erne. Ergo p̄spicue pat̄e intellectu humano. quod admonentur quiq. non solum minus criminati. uerū & iam noxialib. criminibus dedita. cultū reuerentiae reddere amicis d̄i. Quae res non solum in presenti saeculo tribuit beneficiū. uerū & iam praestit & refrigeriū in futuro. Nam cū sepe uideamus. uirtutū insignia. p̄dire d̄ & uulsiu beatorū. non immerito cōmonemur. debitam honoris reuerentiā impendere.

**INCIPIT LIBER QUARTUS
DE VIRTUTIBUS S̄CI MARTINI
EPISCOPI ATQ. C̄FESSOR.**

a quibus non desistimus infirmita-
tū remedia flagitare. Quorum
p̄cib, & ipsam peccaminū remissio-
nem n̄ dubitamus adipisci. Et n̄
modo hanc mereri. uerum & iam
ab infernalib, supplicis. eorū int̄-
uentu saluari. Confidim enim qđ
sicut hic morborū generare se-
cant. ita illic se uas tormentorum
poenas auertant. Et sicut hic
mitigant febres corporeas. ita
illic restringant flammās aēer-
nas. Et quomodo hic luride le-
prae ulcera sordentia mundant.
ita illic delictorum maculas
mederi. suo interuentu optineant.
Ac sicut hic mortuorū cadauera
ad uitā resuscitant. ita illic pec-
cato sepultos. ex acharonticis sta-
gnis. manu iniecta erutos. uitae
& eterne restituant. Quo circa.
dū unus quisq. laetificatur in
gaudio. pprio sub patrono. tunc
impensius honorē reddit debitū.
cū se senserit ab infirmitate

qua de in aet. ei uirtute munda-
tū. Sicut nunc de beato. ac toto
orbe peculiari patrono martino
antistite. & nos & innumeri popu-
li sumus expti. Et ut in aignaua
mentis nrae. pmittere eū sic ue-
nerari. ut de & amicū dī. Qui
tantis nos morborū oppressos
generibus. plerumq. restituit
sanitati. **DE DOLORI VENTRIS. M.**

Nuperrimo tempore. uentris
dolorē incurri. Et licet n̄
usq. quaq. daret solutionē. tam
doloris matū. in illis interaneo
rū flexuosis recessib, uagabatur.
Adhibui fateor saepius balneas.
atq. res calidas. super ipsas alui
torturas ligari faciebam. Sed
nihil mederi poterat infirmita-
ti. Sexta iam dies illuxerat.
quod magis ac magis dolor in-
ualefcebat. Cū mihi uenit in me-
moria mea. ante paucos annos.
sicut in libro secundo huius ope-
ris continetur scriptū. me ab

hoc dolore. sci uirtute fuisse sana-
tu. Accessi temerarius. ad locum
sepulchri. pietusq; solo. oratione
fundo. atq; secretis appendentib.
uelis. unū subuestimento inieci.
crucis ab hoc signaculo in aluo de-
pinxi. protinus dolore sedato sanus
Abscessi. 11.

DE LINGUA ET LABIIS MEIS.

Quodā uero tempore. lingua mi-
hi grauit̄ irriguerat. ita ut
plerūq; dum loqui uellem. balbut-
ire me faceret. Quod n̄ mihi sine
impp̄rio erat. accessi ad tumulū
sci. a eplignū cancelli. linguam
impeditā traxi. Protinus tumore
cōpresso. conualui. Intumuerat
enim ualide. & totū palati reple-
uerat antrum. Deinde post die
tertū. labium mihi exilire gra-
uiter coepit. Accessi iterū. que-
rere sosp̄itatē ad tumulū. Tactoq;
adpendentib. uelis. protinus ste-
pit uenae pulsus. Et credo mihi
haec. ex habundantia sanguinis

euenisse. Non tamen sanguinem
innuere stuidui. ppter sci uirtu-
tē. nulla tamen mihi ultra mo-
lestia. fecit haec causa. 111.

DE CONTRACTO ET CAECO.

Ad festiuitatē uero que mense
quinto celebratur. adueniens
quidā. cuius digiti in palma con-
traxerant. oratione facta. digi-
tis directis. abscessit. Mulier ue-
ro caeca. post octo annos. pstrata
solo. corā scō sepulchro. illumina-
tis oculis. repedaui in locū suū.
Tres tunc energumini. sci obten-
tu mundati sunt. 1111.

DE PUERO A FEBRE SANATO.

Oeniq; puerulus paruulus. gra-
uabatur a febre. & ex esis me-
bris. cū nullū acciperet cibum.
in hoc erat ut sp̄m exhalaret.
Concurrat ad me pater. cū lacrimis.
cui ego indicaui. ut delato ad ba-
silicā. nocte tota uigilaret. Quod
cū fecisset. statim puerū sanū. p
uirtutē antistitis sci recepit.

V. DESERVO THEUDULFI.
Eo anno. idē childeberti regis
tertio decimo. ad festiuitatē
que debet ei transitu cele
bratur. seruus theudulfi cuius
turonicus. custos siulli pecoris.
du nocte circa gregem creditu
excubare. ne quidda ex eo aut
bestia raperet. aut fraus fu
ris auferret. oculis subita cali
gine inter fusis. lumen amisit.
Qui sex annos in cecitate duras.
ad hanc festiuitatē aduenit.
Post tertium uero diem. scī uir
tute illuminatus. a domino e
dimissus ingenius. **VI.**

DE MULTIS INFIRMIS SANCTIS.
Anno quoq. quarto decimo
regis sup scripti. adueniente
solemnitate scī. duodecim pa
ralytici directi. tres caeci il
luminati. quinq. energumini
emundati sunt. Affuit huic
festiuitati. & aridius lemou
cinae urbis abba. cuius insu

perioribus libellis meminimus.
Per que dñs paralytica unam. que
pro to annos carrucae supposita.
in atrio beati confessoris decu
buerat. directis uestigis restau
rauit. Nam assererat ipse uir
di. sensisse se quasi beati mar
tini manu. cū infirmas mem
bra. imposito signo crucis. tac
tus saluari palpare. Ad uene
rat & iam in hac festiuitate.
& florentianus maior. cū ro
mulfo palatu comite. quibus
non parua admiratio fuit de
gloria confessoris. p que dñs
talitunc miracula. dignatus
ē operari. **VII.**

DE UUA APUD GALLICIAM.

Et quia florentiani maioris
memoriam fecimus. quid ab
eo didicerim. nefas puto tace
re. Tempore quodā. causa le
gationis galliciam adit. atq.
admironis praesentia accē
dens. negotia patefecit in un

Erat enim eo tempore. miro
 rex in ciuitate illa. in qua deces
 sor eius basilicam sc̄i martini aedificauerat. sicut in libro primo. huius operis exposuimus.
 Ante huius aedis porticu. uitium camera extensa p̄ traduces. dependentibus uuis. quasi picta uernabat. Sub hac enim erat semita. quae ad sacre aedis ualuas. peditem deducebat. Cūq; rex sub hac praeteriens. orationis gratia hoc templum adiret. dixit suus. Cauete ne contingatis unū ex his botrionibus. ne forte offensam sc̄i antistiti incurritis. Omnia enim quae in hoc habentur atrio. a psi sacrata sunt. Haec audiens unius pueroru. ait infra se.
 Utrum sint haec huc sc̄osa sacra ignoro. unū scio. quia de liberatio animi ē. ab his ueser.
 Et statim iniecit manu. caudam botrionis coepit inci

dere. Protinusq; dextra eius ad herens camerae. Arente lacerto dirigit. Erat enim mimus regis. qui ei puerba iocularia. lētiam erat solitus excitare.
 Sed non eum adiuuit ea chinns. Aliquis. neq; praestigium artis suae. Sed cogente dolore. uoces dare coepit. ac dicere. Succurrite uiri misero. subuenite oppresso. releuate appensum. & sc̄i antistiti martini uirtute. p̄ me deprecamini. qui tali exitu crucior. tali plaga affligor. tali incisione disiungor. Egressus quoq; rex. cum rem quae acta fuerat didicisset. tanto furore contra puerum ē accensus. ut ei manus uellere incidere. si a suis prohibitus non fuisset. dicentibus. in mimo iocularium p̄terea famulo tuo. noli ore iudicio di. tuā aduungere ultionem. ne forte iniuriam quā minaris

puero. in te re tor queas. Tunc
ille compunctus corde. ingres-
sus basilicam. prostratus coram
altario sc̄o. cū lacrimis precem
ad dñm fudit. Nec ante pau-
mento surrexit. quam flum̄
oculorum. huius paginā delic-
ti deleret. Quo a uinculo. quo
nexus fuerat absoluto. & in ba-
silicā ingresso. rex eleuatur
solo. Et sic recipiens in colomē
famulum. palatium rep̄uit. Te-
statur autē maior p̄fatus. hoc
se ab ipsius regis relatione sicut
actū fuerat cognouisse. Sic enī
gloriosus pontifex. suā illustrat

**VIII. DE BA-
SILICA S̄CI. APUD VRBESANCTON.**

Praesenti uero anno. pallidi-
us sanctonicae urbis ep̄s. sc̄i hu-
ius confessoris reliquias exp̄uit.
Construxerat enim in eius hono-
rem basilicam. quā his pignorib,
consecrauit. Meruitq; ibi suspi-

cere mirabilia. qua sepius urbs
ppria habet experta. Nam post
duū aut trium mensium curri-
cula. literas eius accepi. in quib.
indicauit. tres paralyticos. con-
tractis pedib, aduenisse. Qui
statim ut in basilicā ingressi. o-
rationē fuderunt. directis ve-
stigis sanitati sunt redditi. Duo
caeci in eo loco lumen recipere.
facta oratione meruerunt.
Et amplius quā duodecim. a fe-
bre frigora. depulso tremo-
re conualuerunt. **VIII.**

DE DUOBUS DESINTERICIS.

Duo de pueris nr̄is. clericus
scilicet de gauualdis. & laicus
theodorus. de sutteria cum fe-
bre patiebantur. Et in tanto
lassati morbo. erant. ut non ali-
ter nisi manib, aliorū. cū de-
gestionis necessitas aduenisset.
abstratos subleuarentur. Sed
de sepulchri puluere hausto.
statim conualuerunt. **X**

DE PATENIS QUAS SCS EXHIBUIT.

Est & apud nos patena. colore
 saphyri. quam dicitur scs de
 maximi imperatoris thesauro
 detulisse. De qua sup frigore
 ticos. uir tuus sepe pcedit. Nam
 in accessu februi quis positus.
 qui cū tremore fieri sol & adue
 nerit. ut de ea aqua hauserit.
 mox sanatur. Est & apud con
 datensem uicū. alia eque patē
 na. ascō exhibita. m& alio cris
 talino. simile infirmis benefici
 um pbens. si fidelit̄ exp&atur.
Bolido unus de notariis nr̄is. cū
 stomachi lassitudine. animo
 turbatus erat. ita ut nec scri
 bere iuxta consuetudinē. nec
 excipere. & que ei dictabantur
 uix poterat recensere. Tunc
 cū sepius uerbis increpar&ur.
 sup hanc bexti uiripatenā. quā
 nobiscū eē dixim. aqua fudit.
 ipsamq; ore transponit. Mox
 sensu suo redditus. opus offi

ci sagacius quā consueuerat.
 expediebat. **XI. DE BLIDI**

RICO. CUI FILII N̄ ERANT DATI.

Sed quid mirum. si sensa aduer
 sitate turbata reddi homini
 bus. qui sepius sterilitatē. in
 fecunditatē conuertit. blidi
 ricus quidā. carnoteni terri
 torii cuius. accepta uxore. ut
 dono di. perorationis sua eple
 ditat&ur orabat. Sed nihil
 ex ea germinis merebatur
 accipere. Tricesimus & enim
 annus curriculū expedierat.
 uxore sterili permanente.
Cum uir saluberrime pro ani
 mae cōmodo tractans. ait uxo
 ri. Ecce secutu qd̄ utimur.
 p̄teriens ē. & nulla int̄ nos
 soboles gignitur. que nobis
 deficientib;. congestū laboris
 nr̄i. debeat possidere. Nece
 dā inquit ad basilicā sc̄i mar
 tim. & eam faciam heredē mi
 hi. ut liberis abnegatis. uel eū

eodē quē habere poterō. possi
deam infuturo. Consensit mu
lier sapiens. uiri prudentis con
silio. Nec mora. p̄ceditur ad ba
silicam sc̄i. fusāq. oratione. in
uitat. abbate secū domū acce
dere. Quo accedente. tradi
dit ei omnem possessionē suā
dicens. Sint haec om̄a penes
sc̄i martini ditionē. quē habe
re uidear. Et hoc tantū ex in
de uitar. ut de his dū aduixero.
alar. Consignatisq. rebus. coe
git abbate manere ibi. Mirum
dictū. post triginta ut dixim.
annorū curricula. in ipsa qua
res suas basilicae tradidit no
cte. cognouit uxorem suam.
Quē concipiens. peperit filium.
sed & deinceps alios habuit.
Quod n̄ ambigitur. ob uirtutem
sc̄i praestitū huic. qui acceptis
filus. p̄fussit. Verū tamen n̄
refragauit p̄missione homo ille.
sed eis alia loca tribuens. quē

primū sc̄o largitus fuerat. con
firmavit. **XII. DE CAECA**
APUD TURNAEENSE VILLA.
Apud turnaensem uero. ceno
manici territorii uilla. quē
nunc in ipsius sc̄ae basilicae diti
omb. r̄e in & ur. mulier quēda.
dumurna caecitate detenta. &
senio p̄grauata. ad oratorium
uillae ipsius residens. dū stipe
p̄er̄e. ac assidue sc̄i martini
nom̄ inuocare. quada nocte
dominica. coepit oculis ad
lore compungi. Tunc illa p̄stra
ta corā sc̄o altario. erumpente
sanguine. lumen recepit. Ve
rum tamen. reliquiae in ipso
loco. beatissimorū aptorum.
idē p̄er̄i. & pauli habentur.
Sed haec asserebat. uirtute se
sc̄i antistiti fuisse sanata. Ve
rū tamen fides nr̄a r̄e in &. in
multorū sc̄orū uirtutib. unū
d̄m operari. & nec illos disiunc
tos uirtutib. quos caelo pares.

miraculis dñs aequalis reddit in
terris

XIII. DE MANU ARIDA RESTIT.

Ad festiuitate uero illam. cū au
mearius autisiodorensis urbis
pontifex. affuit. quidam manu
arida. contractamq; detulit.
Sed post diem tertiam festiui
tatis. redintegratā domū re
portauit.

X. IIII.

DE BAUDIGISILIO DEBILI

Baudigisilus quidam ex andega
uensi territorio. baudulfi filius.
uici genensis incola. dū humo
ris seu uaculo sauciatur. debi
litate occubuit. Isq; cū a patre
pauperes sine operis beneficio
pascere & ut basilicæ scī mar
tini lumina osculareretur. patrē
lacrimis obortus efflagitauit. Qui
nec moram nau positū. quia ue
hi altera euectione n̄ poterat.
ante pedes scī. idē foris sepulchrū.
filiū deuotus exposuit. Qui p̄ di
es aliquos orationi uacans. & scī

auxiliū poscens. a mota debilita
te restituitur. Sicq; cū genitore.
domum in eolomis restitutus ē.

X. V. DE NOMINE Q̄ ERAT VOY.

In ausiensi quoq; territorio. e
rat homo cælestis nomine. cū
multa erant apium aluearia.
Ex quib; cū examen egressū alta
conscendens. longinqua p̄ e
ræ. & ille sequens nullū pror
sus capiendi optineræ effectū.
p̄stratus solo. scī martini nom
inuocabat dicens. Si uirtus
tua beatissime confessor. hoc
examen & uinere uoluerit.
illudq; ditioni meæ reddide
rit. que in posterū ex opera
ta fuerint. mel usib; meis su
mā. cæterā uero basilicæ tuæ
ad luminaria. cū omni solidi
tate dirigam. hæc effectus. cū
adhuc terre decumberet. sta
tim examen apium. sup unā ar
busculā que iuro erat. p̄xima
decidit & incidit. collectumq;

& in alucari conditū. domū de-
tulit. De quo infra duos. ait
tres annos. multa congregavit.
Ex quib. cum iam plus quā ducen-
tas cere libras. aggregatas ha-
beret. rumor hostilitatis ob-
ortus ē. At ille ne uotū suū
perire cerneret. caeterā fossā hu-
mo operuit. Pace quoq. reddi-
ta. diaconū nr̄m ut eam p̄ce-
ret. accessiuit. Erat tunc cū
eo puer. qui remū grauissimo
dolore dēinebatur. Quia ce-
cedens ad uirū. & cognoscens
ab ore ei que gesta fuerant. ce-
ram que terra latebat. detegi-
iubet. Puer uero qui dolore.
que dixim patiebatur. accep-
tos sarculo. ut terrā foderet.
ait. Si tu pp̄tius sc̄e marti-
ne. ad hoc munus hominis hu-
ius aspiciendū contingat uir-
tus tua renes meos. & sis mihi
salus. cū hanc detexero caeterā
Et percussit sarculo terrā. so-

nuit osciculū remū ei. & statim
omnis dolor ablatuē. Et sic
in colomis. cū hac cera. beatae
basilicae praesentatus ē. **xvi.**

DE ABSOLUTIONE VINCTI.

Homo quidam urbis tironicae.
iudicij culpabilis exiit.
quem in uincula compactum.
custodire p̄cepit. Ad uenien-
tib. autē dieb. sc̄is dominicae
resurrectionis. iussit eū iudex
ipse in ulteriore ligeris flumi-
nitate. in aliarū & rudi custodi-
am. Ducebatur igitur. n̄ solū
catenis colla reuinctus. uerū
& iā post tergū manib. colliga-
tis. Cumq. ad ripā nominati
annus aduenissent. & nau-
gū quo transire deberent
prestolarentur. atq. ille sc̄i
martini auxiliū incessabili-
ter flagitare. uisū ē repen-
te custodib. quasi ab aliquo
capite uerberatus fuisse.
Protinusq. in terrā ruunt. ac

catenae que iunctū tenebant
 hominē. confractę sunt. laxa
 te uero corrigiae. de manu
 soluiuntur. Ipse autē liberū
 se sentiens. decumbentib, ad
 huc solo hominib, secessit ab
 eis. & sc̄ae ecclesiae limen in
 gressus ē. Sicq, a iudice rela
 xatur. Terebant enim nonnul
 li his dieb, & apud pietauē
 sem urbē uinctos. ab ergastu
 lo carcerali fuisse resolutos.
 Quod ambigū potest. quia u
 triusq, confessoris uirtus. utraq,
 urbē. sacris potuit illustrare
 miraculis. **X. VII.**

P **DE PUERO CAECO.**
 uerulus paruulus.
 nomi ne Leoduualdus. ser
 uis eius de baudelu. uico an
 degauensi. cui crouio antiqui
 tas nomen indidit. Postquā
 renatus ex aqua & spū sc̄o. cū
 reliquis infantib, ludū in pla
 tea exercens. ut & as illa patit.

huc illucq, discurret. subito cō
 motus. cū imp & uentus. & pul
 uerē eleuans. oculos infantis
 impleuit. Qui cū cecitate p
 cussus dolorib, cruciatur.
 apparuit auiac ei uir quida
 p̄ somnū dicens. Uade inquit
 ad basilicā sc̄i martini & reci
 pi & uisū puer iste. Nec mora
 tamulier. fide plena. uenit ad
 festiuitatē. recepitq, illumi
 natū uirtute pontificis. nepo
 tem suū. **X. VIII.**

H **DE PUELLA CECA.**
 uuis & enī urbis territoru
 puella. uiliogundis uocabu
 lo. simili conditione cecatur.
 Quē enim cū reliquis puellulis.
 p̄stratas uille ludū exercen
 do discurret. uenti uolen
 tia puluere eleucto. opple
 uit oculos ei. Quę statim ue
 xata dolorib, p̄c̄it a paren
 tib, suis. ut eam ad basilicā sc̄i
 martini deducerent. Quo fa

cto. p̄tinuis ut orationē pro ea fu-
derunt. illuminata ē. Nobis
quoq. egredientib. de sc̄is mis-
sarū solēmb. occurrerunt si-
mul p̄fatus puer atq. puella.
dicentes se hora ipsa. lum̄ uir-
tute beati antistiti recepisse.
Quod nob. magnū praestitit gau-
diū credentib. qđ nos uirtus
beati c̄fessoris. sit uisitare di-
gnata. **XVIII.**

I DE CONTRACTO ET CAECO.
Itouius aut. quidā. ex infantia
sua membris debilis. acceden-
te febre cecatus ē. Sed ad su-
periore festiuitatē ueniens.
directis membris. lumine tam-
adhuc dempto. discessit. Sed
cū adhuc iterū regressus fuisset
ad solemnitatē. exemptis
tenebris. lumine datus exort̄.

XX. DE ALIO CAECO.
In hac etiam festiuitate. & leu-
dardus. seruus eumeri nam-
nāice urbis diaconi. cū sex

annos caecitatis fuisset & catena
constrictus. ad basilicā accedens.
uirtute beati c̄fessoris illu-
minatus ē. Per uisionē enī som-
ni admonitus fuerat. ut hui-
us sc̄i basilicā flagitare & anti-
stis. **XXI. DE EULOGIIS. Q̄S**
MOTHARIUS Q̄STORI SUST.

Quidā decub. tironicus. dū
ad regis occursum p̄perare &
uas cuiusno. unūq. panē ad sepul-
chrū. una mansurū nocte depo-
suit. ut scilicet in itinere posi-
tus. hoc haberet salutis p̄sidium.
Quib. exinde assumptis. iter
carpere coepit. factum
ē aut. ut m̄ & atū requi-
rens. hominis cuiusdam
ingredere & ur. hospitium. Depo-
sitisq. sarcinis. mulier que habe-
bat sp̄m in mundū. beati mar-
tini aduentū. uocib. in m̄sis ad-
nuntiare coepit. ac dicere.
Quid nos p̄sequeris se. e. quid
nos erucias serue dī. tunc hos

pes ille qui uenerat. accepto ca-
 lice. paululu uin de uase illo
 aufert. & frustu benedicti pa-
 nis effractū. posuit in eo. Quod
 ubi mulier illa. que de ba cha
 batur accepit. mox cū sangui-
 ne eicto demonio. saluata ē.
 Alia in eoloco mulier. que diu
 a frigore egrotabat. accepto
 ab hac benedictione modica.
 ut sumpsit sanata ē. **XXII.**

DE CAECO AC DEBILI SANATO.

Sigleuius incola baccasinus.
 cū in rure positus. quēdā ope-
 rarētur. cōmoto uento. pauore
 pculsus. coepit tremere. ac
 membris omnib. destitui. Uo-
 ciferari & iā. & sibi mortē im-
 minere testabatur. Interea
 concurrentib. uicinis. a dex-
 pectacutū tale. ipse inter uo-
 ces. & ululatus contractis ner-
 uis. debilitatur a dūtegrū.
 Et nō solū eiusus artiuū de nega-
 tur. uerū & iā. & ipso lumine

caruit oculorū. Post quande
 cum uero annos. dū in hac in-
 felicitate degeret. ad festiui-
 tatē scī martini adueniens.
 solidatis membris. oculisq;
 receptis abscessit. **XXIII.**

DETRACTA ET CAECA SAN.

Nec dissimile uirtutē. muli-
 er ermingundis. a ndegauen-
 sis cuius. uicincola eroueen-
 sis. contracta a ceeca. in hac
 festiuitate directa. illumi-
 nataq; discessit. Sed & chari-
 mundus. ex bricellonno debi-
 lis ueniens. uirtute beati an-
 tistitis. redintegratu ē. **XXIII.**

DE PLURIMIS CAECIS SANAT.

In huius & iā sole munitate. uir-
 tutes nō nulli cooperante
 xpi grā praesenserunt. Nam
 leodomundus ceecus. post sep-
 tē annos adueniens. basilicā
 scī illuminatus ē. In sup alii
 tres ceeci. in hac festiuitate.
 uisū popem beati antistitis

receperunt. energumini ple
riq; mundati sunt. **XXV.**

DEPUELLA A FEBRE SANATA.
Eomis p̄br̄ in r̄uerna cula. cū
aduullula urbi proxima. a
parentib. ulnis deportata se
cessisset. u. febris opprimit̄.
Et die a nocte. ualde in mor
tis discrimine cernitur. Quā
uidens p̄br̄. examinari uo
lentia morbi. nocte ascenso
equite. ad basilicā sc̄i confes
soris accessit. Pulsansq; ostiū
cellule. in qua aedituus qui
escebat. iurū suscitare nequi
uit. Cumq; basilicā sc̄am in
gredi non ualere. corā absi
da sepulchri. fudit orationē.
Collegitq; parū de puluere
terreno. quod secū fide. ple
nus euexit. Cumq; delictū. ut
puellule adbibendū ptulit.
ptinus febris abscessit. **XXVI.**

DECARCERARIIS ABSOLUTIS.
Fuerat nobis causa quec̄da

childeberti regis adire p̄senti
am. Pergentib. quoq; nobis iter.
ppagū remensem aggressi
sumus. Repperimusq; homi
nē quendā. qui nobis relatu
suo. patefactū carcerē huius
urbis. in quo int̄ reliquos iun
ctos. huius famulus tenebat̄.
martini uirtute fuisse testa
tus ē. uinctosq; ab ergastulo
absolutos. liberos abscessis
se. Erat enim huiusmodi car
cer. ut sup̄ struem tignorū.
Axes ualidi sup̄positi pulpi
tarentur. ac desup̄ qui eos de
opprimerent. insignes erant
lapides collocati. Nihil om
nis & ostiū carceris. sera fer
ro munita. obducta clau pes
sulo obserabatur. Sed iur̄s
antistitis. ut ipse relator as
seruit. lapides mouit. pulpi
ta disiecit. catenas confregit.
& trabē que uinctorū coar
tabat pedes aperuit. Ac nec

restrato ostio. homines pacra sub
 leuantes. foris tecto patente
 pduxit. Dicens. ego sum mar
 tinus miles xpi. absolutor ur
 Abscedite cu pace. & abite se
 curi. Sed cu nos ad regē acce
 dentes. huius uirtutis diffa
 mare m miraculū. affirma
 uit rex. quosdā ex his qui ab
 soluta fuerant ad se uenis
 se. Atq. compositionē fisco
 debitā. quā illi fr̄u uocant.
 se fuisse reus indultā. hoc aut
 factū est. ante quatuor festi
 uitatū dies. In anno memora
 ti regis. sexto decimo. **XXVII.**

V **DE HIS QUAE AGNES RETVIT.**
 Venerabilis uero agnes. picta
 uarū sc̄i monialiu abbatisa.
 relatū sibi ab ipso cui contigit.
 treuerico negotiatore. rem
 miraculi puenisse. sic r̄c̄ulit.
 Dum inquit mettis accessissem.
 appellat me negotiator un
 de essem. Dixi. de picta uis.

Dicit mihi. si aliquando ad basili
 cam beati martini tu nos oc
 currissem. Dixi quod quomodo
 in austria ambulassem. sic ibi
 me p̄sentassem. Dixit mihi. qua
 le beneficiū domni martini
 senserat. Dum & tū salē nego
 tiassē. & ad pontem mettis
 ad plicius sē. Dicit. Domne
 martine. me & puricellos
 quos habeo. & nauicellā meam
 tibi cōmendo. Inter hoc recu
 bantes in naue. om̄s con dormi
 uim. mane excitans me cum
 puricellis. quos me cū habebam.
 Inuenim nos ante portam tre
 uericā. Nescientes quomodo
 uenissimus. qui nos adhuc
 mettis credebam consistere.
 Quare ratione aut nauigatū est.
 aut uolatū. Sola cōmendati
 one beati martini. nec fluiu
 um sensimus. & mosellae tu
 mescentes undas naufragas
 euitam. Et quod satis ē. int̄

saxa nocturno tempore p̄teri-
mus incolomes. Non nauta iu-
gile. n̄ uento flante. n̄ remodu-
cente. **XXVIII. DE VIRTUTIB;**

Tempore post habito. cuiusq̄
ad pietatem accessisse m̄ ur-
bē. libuit gr̄a tantū orationis.
monasteriū loco tigiacense
adire. qđ congregata mona-
chorū caterua. locauerat
uir beatus. Ibi enī mortuum.
primū suscitasse legitur. Et
ex illo ad episcopatū ductus.
scribitur. Ergo desideratum
ego ex p̄ens. locū p̄sternor
ad cancellos anguli. in quo
dicitur. defuncti sp̄m redu-
xisse. Post effusas uero cū ora-
tione lacrimas. ac celebratas
sollemnit̄ missas. p̄contor
Abbatē. si aliquid miraculū
ibi dñs ostendisset. Asseruit
que ille. corā qui ibi aderant
fratrib. plerūq̄ ibi illumi-
nari caecos. ac debiles in te

grari. Quid tam nupsit gestū
inquit. tibi dñe quia solliciti
inquiris. euoluā. Mulier que
da uicina loci huius. paraly-
sis humore p̄culsa. officii
membrorū omnium. usq̄ qua-
que p̄diderat. Quae carru-
cae imposita. bubus trahen-
tib. ferebatur. Circuens do-
mus diuitū. ut inopiae suae
expleret necessitate. Ergo
cū delata ad hunc locū. pa-
uimento p̄sternitur. lento
conamine accedens. uelū de-
uota osculatur. dicens. Hic
te beate confessor a deē cre-
do. hic te mortuū suscitasse
testificor. Confido enim qđ
si uolueris. poteris me salua-
re ac sanitati restituere. si-
cut quondā disruptis infer-
ni faucibus. defuncti animam
reduxisti. Hęc effata. genas
lacrimis rigabat ubertim.
Ac statim implēa oratione.

que quod aridū . que quid con-
tractū . que quid dissolutum
fuit . redintegratū ē mulieris
in corpore . ab exiliis antistitis
uirtute . Similis sorte & alius
paralyticus . ad hoc accedens
monasteriū . ut uelū ipsius
cancelli attigit . a mota om-
ni debilitate . sanus abscessit .

Distat autē ab urbe pietaua
quasi stadia xlta . **xxviii.**

DE FONTE QUAS ORIRI OBTIN.
Ex inde egressi . se omnium t-
rrioriū ingressi sumus . Cūq;
in quodā conuiuio . de beati
martini uirtutib . fabulare
mur . hec mihi unus eciuibus .
affirmantib . alus uera ē . fide-
lit̄ r̄xulit̄ . Na iogialo uilla
ē . in hoc territorio sita . Ad quā
cū sēs martinus . adhuc super-
stes in corpore ad r̄x̄ . obuiū
habuit iurū . exhibentē aquā
cū uasculo . Erat enim puteus
ille . de quo hanc exhibebat .

situs in ualle . quasi mille passus
a uilla . ex eo incolae haustam
deferrebant aquā . Tunc ait uir
dī homini aquā ferenti . Queso
dilectissime . contine manū
tuā . & huic a sella quē sedeo .
paulolū aquae ad bibendū
indulge . Qui ait . Si necessa-
rium ducis . animal tuū ad a-
quare . accede ad puteū . &
hauriens dabis ei . Nam ego
quod cū labore d̄xuli . n̄ prae-
bebo . Et hec dicens . p̄terit .
Quo discedente . ueniens muli-
er . & ipsa deferens aquā in
ulna . dixit ei similiter uir-
dī . Quē ac si rebecca quondā .
audiens nuntiu dī . & tibi
p̄beo ait . & asino tuo potum .
Nec mihi labor ē . ut iterū hau-
riā . tantū uoluntas tua si-
at qui iter p̄gens . necessita-
tē patris . Et posito uascu-
lo . dedit asino illi bebere .
Quē iterū hausta aqua . in

plato uasculo. reuertebatur
ad uilla. Quā psequens sc̄s ait.
Redda tibi pro mercede benefi
cium. quia ad aquam asinum
meum. Et positus genibus in terra.
orauit ad dñm. ut in loco illo
fontis ostenderet uenam. Ac
statim consummata oratione.
disrupta terra. fontem in m̄
su. populis admirantibus pa
tescit. qui usq. hodie benefi
cium p̄b̄ hominibus. comanenti
bus in agro illo. In huius enim
fontis ore. ē lapis in testimo
nium. qui uel stigm̄a. et in x̄a sel
lullius. sup̄ que sedit sc̄s antis
tes. **xxx.**

N **DE INCENDIO VRB PICTAUE.**
Nec illud silem puto. quod hoc
tempore. cū plato episcopa
tū pictaue urbis adeptus ē.
uirtus sc̄i fuit ostensa. Dom̄
aduincta ecclesiasticae do
mū. incendio maximo crema
batur. ac sc̄i uillae cū carbo

nibus domus ecclesiae uen
to impellente cadebant.
Sed ille de puluere beati sepul
chri secū habens. eleuato chri
smario contra ignē. exortus
subito uentus. uento illi con
trarius. flammam tecto eccle
siastico decedentes. aliam
pepulit in partē. & sic dom̄
ecclesiae liberata ē. **xxxii.**
DE PUERO A FEBRE SANATO.

Cum autē puer eius in ualitu
dine. a cerbissima febre ex
ustus iaceret in lectulo. & iā
quasi exanimis haberetur.
ut de hoc puluere delicto.
porrexit infirmo. protinus
fugata febre. puer conua
luit de labore. Sed ad basi
licam sc̄i redeamus. **xxxiii.**

DE LEYDUSO AMENTE AC DEBIT.

Cum autē ante hos annos.
terremotus ualde de terra
concuteret. cuncta quae ualde
mouerentur. quasi in uno

momento casura. leudulfus qui
da uehementer ab eo excussus.
n̄ solū sensu multatur. sed & iā
omnib. membris. debilis ē ef-
fectus. Qui ueniens ad basili-
cā sc̄i tironos. & orationi in-
cūbens. & uoce reddita. &
sensu. & membris omnib. qua-
si rediuiuis. sospes ē redditus.

XXX. III. DE HOMINE VINCTO.
Nec illud p̄termittendum
puto. quod innocenter ho-
mo accusatus. p̄ calūnias ma-
lorū. adducebatur ad ur-
bem uinctus loro. ut trude-
rētur ergastulo. Cūq; ante
basilicā sc̄i p̄erapti. in pu-
blicū adductus aggerem
deuenisset. dissolutę sunt
man̄ ei. Dix̄q; custodib. In hoc
appar̄ & mea culpa quā dici-
tis. eē in mune. cū meę man̄
diuinitus resolute. Tunc il-
li indignantes. artus eū re-
uinxerunt. & insup̄ adhuc

alio loro ligamina directo. ut
ita dicā. uincula ipsa uinxer̄.
Contigit autē eo tempore. ut
nos de basilica sc̄i martini. p̄
plateā ueniremus. Hic autē cū
nobis in obuiā uenientes. ap-
ppinquarent. ut primū sc̄i
basilicā homo uinctus aspexit.
Statim solute sunt man̄ eius.
Exiliensq; de cauallo. in quo
sedebat. pedes nros arripuit.
exponens se iniuste damnari.
Sicq; nobis cū iudice colloquen-
tib. absq; fatigatione disces-
sit. **XXX. IIII. DE MUTO OBMUT.**

Coniuinx serenati hominis
nri. dū de agricultura. iuro
p̄misso redire. subito inter
mandelapsā comitanū. ter-
rē corruit. Ligataq; lingua.
nullū uerbū ex ore potens
proferre. obmutuit. Interrea
accedentib. ariolis. ac dicen-
tib. eā meridiam demonis in
cursū pati. ligamina herba

rum. atq. incantanti uerba
pferrebant. Sed nihil medica
minis. iuxta more conferre
poterant petiunt. Cūq. fa
milia mixto ululatu pstre
peræ. filius ei. ad neptē nrām
cūstēniā anhelus occurrit.
nuntiāns matrē suā. extre
mē uitē terminū attingisse.
Que adueniens. a degrotācāq.
uisitans. a motis ligaminib.
que stulti indiderant. oleū
benedicti sepulchri. ori ei in
fudit. caeteraq. soluit. Mox ser
mone red. dīto. nequitiae do
lo interempto. aegria con
ualuit.

xxxv.

DE FRIGORE TICIS SANATIS.

Tempore autē. quo post obi
tū gloriosissimi regis guin
rām. chil. d. bertius rex. au
relia nensē urbe. adiuu. pu
er unus aulicorū. graui ter
atyp. ho. tertiano. acceden
tib. quoq. febribus. tremore

sup. ueniente quātibatur.
Id cū nobis fuisset. quēstā. s. de
puluerē s. sepulchri por
rexim. quod hauriens. com
presso. in morte conualuit.
In sequente uero nocte. au
die illa. quo frangere sue
uerat. aduenisse. uidit
p. uisū adueniente p. sonam
te. terrimā. dicenteq. sibi.
Ecce iam tempus tui tremo
ris aduenit. quid dissimu
las. Age quod consueuisti.
Hæc eo dicente. aduenit
uir quidā uultus plendidi.
caesarie n. u. u. u. u. u. u. u.
rus. dicens. Et tremueris.
sed facito signū crucis ue
nerandē sup. frontem tuā.
statimq. sanaberis. In hac
uisione. ex perge. factus. mo
nitus hoc signaculo. quod fu
erat uisū. nūquā ulterius
que p. tulerat. passus ē. Ab
hoc typho. reginē puella

fatigata. potu huius sc̄i me
dicaminis sumpto. sanata ē.
H istalib. uirtutib. quas p̄cū
on̄ operari dignatus ē. glo
riosus habetur in mundo.
Ora | rome .xxx.vi. DE CEIS
ENERGUMINIS AC PARAT.

Non post multos dies. cū
solemnia sc̄i. dies annū
us r̄culiss̄. nos a rege re
gressi. festiuitati affuimus.
In qua quatuor caeci lumi
ne r̄cepto. regressi sunt.
Duo energumini mundati.
Duo paralytici contracti. re
stituti gressib. in colomes
redierunt. .xxx.vii.

DE CARCERARIIS ABSOLUTIS.
Post paucos uero dies. cū
culpabiles quosdā urbis
turomicæ. iudicis senten
tia carcerali erga stulo con
clusiss̄. lamentantibus
uinctis. uirtus beatic̄ fesso
ris apparuit. Quæ disrup

tis uinculis copeditorū. libe
ros in basilicā abire p̄misit.
Sicq. hia iudice relaxati. ad
propria abscesserunt. .xxx.
viii. DE MAURANO MUTO.

Quidā in regione cantā
bric. mauran̄ nomine.
mane a lectulo c̄surgens.
dū de domo egreditur. ui
sū ē ei. quasi ab aliquo percus
sus fuerit in ceruicē. Qui
p̄tinuiterrā ruens. factus
ē tamquā mortuus. puta
batur. Quarta autē die.
ap̄tis oculis. nihil pot̄rat
loqui. Ablata enī ei fuerat
fandi facultas. Auditis autē
beati martini miraculis.
unū trientē nauis por
rigit. inueniens cū supplica
tione. ut eū ad beati ant̄
tis templū deferrent.
Quib. abeuntib. ille ad do
mū suā reuersus. uidit
ante pedes suos aureum

in similitudine triontis. Quo
assumpto pensatoque unius
solidi appensus ē pondere.
Quod ille cernens. dixit intra
se. Reddidit mihi uirtus be-
ati martini. meritū p̄ fenore
quod ei templo direxi. Et accen-
sus desiderio. uoluit in unā
atque in alia nauē conscende-
re. sed a parentibus retentus.
Reperta autē tertia nauē.
rē ineri penitus n̄ potuit.
Qua ascensa. cū impellente
uento. altū mare ingressi
fuisse. os ei uirtus sciantis
tū reserauit. Qui extensis
ad caetū manib. locutus ē
dicens. Grās tibi ago om̄p̄s
d̄s. qui me hoc iter sulcare
iussisti. Jam enī prius quā
templū sc̄i tui uideā. eibe-
nificus sū reffectus. Quibus
nauigantibus. burdegalae
urbi appulsi sunt. Egres-
susque binc de nauē. ad basili-

ca sc̄i accedens. ac uotū suū
exsoluens. que scripsim ab
ipsius ore relata cognouim.

XXXVIII. DE ALIO CTRACTO.

Alia uero festiuitate adue-
niente. que in hieme celebra-
tur. maurellus quidā ex do-
mo p̄onte conense. seruis a-
gini ducis. qui mense mar-
tio p̄ incursionē nescio quā
unius poplitis p̄diderat u-
sū. & gressū figere n̄ uales.
adhibito sibi ad genuculū
fuste. ut mos claudorū ē af-
fuit. Is cū p̄ tridui orationē
fudisset ad d̄n̄m. quarta die
quod ē in crastinū de festiui-
tate. genu directo. sanus
abscessit. XL. DE CONTRA-
CTIS ET CARCERARIIS.

Post paucos uero dies. homi-
nes qui carceris uinculis te-
nebantur. diuinitus abso-
luti. sc̄i basilicā sunt ingres-
si. & p̄ iudicē immunes a da-

no laxati sunt. XL.1.

DE PUERO CONTRACTO ET SAN.

Puer quidam manib. pedib. q. contractis. de uilla temel. lo. in pago turomicae urbis. uici ambiacensis. adueniens ad basilicā scī. dū inter reliquos pœentes postularē uictus stipem. uisitatus a scī uirtute. directus abscessit. XL.11.

DE FEBRICITANTIBUS.

Alius quoq. puerulus eugubini p̄br. cū in ualitudine febris nume incidisset. ac examinari ab eade putarētur. de puluere scī sepulchri p̄br. leuans. ac fidelit̄ fimbrias supposito palle. dirumpens. secū dēiit. pulueremq. puero hauriendū dedit. fimbrias uero. collo illius alligauit. Mox febre restincta. sanatus ē. Non

disparimodo. & uulfariens p̄br. alteri puero febricitanti. studiū adhibens. & ille p̄tinus febre carens conualuit. XL.111.

DE PRINCIPIO AMENTI.

Principius quidam uir bonus. p̄rocoricae urbis ciuis. a mentia nescio quā incurrisse putabatur. & tagrauit agebat interdū. ut desensu uiderētur excedere. Quod cū multis mensib. p̄ferret. beati antistitis basilicā ex p̄xit. ibiq. ut arbitror. quatuor mensidens mensis. abstinens se a cibo carniū. ac uino. ad ductus ē fessoris beati p̄sidio. in colomis domui sue restitutus ē. XL.1111.

DE CAECO ET CONTRACTO.

Et quia rusticitas hominū. dū parū p̄dicationē sacerdotale sequitur. ipsa

se dīpparat ad offensa. qđ
nup̄ gestu fuit edicā. Leo
nulfus quida. biturige
urbis homo. cū foenū secu
issē. m̄ uens ne aduen
tu pluuie uenientis in
funderetur. & labore suū
pderet. die dominica ma
ne. iunctis bub. ad pratu
dixit. ac sup̄ plastrū
foenū agglomerare coe
pit. Statimq; pes ei unus.
quasi ardens ei uisus ē. Re
uersusq; ad hospitū suū.
quieuit ab opere. Post mis
sarū uero solemnia cele
brata. iterū iunctis bub.
opus coeptū p̄git exple
re. Complētōq; plastro
feno statim oculi ei quasi
a quibusdā aculeis puncti.
dolore maxumū intuler̄.
Quib; cēlusis. numquā dein
ceps aperire potuit. Sicq;
p̄ annū integrū. in cecita

p̄manens. ad festiuitate sc̄i
antistiti de uotus adue
nit. Cuius post diem ter
tiā beneficio. lucē quam
pdiderat recepit. Eo tempo
re & alius tractus aduen
ens. uirtute sc̄i directus. p̄
prius gressib; ad urbē suā
regressus est. **XLV. TATO.**

ADE OMNIBUS MEMBRIS MUL
aduenerat quida ex bri
tannico. nomine mater
man. qui cecus. mutus & c
surdus. manib; contractus.
p̄ quodda contagiū fuerat.
Et cēctis omnib; membris
a morbo. soltū huc p̄bebant
homines sustentaculū pa
troni p̄potentis expōit
basilicā. ora tione fu
dit. Ap̄tis oculis. lucem
pditam cernit. manus ad
usū pristinū recepit.
Et se saluātū beati antist
ititū uirtute admirans

sospitatis suae gra. a multis
munera capit. De quib. n. mul-
los. ab uigo captiuitatis ex-
emit. **XLVI. DE INCENDIO
BURDIGAL. URBS. S. MARI. EXTINGTO.**

Presenti quoq. tempore.
apud burdegalensem ur-
be. domus una ignib. copre-
hensa. uehementer coepit ex-
uri. Cumq. flāmis hinc &
inde spatiantib., aliae do-
mus huic discrimini subia-
cerent. nec esse dubium.
tas de huius fomitis calore
de pasci. cgregatus in circu-
itu populus. nom. beati mar-
tini. coepit attentius in-
uocare. & ne uicinas domos.
uirtus ei exuri pmitteret.
cū lacrimis deprecari. Sicq.
a de leuata uocē deflentiu.
coepit crepitus flāme dis-
cedere. atq. clamantib. illis
ad caelū. aduenit subito
antistite impiente p̄sidi

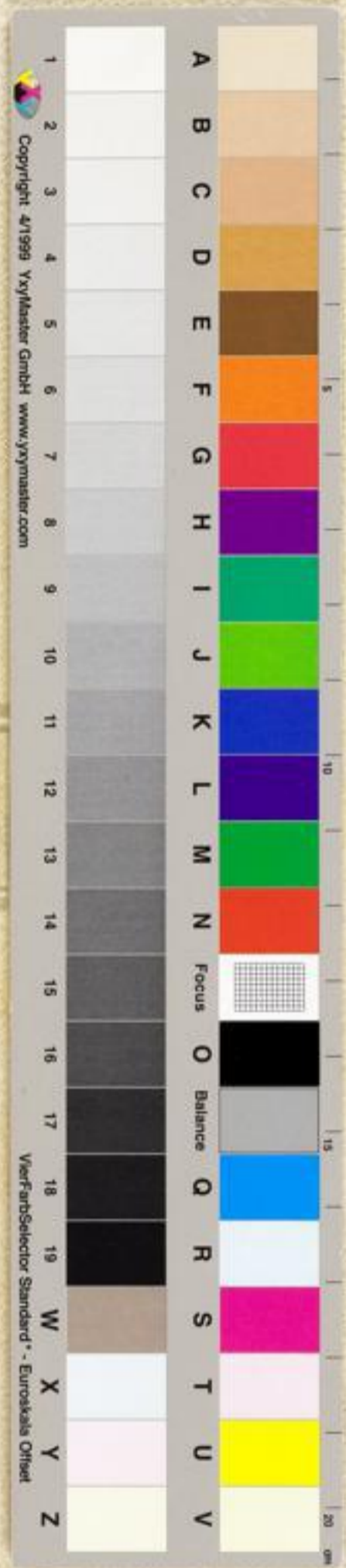
Collisūq. oratione supplici
incendiu. restrinxit p̄ple-
bis lacrimas. qd. nequuerat
superare p̄undas. Eo tem-
pore. puer n̄r. launouual-
dus. cū grauius a desente-
ria fatigatus. ut de pul-
uere sepulchri accepit.
p̄tinus morbo caruit.

**EXPLICIT LIBER
QUARTUS DE MIRACU-
LIS S. MARTINI ETI.**

[Faint, mostly illegible text in the lower right quadrant of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

restauriert, Juni 69, R. Kr.

Gregorius & Irenaeus & Ambrusius
apostolorum & martirum lib' 1
lib' 2^a de gloria martirum
de Iohanne m^o & de Marco
et de iij lib'

restauriert, Juni 69, R. Kr.